

947

Michael Ende

Nekonečný příběh

Albatros

Michael Ende NEKONEČNÝ PŘÍBĚH

Michael Ende
NEKONEČNÝ
PŘÍBĚH

1979 by K. Thienemanns Verlag, Stuttgart-Wien-Bern
Illustrations © František Skála, 2001
Translation © Eva Pátková, 2001
www.albatros.cz
ISBN 80-00-00957-9

Michael Ende
Nekonečný
příběh

ALBATROS PRAHA

ANTIKVARIAT

Karel Kouráb Koreanqer

Tento nápis byl na skleněných dveřích malého krámků, ale takhle vypadal samozřejmě jen tehdy, když se člověk díval z vnitřku šeré místnosti skrz sklo ven na ulici.

Venku bylo pošmourné, sychravé listopadové ráno a lilo jako z konve. Kapky stékaly po skle a přes kudrlinkovitá písmena. Skrz sklo nebylo vidět nic víc než deštěm zmáčenou zeď na protější straně ulice.

Vtom někdo rozrazil dveře tak zhurta, že se hrozen mosazných zvonečků visících nad nimi rozčileně rozbíbal a dlouho se nemohl uklidnit.

Původcem toho rozruchu byl malý obtloustlý chlapec, starý tak deset jedenáct let. Tmavohnědé mokré vlasy mu visely do tváře, kabát měl promočený a kapalo z něho, přes rameno nesl školní brašnu. Byl pobledlý a celý zadýchaný, ale v naprostém protikladu k předchozímu spěchu stál teď v otevřených dveřích jako přibitý.

Před ním ležela dlouhá, úzká místnost, která se vzadu ztrácela v příšeří. U stěn stály regály až do stropu, přečpané knihami všech tvarů a velikostí. Na podlaze se jako věže vršily hromady velkých foliantů, na některých stolech se kupily menší knihy, které byly vázané v kůži a na hřbetech se zlatě leskly. Na protějším konci místnosti se tyčila do výše člověka stěna z knih a za ní prosvítalo světlo. V této záři se občas objevil kroužek dýmu, stoupal, zvětšoval se a nahoře u stropu se rozplýval v temnotě. Vypadalo to jako signály, jimiž si indiáni posílali zprávy z jednoho kopce na druhý. Zřejmě tam někdo seděl. A skutečně — po chvíli chlapec zaslechl za zdí z knih dost nerudný hlas: „Prosím, žasněte si venku nebo uvnitř, ale zavřete dveře. Táhne.“

Chlapec uposlechl a tiše za sebou zavřel. Pak se přiblížil k hradbě z knih a obezřetně za ni nakoukl. Tam seděl ve velkém ušáku z

odřené kůže podsaditý muž. Na sobě měl trochu pomačkaný černý oblek, takový obnošený a celý jakoby zaprášený. Břicho mu obepínala vesta s květinovým vzorkem. Muž byl plešatý, jen nad ušima mu třel do výše chomáč bílých vlasů. Zarudlý obličej trochu připomínal popuzeného buldoka. Na bambulovitém nose mu seděly zlaté brejličky. Kromě toho muž kouřil ze zahnuté dýmky, která mu visela z ústního koutku, takže měl celá ústa nakřivo. Na kolenou měl položenou knihu, v níž si zřejmě právě četl, protože když ji zavřel, nechal mezi stránkami tlustý ukazováček své levé ruky — vlastně jako záložku.

Teď si pravou ruku sundal brýle, důkladně si prohlížel buclatého chlapečka, který stál před ním a teklo z něho. Muž přimhouřil oči do úzkých čárek, takže vypadal ještě nazlobeněji, a jen zabručel: „No nazdar!“ Pak knihu zas otevřel a četl si dál.

Chlapec dost dobře nevěděl, co dělat, proto zůstal jednoduše stát a kulil na muže oči. Ten nakonec knihu znovu zavřel — jako předtím s prstem mezi stránkami — a zavrčel: „Aby bylo jasno, mládenečku, já děti nemůžu ani vystát. Dneska je to sice v módě, že se s vámi všichni neuvěřitelně párají — já ale ne! Já nejsem ani trochu přítel dětí. Pro mě nejsou děti nic než omezení křiklouni, otrapové, co všechno rozbijí, marmeládou zamatljají knihy a roztrhají stránky a houby je zajímá, jestli dospělí náhodou taky nemají své starosti a trápení. Říkám to jenom proto, abys hned zkraje věděl, na čem jsi. Kromě toho nemám žádné knížky pro děti a jiné ti neprodám. Tak doufám, že jsme si rozuměli!“

Tohle všechno říkal, aniž vyňal dýmku z úst.

Pak znovu otevřel svou knihu a dal se do čtení.

Kluk němě přikývl a obrátil se k odchodu, nějak mu však připadalo, že by neměl nechat mužův proslov bez odpovědi, proto se ještě jednou otočil a tiše řekl:

„Všichni ale takoví nejsou.“

Muž pomalu vzhlédl a znovu si sňal brýle.

„Ty jsi ještě pořád tady? Nemohl bys mi prozradit, co člověk musí udělat, aby se zbavil někoho jako tebe? Co důležitého jsi mi to právě sděloval?“

„Nic důležitého,“ odpověděl chlapec ještě tišeji. „Jenom jsem chtěl — všechny děti nejsou takové, jak říkáte.“

„Ach tak!“ Muž zdvihl obočí v předstíraném údivu. „Pak ovšem ty sám jistě budeš právě ta velká výjimka, že?“

Buclík nevěděl, co by na to měl říct. Jen trochu pokrčil rameny a znovu se chystal odejít.

„A co takhle slušné vychování,“ slyšel za sebou nabručený hlas, „slušného vychování nemáš za pětník, jinak by ses nejdřív aspoň představil.“

„Jmenuji se Bastián,“ řekl kluk, „Bastián Baltazar Bux.“

„To je dost zvláštní jméno,“ vrčel muž, „třikrát B za sebou. No, za to nemůžeš, ty sis ho nedal. Já se jmenuju Karel Konrád Koreander.“

„To jsou tři K za sebou,“ podotkl hoch vážně.

„Hm,“ zabrumlal staroch, „máš pravdu!“

Zabafal z dýmky a vypustil několik obláčků. „No, vždyť na tom nesejde, jak se jmenujeme, stejně se už neuvidíme. Teď by mě zajímala už jen jedna věc, totiž proč jsi před chvílkou vpadl do mého krámku s takovým tartasem. Skoro to vypadalo, jako bys před něčím utíkal. Je to tak?“

Bastián přikývl. Jeho kulatá tvář vypadala najednou ještě o něco bledší než předtím a oči měl ještě vykulenější.

„Pravděpodobně jsi vyloupil pokladnu v nějakém obchodě,“ vyslovil svou domněnku pan Koreander, „nebo jsi ztloukl nějakou starou paní nebo něco takového, co vy dnes provádíte. Policie ti je v patách, milé dítě?“

Bastián zavrtěl hlavou.

„Tak to konečně vyklop,“ vybídl ho pan Koreander, „před čím jsi utíkal?“

„Před těmi druhými.“

„Před jakými druhými?“

„Před dětmi ze třídy.“

„Proč?“

„Oni... oni mi nikdy nedají pokoj.“

„Copak dělají?“

„Čekají na mě před školou.“

„A dál?“

„Pak na mě pokřikují. Strkají do mě a posmívají se mi.“

„A ty si to necháš jen tak líbit?“

Pan Koreander si chlapce chvíli nespokojeně prohlížel a pak se zeptal: „Proč jim jednoduše nevražíš jednu do nosu?“

Bastián na něho vyvalil oči. „Ne — to nemám rád. A navíc — já ani neumím dobře boxovat.“

„A prát se umíš?“ zajímalo pana Koreandera. „A co takhle běhat, plavat, fotbal, prosná? Neumíš z toho vůbec nic?“

Kluk zavrtěl hlavou.

„Jinými slovy,“ prohlásil pan Koreander, „jsi bábovka, že?“

Bastián pokrčil rameny.

„Ale mluvit přece umíš,“ pokračoval pan Koreander. „Proč jim to neoplatíš, když se ti posmívají?“

„To jsem jednou zkusil...“

„No a?“

„Nacpali mě do popelnice a přivázali víko. Dvě hodiny jsem volal, než mě někdo uslyšel.“

Hm,“ bručel pan Koreander, „a teď už si netroufáš.“

Bastián přikývl.

„Takže,“ zkonstatoval pan Koreander, „jsi ještě navíc i strašpytel.“

Bastián svěsil hlavu.

„Pravděpodobně budeš pěkný šprt, ne? Premiant třídy se samými jedničkami, miláček všech učitelů, co?“

„Ne,“ protestoval Bastián a ještě pořád se díval do země, „minulý rok jsem zůstal sedět.“

„Pane na nebi!“ vykřikl pan Koreander, „jsi tedy naprosto k ničemu.“ Bastián nic neřikal. Jenom tam stál. Paže měl svěšené, z kabátu mu kapalo.

„A copak na tebe pokřikují, když se ti posmívají?“ chtěl vědět pan Koreander.

„Ale — všechno možné.“

„Například?“

„Měchuřina Bastián, to je děsnej mezulán.“

„To moc vtipné není,“ mínil pan Koreander, „co ještě?“

Bastián trochu váhal, než začal vypočítávat:

„Potrhlík, ňouma, vejtaha, švindlíř...“

„Pročpak potrhlík?“

„Občas mluvím sám se sebou.“

„Co například říkáš?“

„Vymýšlím si příběhy nebo jména a slova, která ještě neexistují, a tak.“

„A ty pak vyprávíš sám sobě? Proč?“

„No, protože tu přece jinak nikdo není, koho by to zajímalo,“
hlesl Bastián

Pan Koreander nějakou dobu zamyšleně mlčel. „Co tomu říkají rodiče?“ Bastián neodpověděl hned. Až za chvíli ze sebe vysoukal:

„Táta neříká nic. Nikdy nic neříká. Jemu je všechno jedno.“

„A maminka?“

„Ta — ta už tu není.“

„Rodiče se rozvedli?“

„Ne, maminka umřela.“

V tomto okamžiku se rozdrnčel telefon. Pan Koreander se poněkud namáhavě zdvihl z lenošky a odštrachal se do malého kumbálu za krámem. Zdvihl sluchátko a Bastián nezřetelně zaslechl, jak pan Koreander říká své jméno. Pak se dveře pokojíku zavřely a nyní už nebylo slyšet nic než slabé mumláni.

Bastián tady stál a dost dobře nevěděl, co se to s ním děje a proč tohle všechno povídal a přiznal. Navíc takovéhle vyptávání děsně nesnášel. Najednou ho polilo horko. Uvědomil si, že přijde do školy pozdě, ano, jistě, musí si pospíšet, musí běžet — ale nehýbal se z místa a nedokázal se odhodlat k nějakému činu. Něco ho tu drželo, ale nevěděl co.

Z kumbálu se stále ještě ozýval tlumený hlas. Telefonický rozhovor nebral konce.

A tu si Bastián uvědomil, že celou tu dobu zírá na knihu, kterou pan Koreander předtím držel v ruce a která nyní ležela na koženém křesle. Zkrátka od ní nedokázal odtrhnout oči. Měl pocit, že z ní vychází jakási magnetická síla a neodolatelně ho přitahuje.

Přišoural se ke křeslu, pomalu natáhl ruku, dotkl se knihy — a v témže okamžiku to někde v jeho nitru udělalo „cvak!“, jako když sklapne past. Bastiána se zmocnilo temné tušení, že tímto dotekem začalo něco neodvolatelného, co se nyní dalo do pohybu.

Zdvihl knihu a prohlížel si ji ze všech stran. Kniha měla vazbu z hedvábí zbarveného jako načervenalá měď, a když ji obracel sem a tam, měňavě se leskla. Při zběžném listování si všiml, že písmo je vytištěno ve dvou různých barvách a u každé kapitoly je překrásné, velké počáteční písmeno. Když si ještě jednou, důkladněji prohlížel vazbu, objevil na ní dva hady, jednoho světlého, druhého tmavého, a ti se vzájemně kousali do ocasu a tvořili tak ovál. A v tomto oválu byl titul knihy, napsaný zvláště propletenými písmeny:

Lidské vášně jsou záhadná věc a jakmile jde o ně, tak dětem se nevede o mnoho jinak než dospělým. Když se někoho taková vášň zmocní, neumí ji vysvětlit druhým, a kdo nic podobného nikdy nezažil, ji zas nedokáže pochopit. Najdou se lidé, kteří riskují život, aby zlezli vrchol nějaké hory. Nikdo, ani oni sami neumějí doopravdy vysvětlit proč. Jiní promrhají všechny peníze, jen aby získali srdce určité osoby, která o nich nechce ani slyšet. A zase jiní se zničí, protože nedokážou odolat potěšení z dobrých jídel — nebo pokušení láhve. Mnoho lidí vsadí veškerý majetek, jen aby vyhráli v hazardních hrách, nebo obětují všechno nějaké utkvělé myšlence, která se nemůže nikdy uskutečnit. Někteří lidé věří, že by byli šťastní, jen kdyby byli někde jinde, než právě jsou, a celý život cestují po světě. A pár lidí nedojde klidu, dokud se nedostanou k moci. Zkrátka a dobře existuje tolik různých vášní, kolik je různých lidí.

Vášní Bastiána Baltazara Buxe byly knihy.

Kdo nikdy neproseděl celá odpoledne s rudýma ušima a rozježenými vlasy nad knihou a nečetl a nečetl a nezapomněl přitom na celý svět kolem sebe, neuvědomil si, že má hlad nebo že je mu zima — kdo nikdy tajně nečetl v posteli s kapesní lampou pod příkrývkou, protože otec nebo matka nebo nějaká jiná starostlivá osoba zhasla světlo s dobře míněným zdůvodněním, že teď je třeba spát, protože zítra se musí tak brzo z duchny — kdo nikdy neproléval veřejně nebo potají hořké slzy, protože báječný příběh skončil a bylo nutno se rozloučit s postavami, s nimiž člověk společně prožil tolik dobrodružství a jež si tak zamiloval a tak je obdivoval, o které se tolik strachoval a ve které doufal a bez jejichž společnosti mu život připadal prázdný a beze smyslu —

kdo nic z toho nezná z vlastní zkušenosti, tak ten pravděpodobně nepochopí, co teď udělal Bastián.

Ten upřeně zíral na titul knihy a střídavě ho rozráželo horko a zima. Tohle bylo přesně to, o čem už tolikrát snil a co si už tolikrát přál od chvíle, kdy se ho zmocnila čtenářská vášeň: Příběh, který nikdy neskončí! Kniha knih!

Tu knihu musí mít, za každou cenu!

Za každou cenu? To se lehko řekne! I kdyby mohl nabídnout víc než ty tři marky a patnáct feniků kapesného, které měl u sebe — vždyť ten protivný pan Koreander mu dal až příliš jasně najevo, že mu neprodá ani jednu jedinou knihu. A už vůbec by mu ji nedaroval. Věc vypadala beznadějně.

A přesto Bastián věděl, že bez té knihy nedokáže odejít. Teď mu bylo jasné, že sem přišel jen kvůli ní, kniha ho tajuplným způsobem volala, protože chtěla být u něho, protože mu vlastně už odjakživa patřila!

Bastián poslouchal, jak se z pokojíku ještě stále line tlumené mrmlání.

A zčistajasna měl knihu schovanou pod kabátem a oběma rukama ji tiskl k sobě. Potichoučku couval ke dveřím krámku, současně ustrašeně sledoval druhé dveře od pokojíku. Opatrně stiskl kliku. Nechtěl, aby se zas rozcinkaly zvonky, proto pootevřel skleněné dveře jen tak málo, aby mohl mezi nimi proklouznout ven.

Teprve pak se dal do běhu.

Sešity, učebnice a penál ve školní brašně poskakovaly a harašily do rytmu jeho kroků. Začalo ho píchat v boku, ale přesto běžel dál.

Děšť se mu řinul po tváři a zatékal mu za límec. Kabátem pronikalo vlhko a chlad, Bastián to však nevnímal. Bylo mu horko, ale nejen od běhu.

Svědění, které předtím v krámku ani nemuklo, se najednou probudilo. Všechny ty důvody, které se mu tam zdály tak přesvědčivé, mu náhle připadaly zcela nedostačující, roztávaly jako sněhuláci pod dechem draka, který dští oheň.

Kradl. Je zloděj!

Co spáchal, bylo dokonce horší než obyčejná zlodějna. Ta kniha byla určitě zcela ojedinělá a nenahraditelná. Pro pana Koreandera

jistě představovala největší poklad. Ukrást houslistovi vzácné housle nebo králi jeho korunu je určitě něco jiného než sebrat peníze z kasy.

A zatímco tak běžel, tiskl pod kabátem knihu k tělu. Nechtěl ji ztratit, i když ho přijde draho. Byla všechno, co mu na světě ještě zbývalo.

Neboť domů teď pochopitelně nemůže.

Pokusil se představit si tatínka, jak sedí ve velkém pokoji zařízeném jako laboratoř a pracuje. Kolem něho se povalují tucty sádrových otisků lidského chrupu, neboť otec byl zubní technik. Bastián ještě nikdy neuvažoval o tom, jestli má táta svou práci vlastně rád. Až teď ho to poprvé napadlo, ale už se ho na to nikdy nezeptá.

Kdyby se teď vrátil domů, vyšel by táta v bílém plášti z laboratoře a zeptal by se: „To už jsi zpátky?“ — „Ano,“ řekl by Bastián. — „Škola odpadla?“ — Viděl v duchu tichý, smutný otcův obličej a věděl, že by otce nikdy nedokázal obelhat.

Pravdu mu ovšem mohl říci ještě méně. Ne, jediné, co může udělat, je odejít, kamkoli, daleko odtud. Tatínek se nikdy nesmí dozvědět, že jeho syn se stal zlodějem. Ale třeba si ani nevšimne, že tam Bastián už není. V té myšlence byla dokonce určitá útěcha.

Bastián už neběžel. Šel teď pomalu a na konci ulice uviděl školní budovu. Aniž si to uvědomil, běžel po navyklé cestě ke škole. Ulice mu připadala málem liduprázdná, ačkoli tu a tam šel nějaký chodec. Ale kdo přichází příliš pozdě, tomu svět kolem školy vždycky připadá jako po vymění. A Bastián cítil při každém kroku, jak v něm narůstá strach. Vždycky se bál školy, místa svých každodenních porážek, bál se učitelů, a bylo jedno, jestli mu laskavě domlouvali, nebo si na něm vylévali svou zlost, bál se ostatních dětí, které si z něho dělaly legraci a nevynechaly jedinou příležitost, aby mu dokázaly, jak je nešikovný a bezbranný. Škola mu vždycky připadala jako nedohlédnutelně dlouhý vězeňský trest, který neskončí, dokud nebude dospělý, a který si prostě musí němě a trpně odsedět.

Když se teď jeho kroky rozléhaly po chodbách, kde byla cítit pasta na parkety a provlhlé kabáty, když mu číhavé ticho v budově náhle ucvalo uši jako špuntíky z vaty a když se konečně zastavil přede dveřmi své třídy, které byly stejně jako zdi kolem natřené barvou

připomínající starý špenát, uvědomil si Bastián, že od nynějška už nepatří ani sem. Vždyť musí odtud pryč. Tak to může jít hned.

Ale kam?

Bastián četl ve svých knihách příběhy o chlapcích, jak se dali najmout na loď a vyjeli daleko do světa, aby tam došli štěstí. Z některých se stali piráti a hrdinové, jiní se vrátili po létech domů jako boháči, a nikdo už je neznal.

Ovšem k něčemu takovému neměl Bastián dost odvahy. Také si neuměl představit, že by ho vůbec někdo přijal za plavčíka. Navíc neměl tušení, jak by se dostal do nějakého přístavního města, kde se vyskytovaly vhodné lodi pro podobné odvážné výpravy.

Takže kam?

A najednou ho napadlo správné místo, jediné místo, kde ho — aspoň prozatím — nebudou hledat a kde ho neobjeví.

Školní půda byla velká a tmavá. Páchlo to tu prachem a naftalínovými kuličkami. Nebylo slyšet nic než déšť, jak tiše bubnuje na měděný plech velikánské střechy. Mohutné trámy zčernalé stářím čněly v pravidelném odstupu z dřevěné podlahy, nahoře se spojovaly s ostatními trámy krovu a ztrácely se kdesi v temnotě. Tu a onde visely pavučiny velké jak houpací sítě, v průvanu tiše a přízračně povlávaly sem a tam. Z výšky, kde byl vikýř, padalo dolů mléčně zbarvené světlo.

Jedinou živou bytostí zde, kde se jakoby zastavil čas, byla malá myška, která hupkala po prknech podlahy a zanechávala v prachu maličké stopy. Tam, kde za sebou táhla i ocásek, běžela mezi otisky paciček i tenká čárka. Myška se náhle napřímila a naslouchala. A pak — huš! — zmizela v díře mezi prkny.

Klíč zarachotil ve velkém zámku. Dveře k půdě se pomalu a se skřípěním pootevřely, do místnosti na okamžik zasvítíl dlouhý pruh světla. Bastián vklouzl dovnitř, dveře se za ním s novým zaskřípěním zabouchly. Bastián zastrčil klíč do zámku zevnitř a otočil jím. Pak zasunul dokonce i zástrčku a ulehčené si vydechl. Tady ho určitě nikdo nebude hledat. Sem přišel někdo jen málokdy — to věděl Bastián dost jistě —, a i kdyby tomu náhoda chtěla, že by tu jako nashvál měl někdo zrovna dnes nebo zítra něco na práci, pak by našel zavřené dveře. A klíč nikde. A i kdyby ten někdo přece jen dveře

nějak otevřel, pak by Bastiánovi zbylo ještě dost času, aby se schoval mezi starými krámy.

Jeho oči si postupně přivykly na příšeří. To místo znal. Před půl rokem na něho školník zavolal, ať mu pomůže odnést velký prádelní koš plný starých formulářů a písemností, které měly přijít na půdu. Tenkrát Bastián také uviděl, kam se schovává klíč k půdě: do skříňky na zdi, visící u odpočívadla v nejvyšším poschodí. Tehdy to úplně pustil z hlavy. Až teď se znovu rozpomněl.

Bastián se rozklepal zimou, protože měl promočený kabát a tady nahoře bylo velmi chladno. Nejdřív musel najít koutek, kde by si to mohl udělat poněkud útulnější. Vždyť tu přece bude muset zůstat dlouhý čas. Jak dlouho — o tom zatím nepřemýšlel a nepomyslel ani na to, že už brzy dostane hlad a žízeň.

Trochu si to tam obhlédl.

Kolem se povalovalo a postávalo harampádí, regály plné pořadačů a listin, které už dávno nikdo nepotřeboval, na sebe naskládané školní lavice s pultíky pokaňkanými inkoustem, stojan, na němž visel aspoň tucet zastaralých map, několik tabulí, z nichž oprýskala černá barva, zrezivělá železná kamna, vysloužilé tělocvičné nářadí jako například koza, která měla kůži prodřenou tak, že z ní vylézaly žíně, prasklé medicínaly, hranička starých umolousaných žíněnek, pak ještě několik vycpaných zvířat, napůl sežraných moly, mezi nimi velká sova, orel skalní a liška, všelijaké chemické retorty a naprasklé skleněné baňky, elektrizační přístroj, lidská kostra, visící na jakémsi věšáku, a spousta krabic a beden plných starých sešitů a učebnic. Bastián se nakonec rozhodl, že hromadu odřených žíněnek učiní svým obydlím. Když se na nich člověk natáhne, cítí se skoro jako doma na gauči. Odtahal je pod vikýř, kde bylo nejvíc světla. Opodál ležely složené šedivé vojenské deky, pochopitelně celé zaprášené a roztrhané, ale daly se použít. Bastián si je přinesl. Svlékl promáčený kabát a pověsil jej vedle kostry na věšák. Kostlivec se trochu rozkojíhal, ale Bastián se ho nebál. Možná proto, že byl na podobné věci zvyklý z domova. Zul si i mokré střevíce. V ponožkách se uvelebil do tureckého sedu na žíněnkách a přes ramena si jako indián přetáhl šedé příkrývky. Vedle něho ležela školní brašna — a měděně zbarvená kniha.

Uvědomil si, že ostatní dole ve třídě mají právě hodinu němčiny. A možná musí psát sloh na nějaké příšerně nudné téma.

Bastián se podíval na knihu.

„To by mě zajímalo,“ řekl si, „co se vlastně v takové knize děje, když je zavřená. Samozřejmě jsou v ní jen písmena, vytištěná na papíře, ale přesto — něco se tam přece jen musí dít, protože když ji otevřu, pak je tam najednou celý příběh. Jsou tam osoby, které ještě neznám, a jsou tam všechna možná dobrodružství a hrdinské činy a boje — a někdy se v nich strhnou mořské bouře, nebo se člověk dostane do cizích zemí a měst. To všechno přece nějak je uvnitř v té knize. Člověk ji musí číst, aby to mohl prožít, to je jasné. Ale je to v ní už předtím. Rád bych věděl, jak je to možné?“

A náhle se ho zmocnila téměř slavnostní nálada.

Pohodlně se usadil, vzal do ruky knihu, otevřel první stránku a začal číst

Nekonečný příběh.

I.

FANTÁZIE V OHROŽENÍ

I.

FANTÁZIE V OHROŽENÍ

ANI živáčka nebylo vidět. Veškerá zvířecí havěť v Hauleském lese se krčila ve svých norách, hnízdech a doupatech.

Byla půlnoc a ve vrcholcích prastarých obrovských stromů se proháněl bouřlivý vítr. Kmeny mohutné jako věže praskaly a vzdychaly.

Náhle se objevilo slabé světélko, těkalo sem tam mezi stromy, občas se roztřeseně zastavilo, povyletělo, usadilo se na větev a vzápětí nato pospíchalo dál. Mělo podobu svítící koule, bylo veliké asi jako dětský míč, hopkalo velkými skoky, někdy se dotklo země a potom se zas vzneslo do výšky. Ale nebyl to žádný míč.

Byla to bludička. A popletla si cestu. Takže to byla zbloudilá bludička a ani ve Fantázii se něco takového nestává často. Obvykle to bývají právě bludičky, které zavedou jiné lidi na scesti.

Uprostřed kulatého světélka byla vidět drobná, velice pohyblivá postavička, která skákala a pádila, seč jí síly stačily. Nebyl to ani mužíček, ani nějaká malá ženuška, protože u bludiček se takové rozdíly nevyskytují. V pravé ruce drželo to stvořeníčko maličký bílý praporek, který se třepetal za ní. Zřejmě tedy šlo o nějakého posla nebo vyjednavče.

Avšak nebezpečí, že by při svých dalekých vznášivých skocích narazila ve tmě do stromu, nehrozilo. Bludičky jsou totiž neuvěřitelně obratné a mrštné a dokážou uprostřed skoku měnit směr. Proto se sice pohybovala cikcak, ale v podstatě si udržovala směr. Až do chvíle, kdy obešla skalní výstupek a polekaně uskočila zpátky. Hupsla do díry ve stromu, kde funěla jako uhoněný psík, a chvíli jí trvalo, než se odvážila vylézt ven a opatrně vykouknout zpoza skaliska.

Před ní se rozprostírala mýtina a na ní seděly v záři táborového ohně tři postavy, velmi odlišné podobou i velikostí. Obr, který vypadal, jako by byl celý z šedého kamene, ležel rozplácly na bříse a měřil skoro tři metry. Opíral se o lokty a zíral do plamenů. Ze zvětralé

kamenné tváře, podivně malé nad mohutnými rameny, se cenily zuby jako řada ocelových majzlíků.

Bludička se dovzpíjala, že obr patří do rodu kamenožroutů. To byly bytosti, které přebývaly v horách nepředstavitelně daleko od Hauleského lesa, — ale ony nejenže žily v nich, ony navíc žily z nich, neboť je postupně požíraly. Živily se skálami. Naštěstí byly velice skromné a jediné sousto takovéto mimořádně vydatné stravy jim vydrželo týdny, ba měsíce. Navíc se kamenožrouti nevyskytovali v hojném počtu a pohoří bylo rozsáhlé. Protože však tam kamenožrouti žili již dlouho — dožívali se daleko vyššího stáří než většina ostatních obyvatelů Fantázie —, začalo pohoří průběhem doby vypadat velmi podivně. Podobalo se ementálskému sýru se spoustou děr a dutin. Snad i proto se mu říkalo Proděravělé pohoří.

Kamenožrouti se ovšem kamením nejen živili. Vyráběli si z něho všechno, co potřebovali: nábytek, klobouky, boty, náradí, ba dokonce kukačkové hodiny. Nebylo se tedy čemu divit, že za tímto kamenožroutem stál opřený jakýsi bicykl, celý z výše zmíněného materiálu a se dvěma koly, které vypadaly jako dva mohutné mlýnské kameny. Celý ten výrobek připomínal spíš parní válec opatřený pedály.

Druhá postava, sedící napravo od ohně, byla malá černomůrka. Byla nejmýš dvakrát tak velká jako bludička a podobala se smolně černé, srstí porostlé housence, která se posadila. Při mluvení prudce máchala dvěma maličkatýma, růžovýma ručičkami a tam, kde se pod černou čupřinou vlasů pravděpodobně skrýval obličej, svítily dvě velké kulaté oči jako měsíce.

Černomůrky nejrůznějšího tvaru a velikosti žily všude ve Fantázii, a tak se nedalo hned odhadnout, jestli tato černomůrka byla z blízka nebo z daleka. Zdálo se však, že i ona je na cestách, neboť černomůrkami obvykle používané jízdny zvíře, velký netopýr, visel za ní na větvi hlavou dolů, zamotaný do svých křídel jako zavřený deštník.

Třetí postavu po levé straně u ohně objevila bludička až za chvíli, neboť ta osůbka byla tak malá, že se na takovou vzdálenost dala stěží rozeznat. Patřila do rodu pidid'asů. Byl to takový křehoučký mužíček v pestrém oblečku a s červeným cylindrem na hlavě.

O pidid'asech bludička nevěděla skoro nic. Jenom jednou slyšela vyprávět, že tento nárudek si stavěl ve větvích stromů celá města a jednotlivé domečky byly navzájem pospojovány schodišťátky, provazovými žebříky a skluzavkami. Tito lidé však bydleli v úplně jiné části bezhraničné fantázijské říše, ještě mnohem, mnohem dál než kamenožrouti. Tím podivnější se zdálo, že jízdní zvíře, které s sebou měl zde přítomný pidid'as, byl právě hlemýžď. Odpočíval vzadu a na růžovém domečku se mu třpytilo malinkaté stříbrné sedlo, a také uzda a otěže, připevněné na tykadlech, se leskly jako stříbrná vlákénka.

Bludička se divila, že tu tak svorně sedí tyto tři tak rozdílné bytosti, neboť ve Fantazii nebývalo nikterak obvyklé, aby všechny rody žily mezi sebou v míru a pokoji. Nezřídka docházelo k bojům a válkám, existovaly zde staleté sváry mezi některými druhy, a kromě toho zde nežily jen poctivé a hodné bytosti, nýbrž i loupeživá, zlá a krutá stvoření. Vždyť sama bludička Patřila k druhu, kterému by se dalo leccos vytknout, pokud šlo o věrohodnost a spolehlivost.

Bludička sledovala situaci u ohně a až po chvíli si všimla, že každá ze tří postav měla u sebe buď bílý praporek, nebo byla opásána bílou šerpou. Byli to tedy také poslové nebo vyjednaváci, a tím se pochopitelně vysvětlovalo, proč se chovali tak mírumilovně.

Že by se nakonec vydali na cestu ve stejné záležitosti jako ona?

Co si říkali, tomu se na tu vzdálenost nedalo rozumět, protože ve větvích stále ještě hučel bouřlivý vítr. Ale protože se navzájem respektovali jako poslové, snad uznají za posla i bludičku a nic jí neudělají. A někoho se na cestu zeptat musí. Vhodnější příležitost se uprostřed lesa a uprostřed noci stěží najde. Bludička si tedy dodala odvahy, vyšla z úkrytu, zamávala bílou vlaječkou a roztrášeně zůstala viset ve vzduchu.

Kamenožrout, který se díval jejím směrem, ji zpozoroval první. „Tady je dnes v noci ale šrumec,“ prohlásil křapavým hlasem. „Tamhle jde ještě někdo.“

„Huhú, bludička!“ zašeptala černomůrka a její oči jako měsíce jen zaplály. „To mám radost, to mám radost!“

Pidid'as vstal, popošel o několik krůčků k příchozí a zapištěl: „Vidím-li správně, jste zde rovněž ve funkci posla?“

„Ano,“ přitakala bludička.

Pidid'as smekl cylindr, naznačil úklonu a štěbetal: „Ach, tak to prosím přistupte blíže. Také my jsme poslové. Račte se posadit do našeho kroužku.“

A kloboučkem zdvořile ukázal k prázdnému místu u ohně.

„Velice děkuji,“ pronesla bludička a ostýchavě se přiblížila, „když tedy dovolíte. Ráda bych se představila: „Jmenuji se Blubka.“

„Velice mě těší,“ odpověděl pidid'as. „Já jsem Ukuk.“

Černomůrka se uklonila vsedě. „Moje jméno je Vúšvusula.“

„Těší mě,“ zarachotil kamenožrout, „jsem Pjernrachkrach.“

Všichni tři se dívali na bludičku, která tonula v rozpacích. Bludičkám je nejmýš nepříjemné, když si je někdo bez obalu prohlíží.

„Neposadíte se, milá Blubko?“ zeptal se pidid'as.

„Vlastně,“ váhala bludička, „mám velice naspěch a jenom jsem se chtěla zeptat, jestli byste mi nemohli říct, jak se odtud dostanu ke Slonovinové věži.“

„Huhú!“ udělala černomůrka. „Máte snad namířeno k Dětské císařovně?“

Správně,“ přikývla bludička, „mám pro ni důležité poselství.“

A jaképak?“ vyzvídal kamenožrout.

Tedy —,“ bludička přešlapovala z nohy na nohu, „— ono je to tajné.“

„My tři máme stejnou cestu — huhú! — jako ty!“ prohlásila černomůrka Vúšvusula. „Jsme tedy kolegové.“

„Možná máme i stejné poselství,“ napadlo pidid'ase Ukuka.

„Sedni si a mluv!“ zarachotil Pjernrachkrach.

Bludička se usadila na vykázané místo.

„Má vlast,“ začala po krátkém zamyšlení, „leží poměrně daleko odtud — nevím, zda ji někdo z přítomných zná. Jmenuje se Práchnivý močál.“

„Huuu!“ vydechla černomůrka okouzleně, „překrásná končina!“

Bludička se slabě pousmála.

„Že ano?“

„A to je všechno?“ rachotil Pjernrachkrach. „Proč ses vydala na cestu, Blubko?“

„U nás v Práchnivém močálu,“ pokračovala bludička váhavě, „se něco přihodilo — něco nepochopitelného —, chci říct, ještě pořád se tam něco děje — těžko se to dá popsat — začalo to tím, že — abyste věděli, na východě naší země leží jezero — nebo spíš, leželo jezero — jmenovalo se Bublinák. A začalo to tedy tak, že tam jednoho dne jezero Bublinák už nebylo — jednoduše bylo pryč, chápete?“

„Chcete tím vyjádřit,“ dotazoval se Ukuk, „že vyschlo?“

„Ne,“ odporovala bludička, „pak by to zkrátka bylo vyschlé jezero. Ale to se nestalo. Tam, kde leželo jezero, teď už nic není — prostě vůbec nic, rozumíte?“

„Díra?“ huhlal kamenožrout.

„Ne, ani díra,“ — bludička vypadala čím dál bezradněji — „díra je přece aspoň něco. Ale tam nic není.“

Tři zbývající poslové si vyměnili pohledy.

„A jakpak to nic — huhú — vypadá?“ zeptala se černomůrka.

„V tom to právě vězí, že se to dá tak špatně popsat,“ vysvětlovala bludička celá nešťastná. „Vlastně to vůbec nevypadá. Je to — je to jako — ach, pro to neexistuje slovo!“

„Není to,“ navrhl pididaš, „jako by byl člověk slepý, když se na to místo podívá?“

Bludička na něho zírala s otevřenou pusou.

„To je ten správný výraz!“ volala. „Ale odkud — chci říct, jak to — nebo taky znáte tento —?“

„Moment!“ vmísil se hrčivě kamenožrout. „Řekni, zůstalo u toho jednoho místa?“

„Zpočátku ano,“ vykládala bludička, „totiž — to místo se postupně zvětšovalo. Nějak chybělo čím dál víc té končiny. Prakuňka Umpfka, která se svým žabím národem žila v Bublináku, najednou taky zmizela. Ostatní obyvatelé začali prchat. Ale pozvolna se to ukazovalo i na jiných místech v Práchnivém močálu. Často to bylo na začátku docela mrňavé nic, velké asi jako vajíčko chřástala. Ale ta místa se začala roztahovat. Když tam někdo omylem vkročil nohou, pak mu zmizela i noha — nebo ruka — nebo cokoliv jiného, co se tam nachomýtl. Ostatně nijak to nebolí — jenom tomu dotyčnému zkrátka najednou kousek chybí. Leckteří se tam dokonce vrhali úmyslně, pokud se k onomu nic dostali příliš blízko. Má totiž neodolatel-

nou přitažlivost, která je tím silnější, čím větší je to místo. Nikdo z nás si neumí vysvětlit, co by to mohlo být, tahle strašlivá věc, odkud přišla a co bychom proti ní měli podniknout. A protože nezmizela sama od sebe, nýbrž se stále víc rozšiřuje, nakonec se všichni usnesli, že vyšlou posla k Dětské císařovně, aby ji poprosil o radu a pomoc. A tím poslem jsem já.“

Tři ostatní hleděli mlčky před sebe.

„Huhú,“ ozval se po chvíli naříkavý hlas černomůrcin. „Tam, odkud přicházím, je to úplně stejné. A já jsem na cestě ke stejnému cíli — huhú!“

Pidiďas se obrátil k bludičce. „Každý z nás,“ zapípal, „přichází z jiného koutu Fantazie. Setkali jsem se tady zcela náhodou.

Ale všichni přinášíme Dětské císařovně stejné poselství.“ A to znamená,“ zahrmotil kamenožrout, „že celá Fantazie je v nebezpečí.“

Bludička těkala pohledem od jednoho k druhému, k smrti vyděšená.

Ale pak,“ vykřikla a vyskočila, „nesmíme zmeškat už ani minutu!“

„Beztak jsme chtěli právě vyrazit,“ prohlásil pidiďas. „Jenom jsme se na chvíli zastavili kvůli té hrozné temnotě tady v Hauleském lese. Ale teď, když jste s námi, Blubko, můžete nám posvítit.“

„Vyloučeno!“ volala bludička, „nemůžu čekat na někoho, kdo jede na hlemýždi, lituji!“

„Ale to je závodní hlemýžď,“ protestoval pidiďas trochu uraženě.

„A navíc — huhú! —,“ šepotala černomůrka, „ti v takovém případě neřekneme, kudy se má jít!“

„S kým se to vlastně bavíte?“ brumlal kamenožrout.

A skutečně, poslední slova ostatních poslů už bludička ani nemohla slyšet, protože mezitím dlouhými skoky uháněla lesem pryč.

„Vlastně,“ zamyslel se pidiďas Ukuk a posunul si cylindřík z čela, „by asi nebylo nejvýhodnější, kdyby nám na cestu svítila bludička.“

S těmi slovy se vyšvihl do sedla svého závodního hlemýžďe.

„Mně by ostatně taky bylo milejší, kdyby každý z nás cestoval na vlastní pěst. Koneckonců já přece lítám!“ prohlásila černomůrka a tichým huhú! si přivolala svého netopýra.

A frnk! byla pryč.

Kamenožrout uhasil táborák tím způsobem, že do něho jednoduše několikrát plácl dlaní.

Mně to bude taky příjemnější,“ hlomozil ve tmě, „aspoň neniuisím dávat pozor, abych něco mrňavého neroztápl.“

A pak už jen bylo slyšet, jak s rachotem a praskotem jednoduše vjel s tím svým mohutným kamenným bicyklem do lesa. Občas narazil do nějakého obrovitého stromu a to se pak ozývalo kamenožroutovo skřípání zubů a mručení. Rámus se pomalu vzdaloval do temnot.

Pidid'as Ukuk osaměl. Uchopil uzdu z jemných stříbrných vláken a prohlásil: „Však se ukáže, kdo dorazí první. Hyjé, můj starý, hyjé!“

A mlaskl jazykem.

A pak už nebylo slyšet nic než bouřlivý vítr, jak hučí v korunách stromů Hauleského lesa.

Hodiny na nedaleké věži odbily devátou.

Bastiánovy myšlenky se jen neochotně vracely zpátky do skutečnosti. Byl rád, že Nekonečný příběh nemá se skutečností nic společného. Neměl rád knihy, kde mu někdo omrzele a otráveně vypráví úplně všední příhody z úplně všedního života jakýchsi úplně obyčejných lidí. Toho si užil dost a dost ve skutečnosti, proč by si o tom měl ještě číst? Navíc ho štvalo, když si všiml, že ho někdo k něčemu postrkuje. A v takových knihách se vždycky někdo více nebo méně nápadně snažil k něčemu ho dostrkat.

Bastián měl zálibu v knihách, které byly napínavé nebo veselé nebo u kterých se dalo snít, měl rád knihy, kde vymyšlené postavy prožívaly báječná dobrodružství a kde si člověk mohl představovat všechno možné.

Neboť tohle uměl — možná to bylo to jediné, v čem byl opravdu mistr —, totiž něco si představovat, tak zřetelně, až to skoro viděl nebo slyšel. Když si sám sobě vyprávěl nějaký příběh, pak leckdy

zapomněl na všechno kolem sebe a teprve na konci se probudil jako ze snu. A tato kniha byla přesně taková jako jeho vlastní příběhy! Při četbě nejenže slyšel, jak praskají tlusté kmeny a jak hučí vítr ve vrcholcích stromů, ale slyšel i rozdílné hlasy těch čtyř podivných poslů, ba dokonce si namlouval, že cítí pach mechu a lesní půdy.

Dole ve třídě už brzy začne hodina přírodopisu, která se skládala hlavně z vyjmenovávání druhů květenství a z počítání tyčinek. Bastián byl rád, že sedí tady nahoře ve svém úkrytu a že si může číst. Byla to ta nejsprávnější kniha pro něho, ta nejsprávnější!

Po týdnů dorazila černomůrka Vúšvusula jako první k cíli. Nebo spíš byla přesvědčena, že je první, protože přece cestovala vzduchem.

Bylo to v hodině západu slunce a oblaka na večerním nebi vypadala jako tekuté zlato, když si Černomůrka všimla, že její netopýr už letí nad labyrintem, jak se říkalo široké rovině, táhnoucí se od obzoru k obzoru. Vlastně to byla jedna jediná velká květinová zahrada plná omamných vůní a fantastických barev. Mezi keři, živými ploty, palouky a záhony s nejpodivnějšími a nejvzácnějšími květinami se vinuly široké cesty i úzké stezičky, tak umně uspořádané a tak vzájemně propletené, že celé území vytvořilo bludiště nepředstavitelné rozlohy. Samozřejmě bylo toto bludiště založeno jen pro zábavu a pro radost, nikoliv proto, aby se zde někdo ocitl v nebezpečí, nebo snad aby zabránilo vpádu útočníka. Na něco takového by se nehodilo a Dětská císařovna by navíc takovou ochranu ani nepotřebovala. V celé nekonečné fantazijné zemi nebylo nikoho, proti němuž by se musela bránit. Bylo tomu tak z jednoho důvodu, o kterém se brzy dozvíme víc.

Jak se tak černomůrka naprosto neslyšně vznášela na svém netopýru nad tímto květinovým labyrintem, mohla si přitom prohlédnout i všelijaká neobvyklá zvířátka. Na malé mýtince mezi šeríkem a zlatým deštěm si ve večerním slunci hrála skupina mladých jednoročců a jednu chvíli se černomůrce zdálo, že pod obrovským modrým zvonkem zahlédla slavného ptáka fénixe na hnízdě, ale nebyla si zcela jista a vracet se a podívat se pořádně nechtěla, aby neztrácela čas. Neboť před očima se jí už vynořila Slonovinová věž, stojící

uprostřed labyrintu a zářící bělostí něžnou jako víla, srdce Fantázie a sídlo Dětské císařovny.

Slovo „věž“ by u člověka, který toto místo nikdy neviděl, možná mohlo vyvolat nesprávnou představu, že to je něco jako kostelní nebo hradní věž. Slonovinová věž byla velká jako celé město. Zdátky vypadala jako špičatý, vysoký horský kužel, zavnutý jako hlemýžďí domeček, a jeho vrcholek se skrýval v mracích. Až když se návštěvník přiblížil, mohl rozpoznat, že tato obrovská homole cukru se skládá z nespočetných věží, věžiček, kopulí, střech, arkýřů, teras, bran, schodišť a balustrád, které byly mezi sebou všelijak poskládané a propojené. To všechno bylo z nejbělejší fantázijské slonoviny a každá drobnost byla vyřezána tak umně, že bychom to celé mohli pokládat za nejjemnější krajku.

Ve všech těchto budovách žili lidé ode dvora, kteří obklopovali Dětskou císařovnu, komoří a služebné, věštkyně a hvězdopřevci, mágové a dvorní šašci, poslové, kuchaři a akrobati, provazochodkyně a vypravěči příběhů, heroldové, zahradníci, strážníci, krejčí, ševci a alchymisté. A zcela nahoře, na nejvyšším vrcholku mohutné věže bydlela Dětská císařovna v pavilonu, který měl tvar bílého poupěte magnolie. Za některých nocí, když na hvězdné obloze obzvlášť krásně zářil úplněk, otevřely se slonovinové plátky doširoka a rozvily se do nádherného květu, v jehož středu pak spočívala Dětská císařovna.

Černomůrka přistála se svým netopýrem na jedné z dolních teras, tam, kde se nalézaly stáje pro jízdní zvířata. Někdo zřejmě již ohlásil její příchod, neboť byla očekáván pěti císařskými hlídači zvířat, kteří jí pomohli ze sedla, uklonili se před ní a pak jí mlčky podali podle dvorního ceremoniálu uvítací nápoj. Vůšvusula jen pro formu usrkla z poháru ze slonové kosti, pak jej vrátila. Každý z hlídačů rovněž upil doušek, pak se znovu uklonili a odvedli netopýra do stájí. To vše se odehrálo mlčky, bez jediného slova.

Když se netopýr dostal na místo, které mu bylo vyhrazeno, ani se nedotkl jídla nebo pití, jen se okamžitě schoulil, pověsil za pařátky hlavou dolů a upadl do hlubokého spánku z vyčerpání. Co od něho černomůrka předtím požadovala, bylo na něho přece jen trochu moc. Ošetřovatelé jej ponechali v klidu a po špičkách odešli.

Ve stáji byla ostatně i jiná jízdní zvířata: jeden růžový a jeden modrý slon, obrovský pták noh s tělem lva a s hlavou orla, bílý okřídlený kůň, jehož jméno bylo kdysi známé i mimo Fantazii, ale teď už upadlo do zapomenutí, několik létajících psů, také pár dalších netopýrů, ba dokonce tu byly vážky a motýli pro obzvlášť malé jezdecke. V prostorných budovách stájí odpočívala ještě další jezdecká zvířata, která nelétala, nýbrž běhala, plazila se, skákala nebo plavala. A každé z nich mělo své osobní hlídače, kteří o ně pečovali a ošetřovali je.

Vlastně by tu člověk musel slyšet směsici hlasů: řev, vytí, pištění, pípání, kvákání a štěbetání. Panovalo však naprosté ticho.

Černomůrka se ještě stále nehýbala z místa, kde ji opustili hlídači. Najednou se cítila sklíčená a skleslá, ani vlastně nevěděla proč. I ona byla po dlouhé, předlouhé cestě vyčerpaná. Nepovzbudila ji ani skutečnost, že dorazila jako první.

„Haló,“ zaslechla náhle pípavý hlásek, „není to přítelkyně Vúšvusula? To je hezké, že jste tu konečně i vy.“

Černomůrka se ohlédla a její měsíční oči zaplály údivem, neboť na balustrádě stál, nedbale opřený o slonovinový květináč, pidid'as Ukuk a obřadně mával červeným cylindříkem.

„Huhú!“ vyrazila ze sebe užasle černomůrka a po chvíli udělala ještě jednou „huhú!“, protože ji nenapadlo nic chytřejšího.

„Ti druzí dva,“ vysvětloval pidid'as, „dosud nedorazili. Já tu jsem od včerejšího rána.“

„Jak — huhú! — jak jste to dokázal?“ zeptala se černomůrka.

„No,“ řekl pidid'as a trochu povýšeně se usmál, „vždyť jsem vám říkal, že mám závodního hlemýždě.“

Černomůrka si malou růžovou ručičkou poškrabala černou čupřinu na hlavě.

„Musím okamžitě k Dětské císařovně,“ řekla plačtivě.

Pidid'as se na ni zamyšleně zahleděl.

„Hm,“ udělal, „no, já se ohlásil už včera.“

„Ohlásil?“ divila se černomůrka. „To se k ní nemůže hned?“

„Obávám se, že ne,“ zapípal pidid'as, „musí se dlouho čekat. Je tu — jak bych se vyjádřil — je tu enormní nával poslů.“

„Huhú —,“ kňourala černomůrka, „jak to?“

„Nejlíp bude,“ zašvitořil pidid'as, „když se na celou věc podíváte sama. Pojd'te, milá Vúšvusulo, jen pojd'te!“

Společně se vydali na cestu.

Hlavní silnice, která ubíhala vzhůru ve stále se zužující spirále, byla plná tlačícího se davu těch nejroztodivnějších postav. Obrovští džinové s turbany na hlavách, maličtí šotkové, trojhlaví skřítkové, vousatí trpaslíci, zářivé víly, faunové s kozlíma nohama, divoženky se zlatou kudrnatou kšticí, jiskřiví sněžní duchové a nespočetné další bytosti se sunuly po silnici nahoru a dolů, stály ve skupinkách, tiše mezi sebou hovořily nebo se mlčky choulily na zemi a trdnomyslně zíraly před sebe.

Když je Vúšvusula uviděla, zůstala stát.

„Huhú!“ řekla. „Co se to tu děje? Co tu všichni chtějí?“

„To všechno jsou poslové,“ vysvětlil tiše Ukuk. „Poslové ze všech koutů Fantazie. A všichni mají stejné poselství jako my. Už jsem s mnoha z nich mluvil. Zdá se, že všude hrozí stejné nebezpečí.“

Černomůrce unikl dlouhý kvílivý povzdech.

„A ví se už,“ ptala se, „co to je a odkud se to vzalo?“

„Obávám se, že nikoli. Nikdo to neumí vysvětlit.“

„A samotná Dětská císařovna?“

„Dětská císařovna,“ vysvětlil tiše pidid'as, „je nemocná, velmi, velmi nemocná. Možná, že to je důvod toho nepochopitelného neštěstí, jež postihlo Fantazii. Ale dosud žádný z lékařů, kteří se ve velkém počtu shromáždili v palácovém okrsku tam nahoře u Magnoliového pavilonu, nepřišel na to, jakou nemocí onemocněla a co se proti tomu dá podniknout. Nikdo nezná lék.“

„To je,“ řekla zdrceně černomůrka, „huhú! — katastrofa.“

„Ano,“ souhlasil pidid'as, „to je.“

Za takovýchto okolností se černomůrka rozhodla, že se zatím u císařovny nebude ohlašovat.

Za dva dny nato dorazila i bludička Blubka, která samozřejmě pádila nesprávným směrem, a tudíž udělala obrovskou okliku.

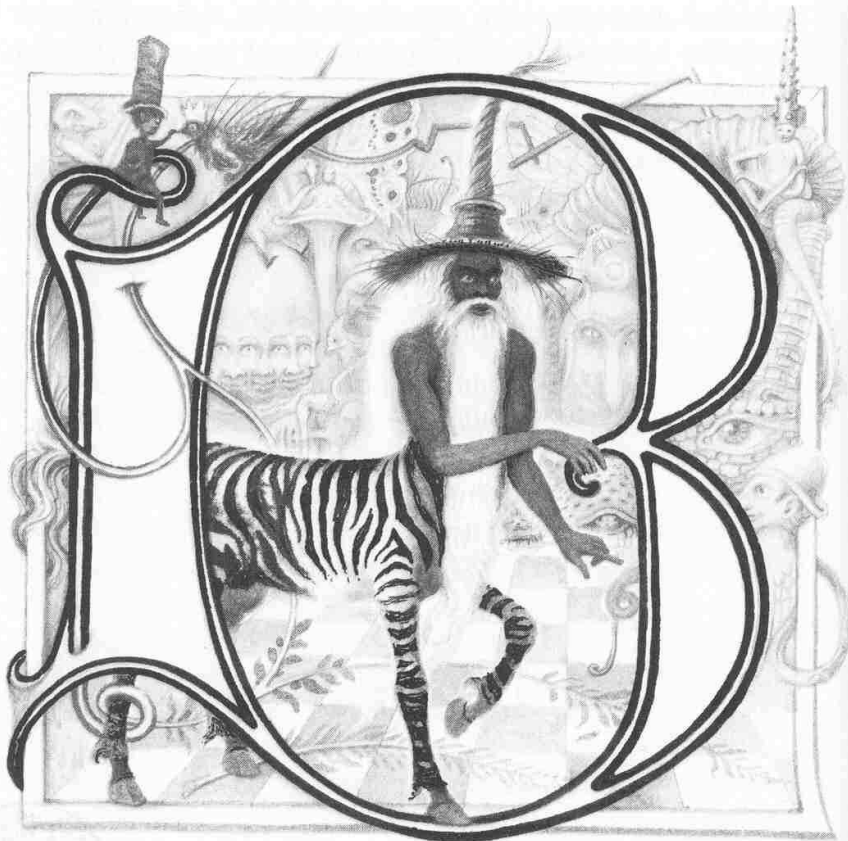
A nakonec — za další tři dny — se tu objevil i kamenožrout Pjrnrachkrach. Přidusal pěšky, protože v náhlém záchvatu nezvladatelného hladu snědl svůj kamenný bicykl — v podstatě jako svačinu.

Během dlouhého čekání se tito čtyři tak odlišní poslové upřímně spřátelili a i později zůstali spolu.

Ale to už je jiný příběh, který budeme vyprávět někdy jindy.

II.

Á T R E J O V O
P O S L Á N Í

II.

ÁTREJOVO POSLÁNÍ

BLAHO a bída celé Fantázie, všechny její problémy se jednávaly na poradách, které se obvykle konaly ve velkém trůnním sále Slonovinové věže, ležícím uvnitř palácového okrsku jen o několik poschodí níž pod Magnoliovým pavilonem.

Teď byl tento veliký, kruhový prostor naplněn šumem tlumených hlasů. Shromáždilo se zde čtyři sta devadesát devět nejlepších lékařů z celé fantázijské říše a šeptem nebo přidušenými hlasy debatovali mezi sebou v menších či větších skupinách. Každý z nich už byl u Dětské císařovny na vizitě — někteří již před časem, jiní nedávno — a každý se snažil, aby jí svým uměním pomohl. Ale nikomu se to nepodařilo, žádný z nich si nevěděl rady s císařovninou chorobou a její příčinou, nikdo nevěděl, jak by se taková nemoc dala léčit. A pětistý lékař, nejproslulejší ze všech doktorů ve Fantázii, o němž se vykládalo, že neexistuje žádná léčivá bylina, žádný zázračný prostředek a žádné tajemství přírody, které by neznal, tak ten byl u pacientky už celé hodiny a všichni s napětím čekali na výsledek jeho vyšetření.

Takovéto shromáždění si ovšem nesmíme představovat jako lidský lékařský kongres. Ve Fantázii sice žilo mnoho bytostí, které se vnějškově více nebo méně podobaly lidem, ale žilo zde přinejmenším právě tolik bytostí, které vypadaly jako zvířata, anebo to byla naprosto odlišná stvoření. Jak rozmanitý byl houf poslů, kteří se hemžili venku, tak rozmanitá byla i společnost zde v sále. Byli tu trpasličí hrbatí lékaři s bílými vousy, víly lékařky v modrostříbrně se třpytících rouchách a se zářivými hvězdami ve vlasech, vodníci s tlustými panděry a s plovacími blanami na rukou a nohou (pro ně tu byly speciálně rozestaveny sedací vany), ale byli tu i bílí hadi, svinutí na dlouhém stole uprostřed sálu, včelí elfové, ba dokonce černokněžníci, upíři a strašidla, které obvykle málokdo považoval za obzvláště dobročinné a přínosné pro zdraví.

Abychom pochopili přítomnost právě těchto bytostí, musíme nutně vědět jedno:

Dětská císařovna byla sice pokládána — jak už to prozrazuje její titul — za vládkyni nad všemi těmi nesčetnými zeměmi bezhraničné fantázijské říše, ve skutečnosti však byla něčím daleko víc než pouhou vládkyní, nebo lépe řečeno, byla něco úplně jiného.

Dětská císařovna nevládla, nikdy nepoužila síly a nevyužila své moci, nikdy nevydala jediný rozkaz a nikoho nesoudila, nikdy nezasáhla a nikdy se nemusela bránit nějakému útočníkovi, neboť nikomu by nepřišlo na mysl, aby proti ní povstal nebo aby jí ublížil. Před ní si byli všichni rovni.

Ona tu prostě existovala, ovšem její existence byla zcela zvláštní: Dětská císařovna byla středem veškerého života ve Fantázii.

A každé stvoření, ať hodné nebo zlé, ať krásné nebo ošklivé, veselé nebo vážné, pošetilé nebo moudré, všichni, všichni tu byli jenom prostřednictvím její existence. Bez ní nemohlo nic přežít, jako nemůže přetrvat lidské tělo, když mu chybí srdce.

Nikdo nedokázal beze zbytku pochopit její tajemství, ale všichni věděli, že to tak je. A tak si jí bez výjimky vážila všechna stvoření této říše a všichni bez výjimky si dělali starosti o její život. Neboť její smrt by znamenala zároveň i jejich konec, znamenala by zánik nesmírné říše Fantázie.

Bastiánovy myšlenky se rozběhly jiným směrem. Ve vzpomínkách najednou zas uviděl dlouhou chodbu nemocnice, kde operovali maminku. S tátou proseděli dlouhé hodiny před operačním sálem a čekali. Lékaři a nemocniční sestry pobíhali sem a tam. Když se tatínek zeptal, jak se daří mamince, dostal po každé jen vyhýbavou odpověď. Nikdo jako by přesně nevěděl, jak to s ní je. Nakonec přišel plešatý člověk v bílém plášti a vypadal unaveně a smutně. Řekl jim, že veškerá snaha byla marná a že je mu to líto. Oběma stiskl ruku a zamumlal „upřímnou soustrast“.

A pak se mezi Bastiánem a otcem všechno změnilo.

Nikoli navenek. Bastián měl všechno, na co si vzpomněl. Vlastnil kolo s přehazovačkou, elektrický vláček, plno vitaminových bonbonů, padesát tři knihy, zlatého křečka, akvárium s tropickými rybič-

kami, malý fotoaparát, šest kapesních nožů a ještě spoustu dalších věcí. Ale v podstatě mu na ničem z toho nezáleželo.

Bastián si vzpomněl, že předtím s ním tatínek rád žertoval. Někdy mu dokonce vyprávěl příběhy nebo mu předčítal. Ale od té doby byl konec. Bastián nemohl s tatínkem mluvit. Jako by kolem táty byla neviditelná zeď, kterou nikdo nedokázal proniknout. Nikdy Bastiána nevyhuboval a nikdy nepochválil. Dokonce i když Bastián ve škole propadl, neřekl mu otec ani slovo. Jenom se na něho podíval takovým nepřítomným a ustaraným pohledem a Bastián měl pocit, jako by tady vůbec nebyl. Takový pocit měl většinou, když byl s otcem pohromadě. Když seděli večer u televizoru, všiml si Bastián, že se otec ani nedívá, nýbrž je myšlenkami daleko, daleko odtud, kam za ním Bastián nemohl. Nebo někdy, když si oba četli, viděl Bastián, že otec vůbec nečte, protože celé hodiny hleděl na jednu a tutéž stránku a ani neotočil list.

Bastián chápal, že je tatínek smutný. On sám proplakal mnoho nocí, plakal tolik, až se mu ze vzlykání obrátil žaludek — ale to postupně pominulo. On tu přece zůstal. Proč s ním tatínek nemluvil nikdy o mamince, nikdy o důležitých věcech, nýbrž vždycky jen o tom nejnnutnějším?

„Kdybychom aspoň věděli,“ řekl dlouhý, vyzáblý ohnivec s vousem z rudých plamenů, „v čem ta nemoc vězí. Císařovna nemá teplotu, nic oteklého, nemá žádnou vyrážku, žádný zánět. Je to, jako by zhasínala — a jeden neví proč.“

Jak mluvil, vycházely mu po každé větě z úst malé kouřové obláčky a vytvářely obrazce. Tentokrát to byl otazník.

Starý vypelichaný havran, který vypadal jako velká brambora, do níž někdo bez ladu a skladu zapíchal pár černých per, odpověděl krákoravým hlasem (byl to odborník na nemoci z nachlazení):

„Nekašle, nemá rýmu, není to žádná nemoc v lékařském smyslu slova.“

Popostrčil si velké brýle na zobáku a vyzývavě se rozhlédl po kolemstojících.

„Jedna věc mi rozhodně připadá zcela zjevná,“ zabzučel skara-beus (brouk, kterému se občas přezdívá i „pilulkář“), „mezi její cho-

robou a těmi strašlivými věcmi, které nám hlásí poslové z celé Fantázie, existuje tajemná souvislost.“

„Ach, vy,“ vmísil se posměšně kalamárníček, „vy věčně a všude vidíte nějaké tajemné souvislosti!“

„A vy zas nikdy nevidíte přes okraj vlastního kalamáře!“ zabzikal nasupeně skarabeus.

„Ale páni kolegové!“ zakňouralo strašidlo s propadlými tvářemi, vězící v dlouhém bílém plášti, „přece neupadneme do neodborných a osobních sporů. A hlavně — ztište hlas!“

Takové a podobné rozhovory bylo možno slyšet všude ve velkém trůnním sále. Možná to vypadá divně, že se tak odlišná stvoření mohla vůbec mezi sebou dorozumět. Ale ve Fantazii ovládaly skoro všechny bytosti, i zvířata, aspoň dva jazyky: jednak svůj vlastní, jímž mluvili jen mezi sebou navzájem a jemuž nerozuměl nikdo kromě nich, a pak všeobecný jazyk, kterému se říkalo spisovná fantazijština nebo také velký jazyk. Ten ovládal každý, i když leckteří z nich ho používali poněkud svérázným způsobem.

V sále se náhle rozhostilo ticho a oči všech se obrátily k velkým křídlovým dveřím, které se otevřely. Vešel Caíron, slavný a pověstmi opředený mistr lékařského umění.

Patřil k tvorům, jímž se ve starších dobách říkalo kentaur. Měl až do boků lidskou postavu, zbývající část těla byla koňská. Caíron byl ovšem takzvaný černý kentaur. Přišel z velmi vzdálené končiny, ležící daleko, daleko na jihu. Proto byla horní, lidská část jeho těla černá jako ebenové dřevo, jen vousy a vlasy na hlavě měl bílé a kudrnaté, kdežto koňská část těla byla pruhovaná jako u zebry. Na hlavě měl podivný klobouk upletený ze sítiny. Kolem krku mu visel na řetězu veliký zlatý amulet, na němž bylo vidět dva hady, jednoho světlého a jednoho tmavého, jak se vzájemně kousají do ocasu a tvoří tak ovál.

Bastián se překvapeně zarazil. Zavřel knihu — předtím však obezřetně vsunul prst mezi stránky — a ještě jednou si pozorně prohlédl vazbu. Tady přece byli ti dva hadi, co se kousali do ocasu a tvořili ovál! Co tento zvláštní znak asi může znamenat?

Každý ve Fantazii věděl, co ten medailon znamená. Byl to odznak pro toho, kdo dostal pověření od císařovny a mohl jednat jejím jménem, jako by to byla ona sama.

Znamenalo to, že medailon nositeli propůjčoval tajuplné síly, i když nikdo nevěděl přesně, jaké. Jméno medailonu znal každý: AURYN.

Mnozí však si ani netroufli jeho jméno vyslovit a říkali mu Ale-not“ nebo také „pantakel“ nebo jednoduše „třpyt“.

Takže kniha nese odznak Dětské císařovny!

Sálem proběhl šum a ozvalo se několik výkřiků údivu. Už dlouho se nestalo, aby byl klenot někomu svěřen. Caíron několikrát zadupal kopytem, dokud se nerozhostilo ticho, pak hlubokým hlasem pronesl:

„Přátelé, nedivte se příliš, budu nosit AURYN jen krátce. Jsem jenom doručitel. Brzy předám ‚třpyt‘ někomu, kdo je ho více hoden.“

V sále nastalo bezdeché ticho.

„Nemíním naši porážku maskovat krásnými slovy,“ pokračoval Caíron. „Nikdo si neví rady s nemocí Dětské císařovny. Víme jen, že zkáza Fantázie přišla současně s touto nemocí. Víc nevíme. Nevíme ani, jestli císařovnu vůbec může zachránit lékařské umění. Ale je možné — a já doufám, že neurazím žádného z vás, jestliže to otevřeně vyslovím — je možné, že my, kteří jsme zde shromážděni, nemáme všechny znalosti, nemáme veškerou moudrost. Je to dokonce moje poslední a jediná naděje, že někde v této nekonečné říši žije bytost, která je moudřejší než my a která by nám mohla přispět radou a pomocí. Ale je to víc než nejisté. Ať spočívá možnost naší záchran v čemkoli — jedno vím určitě: K jejímu hledání potřebujeme stopaře, který dokáže nalézt stezku v neschůdném terénu a který necouvne před žádným nebezpečím a před žádnou námahou, jedním slovem: potřebujeme hrdinu. A Dětská císařovna mi sdělila jméno tohoto hrdiny, jemuž svěřila do rukou svůj osud i osud nás všech: Jmenuje se Átrej a bydlí v Trávném moři za Stříbrnými horami. Tomu také předám AURYN a vyšlu ho na Velké hledání. Nyní víte všechno.“

Po těch slovech vyklusal kentaur ze sálu.
Zbylí shromáždění na sebe zmateně hleděli.
„Jak že se ten hrdina jmenuje?“ zeptal se jeden.
„Átrej nebo tak nějak,“ odpověděl druhý.
„Nikdy jsem to jméno neslyšel!“ mínil třetí. A všech čtyři sta devadesát devět lékařů kroutilo ustaraně hlavami.

Věžní hodiny odbily desátou. Bastián se divil, jak rychle plyne čas. Během vyučování mu každá hodina obvykle připadala jako malá věčnost. Dole ve třídě teď měli dějepis s panem Dróhnem, hubeným, většinou špatně naloženým člověkem, který Bastiána obzvlášť rád zesměšňoval, protože si Bastián zkrátka nedokázal zapamatovat leto-počty bitev, data narození a dobu vlády bůhvíjakých lidí.

Trávané moře, ležící za Stříbrnými horami, leželo mnoho, mnoho dní cesty od Slonovinové věže. Byla to prerie, která byla skutečně tak rozlehlá a veliká a plochá jako moře. Šťavnatá tráva dorůstala výšky muže, a když přes ni zavanul vítr, táhly po rovině vlny jako na oceáně a šuměly jako voda.

Lid, který zde žil, se jmenoval „trávalidé“ nebo také „zelenokožci“. Měli vlasy černé jako uhel, které si ani muži nestříhali a nosili je dlouhé a někdy spletené do copů, kůži měli tmavozelenou, se slabým odstínem do hnědá — byla to barva asi jako u oliv. Vedli nejvyšší skromný, přísný a tvrdý život a všechny děti, hoši i děvčata, byly vychovávány ke statečnosti, velkorysosti a hrdosti. Musely se naučit snášet horko, zimu a velká strádání a musely prokázat svou statečnost. Bylo to nutné, protože zelenokožci byli národem lovců. Všechno, co potřebovali k životu, si vyrobili buď z tuhé, vláknité préríjní trávy, nebo to získávali od purpurových bizonů, táhnoucích Trávoým mořem v obrovských stádech.

Tito purpuroví bizoni byli přibližně dvakrát tak velcí jako obyčejní býci nebo krávy, měli dlouhou, hedvábně se lesknoucí a purpurově rudou srst a mohutné rohy s hroty ostrými a tvrdými jako dýka. Byla to spíše mírumilovná zvířata, ale když věřili nebezpečí nebo se cítili napadení, pak byli strašliví jako rozběsněné přírodní živly. Na tato zvířata se nikdo neodvážil podniknout lov kromě těchto zeleno-

kožců — a ti ke všemu bizony lovili jen se šípy a luky. Dávali přednost rytířskému souboji, a tak se často stávalo, že nikoli zvíře, nýbrž lovec přišel o život. Zelenokožci milovali a uctívali purpurové bizony a zastávali názor, že právo zabít je mohou získat jedině tehdy, když na sebe vezmou riziko, že sami budou bizony zabiti.

Zpráva o nemoci Dětské císařovny a o neblahém osudu, který hrozil celé Fantázii, se do této země zatím nedonesla. Do osad zelenokožců už dávno nepřišel žádný pocestný. Tráva tam rostla šťavnatější než kdy jindy, dny byly jasné a noci plné hvězd. Všechno se zdálo být dobré.

Ale jednoho dne se ve vesnici objevil bělovlasý starý černý kentaur. Srst měl pokrytou potem, vypadal k smrti vyčerpaný a vousatou tvář měl vyzáblou a propadlou. Na hlavě měl podivný klobouk ze sítiny a kolem krku řetěz, na němž visel velký zlatý amulet. Byl to Caíron.

Stál uprostřed návsi, kterou obklopovaly stany ve stále širších kruzích. Bylo to místo, kde se scházeli nejstarší kmene na porady nebo kde se o slavnostech provozovaly tance a zpívaly starodávné písně. Kentaur čekal a rozhlížel se, ale kolem něho se tlačili jen velmi staří muži, ženy a úplně malé děti, které na něho zvědavě valily oči. Kentaur netrpělivě zadupal kopytem.

„Kde jsou lovci a lovkyně?“ zafrkal, sňal klobouk a osušil si čelo.

Bělovlasá stařena s děckem na ruce odpověděla: „Všichni jsou na lovu a vrátí se nejdříve za tři nebo čtyři dny.“

„Je s nimi také Átrej?“

„Ano, cizince, ale odkud ho znáš?“

„Neznám jej. Přiveďte mi ho!“

„Cizince,“ odpověděl starý muž s berlemi, „nepřijde rád, neboť dnes je jeho lov a ten začíná se západem slunce. Víš, co to znamená?“

Caíron potřásl hřívou a zadupal kopyty.

„Nevím, a také na tom nesejde, protože on má na práci něco důležitějšího. Znáte přece medailon, který mám na krku. Takže ho přiveďte!“

„Vidíme klenot,“ souhlasila mladá dívka, „a víme, že přicházíš od Dětské císařovny. Ale kdo jsi ty?“

„Jmenuji se Caíron,“ zabručel kentaur, „lékař Caíron, jestli vám to něco říká.“

Jedna shrbená stará žena se protlačila dopředu a volala: „Na mou duši, je to on. Poznávám ho. Už jsem ho jednou viděla, když jsem byla docela malá. Je to nejslavnější a největší lékař v celé Fantázii!“

Kentaur přikývl. „Děkuji, paní,“ řekl, „a teď snad bude někdo tak laskavý a konečně přivede toho Átreje. Je to naléhavé. V sázce je život Dětské císařovny.“

„Dojedu pro něho!“ zvolala dívenka tak pětiletá nebo šestiletá.

Odběhla a za několik okamžiků už ji bylo vidět mezi stany, jak cválá pryč na neosedlaném koni.

„No konečně!“ zabručel Caíron. A pak ztratil vědomí a zhroutil se k zemi.

Když zas přišel k sobě, zpočátku nevěděl, kde je, protože kolem byla tma. Teprve postupně poznal, že se nalézá v prostorném stanu a leží na měkkých kožešinových přikrývkách. Zřejmě byla noc, neboť škvírou mezi závěsy ve dveřích pronikala míhavá zář ohně.

„Svaté kopyto!“ zamumlal nejslavnější lékař z celé Fantázie a snažil se vstát. „Jak dlouho tu už ležím?“

Dveřním závěsem nahlédla dovnitř hlava, zas zmizela a někdo řekl: „Ano, zdá se, že už se probudil.“

Závěs pak byl shrnut ke straně a dovnitř vstoupil asi desetiletý chlapec. Měl dlouhé kalhoty a mokasíny z měkké buvolí kůže. Horní část těla byla holá, jen kolem ramen mu až k zemi splýval pupurový plášť, zjevně utkaný z buvolí srsti. Dlouhé modročerné vlasy měl vzadu svázané do uzlu koženou šňůrkou. Na olivově zelené kůži na čele a na tvářích měl jednoduché ornamenty namalované bílou hlinkou. Tmavé oči metaly hněvivé blesky na vetřelce, avšak na tváři se neprojevovalo žádné citové hnutí.

„Co ode mne chceš, cizince?“ zeptal se. „Proč jsi za mnou přišel? A proč jsi zmařil můj lov? Kdybych býval skolil velkého bizona — a můj šíp už napínal tětivu, když mě odvolali —, pak bych zítra už byl opravdovým lovcem. Teď musím zas celý rok čekat. Proč?“

Starý kentaur na něho užasle zíral.

„Má to snad znamenat,“ vypravil ze sebe nakonec, „že ty jsi onen Átrej?“

„Ano, cizince.“

„Nevyskytuje se tu náhodou ještě někdo jiný, nějaký dospělý muž, zkušený lovec, který má toto jméno?“

„Ne, Átrej jsem já, a nikdo jiný.“

Starý Caíron se zvrátil zpátky do příkrývek a supěl: „Dítě! Kluk! Opravdu, některá rozhodnutí Dětské císařovny jsou těžko pochopitelná.“

Átrej mlčel a bez pohnutí čekal.

„Promiň mi, Átreji,“ pronesl Caíron, jen stěží přemáhaje svoje rozčilení, „nemínil jsem tě urážet, ale příliš mě to zaskočilo. Upřímně řečeno, jsem bez sebe! Už nevím, co si o tom všem mám myslet! Vážně se ptám, jestli Dětská císařovna skutečně věděla, co dělá, když si vyvolila dítě, jako jsi ty. To je čiré šílenství! A pokud to učinila s plným vědomím, pak... pak...“

Prudce zavrtěl hlavou a vyrazil ze sebe:

„Ne! Ne! Kdybych býval věděl, ke komu mě posílá, pak bych jednoduše odmítl předat její pověření! Odmítl bych to!“

„Jaké pověření?“ zeptal se Átrej.

„Je to bláznovství!“ křičel Caíron, který se teď už přece jen nechal strhnout vlastním rozhořčením. „Splnit její úkol by bylo pravděpodobně i pro největšího a nejzkušenějšího bojovníka zcela nemožné, ale pro tebe... Posílá tě do neznáma, abys hledal něco, co nikdo nezná. Nikdo ti nemůže pomoci, nikdo ti neporadí, nikdo nedokáže odhadnout, co tě potká. A přitom se musíš rozhodnout okamžitě, teď hned, na místě, jestli ten úkol přijmeš nebo ne. Už se nesmí ztratit ani okamžik. Cválal jsem deset dní a nocí téměř bez oddechu, abych se k tobě dostal. Ale teď — teď si skoro přeju, abych sem nikdy nedorazil. Jsem velmi starý, jsem na konci svých sil. Dej mi trochu vody, prosím tě!“

Átrej přinesl džbán čerstvé pramenité vody. Kentaur pil dlouhými doušky, pak si otřel vousy a pronesl poněkud klidněji:

„Ach, děkuji, to mi udělalo dobře! Už je mi líp. Poslyš, Átreji, ten úkol nemusíš přijmout. Dětská císařovna nechává rozhodnutí na

tobě. Nic nerozkazuje. Vysvětlím jí to a najdu někoho jiného. Nemohla tušit, že jsi malý chlapec. Spletla si tě, to je jediné vysvětlení.“

„Jaký je to úkol?“ chtěl vědět Átrej.

„Nalézt lék pro Dětskou císařovnu,“ odpověděl starý kentaur, „a zachránit Fantázii.“

„Cožpak je nemocná?“ podivil se Átrej.

Caíron se dal do vyprávění, jak je to s Dětskou císařovnou a jaké zprávy přinášejí poslové ze všech koutů Fantázie. Átrej kladl stále další otázky a kentaur vysvětloval, jak uměl. Byl z toho dlouhý noční rozhovor. A čím víc Átrej chápal rozsah celého neštěstí, které Fantázii postihlo, tím zřetelněji se mu na jeho tváři, zpočátku tak uzavřené, začalo objevovat zděšení.

„A o tom všem,“ zašeptal konečně zbledlými rty, „jsem neměl nejmenší tušení.“

Caíron se na chlapce vážně a ustaraně zahleděl zpod svého huňatého obočí.

„Nyní tedy víš, jak se věci mají, a možná už rozumíš, proč mě tak vyvedlo z míry, když jsem tě spatřil. Dětská císařovna však vyslovila tvoje jméno. ‚Jdi a vyhledej Átreje!‘ řekla mi, ‚vkládám v něj svou veškerou důvěru,‘ pokračovala. ‚Zeptej se ho, jestli kvůli mně a kvůli Fantázii je ochoten vydat se na Velké hledání,‘ řekla mi. Nevím, proč její volba padla na tebe. Snad jen malý chlapec jako ty dokáže splnit ten nemožný úkol. Nevím a nemohu ti poradit.“

Átrej seděl se skloněnou hlavou a mlčel. Uvědomoval si, že se má vystavit zkoušce, která je daleko, daleko větší než jeho lov. Jen stěží by v ní obstál i ten největší lovec a nejlepší stopař. Pro Átreje byla příliš těžká.

„Takže?“ zeptal se kentaur tiše. „Chceš?“

Átrej zdvihl hlavu a podíval se na něho.

„Chci,“ řekl pevně.

Caíron pomalu pokývl hlavou, pak sňal řetěz se zlatým amuletem a pověsil jej Átrejovi kolem krku.

„AURYN ti dá velkou moc,“ řekl slavnostně, „ale ty ji nesmíš nikdy použít. Neboť ani Dětská císařovna svou moc nikdy nevyužívá. AURYN tě bude chránit a vést, ale ty nesmíš nikdy zasáhnout, i kdybys viděl cokoliv, neboť tvůj vlastní názor od této chvíle už ne-

rozhoduje. Proto se musíš vydat na cestu beze zbraní. Musíš nechat věcem volný průběh. Všechno pro tebe musí být stejné, zlo i dobro, krása i ošklivost, hloupost i moudrost, jako je to stejné pro Dětskou císařovnu. Smíš jen hledat a ptát se, ale nesmíš soudit podle vlastního uvážení. Nikdy na to nezapomeň, Átreji!“

„AURYN!“ opakoval Átrej uctivě. „Chci být klenotu hoden. Kdy mám vyrazit?“

„Okamžitě,“ odpověděl Caíron. „Nikdo neví, jak dlouho bude tvoje Velké hledání trvat. Není vyloučeno, že už teď jde o každou hodinu. Rozluč se s rodiči a sourozenci!“

„Žádné nemám,“ vysvětlil Átrej. „Oba rodiče mi zabil bizon krátce po tom, co jsem přišel na svět.“

„Kdo tě vychoval?“

„Všechny ženy i muži společně. Proto mě nazvali Átrej, ve fantazijštině to znamená ‚Syn všech‘.“

Nikdo nemohl vědět lépe, co to znamená, než Bastián. Ačkoli jeho tatínek pořád žije. Átrej neměl ani otce, ani matku, zato byl vychován společně všemi muži a všemi ženami a byl „synem všech“, kdežto Bastián vlastně nikoho nemá — ano, je „synem nikoho“. Přesto Bastiána těšilo, že ho tímto způsobem s Átrejem něco spojuje, neboť jinak se mu bohužel příliš nepodobal, ani odvahou a rozhodností, ani postavou. A přesto i on, Bastián, se vydal na Velké hledání, o němž nevěděl, kam ho zavede a jak skončí.

„Pak tedy bude lepší,“ mínil kentaur, „když odejdeš bez rozloučení. Zůstanu tady a všechno jim vysvětlím.“

Átrejův obličej byl ještě užší a tvrdší.

„Kde mám začít?“ zeptal se.

„Všude a nikde,“ odpověděl Caíron. „Od nynějška jsi sám a nikdo ti nemůže poradit. A tak tomu bude až do konce Velkého hledání — ať skončí jakkoli.“

Átrej přikývl.

„Sbohem, Caírone!“

„Sbohem, Átreji. A — hodně štěstí!“

Chlapec se obrátil a právě se chystal vyjít ze stanu, když ho kentaur ještě jednou zavolal zpátky. Když stáli proti sobě, položil mu staroch obě ruce na ramena, s úsměvem plným respektu se mu podíval do očí a pomalu řekl:

„Myslím, že začínám chápat, proč císařovna volba padla na tebe, Átreji.“

Chlapec trochu sklonil čelo, pak rychle vyšel ven.

Venku před stanem stál Artax, jeho kůň. Byl strakatý a malý jako divoký kůň, nohy měl silné a krátké, a přesto to byl nejrychlejší a nejvytrvalejší běžec široko daleko. Měl ještě sedlo i uzdu, tak jak se s ním Átrej vrátil z lovu.

„Artaxi,“ zašeptal Átrej a poplácal ho po krku, „musíme se dát na cestu. Musíme daleko, velmi daleko. Nikdo neví, zda a kdy se vrátíme.“

Koníček kývl hlavou a tiše zafrkal.

„Ano, pane,“ odpověděl, „ale co bude s tvým lovem?“

„Vydáváme se na mnohem větší lov,“ odpověděl Átrej a vyšvihl se do sedla.

„Stůj, pane!“ zafuněl koník. „Zapomněl sis zbraně. Chceš se vypravit na cestu bez šípu a luku?“

„Ano, Artaxi,“ odpověděl Átrej, „mám totiž na šíji třept a musím být neozbrojený.“

„Ho!“ zaržál koníček. „A kam se vydáme?“

„Nevím. Jeď, kam chceš, Artaxi,“ řekl mu Átrej a po chvíli odhodlaně dodal: „Od tohoto okamžiku začíná Velké hledání.“

Pak odklusali a temná noc je pohltila.

Současně se na jiném místě Fantazie odehrálo něco, čeho si nikdo nevšiml a o čem neměli nejmenší tušení ani Átrej s Artaxem a ani Caíron.

Na jednom velmi vzdáleném nočním vřesovišti se temnota zhusťla do veliké stínové postavy. Tma byla stále hustší, až se dokonce i za bezměsíčné noci na onom vřesovišti objevila jako mohutné černé tělo. Jeho obrysy nebyly ještě zcela zřetelné, ale stálo na čtyřech prackách a z očí v mohutné kosmaté hlavě svítil zelený oheň. Teď zdvihlo čumák vysoko do vzduchu a začenicHALO. Dlouho tak nehyb-

ně stálo. Pak jako by najednou našlo pach, který hledalo, neboť z hrdla se mu vydral hluboký, vítězoslavný řev.

Rozběhlo se. Dlouhými, zcela tichými skoky se onen stínový tvor řítit nocí beze hvězd.

Věžní hodiny odbily jedenáctou. Teď začínala velká přestávka. Z chodeb doléhal sem nahoru křik dětí, které pádily dolů na školní dvůr.

Bastián ještě pořád seděl na žíněnkách se zkříženýma nohama. Takže mu zdřevěněly. Zkrátka nebyl žádný indián. Vstal, ze školní brašny vytáhl svačinu, chleba a jablko, a začal se po půdě trochu procházet. V nohách mu běhali mravenci a jen pomalu se mu do nich vracel cit.

Pak se vyšplhal na vysloužilého koně z tělocvičny a sedl si na něj obkročmo jako do sedla. Představoval si, zeje Átrej a že uhání nocí na Artaxovi. Sklonil se nad koníčkovu šíji.

„Hyjé!“ křičel. „Běž, Artaxi, hyjé, hyjé!“

Pak se zděsil. Takhle hulákat bylo nejvýš neopatrné. Co když ho někdo zaslechl? Chvilí čekal a napínal uši. Ale zdola k němu doléhal jen mnohohlasý křik ze školního dvora.

Poněkud zahanbeně slezl z koně. Na mou duši, chová se jako malé dítě!

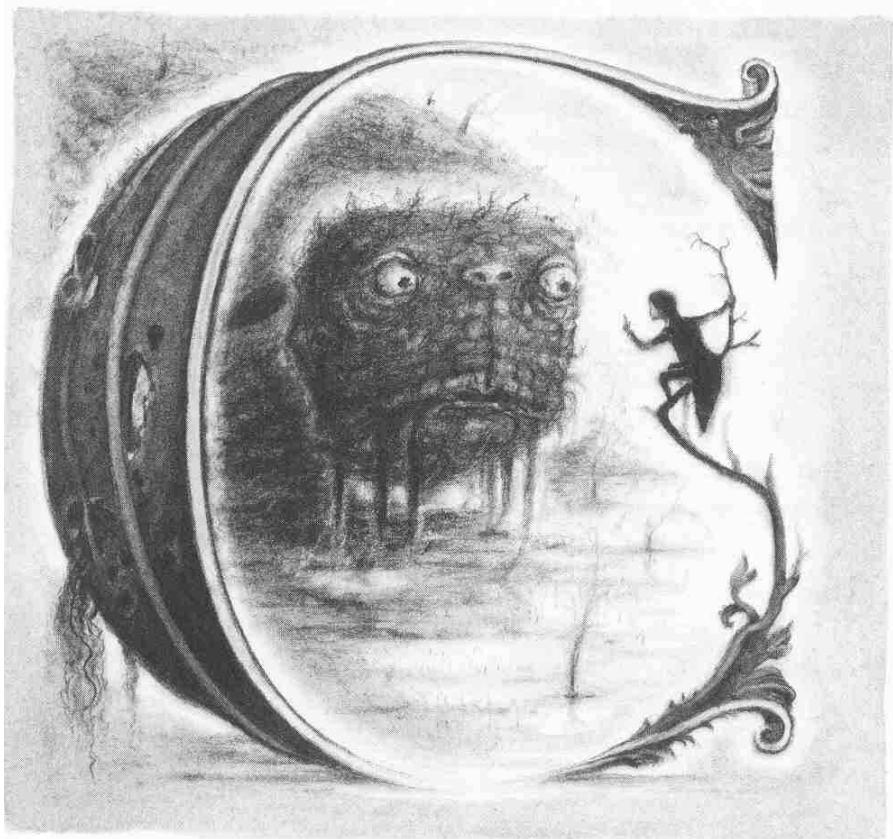
Rozbalil chleba a o kalhoty si naleštil jablko do blýskavá. Ještě než se do něho zakousl, zarazil se.

„Ne,“ řekl nahlas sám k sobě, „musím si své zásoby pečlivě rozdělit. Kdo ví, jak dlouho s nimi budu muset vystačit.“

S těžkým srdcem chleba zas zabalil a spolu s jablkem jej zasunul zpátky do tašky. Pak se s povzdechem znovu uvelebil na žíněnkách a sáhl po knize.

III.

P R A S T A R Á
M O R L A

III.

PRASTARÁ MORLA

CAÍRON, starý černý kentaur, vyčerpaně klesl zpátky na lůžko z měkkých kožešin, jakmile dozněl dusot Átrejova koně. Ta ná-maha ho vysílila. Ženy, které ho druhý den našly v Átrejově stanu, se strachovaly o jeho život. A nebylo to s ním o mnoho lepší, když se po několika dnech do tábora vrátili lovci. Nicméně jim mohl vysvětlit, proč Átrej odjel a proč se hned tak nevrátí. Protože všichni měli chlapce rádi, od té chvíle zvažněli a mysleli na něho plni obav. Zároveň však byli i pyšní, že Dětská císařovna pověřila Velkým hledáním právě jeho — i když tomu nikdo nedokázal tak úplně porozumět.

Starý Caíron se ostatně už nikdy nevrátil zpátky do Slonovinové věže. Ale ani neumřel a ani nezůstal u zelenokožců v Trávnovém moři. Osud ho měl zavést na zcela jinou, nečekanou cestu. Ale to je jiný příběh a přijde na řadu někdy jindy.

Átrej dojel ještě téže noci až k řece ve Stříbrných horách. Bylo už k ránu, když se uložil k odpočinku. Artax se trochu napásal a napil vody z jasného horského potůčku. Átrej se zabalil do syého rudého pláště a několik hodin spal. Ale když vyšlo slunce, byli už zas na cestě.

Prvního dne projeli Stříbrné hory. Tady znali každou cestu, každou stezičku a postupovali rychle kupředu.

Když dostal hlad, vzal si chlapec vždycky kousek sušeného buvolího masa a dvě malé placky z travních semen, které měl uložené ve vaku u sedla — původně na svou loveckou výpravu.

„No prosím!“ prohlásil Bastián. „Člověk musí občas přece jen něco sníst.“

Vytáhl svačinu z tašky, rozbalil, pečlivě rozlomil na dvě části, jednu zas zabalil a schoval. Druhou půlku snědl.

Přestávka skončila, Bastián přemýšlel, co teď přijde ve třídě na řadu. Ach, správně, zeměpis s paní Kargovou. Musely se vyjmeno-

vávat řeky a jejich přítoky, města a počty obyvatel, nerostné bohatství a průmysl. Bastián pokrčil rameny a četl dál.

Při slunce západu už měli Stříbrné hory za zády a opět udělali zastávku. V této noci se Átrejovi zdálo o purpurových bizonech. Viděl je v dálce, jak táhnou Trávoým mořem, a snažil se k nim přiblížit na koni. Marně. Zůstávali od něho pořád stejně daleko, ať poháněl koníka sebevíc.

Druhého dne projížděli Zemí zpívajících stromů. Každý z nich měl jiný tvar, jiné listy, jinou kůru, ale důvod, proč se této končině tak říkalo, spočíval v tom, že jejich růst mohl člověk slyšet jako něžnou hudbu, která zněla zblízka i zdálky a slévala se v jednu mohutnou symfonii, jejíž krása se nedala v celé Fantázii s ničím srovnat. Jízda touto krajinou byla pokládána za ne zcela bezpečnou, neboť leckdo už tu zůstal sedět jako očarován a zapomněl na všechno. Také Átrej vnímal, jakou moc mají tyto překrásné tóny, ale nedal se jimi svést, aby zastavil.

V následující noci se Átrejovi znovu zdálo o purpurových bizonech. Tentokrát neměl koně a bizoni táhli kolem něho ve velkém stádu. Byli však mimo dostřel jeho luku, a když se chtěl připlížit blíž, zjistil, že má nohy jakoby vrstlé do země a že s nimi nemůže pohybovat. Probudil se námahou, s níž se snažil nohy odtrhnout. Bylo to ještě před východem slunce, Átrej se však hned vydal na cestu.

Třetího dne spatřil Skleněné věže z Eriba, do nichž obyvatelé zdejší končiny zachycovali světlo hvězd a shromažďovali je. Vyráběli z něho překrásně zdobené předměty, ale kromě nich neměl nikdo ve Fantázii tušení, nač vlastně jsou.

Dokonce se s několika obyvateli z Eriba setkal, byli to malí tvořečkové, kteří sami vypadali jako vyfouknutí ze skla. S neobyčejnou laskavostí mu dali napít i najíst, ale na jeho otázku, kdo by mohl něco vědět o nemoci Dětské císařovny, se ponořili do smutného a bezradného mlčení.

V následující noci se Átrejovi znovu zdálo, že kolem něho táhne stádo bizonů. Viděl, jak jedno ze zvířat, byl to obzvlášť velký a statný býk, se oddělilo od stáda a blížilo se k němu, pomalu a beze známek strachu nebo zlosti. A jako všichni praví lovci, tak i Átrej měl

dar, že na každém stvoření okamžitě viděl místo, které musí zasáhnout, aby je skolil. Purpurový bizon se dokonce postavil tak, že mu je přímo nabízel jako cíl. Átrej vložil šíp do těžkého luku a napjal jej veškerou silou — ale nemohl vystřelit. Jako by mu prsty srostly s tětvou a nedokázaly ji pustit.

Stejně nebo podobně se mu vedlo ve snech za všech následujících nocí. Přicházel k purpurovému bizonu stále blíž — byl to ostatně stejný bizon, kterého chtěl doopravdy skolit, poznal ho podle bílé skvrny na čele — ale z nějakého důvodu nemohl vyslat smrtící šíp.

Ve dne ujížděl dál, stále dál, aniž věděl kam a aniž našel někoho, kdo by mu mohl poradit. Zlatý amulet na krku mu zjednával respekt u všech bytostí, které potkal, ale nikdo z nich nevěděl odpověď na jeho otázku.

Jednou zdálky zahlédl hořící ulice města Žárov, kde bydlela stvoření, jejichž těla byla z planoucího ohně, ale tam raději nezamířil. Projel rozlehlou náhorní plošinou Sasafránů, kteří se rodí staří a umírají jako kojenci. Dorazil do pralesního chrámu v Muamathu, kde se ve vzduchu volně vznáší veliký sloup z měsíčního kamene, a hovořil s tamějšími mnichy. Ale i odtud musel odjet s nepořízenou.

Bloudil takto křížem krážem už skoro týden, když sedmého dne a za následující noci zažil dvě zcela odlišné věci, které zásadně změnilly jeho vnitřní i vnější situaci.

Vyprávění starého Caírona o strašlivých událostech, které se odehrávaly ve všech částech Fantázie, sice na Átreje zapůsobily, ale dosud to pro něho byla přece jen pouhá zpráva. Sedmého dne se však o všem měl přesvědčit sám na vlastní oči.

Bylo kolem poledne, když Átrej projížděl hustým, tmavým lesem, kde rostly obzvlášť veliké, sukovité stromy. Byl to Hauleský les, v němž se před nějakou dobou setkali oni čtyři poslové. V této končině, to Átrej věděl, žili kůroni. Átrej o nich slyšel, že to jsou obrovští chlapíci a mohutné ženské, kteří sami vypadají jako sukovité kmeny. Pokud se nehýbali, což bylo jejich zvykem, mohl je člověk opravdu pokládat za stromy a mohl kolem nich nevědomky projet. Jenom když se pohnuli, bylo vidět, že mají větovitě paže a křivé nohy podobné kořenům. Byli sice ohromně silní, ale neškodní — nanejvýš si občas zašpásovali se zbloudilým poutníkem.

Átrej právě objevil lesní mýtinu, jíž se vinul malý potůček, a sedl z koně, aby se Artax mohl napít a napást trávy, když za sebou najednou uslyšel v křoví hlasité praskání a křupání a rychle se otočil.

Z lesa k němu přicházeli tři kůroni a při pohledu na ně přeběhl Átrejovi mráz po zádech. Prvnímu kůronovi chyběly nohy a dolní část těla, takže musel jít po rukou. Druhý měl obrovskou díru v hrudi, skrz kterou bylo vidět. Třetí poskakoval na zbývající pravé noze, protože mu chyběla celá levá polovina, takže vypadal jako rozříznutý vejpůl.

Když uviděli na Átrejových prsou amulet, přikývli mezi sebou a pomalu se přibližovali.

„Nelekej se!“ řekl ten, co šel po rukou, a jeho hlas zněl jako skřípání stromu, „pohled na nás určitě není vášnivý, ale v této části Hauleského lesa se už nenajde nikdo kromě nás, kdo by tě mohl varovat. Proto jsme přišli.“

„Varovat?“ podivil se Átrej. „Před čím?“

„Slyšeli jsme o tobě,“ zavzdychal ten s děravou hrudí, „vyprávěli nám, proč ses vydal na cestu. Tudy nesmíš jet dál, jinak jsi nadobro ztracen.“

„Jinak se ti stane totéž, co se stalo nám,“ zasténal ten rozpůlený. „Podívej se na nás! Chtěl bys něco takového?“ „Co se vám stalo?“ vyzvídal Átrej.

„Zkáza se šíří,“ zakvílel první, „roste a roste a je jí každý den víc — pokud se vůbec dá říci, že ničeho je stále víc. Všichni ostatní uprchli včas z Hauleského lesa, ale my jsme svou otčinu nechtěli opustit. A ono nás to překvapilo ve spánku a udělalo z nás to, co teď vidíš před sebou.“ „Hodně to bolí?“ ptal se Átrej.

„Ne,“ vysvětloval druhý kůron, ten s dírou v prsou, „nic necítíš. Jenom ti zkrátka něco chybí. A každý den tě chybí o něco víc, pokud tě to zachvátilo. Brzy už vůbec nebudeme.“

„Kde je to místo v lese,“ chtěl vědět Átrej, „kde to začalo?“ „Chceš to vidět?“ Třetí kůron, z něhož zbyla už jen půlka, se tázavě podíval na své druhy v utrpení. Když přikývli, pokračoval:

„Přivedeme tě jen tak blízko, abys to mohl vidět, ale musíš slíbit, že nepůjdeš blíž. Jinak by tě to neodolatelně přitáhlo.“

„Dobrá,“ souhlasil Átrej, „slibuji vám to.“ Ti tři se obrátili a pohybovali se směrem k okraji lesa. Átrej vzal Artaxe za uzdu a šel za nimi. Chvíli chodili křížem krážem mezi obrovskými stromy, pak se zastavili u jednoho obzvlášť silného stromu. Ani pět dospělých mužů by ho asi nedokázalo obejmout. „Vyšplhej co nejvýš,“ přikázal beznohý kůron, „a podívej se na východní stranu. Tam to uvidíš — nebo spíš neuvidíš.“

Átrej se chytal suků a výčnělků kmene a lezl vzhůru. Pak se dostal ke spodním větvím. Vytáhl se po nich k dalším větvím, kmen byl stále tenčí a větve hustší, takže se Átrejovi lezlo stále snadněji. Když konečně dosáhl koruny, obrátil zrak ke slunce východu a teď to spatřil.

Koruny ostatních stromů, které stály zcela blízko, byly zelené, avšak listů stromů za nimi jako by ztratilo veškerou barvu, bylo zkrátka šedivé. A jen o málo dál vypadalo jako podivně průsvitné, mlhovité, nebo lépe řečeno, jako stále neskutečnější. A za nimi už neleželo nic, absolutně nic. Nebylo to holé místo, nebyla tam tma, ale ani žádné světlo, bylo to něco, co bylo pro oči nesnesitelné a vzbuzovalo v člověku pocit, že oslepl. Neboť žádné oko nedokáže hledět do naprostého Nic. Átrej si zakryl obličej rukou a málem by se zřítíl z větve. Pevně se zachytil a slezl dolů, jak nejrychleji mohl. Viděl dost. Teprve nyní pochopil děs, který se šířil po celé Fantazii.

Když se znovu octl u paty obrovského stromu, ti tři kůroni tam už nebyli. Átrej se vyšvihl na koníka a tryskem uháněl pryč od této Nicoty, která se šířila sice zvolna, zato nezadržitelně. Sesedl s koně až po setmění, s Hauleským lesem už daleko za zády.

A této noci na něho čekal další zážitek, který měl dát jeho Velkému hledání nový směr.

Zdalo se mu totiž — mnohem zřetelněji než dosud — o velkém purpurovém bizonovi, kterého chtěl skolit. Tentokrát mu stál tváří v tvář beze zbraně. Cítil se strašně maličký a tvář zvířete vyplňovala celé nebe. A Átrej slyšel, že k němu mluví. Nemohl rozumět všemu, ale zvíře řeklo přibližně toto:

„Kdybys mě byl býval zabil, byl by z tebe nyní lovec. Ty ses toho však vzdal, proto ti mohu nyní pomoci, Átreji. Poslouchej! Ve Fantazii existuje bytost, která je starší než všechny ostatní bytosti.

Daleko, daleko odtud leží na severu Močály smutku. Uprostřed těchto močálů ční Rohová hora. Tam bydlí prastará Morla. Hledej prastarou Morlu!“ Nato se Átrej probudil.

Věžní hodiny odbily dvanáctou. Bastiánovi spolužáci teď už brzy sejdou dolů do tělocvičny. Možná budou dnes hrát vybíjenou s velkým a těžkým medicinbalem, se kterým to Bastiánovi vždycky obzvlášť nešlo — takže ho nechtěli do žádného z obou družstev. Někdy také museli hrát s malým míčem tvrdým jako kámen a vždycky příšerně bolelo, když člověka zasáhl. A Bastiána zasáhl pokaždé plnou silou, protože byl snadný cíl. Možná že přišla na řadu i šplhací lana — cvičení, které se Bastiánovi mimořádně hnusilo. Zatímco ostatní byli už dávno nahoře, bimbalo se Bastián — v obličejí rudý jako krocan — za hýkavého potěšení celé třídy jako pytel brambor na dolním konci lana a nedokázal se vyšplhat ani půl metru. A učitel tělocviku pan Menge nešetřil žertíky na Bastiánův účet.

Bastián by dal hodně za to, aby byl jako Átrej. Pak by jim všem ukázal.

Zhluboka vzdychl.

Átrej ujížděl k severu, stále k severu. Dopřával sobě i koníkovi jen nejnnutnější přestávky pro spánek a jídlo. Jel dnem i nocí, za slunečního žáru i za deště, jel bouří a vichřicí. Už si ničeho nevšímal a nikoho se už neptal.

Čím víc se blížil k severu, tím víc se stmívalo. Dny vyplňovalo olověně šedivé příšeří, které se neměnilo. Za nocí se na nebi mihotala severní zář.

Jednoho rána, v jehož kalném, nejasném světle jako by se zastavil veškerý čas, spatřil před sebou z jednoho pahorku konečně Močály smutku. Nad nimi se vznášely závoje mlhy, tu a tam pěnívaly malé lesíky se stromy, jejichž kmeny se dole dělily do čtyř, pěti nebo víc zkroucených chůdů, takže vypadaly jako velicí krabi, stojící na několika nohách v černé vodě. Z hnědého listí visely porůznu vzdušné kořeny, které se podobaly nehybným chapadlům. Skoro se nedalo rozeznat, kde byla půda mezi tuňkami pevná a kde ji tvořil jenom příkrov z vodních rostlin.

Artax tiše zafrkal hrůzou.

„Máme jet dovnitř, pane?“

„Ano,“ odpověděl Átrej, „musíme najít Rohovou horu, která leží uprostřed močálů.“

Popohnal Artaxe a koníček poslechl. Krok za krokem zkoumal kopýtkem pevnost půdy, proto se dostávali vpřed jen velmi pomalu. Nakonec Átrej sesedl a vedl Artaxe za sebou. Koník se několikrát probořil, vždycky se mu však podařilo dostat se ven. Čím hlouběji však pronikali do Močálů smutku, tím malátnější byly jeho pohyby. Svěsil hlavu a jen tak tak se vlekl.

„Artaxi,“ podivil se Átrej, „co je to s tebou?“

„Nevím, pane,“ odpovědělo zvíře, „myslím, že bychom měli obrátit. Vždyť to nemá smysl. Plahočíme se za něčím, o čem se ti jen zdálo. Ale my nic nenajdeme. Možná je beztak už pozdě. Dětská císařovna už možná umřela a všechno, co podnikáme, nemá smysl. Vraťme se, pane.“

„Takhle jsi ještě nikdy nemluvil, Artaxi,“ žasl Átrej, „co ti chybí? Jsi nemocný?“

„Možná,“ odpověděl Artax, „s každým krokem, kterým se dostáváme dál, roste v mém srdci smutek. Už nemám naději, pane. A je mi tak těžko, tak těžko. Myslím, že už nemůžu dál.“

„Ale my musíme dál!“ křičel Átrej. „Pojď, Artaxi!“ Zatáhl za uzdu, ale Artax se nehýbal. Byl až po břicho v močálu a už se vůbec nesnažil dostat ven.

„Artaxi!“ volal Átrej. „Nesmíš to teď vzdát! Pojď! Musíš ven, jinak se utopíš!“

„Nech mě, pane!“ odpověděl koníček. „Nedokážu to. Jdi dál sám! Nestarej se o mne! Já ten smutek už nevydržím. Chci umřít.“

Átrej zoufale trhal uzdou, ale koníček klesal stále hlouběji. Když z černé vody vyčnívala už jen hlava, Átrej ji objal. „Držím tě pevně, Artaxi,“ šeptal Átrej, „nenechám tě zahynout.“ Koníček ještě jednou tiše zařehotal. „Už mi nepomůžeš, pane. Se mnou je konec. Žádný z nás nevěděl, co nás zde čeká. Teď víme, proč mají Močály smutku takové jméno. Právě smutek je pro mne tak těžký, že musím utonout. Není úniku.“

„Ale já jsem tu taky,“ volal Átrej, „a necítím nic.“

„Máš třpyt, pane,“ odpověděl Artax, „jsi pod jeho ochranou.“ „Pak ti pověším ten amulet kolem krku,“ vyrazil ze sebe Átrej, „možná tě taky ochrání.“ Chystal se sejmout řetěz z krku.

„Ne,“ zafrkal koník, „to nesmíš, pane. Pantakel byl svěřen tobě a nemáš svolení dát ho podle vlastní hlavy jinému. Musíš dál hledat beze mne.“

Átrej přitiskl tvář k Artaxově hlavě.

„Artaxi...“ šeptal přerývaně. „Ach, můj Artaxi!“

„Splníš mi poslední přání, pane?“ zeptal se koník.

Átrej mlčky kývl.

„Pak tě prosím, abys šel dál. Nechci, aby ses díval, až to se mnou skončí. Vyhovíš mi?“

Átrej pomalu vstal. Koníčková hlava už byla do půlky v černé vodě.

„Žij blaze, Átreji, můj pane!“ řekl. „A děkuji!“

Átrej sevřel rty. Nedokázal ze sebe vypravit slovo. Ještě jednou pokývl Artaxovi, pak se obrátil a šel pryč.

Bastián vzlykal. Nedokázal potlačit pláč. Oči měl plné slzí a nemohl číst dál. Nejdřív musel vytáhnout kapesník a pořádně se vysmrkat, než mohl pokračovat v četbě.

Átrej nevěděl, jak dlouho se brodil dál, jednoduše pořád dál. Byl jako slepý a hluchý. Mlha stále houstla a Átrej měl pocit, že už hodiny bloudí v kruhu. Už nedával pozor, kam šlape, a přece se nikdy neprobořil víc než po kolena. Medailon Dětské císařovny ho nepochopitelným způsobem vedl po správné cestě.

Najednou se octl před vysokým, značně příkrým horským srázem. Átrej lezl vzhůru po rozeklaných skalách a vyšplhal až na kulatý vršek. Při lezení si ani nevšiml, z čeho vlastně ta skaliska jsou. Až když dorazil úplně nahoru a rozhlédl se kolem po hoře, uviděl, že to jsou mohutné rohovinové pláty, v jejichž prasklinách a rozsedlinách bujel mech.

Takže našel Rohovou horu!

Ten objev v něm nevzbudil žádný pocit zadostiučinění. Smrt koníčka způsobila, že tuto skutečnost vzal na vědomí skoro lhostejně. Teď ještě musí zjistit, kdo a kde je prastará Morla, která tu sídlí.

Zatímco přemýšlel, ucítil, jak horou náhle proběhl slabý záchvěv, pak zaslechl mohutné troubení a mlaskání a hlas, který jako by vycházel z nehlubších vnitřností země. „Podívej, bábo, někdo po nás leze.“

Átrej spěchal na konec horského hřbetu, odkud vycházely ty zvuky. Přitom uklouzl po jednom mechovém polštáři a začal sjíždět dolů. Už se nedokázal zachytit, klouzal stále rychleji a nakonec se zřítíl. Naštěstí spadl do koruny jednoho ze stromů, které dole rostly. Větve ho zachytily.

Átrej viděl před sebou obrovskou jeskyni, kde se převalovala a pleskala černá voda, neboť se tam něco pohybovalo a pomalu sunulo ven. Vypadalo to jako skalisko a bylo to veliké jako dům. Teprve když se to objevilo celé, poznal Átrej, že to je hlava, sedící na dlouhém vráscitém krku, hlava želvy. Oči měla velké jako černé rybníky. Z tlamy jí ukapávalo bahno a padaly vodní řasy. Celá ta Rohová hora — teprve teď to Átrej pochopil — byla jedno jedině obrovité zvíře, mohutná želva bahenní: Prastará Morla! Pak se znovu ozval houkavý, klokotavý hlas: „Kloučku, co tu pohledáváš?“

Átrej sáhl po amuletu na hrudi a podržel ho tak, že jej Morlino oko velké jak rybník muselo vidět.

„Znáš tohle, Morlo?“ Chvíli trvalo, než odpověděla:

„Ale podívejme se, bábo — AURYN — už dávno jsme ho neviděly, ten odznak Dětské císařovny.“

„Dětská císařovna je nemocná,“ vysvětloval Átrej, „vědělás to?“

„To je nám fuk, že, bábo?“ odpověděla Morla. Zřejmě mluvila tímto podivným způsobem sama se sebou, možná proto, že už bůhvíjak dlouho neměla nikoho, s kým by si popovídala.

„Když ji nezachráníme, umře,“ promluvil Átrej naléhavěji.

„Taky dobře,“ nato Morla. „Ale s ní zahyne i Fantázie,“ volal Átrej, „zkáza se už šíří všude. Sám jsem to viděl.“

Morla na něho zírala svýma obrovským, prázdným očima. „Nám to nevadí, že, bábo?“ klokotala.

„Pak všichni zahyneme!“ křičel Átrej. „Všichni!“

„Aby bylo jasno, prcku,“ odpověděla Morla, „co nám je ještě do toho? Pro nás už není nic důležité. Vždyť je všechno jedno, všechno je jedno.“

„Taky tebe to zničí, Morlo!“ křičel Átrej rozzlobeně. „Taky tebe! Nebo si snad myslíš, že přežiješ Fantázii jen proto, že jsi tak stará?“

„Aby bylo jasno, kloučku,“ bublala Morla, „jsme staré, příliš staré. Žily jsme dost dlouho. Viděly jsme toho příliš. Kdo toho ví tolik co my, pro toho už není nic důležité. Všechno se věčně opakuje, den a noc, léto a zima, svět je prázdný a beze smyslu. Vše se točí v kruhu. Co vznikne, musí zas zaniknout, co se zrodí, musí zemřít. Všechno se navzájem vyrovná, dobro i zlo, hloupost a moudrost, krása a ošklivost. Všechno je prázdné. Nic není skutečné. Nic není důležité.“

Átrej nevěděl, co by měl odpovědět. Obrovský, tmavý a prázdný pohled prastaré Morly mu ochromoval všechny myšlenky. Po chvíli zaslechl, jak Morla mluví dál:

„Ty jsi mladý, hošíku. My jsme staré. Kdybys byl tak starý jako my, pak bys věděl, že neexistuje nic než smutek. Aby bylo jasno. Proč bychom neměli umřít, ty, já, Dětská císařovna, všichni, všichni? Vždyť všechno je jen zdání, jen nicotná hra. Všechno je naprosto lhotejné. Dej nám pokoj, prcku, vypadni.“

Átrej napjal veškerou vůli, aby se ubránil otupělosti, která vycházela z jejího pohledu.

„Když toho tolik víš,“ řekl, „pak taky budeš vědět, v čem spočívá nemoc Dětské císařovny a jestli je na to nějaký lék?“

„To víme, že, bábo, to víme,“ zafuněla Morla, „ale je nám fuk, jestli ji někdo zachrání nebo ne. Proč bychom to tedy měly říkat?“

Jestli je ti to opravdu úplně jedno,“ naléhal Átrej, „pak bys mi to klidně mohla povědět.“

„To bychom mohly, že, bábo?“ chrochtala Morla. „Ale nechce se nám.“

„Pak ale,“ volal Átrej, „ti to ve skutečnosti *není* jedno! Pak a nevěříš tomu, co říkáš!“

Dlouho bylo ticho, pak Átrej zachlechl hluboké klokotání a skytání. Zřejmě to bylo něco na způsob smíchu, pokud se Morla ještě vůbec uměla smát. Nakonec však řekla:

„Jsi mazaný, kloučku. To zíráme. Jsi mazaný. Už dávno jsme se tak nepobavily, bábo, že? Můžeme ti to právě tak dobře říct. Vyjde to nastejno. Prozradíme mu to, bábo?“

Zavládlo dlouhé ticho. Átrej napjatě čekal na Morlinu odpověď, ale nepřerušoval chod jejích pomalých a bezútěšných myšlenek žádnými otázkami. Nakonec Morla začala mluvit:

„Ty žiješ krátce, prcku. My žijeme dlouho. Již příliš dlouho. Ale žijeme v čase. Ty krátce, my dlouho. Dětská císařovna tu byla už přede mnou. Ale není stará. Je věčně mladá. Aby bylo jasno. Její existence se neměří počtem let, ale jmény. Potřebuje nové jméno, vždycky znovu nové jméno. Znáš její jméno, kloučku?“

„Neznám,“ přiznal Átrej, „ještě nikdy jsem je neslyšel.“

„Taky je nemůžeš znát,“ poučila ho Morla, „ani my se na něj nedokážeme rozpomenout. A přece jich už měla mnoho. Všechna jsou však zapomenuta. Všechno je pryč. Aby bylo jasno. Ale bez jména nemůže žít. Dětská císařovna potřebuje jen nové jméno, pak se zas uzdraví. Ale jestli se uzdraví, na tom vůbec nezáleží.“

Zavřela své oči hluboké jak tůň a pomalu začala zatahovat hlavu.

„Počkej!“ volal Átrej. „Odkud dostává jména? Kdo jí může dát jméno? Kde najdu to jméno?“

„Nikdo z nás,“ slyšel klokotat Morlu, „žádná bytost ve Fantázii jí nemůže dát nové jméno. Proto je všechno nadarmo. Nic si z toho nedělej, hošíčku. To všechno není nijak důležité.“

„Kdo tedy?“ křičel Átrej, celý bez sebe. „Kdo jí může dát jméno, které jí a nás všechny zachrání?“

„Nedělej takový kravál!“ napomenula ho Morla. „Dej nám pokoj a zmiz. My taky nevíme, kdo to umí.“

„Když to nevíš ty, tak kdo to může vědět?“ křičel Átrej pořád hlasitěji.

Morla ještě jednou otevřela oči.

„Kdybys neměl třpyt,“ zafuněla, „tak bychom tě sežraly, jen aby už byl pokoj. Aby bylo jasno.“

„Kdo?“ nedal se odbýt Átrej. „Řekni mi, kdo to ví a dám ti na věky věků pokoj!“

„Vždyť je to jedno,“ odpověděla, „možná Uyulála v Jižním Orákulu. Ta to možná ví. Co je nám po tom.“

„A jak se tam dostanu?“

„Vůbec se tam nemůžeš dostat, prcku. Ani za deset tisíc dní cesty. Žiješ moc krátce. Předtím bys umřel. Je to příliš daleko. Na jihu. Příliš daleko. Proto je všechno nadarmo. Říkaly jsme to hned od začátku, že, bábo? Nech to být a vzdej to, kloučku. Ale hlavně nám dej pokoj.“

S těmi slovy zavřela definitivně své prázdně hledící oči a stáhla hlavu do dutiny. Átrej věděl, že se od ní už nic dalšího nedozví.

Ve stejnou dobu zachytil stínový tvor, který vznikl zhuštěním temnoty na nočním vřesovišti, Átrejovu stopu a už byl na cestě k Močálům smutku. Nic a nikdo ve Fantázii by jej od této stopy nedokázal odvrátit.

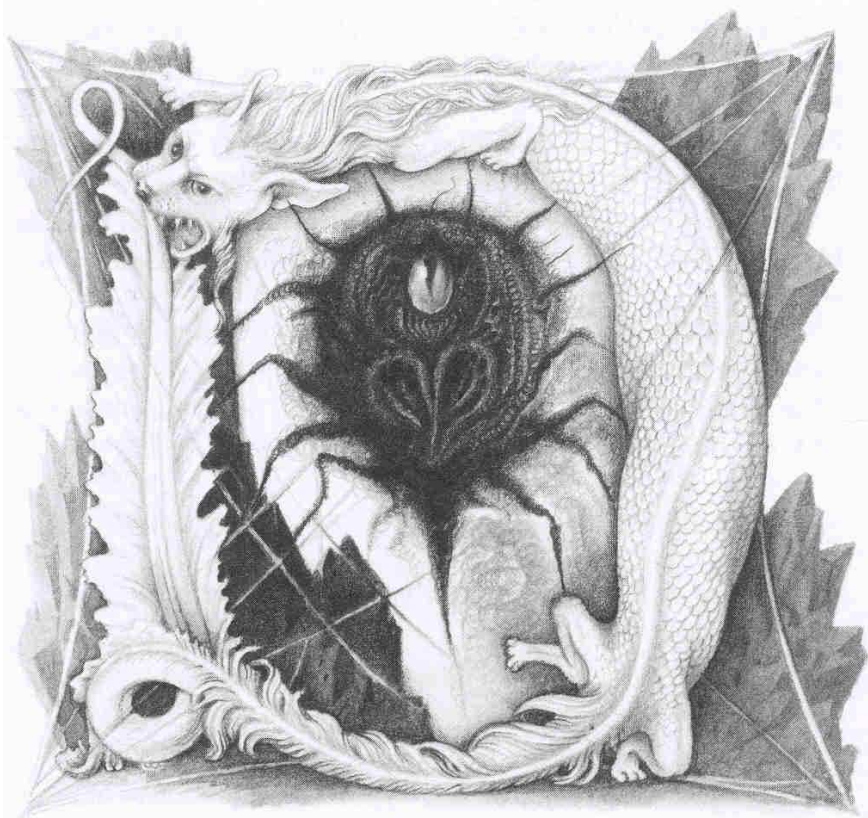
Bastián si opřel hlavu o ruce a zamyšleně hleděl před sebe. „Zvláštní,“ řekl nahlas, „že nikdo ve Fantázii nemůže dát Dětské císařovně nové jméno.“

Pokud by šlo jen o to, nějaké si vymyslet, pak by Bastián uměl snadno pomoci. Ve vymýšlení byl mistr. Ale bohužel nebyl ve Fantázii, kde potřebovali jeho schopnosti a možná by mu tam dokonce vynesly sympatie nebo pocty. Na druhé straně byl zase docela rád, že tam není, protože do končin jako Močály smutku by se za nic na světě neodvážil. A co teprve ten přízračný stínový tvor, který Átreje pronásleduje, a on o tom nemá tušení!

Bastián by ho rád varoval, ale to nešlo. Nezbývalo nic jiného doufat a číst dál.

IV.

MNOHOČETNÁ
YGRAMUL

IV.

MNOHOČETNÁ YGRAMUL

DLOUHO už trápila Átreje žízeň a hlad. Močály smutku měl dva dny za sebou a nyní bloudil skalní pustinou, v níž nebylo nic živého. Ta trocha zásob na cestu zmizela spolu s Artaxem v černých vodách. Bezvýsledně hrabal Átrej rukama mezi kameny, aby našel aspoň kořínek, ale tady nerostlo nic, dokonce ani mech nebo lišejník.

Zpočátku byl rád, že cítí pod nohama aspoň pevnou půdu, ale s postupem času si musel přiznat, že jeho situace byla vlastně ještě horší. Zabloudil. Už ani nedokázal rozeznat, na kterou světovou stranu se ubírá, protože neurčité světlo bylo na všech stranách stejné a neposkytlo mu žádný záchytný bod. Kolem skalních hrotů, které se všude kolem něho tyčily, se bez ustání proháněl studený vítr.

Átrej zlézal horské hřbety a skalní hřebeny, stoupal nahoru a šplhal zase dolů, ale nikdy se mu nenaskytl jiný pohled než na stále vzdálenější horstva, za nimiž ležely další řetězy hor, a tak tomu bylo na všech stranách až k obzoru. A nikde živáčka, ani brouček nebo mravenec, ba ani supi, kteří obvykle trpělivě sledují zbloudilce, dokud se nezhroutí.

Nebylo pochyb: Země, v níž zabloudil, jsou Mrtvé hory. Jen málo lidí je kdy spatřilo a ještě méně se jich vrátilo. Ale mluvilo se o nich v pověstech, jež si vyprávěl Átrejův lid. Átrej si Vzpomněl na sloku jedné staré písně:

Lépe pro každého lovce
zhynout v temném močálu,
neboť v zemi Mrtvých hor
zeje propast bezedná,
sídlo děsné Ygramul,
nejděsnější ze všech stvůr...

I kdyby býval Átrej věděl, jakým směrem se má vydat, aby se vrátil, nebylo by to možné. Dostal se již příliš daleko. Mohl už jen jít

dál. Pokud by šlo jen o něho, tak by se možná jednoduše posadil do nějaké jeskyně a tam by vyrovnaně čekal na smrt, jako to v takových případech dělávají lovci jeho lidu. On se však vydal na Velké hledání, šlo o život Dětské císařovny a o celou Fantázii. Nesměl to vzdát.

Tak šplhal stále dál nahoru a zas dolů a občas si uvědomoval, že se už dlouhou dobu potácí jako náměsíčník, zatímco jeho duch se pohybuje v jiných sférách a jen nerad se vrací.

Bastián sebou trhl. Věžní hodiny odbily jednu hodinu. Pro dnešek vyučování skončilo.

Bastián naslouchal hluku a výkřikům dětí, které dole vybíhaly ze tříd a řítily se po chodbách. Bylo slyšet dupání mnoha nohou na schodech. Pak se ještě nějakou chvíli ozývaly výkřiky a volání z ulice. Ale nakonec se ve školní budově rozhostilo ticho.

Toto ticho dolehlo i na Bastiánovu mysl jako dusivá, těžká příkrývka. Od této chvíle bude v celé velké škole docela sám — celý den, následující noc, a kdo ví, jak dlouho ještě. Tady končila veškerá legrace.

Ti ostatní teď šli domů na oběd. Také Bastián měl hlad a třásl se zimou, i když měl přes ramena přehozené vojenské deky. Najednou ztratil veškerou odvalu, celý jeho plán mu připadal naprosto bláznivý a nesmyslný. Chtěl domů, a to hned! Právě teď byl ještě čas. Až do této chvíle si tatínek nemusel ničeho všimnout. Bastián by mu ani nemusel říkat, že byl za školou. Jistěže to jednou praskne, ale mezitím uplyne nějaký čas. A záležitost s ukradenou knihou? Ano, i to bude muset jednou přiznat. Táta by se s tím nakonec smířil, jako se smířoval se všemi zklamáními, která mu Bastián připravoval. Nebylo důvodu, aby se ho bál. Pravděpodobně zajde bez dlouhých řečí za panem Koreanderem a všechno dá do pořádku.

Bastián už natahoval ruku po měděné zbarvené knize, aby ji schoval do tašky, ale pak se zarazil.

„Ne,“ řekl najednou hlasitě do ticha pudy, „Átrej by se tak rychle nevzdal jen proto, že to začíná být trochu obtížné. Zašel jsem příliš daleko, než abych se ještě mohl vrátit. Můžu už jenom jít dál, ať se stane, co se stane.“

Cítil se velmi sám, ale přece v tom pocitu byla zároveň tak trochu hrdost, hrdost na to, že zůstal pevný a nepodlehł pokušení.

Přece jen byl aspoň trošičku jako Átrej!

Přišla chvíle, kdy Átrej opravdu nemohl dál. Před ním se rozzív-la propastná hlubina.

Velkolepost té děsivé podívané se nedá vyjádřit slovy. Napříč zemí Mrtvých hor zela v zemi trhlina, široká snad půl míle. Na dno se nedalo dohlédnout.

Átrej ležel na hraně skalního výčnělku a upíral zrak dolů do temnoty, která jako by sahala až do nitra země. Vzal do ruky kámen velký asi jako hlava, který ležel poblíž, a mrštil jím tak daleko, jak jen mohl. Kámen padal a padal, až jej pohltila temnota. Átrej naslouchal, ale k uchu mu nedolehl žádný zvuk, i když čekal dlouho.

Pak udělal jediné, co mu zbývalo: Vydal se podél okraje Bezedné propasti. Přitom si neustále uvědomoval, že se vzápětí může setkat s onou „nejděsnější ze všech stvůr“, jak o ní vyprávěla starodávná píseň. Nevěděl, jaké stvoření by to mohlo být, věděl jen, že má jméno Ygramul.

Bezedná propast se klikatě táhla hornatou pouští a podél jejího okraje pochopitelně nevedla žádná cesta, nýbrž i zde se tyčily do výše skály jako věže, které Átrej musel zlézt a které se pod ním často povážlivě kymácely, nebo mu v cestě ležely obrovité balvany a ty musel obtížně obcházet, nebo zas suťová pole dosahovala až k samé propasti, a jakmile na ně vstoupil, začala mu suť ujíždět pod nohama. Víc než jednou byl od pádu do propasti vzdálen stěží na krok.

Kdyby býval věděl, že mu je na stopě pronásledovatel, který se k němu každou hodinou blíží, možná by udělal něco zbrklého, co by ho na této krkolomné cestě mohlo přijít draho. Tím pronásledovatelem byl onen tvor vzniklý z temnoty, který ho sledoval od chvíle, kdy se vydal na cestu. Mezitím se jeho postava zhustila tak, že už se daly jasně rozeznat obrysy. Byl to černočerný vlk, veliký jako dobytče. S čenichem neustále u země klusal po Átrejových stopách skalnatou pouští Mrtvých hor. Jazyk mu visel z tlamy, pysky měl ohrnuté, takže byly vidět strašlivé tesáky. Čerstvé stopy mu prozrazovaly, že ho od oběti dělí už jen pár mil. A vzdálenost se neúprosně zkracova-

la. Átrej však o pronásledovateli neměl tušení a hledal si cestu opatrně a pomalu.

Právě se octl v jakési úzké sluji, která se klikatě vinula skalním masivem jako zkroucená roura, když najednou zaslechl hřmění, které si neuměl vysvětlit, protože se nepodobalo žádnému hluku, jaký kdy slyšel. Bylo to hřmění a řev a třeskot a Átrej současně cítil, jak se celá skála, v níž vězel, třese, a slyšel rachot kamenných kvádrů, jak se tam venku dunivě řítily dolů po skalních stěnách. Chvilí vyčkával, jestli zemětřesení — nebo co to bylo — ustane, když však nepřestávalo, lezl dál, až se konečně dostal k východu a opatrně vystrčil hlavu ven.

A nyní to uviděl: Nad černotou Bezedné propasti byla od jednoho okraje ke druhému napnuta obrovská pavouci síť. A v lepkavých vláknecích této sítě, tlustých jako lana, sebou házel velký bílý Šťastný drak, bil kolem sebe ocasem a pařáty, ale tím se stále beznadějněji zaplétal.

Šťastní draci patří k nejvzácnějším zvířatům ve Fantazii. Vůbec se nepodobají obyčejným saním nebo drakům, kteří jako obrovští, ohavní ještěři sídlí v hlubokých jeskyních, šíří kolem sebe puch a hlídají nějaké opravdové či jen domnělé poklady. Tito zplozenci chaosu mají většinou zlou nebo alespoň nevlídnou povahu, na zádech křídla podobná netopyřím, jejichž pomocí se mohou — hlučně a neohrabaně — vznést do vzduchu, a plivají oheň a kouř. Naproti tomu Šťastní draci jsou stvořeni ze vzduchu a tepla, jsou to bytosti nespoutané radosti a navzdory svým obrovským rozměrům jsou lehouncí jako letní oblak. Proto nepotřebují k létání křídla. Plavou v nebeském povětří jako ryby ve vodě. Při pohledu ze země se podobají pomalým bleskům. To nejpodivuhodnější na nich je jejich zpěv. Jejich hlas zní jako zlaté vyzvánění velkého zvonu, a když mluví potichu, je to, jako by tento zvuk zvonů zazníval z veliké dálky. Kdo jednou měl to štěstí, že takový zpěv slyšel, nezapomene ho, co živ bude, a bude o něm vyprávět ještě i svým vnoučatům.

Ovšem Šťastný drak, kterého teď viděl Átrej, se vskutku nenalézal v situaci, kdy by mu bylo do zpěvu. Dlouhé, ohebné tělo, jehož šupiny jako z perleti se růžově a bíle leskly, viselo celé zkroucené a uvězněné v obrovité pavouci síti. Dlouhé vousy na tlamě, bujná hříva

a třásnitě chlupy na ocase a tlapách se zamotaly do lepkavých lan, takže se zvíře už skoro nemohlo ani pohnout. Jen oči v hlavě, jež se podobala lví, rubínově zářily a svědčily o tom, že drak ještě žije.

Nádherné zvíře krvácelo z mnoha ran, neboť zde bylo ještě něco jiného, něco obrovského, co se znovu a znovu bleskurychle vrhalo na bílé drakovo tělo jako temný mrak, který neustále měnil svou podobu. Jednou se podobal obrovitému pavouku s dlouhýma nohama, mnoha očima jako žhavé uhlíky a s tlustým tělem, pokrytým černými, zcuchanými chlupy, pak se změnil v obrovskou ruku s dlouhými drápy, která se snažila draka rozmáčknout, a v následujícím okamžiku se proměnil v obrovského černého škorpióna, který vrážel svůj jedovatý bodec do nešťastné oběti.

Boj obou mocných bytostí byl strašlivý. Šťastný drak se ještě brnil, plival modrý oheň a sežehoval jím štětiny onoho tvora Podobného mraku. Kolem se valil kouř a v cárech vířil i skalní šterbinou. Átrej kvůli puchu málem nemohl dýchat. Jednou se Šťastnému drakovi dokonce podařilo ukousnout protivníkovi jednu z jeho dlouhých nohou. Ovšem ukousnutá noha nespadla do hlubin propasti, nýbrž se chvíli pohybovala ve vzduchu a pak se vrátila zpátky na své místo a znovu se spojila s temným mrakem. A to se stále opakovalo, drak jako by kousal do prázdna, kdykoliv se mu podařilo zahryznout se do některého údu té bytosti.

Až teď Átrej zjistil něco, čeho si dosud nevšiml: Celé to hrozné stvoření netvořilo jedno pevné tělo, nýbrž se skládalo z nesčetných malých ocelově modrých brouků, kteří bzučeli jako vzteklí sršni a jejichž hustý roj neustále měnil tvar.

Byla to Ygramul a Átrej nyní pochopil, proč se jí říkalo „mnohočetná“.

Vyskočil z úkrytu, stiskl amulet na prsou a zakřičel ze všech sil: „Stát! Ve jménu Dětské císařovny! Dost!“

Ovšem v řevu a supění obou bojujících bytostí jeho hlas úplně zanikl. On sám ho stěží slyšel.

Bez rozmyšlení se rozběhl po lepkavém laně k soupeřům. Síť mu pod nohama drnčela. Ztratil rovnováhu, propadl se mezi oky, visel už jen za ruce nad temnou hlubinou, znovu se vytáhl, přilepil se, znovu se osvobodil a spěchal dál.

Ygramul náhle ucítila, že se k ní něco blíží. Bleskově se otočila a pohled na ni byl děsný: V tuto chvíli byla jen obrovským ocelově modrým obličejem s jediným okem nad kořenem nosu a oko zíralo svislou štěrbínou zornic s nezměrnou zlobou na Átreje.

Bastián přitlumeně vykřikl hrůzou.

Propastí se rozlehl výkřik hrůzy a jako ozvěna se odrážel sem a zase tam. Ygramul zašilhala okem nalevo i napravo, jestli tu není ještě nějaký vetřelec, neboť to přece nemohl být jen ten chlapec, který před ní stojí zkamenělý děsem. Ale nikde nikdo nebyl.

„Že by to nakonec byl můj výkřik, který zaslechla?“ napadlo hluboce znepokojeného Bastiána. „Ale to je přece vyloučeno.“

A nyní Átrej uslyšel Ygramulin hlas. Byl vysoký a poněkud chraptivý a naprosto se nehodil k jejímu obrovskému obličejí. Navíc se jí při mluvení nehýbala ústa. Ve slova se totiž utvářelo bzučení obrovského sršního roje:

„Dvounožec!“ uslyšel Átrej. „Po tak dlouhém, dlouhém čase hladu hned dvě lahůdky! Jaký to šťastný den pro Ygramul!“

Átrej musel sebrat všechny své síly. Přidržel medailon před jediným okem té nestvůry a zeptal se:

„Znáš toto znamení?“

„Přistup blíž, dvounožče!“ bzučel mnohohlasý sbor. „Ygramul nevidí dobře.“

Átrej udělal krok směrem k obličejí. V něm se teď otevřela ústa. Místo jazyka tam byla nesčetná mihotavá tykadla, kleště a drapáky.

„Ještě blíž!“ bzučel roj.

Átrej udělal ještě jeden krok a stál už tak těsně před obličejem, že mohl zřetelně vidět všechny ty ocelově modré bytosti, které vířily jako zběsilé. A přesto zůstal ten strašlivý obličej ve svém celku nehybný.

„Jsem Átrej,“ řekl, „a jsem ve službách Dětské císařovny.“

„Přicházíš nevhod,“ zazněla rozzlobená bzučivá odpověď po nějaké chvíli. „Co chceš od Ygramul? Má plno práce, jak vidíš.“

„Chci tohoto Šťastného draka,“ řekl Átrej, „dej mi ho!“

„Nač by ti byl, Átreji Dvounoho?“

„V Močálech smutku jsem zratil konč. Musím k Jižnímu Dráku-lu, protože jenom Uyulála mi poví, kdo může dát Dětské císařovně nové jméno. Když je nedostane, musí umřít a s ní umře celá Fantazie — i ty, Ygramul, jež se nazýváš „mnohočetná“.

„Ach!“ ozvalo se protáhle z obličej. „To je příčina těch míst, kde už nic není?“

„Ano,“ přitakal Átrej, „takže to víš už i ty, Ygramul. Ovšem Již-ní Orákulum leží příliš daleko, nedošel bych tam za celý svůj život. Proto od tebe požaduji tohoto Šťastného draka. Když mě ponese vzduchem, snad dorazím k cíli ještě včas.“

Z vířícího roje, z něhož byl vytvořen onen obličej, se ozývalo cosi, co znělo jako mnohohlasé chichotání.

„Mýlíš se, Átreji Dvounoho. Nevím nic o Jižním Orákulu, ani o Uyulále, zato vím, že drak už tě nemůže nést. I kdyby nebyl zraněný, trvala by vaše cesta tak dlouho, že by Dětská císařovna mezitím podlehla nemoci. Svě pátrání musíš poměřovat podle jejího života, ne podle svého.“

Pohled oka s hadí zorničkou byl skoro k nesnesení a Átrej sklopil hlavu.

„To je pravda,“ připustil tiše.

„Kromě toho,“ pokračoval obličej, aniž se pohnul, „má drak v těle Ygramulin jed. Zbývá mu už tak nejvyšší hodinka života.“

„Pak,“ mumlal Átrej, „už není žádná naděje pro něho, pro mě a ani pro tebe, Ygramul.“

„No,“ zabžikal hlas, „přinejmenším se Ygramul aspoň ještě jednou pořádně nadlábně. Není ovšem řečeno, že by to opravdu měl být poslední Ygramulin oběd. Ygramul by věděla o prostředku, jak tě vmžiku dopravit k Jižnímu Orákulu. Otázka ovšem je, jak by se ti to líbilo, Átreji Dvounoho.“

„O čem to mluvíš?“

„To je Ygramulino tajemství. I stvoření propasti mají svá tajemství, Átreji Dvounoho. Ygramul je nikdy nevyzradila. I ty bys musel přísahat, že je nikdy neprozradíš. Neboť by to Ygramul moc uškodilo, kdyby se to rozneslo, och, moc by jí to uškodilo.“

„Přísahám! Mluv!“

Ocelově modrý obličej se trochu naklonil a sotva slyšitelné zabučel:

„Musel bys dovolit, aby tě Ygramul bodla.“

Átrej zděšeně odskočil.

„Ygramulin jed,“ pokračoval hlas, „zabíjí během hodiny, ale tomu, kdo ho v sobě nese, propůjčuje současně moc, aby se přenesl na jakékoliv místo ve Fantazii, které si bude přát. Jen pomysli, kdyby to vešlo ve známost! Všechny oběti by Ygramul ufoukly!“

„Během hodiny?“ volal Átrej. „Ale co pořídím za jednu jedinou hodinu?“

„No...“ bzučel roj, „ona ta hodina je totiž delší než všechny hodiny, které ti zde ještě zbývají. Rozhodni se sám!“

Átrej bojoval sám se sebou.

„Propustíš mi Šťastného draka, když tě o to poprosím jménem Dětské císařovny?“ zeptal se nakonec.

„Ne,“ zněla odpověď, „nemáš právo prosit Ygramul o něco takového, i když nosíš AURYN, třpyt. Dětská císařovna nám všem dovoluje být takovými, jakými jsme. Také proto se Ygramul sklání před jejím odznakem. A ty tohle všechno moc dobře víš.“

Átrej měl ještě stále svěšenou hlavu. Co Ygramul říkala, byla pravda. Takže bílého Šťastného draka nemohl zachránit. Jeho vlastní přání zde neplatilo.

Napřímil se a řekl: „Udělej, cos navrhla!“

Ocelově modrý mrak se na něho bleskurychle vrhl a obklopil ho ze všech stran. Átrej ucítil děsivou bolest v levém rameni a myslel už jen na jedno: Vzhůru k Jižnímu Orákulu!

Pak se mu před očima udělalo černo.

Když sem krátce nato dorazil vlk, uviděl obrovskou pavoucí síť — ale jinak nikoho. Stopa, kterou dosud sledoval, najednou zmizela a navzdory veškeré námaze ji už nemohl najít.

Bastián přestal číst. Cítil se mizerně, jako by sám měl v těle Ygramulin jed.

„Zaplat' pánbu,“ řekl si tiše, „že nejsem ve Fantazii. Naštěstí takovéhle stvůry ve skutečnosti neexistují. To všechno je zkrátka jen příběh.“

Ale opravdu to byl jen příběh? Jak tedy bylo možné, že Ygramul a pravděpodobně i Átrej slyšeli Bastiánův zděšený výkřik?

Ta kniha mu pozvolna začala připadat strašidelná.

V.

DVOUPOUSTEVNÍCI

V.

DVOUPOUSTEVNÍCI

ENERGIE Átrejovi zatím mnoho nebylo, ale na kratičkou, a o to strašlivější chvíli se obával, jestli ho Ygramul přece jen neošídila, neboť když přišel k sobě, nalézal se ještě pořád v kamenité poušti.

Pomalů se napřímil. A zjistil, že je sice ještě pořád ve skalnaté divočině, ale v nějaké úplně jiné. Země vypadala, jako by se neskládala z ničeho jiného než z velkých rezavě hnědých kamenných desek, které byly navršeny na sebe a přes sebe a vytvářely tak rozmanité zvláštní věže a pyramidy. Mezi nimi rostla nízká křoviska a plevel. Panovalo žhoucí vedro. Krajina se topila v zářivém, prudkém slunečním světle, jež oslepovalo oči.

Átrej si zastínil tvář rukou a uviděl nepravidelně utvářenou skalní bránu, vzdálenou asi míli. Její oblouk tvořily vodorovně poskládané kamenné desky. Byla vysoká asi sto stop.

Že by to byl vchod do Jižního Orákulu? Pokud viděl dobře, za branou neleželo nic než nekonečná pustá rovina, nikde žádná budova, chrám, posvátný háj — nic, co je obvyklé na místě pro orákulum.

Když tak přemýšlel, co by měl podniknout, uslyšel náhle za sebou hluboký, bronzový hlas:

„Átreji!“ a pak ještě jednou: „Átreji!“

Otočil se a uviděl, jak za jednou z hnědočervených skalních věží vylézá bílý Šťastný drak. Z ran mu proudila krev a byl tak zesláblý, že se k Átrejovi doplazil jen s velkými obtížemi. Přesto vesele zamrkal jedním ze svých rubínových očí a řekl:

„Moc se nediv, že jsem tu taky, Átreji. Byl jsem sice jako ochromený, když jsem visel v pavouci síti, ale přesto jsem slyšel všechno, co ti říkala Ygramul. A pomyslel jsem si, že přece kousla i mě, proč bych tedy také nevyužil tajemství, které ti svěřila? A tak jsem jí unikl.“

Átrej měl radost.

„Moc nerad jsem tě nechal Ygramul napospas,“ řekl, „ale co jsem mohl dělat?“

„Nic,“ souhlasil drak. „Přesto jsi mi zachránil život — ačkoliv jsem se přičinil i já.“

A znovu zamrkal, tentokrát druhým okem.

„Zachránil život —,“ opakoval Átrej, „na hodinu, vždyt' nám oběma víc nezbyvá. Cítím Ygramulin jed každým okamžikem silněji.“

„Na každý jed je protijed,“ mínil bílý drak, „uvidíš, že všechno dobře dopadne.“

„To tedy nevím, jak,“ pochyboval Átrej. „Já taky ne,“ řekl drak, „ale to je právě to pěkné. Od nynějška se ti bude všechno dařit. Koneckonců jsem přece Štastný drak. Nevzdal jsem se naděje, ani když jsem visel tam v té síti — a jak vidíš, právem.“ Átrej se usmál.

„Pověz mi, proč ses přemístil právě sem — a ne na nějaké jiné, lepší místo, kde by ses možná mohl uzdravit?“

„Můj život patří tobě,“ odpověděl drak, „pokud ho přijmeš. Napadlo mě, že by se ti jezdecké zvíře při tom tvém Velkém hledání mohlo dost dobře hodit. A uvidíš, že je to rozdílné, jestli se trmácíš krajinou na dvou nohou, anebo dokonce cváláš na dobrém koni, nebo jestli svištíš vzduchem na zádech Štastného draka. Jsi pro?“

„Jsem pro!“ řekl Átrej. „Ostatně,“ dodal drak, „jmenuji se Falco.“

„Dobrá, Falco,“ začal Átrej, „ale zatímco se tu bavíme, míjí ta trocha času, která nám ještě zbývá. Musím něco udělat. Ale co?“ „Musíš mít štěstí,“ prohlásil drak. „Co jiného?“

Átrej ho však už neslyšel. Skácel se k zemi a ležel bez hnutí v měkkých záhybech drakova těla.

Ygramulin jed konal své.

Když Átrej znovu přišel k sobě — kdoví po jak dlouhé době — a otevřel oči, neviděl zpočátku nic než nejvyšší zvláštní obličej, jak se sklání nad jeho. Byl to ten nejscvrklejší a nejvráskovatější obličej, jaký kdy viděl, a navíc nebyl o nic větší než Átrejova pěst. Měl tmavohnědou barvu jako pečené jablíčko a v něm jiskřila očka jako hvězdy. Na hlavě sedělo cosi, co připomínalo čepce ze zvadlých listů.

Pak Átrej ucítil, že má u rtů malinkou nádobku na pití.

„Krásná medicína, dobrá medicína!“ mumlala svrašťelá, malinká hubička ve vrásčité tvářičce. „Jen bumbej, děťátko, bumbej. To ti udělá dobře!“

Átrej upil. Chutnalo to podivně, trochu sladce, a přece hořce.

„Co je s bílým drakem?“ vypravil ze sebe namáhavě.

„To je v pořádku,“ odpověděl šeptavý hlásek, „nedělej si starosti, kloučku. Uzdraví se. Oba se uzdravíte. To nejhorší už máte za sebou. Tak se napij, jen se napij!“

Átrej spolkl ještě doušek a znovu upadl do spánku, ale tentokrát to byl hluboký, osvěživý, uzdravující spánek.

Hodiny odbily druhou.

Bastián to už nemohl dál potlačovat. Nutně musel na záchod. Chtělo se mu už dlouho, ale jednoduše se nedokázal od knihy odtrhnout. A taky měl trochu strach z cesty dolů do školní budovy. Říkal si, že není důvod, vždyť dům je prázdný, nikdo ho neuvidí. A přesto měl strach, jako by škola sama byla nějakou bytostí, která by ho mohla pozorovat.

Ale nebylo zbytlí, prostě musel!

Položil knihu rozevřenými stránkami na žíněnku, vstal a šel ke dveřím od půdy. S bušícím srdcem chvilku naslouchal. Všude ticho. Odsunul zástrčku a pomalu otáčel velkým klíčem v zámku. Když stiskl kliku, dveře se s hlasitým vrzáním otevřely.

V punčochách vyběhl ven a nechal dveře za sebou otevřené, aby nedělal zbytečně znovu rámus. Pak se proplížil do prvního poschodí. Před ním ležela dlouhá chodba se špenátově zelenými dveřmi do tříd. Záchod pro žáky byl na druhém konci. Byl nejvyšší čas a Bastián uháněl, co mu síly stačily. Vřítíl se do spásné místnůstky vpravdě v poslední vteřince.

Zatímco seděl na klozetu, přemýšlel o tom, proč hrdinové v podobných příbězích vlastně nikdy nemají problémy s takovými záležitostmi. Jednou — to byl ještě mnohem menší — se dokonce v hodině náboženství zeptal, jestli Pán Ježíš taky někdy musel jako obyčejný člověk, protože přece jedl a pil jako obyčejný člověk. Třída řvala smíchy a katecheta ho zapsal do třídnice pro „nepřístojné chování“.

Odpověď Bastián nedostal. Přitom se skutečně nechtěl chovat nepřístojně.

„Pravděpodobně,“ řekl si Bastián teď, „jsou tyhle věci zkrátka příliš nepodstatné a nedůležité, než aby se o nich muselo v takových přibězích mluvit.“

I když pro něho byly občas zoufale a trapně důležité. Skončil, zatáhl za řetízek a chystal se vyjít, když najednou zaslechl na chodbě kroky. Dveře ke třídám se postupně otvíraly a pak zase zavíraly a kroky se stále víc blížily.

Bastiánovi bušilo srdce až v krku. Kam se schovat? Zůstal jako ochromený stát tam, kde stál.

Dveře k záchodům se otevřely, našťestí tak, že Bastiána zakryly. Do místnosti vešel školník. Po řadě nakoukl do jednotlivých kabiněk. Když přišel do té, kde ještě natékala voda a řetízek se houpal, na chvíli se zarazil. Něco si zabručel, když však zjistil, že voda přestala téct, pokrčil rameny a vyšel ven. Jeho kroky dozněly na schodech.

Bastián se celou dobu neodvážil ani dýchat, a tak se teď nejdřív zhluboka nadechl. Když chtěl vyjít ven, zjistil, že se mu klepou kolena.

Opatrně a co možná nejrychleji proběhl po špičkách chodbou se špenátově zelenými dveřmi, pak po schodišti nahoru a zpátky na půdu. Napětí z něho spadlo až ve chvíli, kdy za sebou znovu zastrčil zástrčku a zamkl dveře.

S hlubokým povzdechem se znovu uvelebil v pelíšku z žíněnek, zachumlal se do vojenských přikrývek a sáhl po knize.

Když se Átrej znovu probudil, cítil se zcela svěží a při síle. Napřímil se.

Byla noc, měsíc jasně svítil a Átrej viděl, že je na témže místě, kde se zhroutil vedle bílého draka. Také Falco tu ještě stále ležel, ale dýchal klidně a pravidelně a zdálo se, že spí hlubokým spánkem. Všechny rány měl ovázané.

Átréj si všiml, že i jemu někdo obvázal rameno stejným způsobem, totiž ne obinadlem, ale léčivými bylinami a rostlinnými vlákny.

Jen několik kroků opodál spatřil ve skále malou jeskyňku, odkud proudilo tlumené světlo.

Átrej opatrně vstal a snažil se přitom nehýbat paží. Přistoupil k nízkému vchodu do jeskyně. Naklonil se a uvnitř uviděl místnost, která vypadala jako alchymistova laboratoř, ale miniaturních rozměrů. V pozadí praskal v otevřeném krbu veselý ohýnek. Všude se povalovaly tyglíky, hrnečky a podivně tvarované křivule. V jednom regálu se vršily svazky usušených bylin všech možných druhů. Stoleček uprostřed a veškerý další nábytek vypadal, že byl vyroben z pařezů. Celkově působilo obydlí velmi přívětivým dojmem.

Až když zaslechl pokašlávání, všiml si Átrej, že v křesílku před krbem sedí malý mužíček. Na hlavě měl cosi jako klobouk, vyrobený ze dřeva nějakého kořene, a vypadalo to jako hlavička dýmky, obrácená dnem vzhůru. Tvářičku měl stejně tmavě snědou a svraskalou, jako byla ta, kterou Átrej uviděl nad sebou Při prvním procitnutí. Téhle však seděly na nose velké brýle a rysy byly ostřejší a vypadaly ustaranější. Chlapíček si četl ve velké knize, která mu ležela na klíně.

Pak se z druhého, dál vzadu ležícího pokoje přištrachala druhá postavička, v níž Átrej okamžitě poznal onu bytost, která se ho předtím ujala. Teprve teď zjistil, že to byla malá stařenka. Kromě kápě z listí měla na sobě — podobně jako mužíček u krbu — plášť připomínající mnišskou kutnu, zřejmě zhotovenou též ze zvadlého listí. Stařenka si spokojeně pobrukovala, mnula si ruce a věnovala se pak kotlíku, visícímu nad ohněm. Obě postavičky stěží sahaly Átrejovi po kolena. Bylo zjevné, že jsou to příslušníci široce rozvětvené rodiny skřítků, i když tihle dva byli dost zvláštní.

„Ženo,“ ozval se mužíček popuzeně, „ustup mi ze světla! Rušíš mě ve studiu.“

„Ty s tím svým studiem!“ odpověděla choť. „Kohopak to zajímá. Důležité je, aby se můj léčivý elixír konečně dovařil. Ti dva venku ho potřebují.“

„Ti dva venku,“ opáčil podrážděně mužíček, „budou potřebovat daleko víc mou radu a pomoc.“

„Když myslíš,“ prohlásila malá paní, „ale teprve, až se uzdraví! Uhni, starochu!“

Stařík se s brucením odsunul s křesílkem dál od ohně.

Átrej zakašlal, aby na sebe upozornil. Párek skřítků se k němu otočil.

„Vždyť už je zdravý,“ prohlásil mužiček. „Teď jsem na řadě já!“
„Nic takového!“ vybafla na něho babka. „Já rozhoduji, jestli je zdravý. Ty přijdeš na řadu, až řeknu, že jsi na řadě!“

A obrátila se k Átrejovi.

„Ráda bych tě pozvala dál. Ale tady by to pro tebe bylo trochu těsné. Momentíček! Hned jsem u tebe.“

Ještě něco rozmělnila v malém hnoždíři a hodila pak do kotlíku. Potom si umyla ruce, osušila si je o kutnu a řekla staříkovi:

„A ty tu pěkně zůstaneš sedět, Engywuku, dokud tě nezavolám, jasné?“

„Dobrá, dobrá, Urglo,“ huhlal mužiček.

Babka vyšla z jeskyňky ven. Přivřenýma očima si Átreje důkladně prohlédla.

„No? Zdá se, že se nám vede už docela dobře, ne?“

Átrej kývl.

Babka vyšplhala na skalní výstupek, ležící ve stejné výši jako Átrejův obličej, a posadila se.

„Už žádné bolesti?“ vyptávala se.

„Nestojí za řeč,“ tvrdil Átrej.

„Tak jak?“ vyjela na něho stařenka a zablýskala očima. „Bolí to, nebo ne?“

„Ještě to bolí,“ přiznal Átrej, „ale mně to nevadí...“

„Zato mně to vadí!“ zaprskala Urgla. „To člověk rád slyší, když pacienti vykládají doktorovi, že jim to nevadí! Co ty o tom víš, holobrádku! Musí to ještě bolet, pokud se to má uzdravit. Kdyby to totiž nebolelo, pak by tvoje paže byla už mrtvá.“

„Promiň!“ řekl Átrej, který si připadal jako hubované dítě. „Co jen jsem to chtěl říct... totiž, chtěl jsem ti poděkovat.“

„Ále co!“ zarazila ho Urgla nerudně. „Od čeho jsem ranhojička. Udělala jsem jen svou povinnost. A Engywuk, můj starý, si všiml pantakelu, co ti visí na krku. Pak už se nebylo o čem bavit.“

„A Falco?“ vyzvídala Átrej. „Jak je to s ním?“

„Kdo je to?“

„Ten bílý šťastný drak.“

„Ach tak. Ještě nevím. Dostal trochu větší dávku než ty. Ovšem zas víc vydrží. Vlastně by to měl zvládnout. Jsem si dost jistá, že se

uzdraví. Ještě nějaký čas bude potřebovat klid. Kde vůbec jste k tomu jedu přišli, he? A odkud se tu najednou berete? A kam máte namířeno? A kdo jste?“

Engywuk se teď také přiblížil k východu z jeskyňky a naslouchal, jak Átrej odpovídá na otázky staré Urgly. Pak vyšel ven a křikl: „Zavři už pusy, ženo! Teď jsem na řadě já!“

Pak se obrátil na Átreje, sundal si fajfkovitý klobouček, poškrabal se na lysé hlavičce a řekl:

„Nezlob se na ni kvůli tomu tónu. Stará Urgla je často trochu neurvalá, ale nemyslí to tak. Moje jméno je Engywuk. Také nám říkají Dvoupoustevníci. Neslyšels o nás?“

„Ne,“ přiznal Átrej.

Engywuka se to zřejmě trochu dotklo.

„No dobrá,“ řekl pak, „zřejmě se nepohybuješ ve vědeckých kruzích, jinak by ses určitě dozvěděl, že nenajdeš lepšího rádce, když chceš k Uyulále do Jižního Orákulu, než mě. Dostal ses na správnou adresu, chlapče.“

„Jen se tak nedělej!“ houkla stará Urgla. Pak sešplhala ze svého sedátka a s brumláním zmizela v jeskyňce. Engywuk její poznámku úmyslně přeslechl. „Můžu ti všechno vysvětlit,“ pokračoval, „celou tu záležitost jsem celý život podrobně studoval. K tomu účelu jsem si speciálně zřídil observatoř. Zanedlouho vydám rozsáhlé vědecké dílo o Orákulu. Bude mít název: Uyulálina záhada, rozřešená profesorem Engywukem. Nezní to špatně, co? Bohužel mi chybí ještě několik maličkostí. Ty bys mi s tím mohl pomoci, chlapče.“

„Observatoř?“ opakoval Átrej, který to slovo neznal. Engywuk přikývl a očka mu zářila pýchou. Pokynem ruky vyzval Átreje, aby ho následoval.

Mezi mohutnými kamennými plotnami se vinula úzká, klikatá stezička stále vzhůru. Na několika místech, kde stoupala obzvlášť strmě, vytesal někdo do skály schůdky, které ovšem byly pro Átrejovy nohy příliš malé. Jednoduše je překročil jedním velkým krokem. Přesto se musil hodně snažit, aby stačil skřítkovi, který před ním svižně cupital.

„Dnes je jasná měsíční noc,“ slyšel Átrej Engywuka, „takže ji můžeš vidět.“

„Koho?“ ptal se Átrej. „Uyulálu?“

Ale Engywuk našťvaně mávl ručkou a ťapal dál. Konečně dorazili na vrcholek skalní věže. Nahoře byla plošinka, jen na jedné straně se zdvihala jakási přírodní předprseň, zábradlí tvořené kamennou deskou. Uprostřed této desky byl otvor, vysekaný zřejmě nějakými nástroji. Před otvorem stál na dřevěném stativu malý dalekohled.

Engywuk se do něho podíval, seřídil jej otáčením jakýchsi šroubů, pak spokojeně pokývl a vyzval Átreje, aby se také podíval. Átrej uposlechl, musel si ale nejdřív lehnout na zem, a opřený o lokty přiložil oko k dalekohledu.

Dalekohled mířil na velikou skalní bránu, a sice tak, že v zorném poli byla jen spodní část pravého pilíře. A nyní Átrej spatřil, že vedle tohoto pilíře sedí v měsíčním světle mohutná sfinga, vzpřímená a naprosto nehybná. Přední tlapy, o něž se opírala, byly lví, zadní část těla byla jako u býka, na zádech měla mocné orlí perutě a tvář byla lidská — aspoň podle vnější podoby, neboť výraz tváře lidský nebyl. Nedalo se s jistotou určit, jestli se ta tvář usmívá, nebo jestli vyjadřuje nezměrný žal, nebo jen naprostou lhostejnost. Když si ji Átrej chvíli bedlivě prohlížel, začalo mu připadat, že je plná propastné zloby a krutosti, svůj dojem ale musel hned zas změnit a neviděl v té tváři nic než čisté veselí.

„To stačí!“ slyšel za sebou skřítkův hlas. „Nepřijdeš na to. Takhle se vede každému. Mně taky. Pozoroval jsem ji celý život a nepřišel jsem na to. Teď ta druhá!“

A zas otáčel šrouby, zorné pole se posunovalo přes otvor v oblouku brány, za nímž se táhla jen široká pustá rovina, pak se před Átrejovými očima ukázal levý pilíř, kde ve stejném postoji seděla i druhá sfinga. Její mohutné tělo se třpytilo podivně sinalou barvou a v měsíčním světle vypadalo jako z tekutého stříbra. Zdálo se, že bez ustání upřeně zírání na první sfingu, stejně jako ta první bez hnutí hleděla k té druhé.

„To jsou sochy?“ ptal se Átrej tiše a nemohl odtrhnout oči od té podívané.

„Ó ne,“ odpověděl Engywuk a chichotal se, „to jsou skutečné, živé sfingy — a jak živé! Napoprvé jsi viděl dost. Pojd', sejdemě zas dolů. Všechno ti vysvětlím.“

A přidržel ruku před dalekohledem, takže Átrej už nemohl nic vidět. Vraceli se mlčky.

VI.

TŘI MAGICKÉ BRÁNY

VI.

TŘI MAGICKÉ BRÁNY

FALCO ještě stále pevně spal, když se Engywuk a Átrej vrátili k jeskyňce obou skřítků. Stará Urgla mezitím vynesla ven malý stoleček a na něj rozložila rozmanité sladkosti a zahuštěné šťávy z bobulí a bylin.

Na stole stály i malé pohárky a konvička plná voňavého horkého bylinkového čaje. K útulnému dojmu přispívaly i dvě malé olejové lampičky.

„Sednout!“ zavelela babka. „Átrej se musí nejdřív pořádně najíst a napít, aby se mu vrátily síly. Lék samotný nestačí.“

„Děkuji,“ řekl Átrej, „já už se cítím docela dobře.“

„Neodmlouvat!“ zafuněla Urgla. „Dokud jsi tady, budeš dělat, co se ti přikáže, rozumíš? Jed v tvém těle je zneškodněn. Takže už nemusíš pospíchat, hochu. Máš tolik času, kolik chceš, tak si tedy dopřej chvíli pohody.“

„Nejde o mne,“ namítl Átrej, „Dětská císařovna umírá. Možná už teď jde o hodiny.“

„Řečičky, řečičky!“ bručela malá stařenka. „Spěchem se ničeho nedosáhne. Sedni si! Jez! Pij! Tak bude to?“

„Bude lepší, když jí nebudeš odporovat,“ šeptl Engywuk, „já s tou ženskou mám své zkušenosti. Když něco chce, tak to prosadí. Navíc si musíme důkladně promluvit, my dva.“

Átrej si tedy sedl s překříženýma nohama před maličký stoleček a vzal si. Při každém doušku a každém soustu mu skutečně připadalo, že mu do žil a svalů proudí zlatý, teplý život. Až teď si uvědomil, jak vyčerpaný vlastně byl.

Bastiánovi se sbíhaly sliny v ústech. Najednou měl pocit, jako by cítil vůni té hostiny u skřítků. Čichal do vzduchu, ale samozřejmě to bylo jen zdání.

Žaludek mu hlasitě kručel. Už to nemohl vydržet. Vytáhl z tašky zbytek chleba a jablko a obojí snědl. Bylo mu teď trochu lip, i když zdaleka neměl dost.

Pak si uvědomil, že to bylo jeho poslední jídlo. To zjištění ho vylekalo. Snažil se na to nemyslet.

„Odkud máš všechny tyhle dobroty?“ zeptal se Átrej staré Urgly.

„Tja, synáčku,“ prohlásila Urgla, „to se musí dlouho běhat, a daleko, aby člověk našel ty správné bylinky a rostlinky. Ale on, ten tvrdohlavec Engywuk, nechce bydlet jinde než právě tady — kvůli svým důležitým studiím! Jak se dostane jídlo na stůl, to ho nezajímá.“

„Ženo,“ pronesl Engywuk důstojně, „co ty víš o tom, co je důležité a co ne. Odklid' se a nech nás, abychom si pohovořili!“

Urgla sice protestovala, ale přece jen se stáhla do jeskyňky, kde hlučně třískala nádobím.

„Jen ji nech!“ šeptal Engywuk. „Je dobrák od kosti, ale musí si občas zabrblat. Poslouchej mě, Átreji! Ted' ti povím o Jižním Oráku-lu pár věcí, které musíš znát. Není nijak snadné dostat se až k Uyulále. Je to spíš velice těžké. Nechci ti tu ale držet nějakou vědeckou přednášku. Možná bude lepší, když se budeš ptát. Já se totiž dost snadno tak trochu ztrácím v podrobnostech. Takže se ptej!“

„Dobře,“ souhlasil Átrej, „tak tedy, kdo nebo co je Uyulála?“

„Krucí!“ zavrčel Engywuk a rozzlobeně po něm loupal očima. „ty taky do všeho vletíš rovnýma nohama, stejně jako moje stará. Nemohl bys začít něčím jiným?“

Átrej přemýšlel a pak se zeptal:

„Ta velká skalní brána se sfingami, kterou jsi mi předtím ukázal, — to je vchod?“

„To už je lepší!“ pochválil ho Engywuk. „Takhle se dostaneme dál. Skalní brána je vchod, ale za ní následují ještě dvě další brány a teprve za tou třetí bydlí Uyulála — pokud se o ní vůbec dá říct, že bydlí.“

„Už jsi u ní někdy byl?“

„Co tě napadá!“ odpověděl Engywuk, už zas trochu našňupnutý. „Jsem přece výlučně vědec. Shromáždil jsem všechny zprávy od těch, kdo byli uvnitř. Pokud se vrátili, rozumí se. To je velmi důležitá práce! Nemůžu si dovolit osobně riskovat. To by mohlo ohrozit moji práci.“

„Chápu,“ řekl Átrej. „Ale řekni mi, jak je to tedy s těmi třemi branami?“

Engywuk vstal, sepjál ruce za zády a začal chodit sem a tam, při čemž vykládal:

„První brána se jmenuje Brána velké hádanky. Druhá má název Brána kouzelného zrcadla. A třetí je Brána bez klíče...“

„To je zvláštní,“ přerušil ho Átrej, „kam až jsem dohlédl, nebylo za skalní branou nic než prázdná rovina. Kde tedy jsou ty další brány?“

„Klid!“ zakřikl ho Engywuk. „Jestli mě budeš věčně přerušovat, nemůžu ti nic vysvětlit. Všechno je hrozné obtížné. Věc se má tak: Druhá brána se objeví až ve chvíli, když projdeš tou první, a třetí tam bude teprve, až budeš mít za sebou tu druhou. A Uylúla bude existovat, až mineš třetí bránu. Předtím tam ale z toho všeho nic není. Jednoduše tam nic neexistuje, chápeš?“

Átrej kývl, ale radši mlčel, aby skřítko zas nerozzlobil.

„Tu první bránu, Bránu velké hádanky, jsi viděl mým dalekohledem. Také ty dvě sfingy. Tato brána je pořád otevřená — ale to se rozumí samo sebou. Vždyť tam nejsou žádná dveřní křídla. Přesto jí nikdo nemůže projít, leda —“ zde vztyčil Engywuk do výše svůj maličký ukazováček, „leda by sfingy zavřely oči. A víš proč? Pohled sfingy je něco úplně jiného, než pohled nějaké obyčejné bytosti. My dva a všichni ostatní svým pohledem něco vnímáme. Vidíme svět. Ale sfinga nevidí nic, je jistým způsobem slepá. Zato její oči něco vysílají. A co její pohled vysílá? Veškeré hádanky světa. Proto se sfingy ustavičně dívají na sebe. Neboť pohled jedné sfingy může snést jedině druhá sfinga. A teď si představ, co se stane s člověkem, když se jednoduše odváží vběhnout do zorného pole těch dvou! Na místě strne a nemůže se pohnout dřív, dokud nevyřeší všechny hádanky světa. No, až tam přijdeš, asi narazíš na stopy po těch nešťastnících.“

„Ale neříkals,“ namítl Átrej, „že občas oči zavřou? Nemusí taky někdy spát?“

„Spát?“ Engywuk se mohl rozsypat chichotem. „Má ty dobroto, sfinga a spát. Ne, to tedy opravdu nemusí. Ty jsi tedy skutečně naivka. Přesto ta tvoje otázka není tak úplně na hlavu padlá. Je dokonce právě tím bodem, jemuž věnuji svůj výzkum. U některých návštěvníků sfingy zavřou oči a nechají je projít. Otázka, kterou do dneška nikdo nerozřešil, tedy zní: Proč právě ten jeden a proč ne ten druhý? Vůbec to totiž není tak, že by pustily mudrce, hrdiny a dobré lidi, kdežto hlupákům, zbabělcům nebo darebákům že by zabránily vstoupit. Ani nápad! Na vlastní oči jsem to viděl, a to víckrát než jednou, že právě nějakému přihlouplému ůlpasovi nebo nějakému odpornému lumpovi dovolily vstoupit, zatímco ti nejslušnější a nejrozumnější lidé často po celé měsíce marně čekali a nakonec odešli s nepořízenou. Také se zdá, že nehraje vůbec žádnou roli, když někdo chce k Orákulu z nouze a v tísní, nebo to zkouší jen tak.“

„A tvoje výzkumy?“ chtěl vědět Átrej. „Nevyplýnul z nich nějaký záchytný bod?“

Engywukovi se okamžitě znovu hněvivě rozblýskaly oči.

„Jsi hluchý nebo co? Vždyť jsem ti právě řekl, že do dneška tu otázku nikdo nerozřešil. V průběhu let jsem samozřejmě vypracoval několik teorií. Nejdřív jsem se domníval, že nejdůležitější hledisko, podle kterého se sfingy rozhodují, jsou třeba jisté tělesné vlastnosti — velikost, krása, síla, nebo tak něco. Tuto teorii jsem ale musel brzy opustit. Pak jsem se snažil vysledovat určité číselné kombinace, například, že z pěti jsou vždycky vyloučeni tři, nebo že se dovnitř dostanou jen ti s prvočíslý. Docela to vycházelo, když šlo o minulost, jen při předpovědi to absolutně selhalo. Mezitím jsem dospěl k názoru, že rozhodnutí sfing je naprosto a zcela náhodné a nedává vůbec žádný smysl. Moje žena ale tvrdí, že to je urážlivé, naprosto nevědecké a navíc zcela nefantázijské mínění.“

„Už zas začínáš s těmi svými nesmysly?“ bylo slyšet hudování z jeskyně. „Styd' se! Jen proto, že ti ta tvoje trocha mozku v hlavě už vyschla, si myslíš, že můžeš taková velká tajemství jednoduše popřít, ty chytrolíne!“

„Tady to máš!“ vzdychl Engywuk. „A nejhorší na tom je, že má pravdu.“

„A co amulet Dětské císařovny?“ napadlo Átreje. „Co myslíš, budou ho respektovat? Koneckonců jsou i sfingy stvořeními Fantázie.“

„To ano,“ souhlasil Engywuk a kroutil hlavičkou velkou jako jablíčko, „ale to by ho musely *vidět*. A ony přece nic nevidí. Zato jejich pohled by zasáhl tebe. Nejsem si ostatně jist, jestli se sfingy řídí příkazy Dětské císařovny. Není vyloučeno, že jsou větší než ona. Nevím, nejsem si jist. Je to v každém případě velmi na pováženou.“

„Co mi tedy radíš?“ chtěl vědět Átrej.

„Budeš muset udělat, co dělají všichni,“ odpověděl skřítek. „Musíš počkat, jak rozhodnou — aniž bys věděl, proč.“

Átrej zamyšleně přikývl.

Malá Urgla vyšla ven z jeskyňky. Vlekla kbelík s dýmající tekutinou, pod druhou paží měla několik svazků usušených rostlin. Něco si mumlala a zamířila k Šťastnému drakovi, který stále ještě spal jako zabitý. Ženuška po něm začala hbitě šplhat a obnovovala obkladky na jeho ranách. Její obrovský pacient pouze jednou spokojeně zavzdychal, zavrtěl se a pořádně se natáhl, jinak však její léčebnou péči zřejmě vůbec nevnímal.

„Taky bys mohl dělat něco užitečnějšího,“ prohodila k Engywukovi, když kolem něho znovu běžela zpátky do kuchyně, „místo abys tu dřepěl a vykládal nesmysly.“

„Dělám něco velmi užitečného,“ volal za ní manžel, „možná mnohem užitečnějšího než ty, ale to ty nikdy nepochopíš, ty prostoduchá osobo!“

Obrátil se k Átrejovi a pokračoval: „Umí myslet jen na praktické věci. Pro velkorysé myšlenky jí zkrátka chybí smysl.“

Věžní hodiny odbily třetí.

Pokud vůbec, tak nejpozději teď musel otec zjistit, že se Bastián nevrátil domů. Jestlipak si dělá starosti? Třeba vyběhne z domu a bude ho hledat. Možná už to ohlásil na policii. Třeba už v rádiu vysílali zprávu o pohřešovaném. Bastiána píchlo u žaludku.

A jestli tomu tak bylo, kde by ho hledali? Ve škole? Možná dokonce tady nahoře na půdě?

Zamkl vůbec, když se vrátil ze záchoda? Nedokázal si to uvědomit. Vstal, aby se podíval. Ano, dveře byly zamčené a zástrčka zasunutá.

Venku se začalo pomalu smrákat. Světlo pronikající střešním okénkem nepozorovatelně sláblo.

Aby se zbavil neklidu, prošel se Bastián trochu po půdě sem a tam. Přitom objevil spoustu věcí, a ty vlastně neměly nic společného se školními předměty, které tu jinak ležely kolem. Tak například starý gramofon se zprohýbanou troubou — kdypak a kdopak ho sem asi přinesl? V rohu stálo několik obrazů ve zdobných zlatých rámech, ale na obrazech už nebylo skoro nic vidět, jen tu a tam probleskovala z tmavého pozadí bleďá, přísně hledící tvář. Byl tu i rzí rozežraný sedmiramenný svícen, v němž ještě teď vězely zbytky tlustých svíček a z nich visely dlouhé vousy skapaného vosku.

Pak se Bastián lekl, neboť v tmavém koutě se pohybovala jakási postava. Až když se podíval důkladněji, zjistil, že tam stojí veliké, napůl osleplé zrcadlo, a v něm nezřetelně viděl sám sebe. Přišel blíž a chvíli se pozoroval. Krásný tedy opravdu není, s tím svým tlustým tělem a nohama do x a sýrovitým obličejem. Pomalu zavrtěl hlavou a hlasitě pronesl:

„Ne!“

Pak se vrátil ke svému pelišku na žíněnkách. Už si musel knihu přidržovat blízko u očí, aby mohl číst dál.

„Kde jsme zůstali?“ zeptal se Engywuk.

„U Brány velké hádanky,“ připomněl mu Átrej.

„Správně! Předpokládejme, že by se ti podařilo projít. Pak — teprve pak — tam pro tebe bude ta druhá brána. Brána kouzelného zrcadla. Jak už jsem řekl, nemůžu ti o ní povědět nic z vlastní zkušenosti, jen to, co jsem nashromáždil ze zpráv. Ta druhá brána je jak zavřená, tak otevřená. Zní to bláznivě, co? Možná by se mělo spíš říct, že není ani otevřená, ani zavřená. Ačkoliv to teď nezní o nic méně bláznivě. Zkrátka je to velké zrcadlo nebo něco podobného, ačkoli ta věc není ani ze skla, ani z kovu. Z čeho tedy je, to mi nedo-

kázal povědět nikdo. V každém případě, když člověk před ním stojí, vidí sám sebe — ale ne jako v nějakém obyčejném zrcadle, rozumí se. Člověk nevidí svůj zevnějšek, nýbrž vidí vlastní pravé nitro, tedy jaký ve skutečnosti je. Kdo chce tudy projít, musí — jestli se to dá tak vyjádřit —jít sám do sebe.“

„Já bych řekl,“ mínil Átrej, „že by se ta druhá brána dala zvládnout snadněji než ta první.“

„Omyl!“ zvolal Engywuk a zase začal rozčileně pobíhat sem a tam. „Velikánský omyl, přítelíčku! Zažil jsem, jak právě ti návštěvníci, co se pokládali za zvlášť ctnostné, s křikem prchali před příšerou, která se na ně ze zrcadla šklebila. Řadu z nich jsme dokonce museli dlouhé týdny kurýrovat, než se sebrali tak, aby se vůbec mohli vydat na cestu domů.“

„My!“ zažbrblala Urgla, když právě procházela kolem s novým vědýrkem. „Pořád jen slyším my. Kohopak jsi vykurýroval?“

Engywuk jen mávl rukou.

Jiní,“ pokračoval ve své přednášce, „viděli zřejmě ještě strašlivější věci, ale navzdory tomu měli odvalu tou branou projít. Pro některé to bylo i méně hrozné, ale přemáhat se museli všichni. Nedá se o tom říct nic, co by platilo pro všechny. Pro každého je to jinak.“

„Dobrá,“ řekl Átrej, „ale tím kouzelným zrcadlem se tedy dá projít?“

„Dá se,“ potvrdil skřítek, „samozřejmě se dá, jinak by to přece nebyla brána. To má logiku, ne?“

„Dala by se také obejít zvenku, ne?“ namítl Átrej.

„Dala by se,“ opakoval Engywuk, „jistěže dala! Jenomže pak by za ní už nic nebylo. Posloucháš mě vůbec? Třetí brána se přece objeví jen tehdy, když se projde tou druhou, jak často ti to mám opakovat!“

„A jak je to s tou třetí branou?“

„Tady to teprve začíná být pořádně obtížné! Brána bez klíče je totiž zavřená. Zkrátka zavřená. Tečka! Tam není žádná klika či nějaký knoflík nebo klíčová dírka, nic! Podle mé teorie jsou dveře, které se neprodyšně zavírají, z fantázijského selenu. Možná víš, že neexistuje nic, čím by se náš zdejší selen dal zničit, ohnout nebo rozpustit. Je totiž absolutně nezničitelný.“

„Takže tou branou se vůbec nedá projít?“

„Pomalou, pomalu, chlapče! Vždyť jí lidé prošli a mluvili s Uyulálou, ne? Takže se ty dveře dají otevřít.“

„Ale jak?“

„Dávej pozor: Fantázijský selen reaguje totiž na naši vůli. Právě naše vůle ho dělá tak nepovolným. Čím víc chce člověk dovnitř, tím pevněji dveře drží. Ale jestli někdo dokáže zapomenout na všechny záměry a jestli už vůbec nic nechce — tomu se dveře otevřou samy od sebe.“

Átrej sklopil oči a tiše řekl: „Jestli je pravda, co říkáš — jak se pak ale můžu dostat dovnitř? Jak bych si to mohl nepřát?“

Engywuk povzdechl a přikývl.

„Vždyť jsem to říkal: Brána bez klíče je nejtěžší.“

„A kdyby se mi, to přece jen podařilo,“ pokračoval Átrej, budu pak v Jižním Orákulu?“

„Ano,“ přitakal skřítek.

„A budu moci promluvit s Uyulálou?“

„Ano,“ řekl skřítek.

„A kdo nebo co je Uyulála?“

„Nemám ponětí,“ Engywukovy oči plály hněvem, „žádný ze všech těch lidí, co u ní byli, mi to nechtěl prozradit. Jak pak má jeden dokončit své vědecké dílo, když se všichni halí do tajuplného mlčení, he? To aby si člověk rval vlasy — tedy pokud ještě nějaké má. Jestli se dostaneš až k ní, Átreji, povíš mi to konečně? Povíš? Já snad z toho ještě umřu, jak bych to chtěl vědět, a nikdo, nikdo mi nechce pomoci. Prosím tě, slib mi, že mi to řekneš!“

Átrej vstal a zahleděl se k Bráně velké hádanky, ležící v jasné měsíční záři.

„Nemůžu ti to slíbit, Engywuku,“ řekl tiše, „jakkoliv rád bych ti projevil svou vděčnost. Ale když nikdo nikdy nepromluvil o tom, kdo nebo co je Uyulála, pak pro to musí být nějaký důvod. A dokud ho neznám, nemůžu rozhodnout, jestli to smí vědět někdo, kdo před ní nestál.“

„Tak se pakuj a vypadni!“ rozkřičel se na něho skřítek a z očí mu přímo sršely blesky. „Člověk nesklidí nic než nevděk! Po celý

život se snaží prozkoumat tajemství, což je ve všeobecném zájmu. Ale pomoci se mu nedostane. Vůbec jsem se o tebe neměl starat!“

Po těch slovech se rozběhl do jeskyňky, odkud se ozvalo prásknutí dveřmi.

Urgla prošla kolem Átreje, zachichotala se a řekla: „On to tak nemyslí, ten starý bambula. Jenom je zas jednou strašlivě zklamaný kvůli těm svým legračním výzkumům. Zkrátka by hrozně rád byl tím, kdo rozřeší Velkou hádanku. Proslulý skřítek Engywuk. Nezlob se na něho!“

„Nezlobím se,“ prohlásil Átrej, „řekni mu, prosím tě, že mu z celého srdce děkuji za všechno, co pro mne udělal. A tobě také děkuji. Když budu smět, určitě mu to tajemství řeknu — pokud se vrátím.“

„Ty od nás chceš odejít?“ zeptala se stará Urgla.

„Musím,“ odpověděl Átrej, „nesmím ztrácet čas. Teď se vydám do Orákulu. Měj se dobře! A postarej se mi mezitím o draka Falka!“

Pak se obrátil a odcházel směrem k Bráně velké hádanky.

Urgla viděla jeho vzpřímenou postavu s vlajícím pláštěm, jak mizí mezi skalisky. Rozběhla se za ním a volala:

„Hodně štěstí, Átreji!“

Ale nevěděla, jestli ji ještě slyšel. Když se štrachala zpátky do jeskyňky, brumlala si pro sebe: „Bude je potřebovat — jen co je pravda, bude potřebovat hodně štěstí.“

Átrej se přiblížil ke skalní bráně asi na padesát kroků. Byla mnohem obrovitější, než mu z dálky připadalo. Za ní ležela naprosto pustá rovina, kde se oko nemělo čeho zachytit, takže pohled padal jakoby do prázdna. Před branou a mezi oběma pilíři viděl Átrej na zemi nesčetné množství lebek a koster — pozůstatky nejrůznějších obyvatel Fantazie, kteří se pokoušeli projít branou a pod pohledem sfing navěky strnuli.

Kvůli tomu se však Átrej nezastavil. Zarazil se, když spatřil sfingy.

Átrej se na své pouti poučil o mnohém, viděl věci krásné i děsné, ale co až do této chvíle nevěděl, bylo, že obojí může existovat v jednom, že totiž krása může být strašná.

Měsíční světlo zalévalo obě mocné bytosti svou září a jak se k nim Átrej blížil, zdály se růst do nekonečna. Připadalo mu, že hlavami dosahují až k měsíci, a s každým krokem, kterým se k nim blížil, se jako by měnil výraz, s nímž na sebe hleděly.

Napřímenými těly, hlavně však tvářemi, tak podobnými lidským, probíhaly a chvěly se proudy strašlivé, neznámé síly — jako by tam nestály jen tak jednoduše, jako nějaké mramorové sochy, nýbrž tak, jako by se chystaly každým okamžikem zmizet a jako by současně byly znovu a znovu vytvářeny ze sebe sama. A jako by právě proto byly daleko skutečnější než jakýkoli kámen.

Átrej měl strach.

Nebál se tolik kvůli hrozícímu nebezpečí, cítil bázeň, která byla větší než on sám. Skoro si neuvědomoval, že — pokud by ho zasáhl pohled sfing — by byl navždy začarován a musel by zůstat strnule stát. Ne, to byla bázeň z nepochopitelného, z nezměrné velkoleposti, z existence nadzemské moci, která způsobila, že mu stále více těžkly kroky, až měl pocit, že on celý je jen z šedého, studeného olova.

Přesto šel dál. Už se nedíval nahoru. Měl svěšenou hlavu a šel velmi pomalu, kladl jednu nohu před druhou, směrem ke skalní bráně. A strach jej tížil stále víc, jako by ho chtěl zatlačit do země. Přesto šel dál. Nevěděl, jestli sfingy zavřely oči nebo ne. Nesměl ztrácet čas. Musel přenechat náhodě, jestli bude smět projít, nebo jestli to bude konec jeho Velkého hledání.

A právě ve chvíli, kdy si myslel, že celá jeho vynaložená vůle už nestačí, aby ho dostala třeba o jeden jediný krok dál, zaslechl, že se tento krok rozléhá uvnitř skalního oblouku. A zároveň z něho spadla veškerá bázeň, tak naprosto a beze zbytku, že si Átrej uvědomil: Od této chvíle už nikdy nepocítí strach, i kdyby se mělo stát cokoli.

Zdvihl hlavu a uviděl, že Brána velké hádanky je za ním. Sfingy ho nechaly projít.

Před ním, stěží dvacet kroků vzdálená, stála Brána kouzelného zrcadla tam, kde se předtím prostírala nekonečná pustá rovina. Brána byla velká a kulatá jako kotouč dalšího měsíce (neboť ten skutečný se ještě stále vznášel nahoře na nebi) a leskla se jako vyleštěné stří-

bro. Bylo k nevíře, že by právě touto kovovou plochou bylo možné projít. Átrej však nezaváhal ani na okamžik.

Počítal s tím, že proti němu vystoupí obraz jeho samotného a že ho vyděsí, tak jak mu to popsal Engywuk. Avšak teď — když veškerý strach nechal za sebou — mu to připadalo bezvýznamné. Ovšem místo strašlivého obrazu spatřil něco, na co nebyl ani trochu připravený a co nemohl pochopit. Uviděl tlustého chlapce s bledým obličejem — přibližně stejně starého, jako byl on sám —, jak sedí se zkříženými nohama na žíněnkách a čte knihu. Byl zabalený do šedých roztrhaných přikrývek. Oči toho chlapce byly velké a vypadaly velmi smutné. Za ním se v příšeří dalo rozeznat několik nehybných zvířat, orel, sova a liška. A kousek dál probleskovalo cosi, co vypadalo jako bílá kostra. Přesně se to nedalo rozeznat.

Bastián sebou trhl, když pochopil, co právě přečetl. To je přece on! Popis do puntíku souhlasil. Kniha se mu roztřásla v ruce. Teď to ale zacházelo příliš daleko! Přece je naprosto vyloučeno, aby v nějaké vytištěné knize stálo něco, co souhlasilo jen v tomto okamžiku a týkalo se jen jeho. Kdokoliv jiný by na tomto místě četl totéž. Nemohlo to být nic jiného než bláznivá náhoda. I když to byla nepochybně moc divná náhoda.

„Bastiáne,“ řekl hlasitě sám sobě, „tobě opravdu přeskočilo. Laskavě se už seber!“ Snažil se mluvit co nejpřísnějším tónem, ale hlas se mu přitom trochu třásl, protože si Bastián nebyl tak zcela jist, že to je jen náhoda.

Jen si představ, napadlo ho, kdyby o tobě ve Fantázii opravdu něco věděli. To by bylo báječné.

Ale netroufl si říct to nahlas.

Átrejovi pohrával kolem rtů jen nepatrný, udivený úsměv, když vstupoval do zrcadlového obrazu — trochu se divil, že se mu tak lehce daří to, co jiným připadalo jako nepřekonatelná překážka. Ovšem když zrcadlem procházel, ucítil, jak mu tělem proběhlo podivné zabrnění. A neměl potuchy, co se s ním ve skutečnosti stalo.

Když totiž stál na druhé straně Brány kouzelného zrcadla, ztratil veškeré vzpomínky na sebe sama, na svůj dosavadní život, na své

cíle a úmysly. Už nic nevěděl o Velkém hledání, jež ho sem zavedlo, už neznal ani vlastní jméno. Byl jako novorozené dítě.

Několik kroků před sebou viděl Bránu bez klíče, ovšem Átrej zapomněl, že se tak jmenuje a že měl v úmyslu jí projít, aby se dostal k Jižnímu Orákulu. Vůbec nevěděl, co tam pohledává a chce a proč tam je. Měl pocit lehkosti a veselí, a bez důvodu se smál jen tak z čiré radosti.

Brána před ním byla malá a nízká jako nějaký docela obyčejný vchod a tyčila se tam v pustině naprosto samoučelně — bez zdí, které by ji obklopovaly.

Átrej si ji chvíli prohlížel. Byla z jakéhosi měděné se lesknoucího materiálu. To vypadalo hezky, ale Átreje to brzy přestalo bavit. Obešel ji a prohlížel si ji z druhé strany, ale pohled zezadu byl stejný jako zepředu. Na dveřích také nebyla připevněna žádná klika nebo knoflík, ani v nich nebyla klíčová dírka. Zřejmě se neměly otvírat, a nač taky, vždyť nikam nevedly a brána tu zkrátka jen tak stála. Neboť za fortnou se prostírala širá, hladká a dokonale pustá rovina.

Átrej chtěl jít pryč. Obrátil se a šel ke kulaté Bráně kouzelného zrcadla a dlouho hleděl na její zadní stranu, ale nechápal, co to má znamenat. Rozhodl se, že půjde pryč...

„Ne, ne, nechod’ pryč!“ vykřikl Bastián. „Vrat’ se, Átreji. Musíš projít Branou bez klíče!“

...ale pak se přece jen znovu vrátil k Bráně bez klíče. Chtěl se ještě jednou podívat na ten měděný lesk. A tak stál znovu před branou, nakláněl se napravo, pak zas nalevo a radoval se.

Něžně pohladil onen zvláštní materiál. Na omak byl teplý a dokonce jakoby živý. A ve dveřích se objevila škvíra.

Átrej jí prostrčil hlavu a teď spatřil něco, co předtím, když bránu zvědavě obcházel, na zadní straně neviděl. Pomalu stáhl hlavu zas zpátky a podíval se za bránu zvenčí: Tam byla jen holá rovina.

Znovu nakoukl škvírou a uviděl dlouhou chodbu, tvořenou nespočetnými mohutnými sloupy. A vzadu na konci bylo schodiště a další sloupořadí a terasy a zas schody a celý les sloupů. Žádné sloupořadí však neneslo střechu. Nad nimi bylo totiž vidět noční nebe.

Átrej prošel brankou a užasle se rozhlížel kolem sebe. Dveře se za ním s bouchnutím zavřely.

Hodiny na věži odbily čtvrtou.

Kalné denní světlo, padající vikýřem, stále sláblo. Už bylo příliš tma, aby se dalo číst. Poslední stránku Bastián přelouskal jen s námahou. Odložil knihu.

Co by měl podniknout?

Na půdě bylo určitě elektrické světlo. Bastián se příšeřím protápal ke dveřím a ohmatával zeď. Nemohl najít žádný vypínač. Ani na druhé straně nic nebylo.

Bastián vytáhl z kapsy kalhot krabičku zápalek (vždycky s sebou pár zápalek nosil, protože si rád dělal ohýnky), ale byly zvlhlé a chytla až čtvrtá. V jejím chabém světle hledal vypínač, ale žádný tam nebyl.

S tím nepočítal. Zamrazilo ho při představě, že by tu měl v naprosté temnotě strávit celý večer a celou noc. Sice už nebyl žádné malé dítě a doma nebo kdekoliv jinde se tmy nebál, ale tady nahoře na té obrovské půdě s tolika podivnými věcmi to bylo něco úplně jiného.

Zápalka mu spálila prsty a Bastián ji odhodil.

Chvíli tu stál a naslouchal. Déšť polevil a bubnoval na plechovou střechu již jen docela tichounce.

Tu si Bastián vzpomněl na sedmiramenný rezivý svícen, který předtím objevil pod harampádím. Protápal se k tomu místu, našel jej a odtáhl ke svým žíněnkám.

Zapálil knoty na zbytcích tlustých svíček — všech sedm — a brzy se po půdě rozlilo zlaté světlo. Plamínky tiše praskaly a občas se zakomíhaly pod závanem vzduchu.

Bastián si oddechl a znovu sáhl po knize.

VII.

H L A S T I C H A

VII.

HLAS TICHÁ

GRACIÉZNĚ a se šťastným úsměvem se Átrej proplétal lesem ze sloupů, vrhajících v jasné měsíční záři černé stíny. Kolem něho panovalo hluboké ticho, stěží zaslechl capkání svých bosých nohou. Už nevěděl, kdo je a jak se jmenuje, ani jak sem přišel a co tu pohledává. Byl plný údivu, ale naprosto bezstarostný.

Zem všude pokrývala mozaika se záhadně se vinoucími ornamenty nebo tajuplnými výjevy a obrazy. Átrej po ní kráčel dál, stoupal po širokých schodištích, dostal se na rozlehlé terasy, znovu scházel po schodech dolů a pak šel dlouhou alejí z kamenných sloupů. Prohlížel si je, jeden po druhém, a měl požitek z toho, jak je každý jinak ozdobený a pokrytý jinými znaky. A tak se stále víc vzdaloval od Brány bez klíče.

Když takhle šel už kdovíjak dlouho, zaslechl nakonec, jak se kdesi daleko ve vzduchu vznášejí jakési tóny, a zůstal stát. Zvuk se blížil, byl to zpívající hlas, velmi krásný a čistý jako rolničky a vysoký jako hlas dítěte, avšak zněl v něm nekonečný smutek, ba dokonce se zdálo, že hlas vzlyká. Tento žalný zpěv prolétl sloupořadím rychle jako závan větru, pak se zas na jednom místě zastavil, vznášel se nahoru a dolů, blížil se a zase vzdaloval a jako by kolem Átreje kroužil velikým obloukem.

Átrej se nehýbal a čekal.

Kruh, který hlas kolem Átreje opisoval, se postupně zužoval, až mohl Átrej rozumět slovům písně:

„Ach, všechno se stane jen jedenkrát,
ale jednou se všechno musí stát.
Za hory, za doly, louky a lesy
ztratím se, rozplynu, zahynu kdesi...“

Átrej se otáčel za hlasem, který neklidně poletoval mezi sloupy sem a tam, ale nikoho neviděl.

„Kdo jsi?“ volal.

A jako ozvěna se ozýval hlas: Kdo jsi?“

Átrej přemýšlel.

„Kdo jsem?“ mumlal. „To nemůžu říct. Připadá mi, jako bych to býval kdysi věděl. Ale je to tak důležité?“

Zpěvavý hlas odpověděl:

„Chceš-li se potají na něco tázat,
mluv ke mně ve verších, nacházej rým,
tomu, kdo neumí do veršů vázat,
tomu já nerozumím — nerozumím...“

Átrej nebyl žádný veršotepec a obával se, že rozhovor bude asi dost obtížný, pokud hlas rozumí jen tomu, co je ve verších. Musel chvíli dumat, než ze sebe vysoukal:

„Když tedy otázku do veršů dám,
chci vědět nejprve, s kým tu čest mám?“

A hlas hned odpověděl:

„Teď slyším tazatele
a rozumím mu skvěle!“

A pak zas zazpíval z jiného koutu:

„Díků, příteli, nemluví z tebe pýcha.
Buď vítán mi, můj milý hosti.
Jsem Uyułála, to je hlas ticha,
v paláci plném tajemnosti.“

Átrej si všiml, že hlas zní občas hlasitěji, občas tlumeněji, ale nikdy neumlkne docela. I když hlas nezpíval žádná slova, nebo když mluvil Átrej, stále se kolem něho vznášely tóny, které nekončily.

Protože se tóny začaly vzdalovat, rozběhl se Átrej za nimi a ptal se:

„Hej, Uyulálo, slyšíš mě snad?
Nemohu tě vidět, a to bych tak rád.“

Hlas mu zavanul kolem uší:

„Chtěl bys mě zahlédnout? Nemožná věc.
Nikdo mě nevidí, jsem tu však přec.“

„Takže jsi neviditelná?“ zeptal se Átrej. Ale když nepřišla žádná odpověď, vzpomněl si, že se musí ptát veršovánkami, a řekl:

„Neviditelná jsi zcela?
Či nemáš vůbec těla?“

Bylo slyšet tichouneké cinknutí, což mohl být smích i vzlyk, a hlas pak zazpíval:

„Jsem i nejsem, ne však tak,
jak to někdo míní.
Nejsem vidět v světle dne
jako ty a jiní.
Moje tělo je jen tón,
pouze sluch je chytí,
tento hlas a jenom on
je mé celé bytí.“

Átrej se divil a šel stále dál za tím cinkáním, křížem krážem mezi sloupy. Po chvíli měl hotovou další otázku:

„Rozuměl jsem ti jasně?
V tom znění je tvůj zjev?
Cožpak tvůj život zhasne,
když skončí tento zpěv?“

A pak uslyšel odpověď, tentokrát z bezprostřední blízkosti:

„Když tato píseň dozní mi,
pak nemám šance žádné.
Tak se to děje s jinými,
když jejich tělo chřadne.
To sudbě nezalívám:
Žít mohu, dokud zpívám.
Však los můj brzy padne.“

Nyní se znovu ozvalo ono vzlykání a Átrej, který nechápal, proč Uyulála pláče, si pospíšil s otázkou:

Proč pláčeš tak? Utěšit chci tě.
Jsi jistě mladá, hlas máš jako dítě.“

A opět to znělo jako vzdálená ozvěna:

„Vezme mě vítr, už se zved,
vždyť já jsem pouze nářku hlas.
Tobě se ale krátí čas,
proto se ptej, a ptej se hned!
Na co chceš slyšet odpověď?“

Hlas zanikl kdesi mezi sloupovím a Átrej, který jej už nemohl slyšet, otáčel hlavu na všechny strany a napínal uši. Krátkou chvíli bylo ticho, pak se zdálky zpěv znovu rychle přiblížil a zněl skoro netrpělivě:

„Uyulála je odpověď. Tak ptej se již!
Když sejí nezeptáš, pak se nic nedozvíš!“

Átrej na ni volal:

„Uyulálo, pověz, chtěl bych znát víc:
Proč musíš zahynout, ztratit se v nic?“
A hlas zpíval:

„Churaví císařovna, hyne,
choroba svírá celou Fantázi.
Veliké Nic mně samé kyne,
i končině, v níž dosud žiji.
Zmizíme, jdeme smrti vstříc
a nezbude z nás nic než nic.
Hledejme pro ni nová jména,
jen novým jménem bude uzdravena.

Átrej odpověděl:

„Kdo, Uyulálo, ji ještě může zachránit,
a novým jménem život do žil vlít?“

Hlas pokračoval:

„Poslouchej dobře moje slova,
i když je dosud nechápeš.
Opakuj si je zas a znova,
než odsud zase odejdeš,
abys je pak za lepších časů
vylovil z temnot paměti
a vynes, do denního jasu,
ať se jak dnes pak rozletí.
Teď všechno na tom závisí,
jaký jsi.“

Chvíli bylo slyšet jen naříkavou melodii beze slov, pak najednou zazněl zpěv zcela zblízka, jako by mu někdo mluvil do ucha.

„Kdo Dětské císařovně může pak
dát nové jméno? Není k maní.
Já ani ty, ani víla, ani drak,
nikdo jí život nezachrání,
nikdo z nás kletbu nesejme,
nikdo jí nenavráť síly.

Vždyť figurky pouhé z knížky jsme
a děláme jen to, k čemu nás vymyslili.
Jsme obrázky z příběhu snového,
obrázky, které okouzlí tě,
leč nezmůžeme se na nic nového,
to nedokáže král, ba ani dítě.
Však za naší říší jiný svět,
ten, co říkáme mu vnější,
je bohatší, prý radost pohledět,
a ve všem jiný než ten zdejší.
Tam synové z Adama narození
s dcerami Evy obývají zem,
společně tvoří lidské pokolení
a hledají vždy skutek za slovem.
Ti od počátku chtěli jen
vymýšlet všemu nová jména.
A z jejich vášně, z jejich jmen
dřív žila císařovna, dnes tak usouzená.
Jak skvělá jména pro ni znali!
Však dávno tomu, dávno již,
co naposled k nám zavítali,
neznají cestu v naši říš.
Ztratili víru, víru v nás,
a z říše naší znají už jen jméno.
Kéž by k nám někdy přišel člověk zas,
všechno by bylo napraveno!
Ach, kdyby jediný z nich uvěřil
a uslyšel, co volá naše touha!
Pro ně je kousek to, co pro nás tisíc mil,
pro nás je cesta k nim přespříliš dlouhá.
Za říší Fantázie je už jejich svět,
kam nesmí vkročit nikdo z nás,
ty ale, mladý hrdino, budeš vyprávět,
co řekl ti Uyuľály hlas?“

„Ano, ano,“ koktal Átrej zmateně. Vynaložil veškeré úsilí, aby si vštípil do paměti, co slyšel, ale nevěděl proč, a proto nechápal, o čem hlas mluví. Jen si uvědomoval, že je to velmi, velmi důležité; ovšem celé to prozpěvování a námaha, aby poslouchal verše a sám mluvil v rýmech, způsobily, že se mu začala klížit víčka. Mumlal:

„Já chci! Rád si to do paměti uložím,
však smyslu žádného v tom nevidím!“

A hlas vysvětloval:

„To musíš rozhodnout jen ty sám.
Vyslechls mou zvěst.
A nyní už musí každý z nás
dál jít na vlastní pěst.“

Átrej se už napůl v polospánku zeptal:

„Ty tu už nebudeš?
Na jaké místo jdeš?“

Znovu se ozvalo vzlykání v hlase, který se pomalu vzdaloval.

„Nicota je bližší a bližší
a orákulum nic neříká.
Nikdo už melodii neuslyší,
jež v dále tiše zaniká.
Snad se tobě zdaří,
v čem nikdo neuspěl.
Nesmíš však zapomenout,
co zpěv můj vyprávěl!“

A pak, ze stále větší dálky, slyšel Átrej ještě slova:

„Za hory, za doly, louky a lesy
ztratím se, rozplynu, zahynu kdesi...“

Ach, všechno se stane jen jedenkrát,
ale jednou se všechno musí stát...“

To bylo to poslední, co Átrej zaslechl.

Posadil se u jednoho sloupu, opřel se o něj zády, hleděl vzhůru k nebi a snažil se porozumět tomu, co právě slyšel. Ticho jej obalilo jako měkký, těžký plášť a Átrej usnul.

Když se probudil, kolem něho byl chladný rozbřesk. Átrej ležel na zádech a díval se do nebe. Poslední hvězdy bledly. Uyulálin hlas mu ještě dozníval v paměti. A Átrej se zároveň znovu rozpomněl na všechno, co dosud prožil, i na důvod svého Velkého hledání.

Nyní už konečně věděl, co se musí udělat. Jen člověk ze světa za hranicemi fantázijské říše mohl dát Dětské císařovně nové jméno. Pochopil, že musí najít dítě z vnějšího světa a přivést ho k ní!

Prudce se narovnal.

Ach, pomyslel si Bastián, jak rád bych jí pomohl — jí i Átrejovi. Vymyslel bych si nějaké obzvlášť pěkné jméno. Kdybych jen věděl, jak se dostat k Átrejovi! Okamžitě bych vyrazil. Ten by koukal, kdybych se tam najednou objevil! Ale bohužel to asi nejde, nebo snad ano?

A pak tiše řekl:

„Jestli existuje nějaká cesta, jak se k vám dostat, řekněte mi to. Přijdu, přijdu zcela určitě, Átreji! Uvidíš.“

Když se Átrej rozhlédl, uviděl, že sloupořadí se schodišti a terasami zmizelo. Kolem se zas rozprostírala ona úplně pustá rovina, kterou spatřil za každou ze tří magických bran, než jimi prošel. Ale teď už tu nebyla ani Brána bez klíče, ani Brána kouzelného zrcadla.

Vstal a pátravě se díval na všechny strany. A objevil, že uprostřed planiny, nijak zvlášť daleko, se vytvořilo takové místo, jaké už kdysi zahlédl v Hauleském lese. Tentokrát ale bylo mnohem blíž. Átrej se otočil a rozběhl se opačným směrem, jak nejrychleji uměl.

Prchal dlouho, až před sebou v dálce na obzoru zpozoroval nepatrnou vyvýšeninu, což možná byla ona horská končina, tvořená rezavě rudými skalními plotnami, kde stála Brána velké hádanky.

Rozběhl se tím směrem, ale musel běžet dlouho, než se přiblížil natolik, že už mohl rozeznávat jednotlivosti. A tehdy se jej zmocnily obzvlášť silné pochybnosti. Jistě, bylo tam sice něco, co vypadalo jako ona krajina ze skalních puklic, ale nikde neviděl žádnou bránu. A skaliska už nebyla rudá, nýbrž šedá a bezbarvá.

Teprve když běžel tím směrem znovu stejně dlouho, poznal, že tam mezi skalami je skutečně něco vytesáno, co se podobá spodní části brány, ale nahoře se už neklenul žádný oblouk. Co se stalo?

Odpověď našel až o mnoho hodin později, když konečně k tomu místu doběhl. Obrovský kamenný oblouk se zřítíl — a sfingy byly pryč!

Átrej hledal cestu troskami, pak vyšplhal na jakousi pyramidu z kamení a pátral po místě, kde by měli být dvoupoustevníci a Šťastný drak. Nebo že by mezitím i oni uprchli před Nicotou?

Pak si všiml, jak za skalní předprsní s Engywukovou pozorovatelnou někdo mává maličkým praporem. Átrej na oplátku máchal pažemi a křičel s rukama u úst:

„Haló! Jste tam ještě?“

Jeho hlas ještě ani nedozněl, když se z rokliny, kde byla jeskyně dvoupoustevníků, vznesl do výše perleťově se třpytící drak. Byl to Falco.

Nádherně a pomalu se vlnil jako had vzduchem, přitom se občas ze samé rozvernosti obrátil na záda a předvedl bleskurychlé smyčky, až vypadal jako bílý mihotavý plamen. Pak přistál u skalní pyramidy, kde stál Átrej. Opřel se o přední tlapy a byl nyní tak veliký, že jeho hlava na obloukovitě zahnutém krku shlížela dolů na Átreje. Koulel rubínovými očima, radostí plazil jazyk z doširoka otevřeného chřtánu a hulákal bronzovým hlasem:

„Átreji, můj příteli a pane! To je dobře, že ses konečně vrátil. Už jsme skoro nedoufali — totiž dvoupoustevníci, já ne!“

„Já jsem taky rád, že tě zas vidím,“ odpověděl Átrej. „Ale co se vlastně za tu jednu noc stalo?“

„Za jednu noc?“ zvolal Falco. „Ty si myslíš, že to byla jen jedna noc? Nasedni, ponesu tě!“

Átrej se vyšvihl na hřbet mohutného zvířete. Bylo to po prvé, co seděl na nějakém Šťastném drakovi. A ačkoliv už zajížděl divoké

koně a opravdu měl pro strach uděláno, v prvním okamžiku ho skoro přešel zrak i sluch při tom krátkém letu vzduchem. Křečovitě se držel Falkovy vlající hřívy, až se drak hromově rozesmál a halekal:

„Na to si budeš muset od nynějška zvykat, Átreji!“

„V každém případě mám dojem,“ křičel Átrej nazpátek a lapal po dechu, „že už jsi zas úplně zdravý!“

„Skoro,“ odpověděl drak, „ještě ne úplně!“

A pak přistáli před jeskynním příbytkem dvou poustevníků. Engywuk a Urgla stáli vedle sebe před vchodem a čekali na ně.

„Co jsi zažil?“ spustil okamžitě Engywuk. „Musíš mi všechno vyprávět! Jak je to s těmi branami? Jsou moje teorie správné? Kdo nebo co je Uyulála?“

„Žádné takové!“ utála mu řeč Urgla. „Nejdřív se musí najíst a napít. Přece jsem se s tím nevařila a nepekla nadarmo. Na neúčinnou zvědavost zbude ještě času habaděj!“

Átrej sešplhal z drakova hřbetu a pozdravil oba manžele. Pak se všichni tři usadili u stolečku, na němž byly znovu prostřeny nejrozmanitější pochoutky a kde stála malá konvička s kouřícím bylinkovým čajem.

Věžní hodiny byly pátou.

Bastián toužebně vzpomínal na dvě tabulky oříškové čokolády, které si doma schovával v nočním stolku — pro případ, že by ho snad v noci přepadl hlad. Kdyby býval tušil, že už se tam nikdy nevrátí, byl by si je mohl vzít jako železnou rezervu. Ale s tím se teď už nedalo nic dělat. Radši na to nemyslet!

Falco se v úzkém skalnatém údolí natáhl tak, že si svou mohutnou hlavu položil vedle Átreje, aby mohl všechno slyšet.

„Představte si,“ volal, „můj přítel a pán si myslí, že byl pryč jen jednu noc!“

„A nebyl jsem?“ ptal se Átrej.

„Bylo to sedm dní a sedm nocí!“ prozradil mu Falco. „Podívej, všechny moje rány se už skoro zahojily!“

Až teď si Átrej všiml, že i jeho vlastní rána se už zacelila. Obvaz s léčivými bylinami mu spadl. Átrej se divil. „Jak je to možné? Pro-

šel jsem třemi magickými branami, mluvil s Uyulálou, pak jsem upadl do spánku — ale je vyloučeno, abych spal tak dlouho.“

„Prostor a čas tam zřejmě budou trochu jiné než tady,“ mínil Engywuk. „Ale stejně, nikdo před tebou nezůstal v Orákulu tak dlouho jako ty. Co se stalo? Tak vyprávěj už konečně!“

„Nejdřív bych rád věděl, co se dělo tady,“ odpověděl Átrej.

„Vždyť to vidíš sám,“ řekl mu Engywuk, „všechny barvy mizí, všechno je čím dál neskutečnější, Brána velké hádanky už tam nestojí. Zdá se, jako by zkáza začala už i tady.“

„A sfingy?“ vyptával se Átrej. „Kam zmizely? Odletěly? Viděli jste to?“

„Nic jsme neviděli,“ bručel Engywuk, „doufal jsem, že nám o tom něco řekneš ty. Kamenný oblouk se náhle zřítil, ale nikdo z nás nic neviděl, ani neslyšel. Já se tam dokonce vypravil a zkoumal jsem ty sutiny. A víš, co se ukázalo? Místa, kde se oblouk rozlomil, jsou prastará a porostlá mechem, jako by tam ty roztrášené kameny ležely už celá staletí, jako by Brána velké hádanky nikdy neexistovala.“

„A přece tam byla,“ řekl Átrej tiše, „protože já jsem jí prošel a také jsem prošel Branou kouzelného zrcadla a naposled i Branou bez klíče.“

A nyní vyprávěl Átrej o všem, co se mu přihodilo. Bez potíží se rozpomněl na každíčkou podrobnost.

Engywuk mu zpočátku skákal do řeči horlivými otázkami a dožadoval se podrobnějšího popisu, během Átrejova vyprávění se však stával čím dál zamlklejším. A když Átrej nakonec skoro slovo za slovem zopakoval, co mu zjevila Uyulála, už jen mlčel. Na jeho maličké scvrklé tváři se objevil výraz nejhlubšího hoře.

„Tak teď už znáš to tajemství,“ zakončil Átrej svou zprávu, „chtěl jsi je přece znát za každou cenu, že? Uyulála je bytost, která je jenom hlas. Její postavu je jen slyšet. Je tam, kde zní.“

Engywuk byl chvíli zticha, pak ze sebe chraptivě vypravil: „Chceš říct, že tam byla.“

„Ano,“ souhlasil Átrej, „podle jejích vlastních slov jsem byl poslední, ke komu promluvila.“

Engywukovi stékaly po vrásčité tváři dvě malé slzičky.

„Nadarmo!“ zachraptěl. „Moje celoživotní práce, moje výzkumy, moje dlouholetá pozorování — všechno nadarmo! Konečně mi někdo přinese poslední stavební kámen do stavby mého vědeckého díla, konečně bych je mohl dokončit, mohl bych napsat poslední kapitolu — a zrovna teď už je to na nic, je to naprosto zbytečné, nikomu tím nepomůžu, už to nestojí za zlámanou grešli, nikdo po tom ani nevzdechne, protože to, oč jde, už neexistuje! Konec, utrum!“

Otrásal se vzlykotem, které znělo, jako by měl záchvat kašle. Stará Urgla se na něho soucitně dívala, hladila mu lysou hlavičku a brumlala:

„Chudáčku starý Engywuku! Chudáčku starý Engywuku! Nebuď tak zklamaný! Vždyť si najdeš něco jiného.“

„Ženo!“ zaprskal Engywuk a zablýskal na ni očima. „Co vidíš před sebou, není žádný chudáček starý Engywuk, to je tragická postava!“

A jako už jednou předtím se rozběhl do jeskyňky a bylo slyšet, jak práskl za sebou dvířky. Urgla s povzdechem zavrtěla hlavou a mumlala: „On to tak nemyslí, je to dobrák od kosti, jenom je bohužel úplně praštěný.“

Když bylo po večeři, Urgla vstala a řekla: „Teď půjdu sbalit našich pět švestek. Nebude toho moc, co si můžeme vzít s sebou, ale to nebo ono se nám může hodit. Ano, to se teď musí udělat.“

„Vy chcete odtud odejít?“ ptal se Átrej.

Urgla zarmouceně přikývla. „Nic jiného nám nezbývá. Kde se šíří zkáza, tam přece už nic neroste. A můj starý už taky nemá důvod, aby tu zůstával. Musíme se zkrátka nějak zařídit. Však ono to nějak půjde. A vy? Co máte vy v plánu?“

„Já musím udělat to, co řekla Uyulála,“ prohlásil Átrej, „musím se pokusit najít lidské mládě a přivést ho k Dětské císařovně, aby dostala nové jméno.“

„A kde chceš to dítě hledat?“ chtěla vědět Urgla.

„Sám nevím,“ řekl Átrej, „zkrátka za hranicemi Fantázie.“

„Však my to zvládneme,“ ozval se Falkův zvonivý hlas, „já tě ponesu. Uvidíš, že budeme mít štěstí!“

„No,“ broukla Urgla, „tak to abyste už vypadli!“

„Možná bychom vás mohli kousek cesty vzít?“

„To by mi ještě scházelo!“ zhrozila se Urgla. „Nikdy v životě bych nepoletovala vzduchem. Slušní skřítkové chodí pěšky. Navíc byste se s námi neměli zdržovat, máte na práci důležitější věc, vy dva — kvůli nám všem.“

„Já bych vám však rád nějak projevil vděčnost,“ trval na svém Átrej.

„Tu projevíš nejlíp, když nebudeš dál ztrácet čas neúčinným plácáním a okamžitě vystartuješ!“

„Má pravdu,“ vmísil se Falco. „Jdem, Átreji!“

Átrej se vyšvihl na hřbet Šťastného draka. Ještě jednou se otočil za malou starou Urglou a zavolal: „Na shledanou!“

Ale ta už byla v jeskyni a balila.

Když za několik hodin vyšla s Engywukem ven, měl každý z nich vrchovatou nůši na zádech a oba se už zas horlivě hádali. Na maličkých křivých nožkách se kolébali pryč a už se neohlédli.

Jen tak mimochodem, Engywuk se později velmi proslavil, stal se dokonce nejslavnějším skřítkem ve své rodině, ale nebylo to kvůli jeho vědeckým výzkumům. To je však už jiný příběh a budeme ho vyprávět někdy jindy.

Ve stejnou dobu, kdy se dvoupoustevníci vydali na cestu, svištěl Átrej na Falkových zádech už daleko, velmi daleko nebeským povětřím Fantazie.

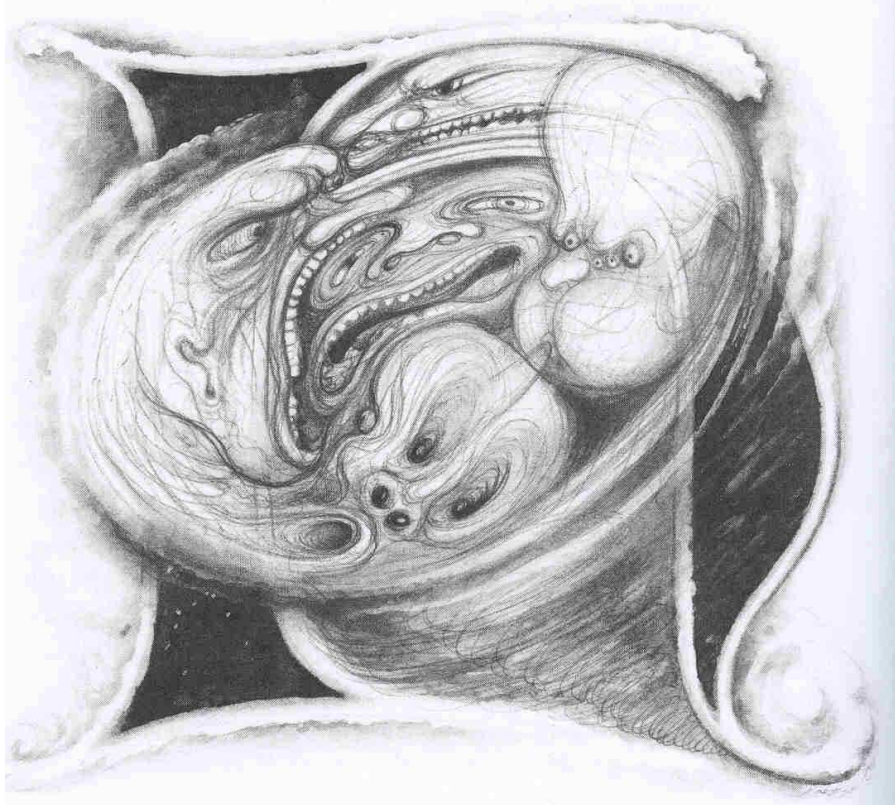
Bastián bezděčně vzhlédl nahoru ke střešnímu okénku a představoval si, jaké by to bylo, kdyby tam nahoře na nebi, teď už skoro úplně temném, najednou zahlédl Šťastného draka, jak se blíží jako bílý, šlehající plamen. Kdyby tak oba přišli právě pro něho!

„Ach,“ vzdychl Bastián, „to by bylo něco!“

Mohl by jim pomoci — a oni zase jemu. Pro všechny by to byla záchrana.

VIII.

V Ě T R N Í O B Ě I

VIII.

VĚTRNÍ OBŘI

HORY a údolí, potoky a jezera, lesy a pláně ubíhaly pod jezd-
cem a drakem. Letěli vysoko. Za Átrejem se vzdouval jeho rudý
plášť. Vrkoč ze smolně černých vlasů, svázaný koženými řemínky,
se třepotal ve větru. Falco, bílý Šťastný drak, se pomalu a rovnoměr-
ně vlnil mlžným oparem a cáry mraků.

Nahoru a dolů, nahoru a dolů, nahoru a dolů...

Jak dlouho už byli na cestě? Dny a noci a opět dny — Átrej už
ani nevěděl, jak dlouho. Drak dokázal letět i ve spánku, dál, pořád
dál, a také Átrej si občas zdříml, pevně zaklesnutý do bílé drakovy
hřívy. Spal však jen lehce a neklidně. A proto i když byl vzhůru, bylo
to spíš jako ve snu, kde už nic nebylo zřetelné.

Hluboko dole pořád dál ubíhala pohoří, země a moře, ostrovy a
řeky jako stíny... Átrej si toho už nevyšimal a ani už nepoháněl své
jezdecké zvíře, jako to dělal v prvním čase, kdy vyrazili od Jižního
Orákulu. Zpočátku byl ještě velmi netrpělivý, protože si myslel, že
na hřbetě takového úžasného tvora, jako je Šťastný drak, to bude
vlastně hračka dorazit k hranicím Fantázie — a pak dál za hranice do
Vnějšího světa, kde měli svá sídla lidští tvorové.

Netušil, jak velká je Fantázie.

Teď bojoval se smrtelnou únavou, která jej přemáhala víc a víc.
Jeho tmavé oči, jindy bystré jako oči mladého sokola, už nevnímaly
dálku. Občas sebral veškerou vůli, vsedě se narovnal a rozhlížel se
kolem, ale brzy se zas zhroutil do sebe a zíral už jen na dlouhé, pruž-
né drakovo tělo, jehož perleťově zbarvené šupiny se růžově a bíle
leskly. Také Falco začínal být unavený. I jemu pozvolna docházely
síly, ačkoli se předtím zdály být nevyčerpatelné.

Za svého dlouhého letu nejednou zahlédli v krajině místa, kde se
roztahovalo Nic, a kam se nedalo podívat, aniž měl člověk pocit, že
oslepl. Mnoho z těch míst vypadalo z té výšky, že jsou ještě poměrně
malá, ale vyskytovala se tam i jiná místa, která už byla velká jako

celé země a rozprostírala se daleko za obzor. Šťastný drak i jeho jezdec se vylekali a odbočili, letěli dál jiným směrem, jen aby se nemuseli dívat na tu hrůzu. Je to zvláštní, ale hrozné věci ztrácejí svou působivost, když se pořád opakují. A protože míst zkázy neubývalo, naopak jich bylo čím dál víc, Falco i Átrej si na ně postupně zvykli — nebo spíš, zmocnila se jich jakási lhostejnost. Už si toho skoro nevšimli.

Dlouho už spolu nepromluvili jediného slova, když tu se Falco najednou ozval svým bronzovým hlasem:

„Átreji, můj malý pane, spíš?“

„Ne,“ řekl Átrej, ačkoliv se ve skutečnosti právě probral z ošklivého snu. „Co se děje, Falco?“

„Ptám se, jestli by nebylo moudřejší obrátit.“

„Obrátit? Kam?“

„Ke Slonovinové věži. K Dětské císařovně.“

„Ty si myslíš, že bychom se k ní měli vrátit s nepořízenou?“

„No, já bych to takhle nenazýval, Átreji. Řekni mi, jak zněl tvůj úkol?“

„Měl jsem vypátrat, co je příčinou nemoci, na kterou stůně Dětská císařovna, a jaký je na takovou nemoc lék.“

„Ale není tvým úkolem, abys ten lék sám přinesl,“ mínil Šťastný drak.

„Jak to myslíš, Falco?“

„Možná že děláme velkou chybu, Átreji, když se snažíme překročit hranice fantazijní říše, abychom našli lidské dítě.“

„Nechápu, kam míříš. Vysvětli mi to podrobněji.“

„Dětská císařovna je smrtelně nemocná,“ řekl drak, „protože potřebuje nové jméno. To ti prozradila prastará Morla. Ale dávat jména umějí jen děti z Vnějšího světa. To ti svěřila Uyulála. Tím jsi splnil svůj úkol a podle mého názoru bys o tom všem měl co nejdříve povědět Dětské císařovně.“

„Ale co jí bude platné,“ volal Átrej, „když jí tohle všechno jen povím a nepřivedu současně dítě, které by ji mohlo zachránit?“

„To nemůžeš vědět,“ odporoval Falco. „Ona dokáže mnohem víc než ty a já. Třeba bude pro ni hračka zavolat k sobě nějaké lidské mládě. Třeba zná prostředky a cesty, které jsou tobě i mně a všem

bytostem ve Fantázii neznámé. Ale musí ovšem vědět, co víš nyní ty. Předpokládejme, že tomu tak je. Pak by bylo nejenže nesmyslné, abychom na vlastní pěst hledali dítě člověka, nýbrž by dokonce nebylo vyloučeno, že císařovna mezitím umře, zatímco my ještě pořád budeme hledat. A přitom bychom ji mohli zachránit, jen kdybychom bývali včas obrátili.“

Átrej mlčel. Co říkal drak, bylo nepochybně rozumné. Mohlo to tak být. Ale mohlo to být i úplně obráceně. Nebylo vyloučeno, že mu císařovna na jeho poselství řekne: Co je mi to všechno platné? Kdybys mi býval přivedl zachránce, byla bych se uzdravila. Ale teď už je pro mne příliš pozdě, abych tě znovu vyslala na cestu.

Nevěděl, co dělat. A byl unavený, příliš unavený, než aby se dokázal rázně rozhodnout.

„Víš, Falco,“ řekl tiše, ale drak ho dobře slyšel. „Máš možná pravdu a možná taky ne. Poleťme ještě kousek. Jestli ani pak nedorazíme k žádné hranici, pak obrátíme.“

„Čemu říkáš kousek?“ chtěl vědět drak.

„Několik hodin —,“ mumlal Átrej. „Ale co, ještě jednu hodinu.“ „Dobrá,“ souhlasil Falco. „Takže ještě jednu hodinu.“ Ale ukázalo se, že to bylo o tu jednu hodinu příliš.

Ani jeden z nich si nevšiml, že nebe na severu zčernalo mraky. Na západě, kde svítilo slunce, nebesa zřeřavěla a dolů k obzoru visely pruhy jako mořské chaluhy, věštící pohromu. Na východě se blížila bouře jako opona z šedé oceli a na jejím pozadí se odrážely roztrhané cáry oblaků jako vylitý modrý inkoust. A z jihu se táhl sírově žlutý opar, v němž se křížovaly blesky.

„Mám dojem,“ ozval se Šťastný drak, „že se dostaneme do nepohody.“

Átrej se rozhlédl.

„Ano,“ přitakal, „vypadá to povážlivě. Ale přesto musíme letět dál.“

„Rozumnější by bylo,“ nesouhlasil Falco, „kdybychom si našli nějaký útulek. Pokud to znamená to, co se domnívám, pak nejde o žádnou legraci.“

„A co se domníváš?“ zeptal se Átrej.

„Že to jsou čtyři větrní obři, kteří se zas jednou chtějí pořádně poprat,“ vysvětloval Falco. „Skoro pořád se mezi sebou hádají, kdo z nich je nejsilnější a má vládnout nad ostatními. Pro ně je to jakýsi druh zábavy, protože jim samotným se přitom nic nestane. Ale běda tomu, kdo se jim do té jejich hry připlete. Z toho většinou moc nezbu-
de.“

„Nemohl bys vzlétnout výš?“ navrhl Átrej.

„Myslíš z jejich dosahu? Ne, to nepůjde, tak vysoko nedoletím. A pod námi je, pokud dobře vidím, jen samá voda, je tu nějaké obrovské moře. Nevidím vůbec nic, kam bychom se mohli schovat.“

„Pak nám nezbyvá, než si na ně počkat,“ rozhodl Átrej. „Beztak se jich chci na něco zeptat.“

„Cože chceš?“ vyvrátil drak a leknutím až poskočil.

„Jestli to jsou čtyři větrní obři,“ vykládal Átrej, „pak znají všechny světové strany Fantázie. Nikdo by nám nemohl lépe pově-
dět, kde jsou její hranice.“

„Dobré nebe!“ křičel šťastný drak. „A ty si opravdu myslíš, že to je hračka, že si s nimi můžeš jen tak společensky poklábosit?“

„Jak se jmenují?“ chtěl vědět Átrej.

„Ten ze severu se jmenuje Lir, ten z východu je Baureo, z jihu je Širk a ze západu Mayestril,“ odpověděl Falco. „Ale ty, Átreji, co ty jsi vlastně zač? Jsi malý chlapec, nebo kus železa, že neznáš žádný strach?“

„Když jsem prošel branou se sfingami,“ vysvětlil Átrej, „ztratil jsem veškerý strach. Kromě toho mám medailon Dětské císařovny. Všechna stvoření Fantázie jej respektují. Proč by to neměli udělat i větrní obři?“

„Ale ano, oni jej také respektují!“ volal Falco. „Jenomže jsou hloupí a ty nemůžeš zabránit, aby se nepoprali. Uvidíš, co to bude za tanec!“

Mezitím se bouřkové mraky stáhly ze všech stran tak, že Átrej kolem sebe uviděl něco, co se podobalo obrovskému trychtýři či sopečnému kráteru, jehož stěny se začaly otáčet stále rychleji a rychleji, takže sírová žlut, olověná šed, krvavá červen a hluboká čern se promísily. Átrej sám se na bílém draku také točil dokola jako zápalka v mohutném víru. A potom konečně uviděl bouřkové obry.

Vlastně to byly jen tváře, neboť jejich údy byly tak proměnlivé a bylo jich tolik — jednou zcela krátké, jednou dlouhé, najednou jich bylo na stovky, pak tu zas nebyly žádné, hned byly zřetelné, pak zas mlhovité — a navíc byli obři do sebe zaklesnuti v jakémisi děsném reji nebo spíš rvačce, že bylo vyloučeno rozeznat jednotlivé postavy. Také tváře se ustavičně proměňovaly, nadouvaly se, protahovaly do výšky nebo do šířky, ale stále to byly tváře, které se daly navzájem jasně rozlišit. Obři otvírali ústa a řvali a halekali a chechtali se na sebe. Draka a jezdce zřejmě nevnímali, neboť pro ně byli mrňaví jako komáři.

Átrej se napřímil. Pravicí uchopil zlatý amulet na prsou a volal, co mu síly stačily:

„Jménem Dětské císařovny, zmlkňte a vyslechněte mne!“

A neuvěřitelné se stalo skutkem!

Obři najednou jako by oněměli. Sklapli ústa a osm vyvalených očísek zíralo na AURYN. I vír přestal kroužit. Zavládlo naprosté ticho.

„Odpovězte mi!“ křičel Átrej. „Kde jsou hranice Fantazie? Víš to, Liře?“

„Na severu ne,“ řekl černý Lir.

„A ty, Baureo?“

„Ani na východě,“ odpověděla olověně šedá tvář.

„Mluv ty, Sirku!“

„Na jihu neexistuje žádná hranice,“ prohlásil sírově žlutý oblačný obličej.

„Mayestrile, víš to ty?“

„Na západě žádná hranice,“ pronesla ohnivě rudá oblačná tvář.

A pak se všichni čtyři zeptali jakoby jedněmi ústy:

„A kdo jsi ty, že máš odznak Dětské císařovny a nevíš, že Fantazie nemá hranic?“

Átrej mlčel. Měl pocit, jako by ho někdo praštil do hlavy— Opravdu ho nenapadlo, že vůbec žádné hranice neexistují. Pak ovšem bylo všechno ztraceno.

Stěží zaznamenal, že větrní obři se zas s vervou pustili do bojové hry. Bylo mu jedno, co se bude dít dál. Jen se křečovitě chytil drakovy hřívky, když draka náhle vymrštil do výšky větrný vír. Šíleně

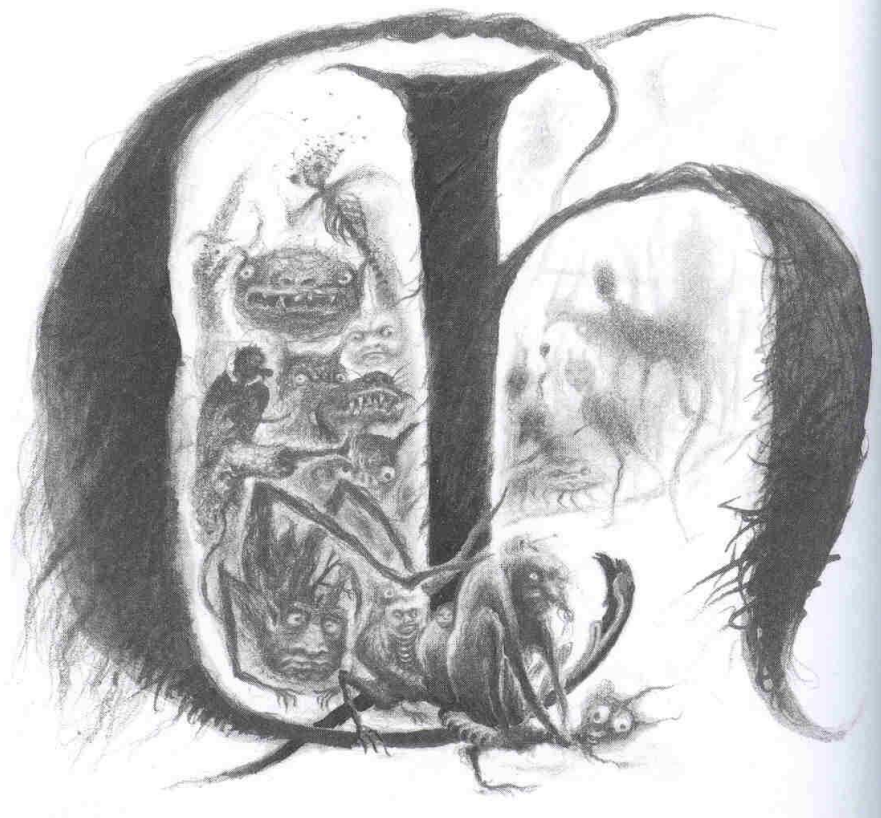
kroužili dokola, osvětlováni sinavými blesky, pak se skoro utopili ve vodorovně svištícím lijáku. Vtom je strhl žhavý závan, v němž skoro uhořeli, vzápětí se však dostali do prudkého krupobití, kdy však nepadaly kroupy, nýbrž rampouchy dlouhé jako kopí, které je srazily do hlubiny. A znovu je vír vysál vzhůru a házel jimi sem a tam — větrní obři se prali mezi sebou o nadvládu.

„Drž se!“ vykřikl Falco, když jej náraz větru převrátil na záda.

Ale bylo pozdě. Átrej se neudržel a zřítíl se do hloubky. Padal a padal a pak už nic nevěděl.

IX.

Z E M Ě T E M N Ě
C H Á S K Y

IX.

ZEMĚ TEMNÉ C H Á S K Y

CHLAD Átreje přivedl k sobě. Rozhlédl se a zjistil, že leží v měkkém písku. Slyšel tiché šumění vln, a když zdvihl hlavu, uviděl, že jej voda vyhodila na mořské pobřeží. Byl šedý, zamlžený den, ale bez větru. Moře bylo klidné a nikde ani náznak, že ještě před chvílí tu zběsile bojovali větrní obři. Nebo se snad dostal na nějaké úplně jiné, vzdálené místo? Pláž byla plochá, nikde nebylo vidět skaliska nebo pahorky, z mlhy vystupovalo jen několik zakřivených a nachýlených stromů podobných velkým pařátům.

Átrej se posadil. Pár kroků od něho ležel jeho rudý plášť z bizoní srsti. Připlazil se k němu a přehodil si ho přes ramena. Ke svému údivu zjistil, že plášť už byl skoro suchý. Takže tu asi ležel dlouho.

Jak se sem dostal? A proč se neutopil?

V paměti se mu vynořila nejasná vzpomínka na paže, které ho nesly, a na zvláštní zpěvavé hlasy: Nebohý hošíček, krásný hošíček! Držme ho! Nedopustíme, aby zahynul!

Možná to bylo jen šumění vln.

Nebo ho snad našly mořské panny? Či nějaké jiné mořské bytosti? Pravděpodobně uviděly, že nosí pantakel, a proto ho zachránily.

Bezděčně sáhl po amuletu — už ho neměl! Řetízek kolem krku byl pryč. Átrej ztratil medailon.

„Falco!“ křičel Átrej, co mu síly stačily. Vyskočil, pobíhal sem a tam a volal na všechny strany: „Falco! Falco! Kde jsi?“

Žádná odpověď. Jen rovnoměrné, pomalé šumění vln, narážejících na břeh.

Kdo ví, kam větrní obři bílého draka odfoukli. Možná že Falco hledal svého pána někde úplně jinde, daleko odtud. Třeba už ani nebyl naživu.

Átrej přestal být jezdcem na draku a už nebyl císařovniným vyslancem — byl už jen malý chlapec. A úplně sám.

Hodiny odbily šestou.

Venku se už úplně setmělo. Déšť mezitím ustal. Všude kolem panovalo naprosté ticho. Bastián upřeně zíral do plamene svíček.

Pak sebou trhl, protože podlaha zapraskala.

Připadalo mu, že slyší někoho dýchat. Zadržel dech a naslouchal. Kromě malého kruhu světla kolem svíček ležela půda v naprosté temnotě.

Nesunuly se po schodišti tiché kroky? Nepohnula se velmi zvolna klika u dveří?

Podlaha znovu zavržala.

Co když na půdě straší...?

„Nesmysl,“ pronesl polohlasem Bastián, „žádná strašidla nejsou. Říkají to všichni.“

Ale proč potom o nich existuje tolik historek?

Možná že všichni ti, kdo říkají, že strašidla nejsou, mají jen strach to přiznat.

Átrej se pevně zabalil do pláště, protože mu bylo zima, a vydal se na cestu do vnitrozemí. Krajina, pokud ji v mlze mohl vůbec rozeznat, se skoro neměnila. Byla plochá a jednotvárná, jen mezi zkroucenými stromy se postupně objevovalo stále víc křovisek, která vypadala jako z rezavého plechu a byla skoro stejně tvrdá. Když člověk nedával pozor, mohl se o ně snadno zranit.

Asi po hodině došel Átrej k silnici, vydlážděné hrbolatými, nepravdělnými kameny. Átrej se rozhodl, že po ní půjde, vždyť snad někam vést musí. Připadalo mu však pohodlnější jít vedle silnice v prachu, než po té nerovné dlažbě. Silnice se vinula jako had, zahýbala napravo a pak zas nalevo, aniž by se dalo zjistit proč, neboť ani zde nebyly pahorky nebo řeka. V téhle končině bylo všechno nějaké pokřivené.

Átrej neputoval nijak zvlášť dlouho, když v dáli zaslechl podivný dusavý zvuk, který se blížil. Bylo to jakési tlumené dunění velkého bubnu, mezi nímž Átrej rozeznal pronikavé píštění malých fléten a cinkání zvonků. Schoval se za keřem u silnice a vyčkával.

Svérázná hudba přicházela blíž a posléze se z mlhy vynořily první postavy. Zřejmě tančily, ale nebyl to radostný a půvabný tanec,

postavy spíš poskakovaly a prováděly nanejvýš podivné pohyby. Válely se na zemi, lezly po čtyřech, vzpínaly se vzhůru a chovaly se jak blázni. Jediný slyšitelný zvuk bylo tlumené, pravidelné bubnování, pronikavé pískání a kňučení a supění z mnoha hrdel.

Postav přibývalo, bylo to procesí, které jako by nebralo konce. Átrej uviděl obličej tanečníků, byly šedé jako popel a zalité potem, v očích jim však plál divoký, horečnatý lesk. Mnozí sami sebe bičovali důtkami.

Jsou šílení, pomyslel si Átrej a po zádech mu přeběhl mráz.

Kromě toho mohl zjistit, že největší část tohoto procesí tvořily noční můry, hejkalové a skřeti. Objevili se mezi nimi i upíři a mnoho čarodějnic, jednak staré s velkými hrby a kozími bradkami, ale i mladé, které vypadaly krásné a zlé. Átrej se zřejmě dostal do jedné ze zemí Fantázie, zalidněné tvory temnot. Kdyby býval měl AURYN, bez váhání by před ně předstoupil, aby se jich zeptal, co se tu děje. Takhle ale zůstal radši v úkrytu, dokud to jurodivé procesí neprošlo kolem a dokud poslední kulhající a hopsající opozdilci nezmizeli v mlze.

Teprve pak se znovu odvážil na silnici a díval se za přízračným průvodem. Měl by jít za ním, nebo ne? Nemohl se rozhodnout. Vlastně teď vůbec nevěděl, jestli má nebo může ještě něco dělat.

Poprvé zřetelně pocítil, jak velmi mu chybí císařovnin amulet a jak bezmocný je bez něho. Podstatná přítom nebyla ochrana, kterou mu odznak poskytoval — vždyť veškerou námahu a strádání, všechen strach a osamělost musel zvládnout vlastními silami —, ale dokud jej nosil, nikdy neměl pochybnost, co musí dělat. Jako tajuplný kompas řídil klenot Átrejovu vůli a jeho rozhodování správným směrem. Ale teď to bylo úplně jinak, teď už tady nebyla žádná tajemná síla, která by ho vedla.

Jen aby tam pořád nestál jako sloup, poručil sám sobě, že má jít za průvodem strašidel, jehož tlumený rytmus bubně se ještě ozýval z dálky.

Když se tak plížil mlhou — stále ve střehu, aby si udržel patřičný odstup od posledních loudalů —, snažil si ujasnit svou situaci.

Ach, proč jen neuposlechl Falkových rad, aby okamžitě obrátili a letěli k Dětské císařovně? Byl by jí vyřídil Uyulálino poselství a

vrátil tšpyt. Bez AURYNU a Falka se už k Dětské císařovně nedostane. Ta na něho bude čekat do posledního okamžiku svého života, bude doufat, že přijde, věřit, že jí a Fantázii přinese záchranu — ale nadarmo!

To samo o sobě bylo už dost zlé, ještě horší však bylo, co se dozvěděl od větrných obrů, že totiž žádné hranice neexistují. Jestliže bylo nemožné dostat se za hranice Fantazie, pak bylo také vyloučeno zavolat na pomoc dítě člověka, žijící za hranicemi fantázijské říše. Právě proto, že Fantázie je nekonečná, byl její konec neodvratný!

Když tak klopýtal závoji mlhy po kostrbaté dlažbě, uslyšel ve vzpomínce znovu jemný Uyulálin hlas. V srdci mu zahořela jiskřička naděje.

Dříve lidé přicházeli často do Fantázie, aby Dětské císařovně dávali stále nová, nádherná jména — tak přece zpívala Uyulála. Takže přece jen existovala cesta z jednoho světa do druhého!

„Pro ně je kousek to, co pro nás tisíc mil,
pro nás je cesta k nim přespříliš dlouhá.“

Ano, tak zněla Uyulálin slova. Jenomže děti člověka už tu cestu zapoměly. Nemohlo by se však přihodit, že aspoň jedno jediné se na ni rozpomene?

Átreje málo zajímalo, že pro něho už nebylo naděje. Důležité bylo jen to, aby nějaké dítě uslyšelo volání Fantázie a aby přišlo — tak jako se tomu dalo po všechny časy. A možná, možná se nějaké už vypravilo a bylo na cestě!

„Ano, ano!“ vykřikl Bastián. Ulekl se vlastního hlasu a tišeji dodal:

„Já bych vám přece přišel na pomoc, jen kdybych věděl jak! Ale neznám cestu, Átreji. Opravdu ji neznám.“

Tlumený zvuk bubnů a ječivé píšťalky umlkly a aniž si toho Átrej všiml, přiblížil se k procesí tak blízko, že málem vrazil do posledních postav. Běžel bos, takže jeho kroky byly zcela tiché — ale to nebylo příčinou, proč si ho ti poustevníci vůbec nevšimli. I kdyby dupal v okovaných botách a i kdyby nahlas křičel, stejně by se o něho nestarali.

Už netvořili průvod, nýbrž stáli roztroušeně na poli porostlém šedou travou a pokrytém bahnem. Někteří se lehce kymáceli, jiní nehybně stáli nebo seděli na bobku, ale jejich oči, v nichž ležel slepý horečnatý lesk, se všechny upíraly jedním směrem.

A nyní si Átrej také všiml, nač zírali jako v děsivém vytržení: Na druhém konci pole leželo Nic. Bylo to takové, jak to Átrej už předtím viděl z vrcholku stromu u kůronů nebo na rovině, kde stály magické brány Jižního Orákulu, nebo z Falkova hřbetu, z veliké výšky — ale dosud to viděl vždycky jen z dálky. Teď ale tomu stál tvář v tvář zcela blízko, procházelo to celou krajinou, bylo to obrovské a přicházelo to pomalu, ale nezadržitelně blíž a blíž.

Átrej viděl, jak přízračné postavy na poli před ním sebou začaly podivně trhat, jak se jim údy zkroutily jako v křečích a jak mají dokořán otevřená ústa, jako by chtěly křičet nebo se smát, přesto však kolem panovalo hrobové ticho. A pak — jako by byly jen zvadlým listím, které zvířil závan větru — vyřítily se všechny současně směrem k Nicotě a vrhaly se, koulely a skákaly do ní.

Jakmile beze zvuku a beze stopy zmizel poslední z toho strašidelného houfu, povšiml si Átrej s úděsem, jak se i jeho vlastní tělo malými trhavými krůčky pohybuje zvolna k Nicotě. Zmocňovala se ho stále silnější touha, aby se do ní vrhl také. Napjal veškerou vůli a bránil se jí. Přinutil se zůstat stát. Pomalu, pomaličku se mu podařilo obrátit a probojovávat se krok za krokem zpátky, jako by se dral proti neviditelnému mohutnému proudu vody. Přitažlivost slábla a Átrej pádil, pádil ze všech sil po kočičích hlavách silnice zpátky. Uklouzl, upadl, shrabal se a uháněl dál a vůbec nepřemýšlel, kam ho ta silnice v mlze zavede.

Běžel po jejích nesmyslných zákrutách a zastavil se teprve, když se před ním z mlhy vynořila vysoká městská zeď černá jako smůla. Za ní čnělo do šedého nebe několik šikmých věží. Silná dřevěná křídla městské brány byla ztrouchnivělá a polorozpadlá a visela nakřivo ve zrezavělých závěsech.

Átrej vešel dovnitř.

Na půdě bylo čím dál větší chladno. Bastiánovi začalo být zima, že se až rozklepal.

A co když onemocní — co se s ním stane? Například by mohl dostat zápal plic jako Willi, jeden kluk ze třídy. Pak by tady nahoře na půdě musel umřít úplně sám... Nikdo by tu nebyl, aby mu pomohl.

Teď by býval rád, kdyby ho otec našel a zachránil. Ale jít domů — ne, to nemohl. Radši umře! Přivlekl si zbývající vojenské přikrývky a celý se do nich zachumlal.

Pozvolna se trochu zahřál.

X.
PŘÍZRAČNÉ
MĚSTO

X.

PŘÍZRAČNÉ MĚSTO

I PŘES dunění bouřícího moře bylo do daleka slyšet Falkův hlas, silný jako bronzový zvon.

„Átreji! Kde jsi? Átreji!“

Větrní obři už dávno zanechali svých bojových hrátek a rozletěli se od sebe. Sejdou se znovu, buď tady, nebo někde jinde, aby svůj spor znovu řešili pranicí, jak to dělali od nepaměti. Už zapomněli, co se právě přihodilo, protože si nedokázali nic zapamatovat a neznali nic, jenom vlastní nespoutanou sílu. A tak jim ze vzpomínky už dávno zmizel bílý drak i jeho malý jezdec.

Když se Átrej zřítíl do hloubky, Falco se nejdřív pokusil střelhbitě vrhnout za ním, aby jej ještě zachytil v pádu. Avšak větrná smršť draka popadla, vymrštila do výšky a odnesla daleko, daleko. Když se drak vrátil, řádili větrní obři nad mořem už kdesi jinde. Falco se zoufale snažil objevit místo, kde Átrej mohl spadnout do vody. Ale ani Šťastný drak není s to najít ve zpěněných vlnách rozbouřeného moře maličkou tečku plující ve vodách — nebo nedej bože utopenou na dně mořském.

Falco to přesto nechtěl vzdát. Vznesl se vysoko do vzduchu, aby měl lepší rozhled, pak zas létal těsně nad vlnami, nebo opisoval stále širší kruhy. Přitom bez ustání Átreje volal, doufaje, že ho přece jen nakonec někde v mořské pěně zahlédne.

Byl to Šťastný drak a nic nemohlo otrást jeho přesvědčením, že posléze všechno dobře dopadne. Ať se děje cokoli, Falco to nikdy nevzdá.

„Átreji!“ hřměl jeho mohutný hlas v mořském příboji. „Átreji, kde jsi? Ozvi se!“

Átrej putoval mrtvolně tichými ulicemi opuštěného města. Pohled na ně byl stísnující a zneklidňující. Zdálo se, jako by každá budova už svým vnějším vzhledem působila hrozivě, jakoby obtížena prokletím. Jako by se celé město skládalo jen ze začarovaných zámků a strašidelných domů. Nad ulicemi a uličkami, které byly křivola-

ké a našikmo jako snad všechno v téhle zemi, visely velikánské pavoucí sítě a ze sklepních děr a z vyschlých studní stoupal puch.

Átrej se zpočátku pohyboval obezřetně při zdi, aby ho nikdo neviděl, avšak už za chvíli se nijak nesnažil skrývat. Náměstí a ulice ležely před ním liduprázdné a ani v domech se nic nehýbalo. Do některých domů vstoupil, našel však jen převrácený nábytek, rozervané záclony, rozbité nádoby a sklo — znamení zkázy. Ale nikde živáčka. Na jednom stole zbylo nedojedené jídlo, několik talířů s černou polévkou a pár lepkavých drobků, které byly možná kdysi chlebem. Ochutnal obojí. Chutnaly ohavně, ale Átrej měl velký hlad. V jistém smyslu mu připadalo naprosto správné, že se dostal právě sem. To všechno se hodilo k někomu, komu už nezbyla žádná naděje.

Bastiánovi se dělalo mdlo z hladu.

Bůh ví, proč si právě teď naprosto nevhodně vzpomněl na jablkový závin slečny Anny. Byl to ten nejlepší jablkový závin na světě.

Slečna Anna přicházela třikrát týdně, vyřizovala otci písemnosti a udržovala domácnost v pořádku. Většinou také něco uvařila nebo upekla. Byla to statná osoba, která hlučně mluvila a vesele se smála. Otec se k ní choval zdvořile, ale jinak ji skoro nevnímal. Jen vzácně se jí podařilo, aby mu po zasmušilé tváři přelétl prchavý úsměv. Když tam byla, byt se přece jen trochu rozjasnil.

Slečna Anna měla malou dcerušku, ačkoliv nebyla vdaná. Holčička se jmenovala Kristýna, byla o tři roky mladší než Bastián a měla překrásné plavé vlásky. Dřív vodila slečna Anna Kristýnku skoro vždycky s sebou. Kristýnka byla velice nesmělá. Když jí Bastián dlouhé hodiny vyprávěl své vymyšlené historky, seděla jako pěna a naslouchala mu s vykulenýma očima. Obdivovala ho a Bastián ji měl moc rád.

Ale před rokem dala slečna Anna dcerušku do internátu na venkov. A teď už se skoro nevidali.

Bastián to slečně Anně dost zazlíval a všechno její vysvětlování, proč je to tak pro Kristýnu lepší, ho nepřesvědčilo.

Ale jejímu jablkovému závinu přesto nikdy neodolal.

Ustaraně se ptal, jak dlouho vlastně člověk vydrží bez jídla. Tři dny? Dva? Možná že už po čtyřiaadvaceti hodinách začne člověk

blouznit? Bastián počítal na prstech, jak dlouho tu už je. Už to bylo deset hodin a dokonce o něco víc. Kéž by si byl schoval svačinu nebo aspoň jablko!

V plápolavém světle svíček vypadaly skleněné oči lišky, sovy a obrovského orla skalního skoro jako živé. Na zdech půdy se pohybovaly jejich veliké stíny.

Věžní hodiny odbily sedmkrát.

Átrej se vrátil na ulici a bezcílně bloumal městem. Dostal se do čtvrtí, kde všechny domy byly malé a příkrčené, takže vestoje dosáhl až k okapům, pak procházel jinými čtvrtěmi, kde stály vysoké paláce se sochami na fasádách. Avšak všechny tyto sochy představovaly buď kostlivce, nebo postavy démonů, které svými rozšklebenými tvářemi zíraly dolů na osamělého poutníka.

A pak se najednou zastavil jako přibitý.

Někde poblíž se ozvalo drsné, chraptivé vytí, znějící tak zoufale a bezútešně, až se Átrejovi svíralo srdce. V tom nářku jako by se ozývala veškerá opuštěnost, veškeré prokletí tvorů z temnot, zněl dlouho a odrážel se od zdi stále vzdálenějších budov jako ozvěna, až nakonec zněl jako vytí roztroušené smečky obrovitých vlků.

Átrej šel za tím zvukem, který byl stále tišší, až zanikl jediným drsným vzlykem. Musel však chvíli hledat. Vkročil do průjezdu, dostal se do úzkého, temného dvora, prošel obloukem vrat a nakonec vstoupil do špinavého a vlhkého zadního dvora. A tam ležel u jakési díry ve zdi obrovský, napůl vyhladovělý vlkodlak, uvázaný na řetězu. Žebra pod prašivou srstí se dala spočítat, páteřní obratle mu vyčnívaly jako zuby pily a z pootevřené tlamy visel dlouhý jazyk.

Átrej se k němu tiše přiblížil. Když ho vlkodlak spatřil, prudce zdvihl mohutnou hlavu. V očích mu zablýsklo zelené světýlko.

Chvíli si prohlíželi jeden druhého, beze slova, bez jediného hlásku. Nakonec vlkodlak tiše, velmi nebezpečně zavrčel:

„Zmiz! Nech mě v klidu zemřít!“

Átrej se nehýbal. Právě tak tiše odpověděl:

„Slyšel jsem tvé volání, proto jsem přišel.“

Vlčí hlava znovu sklesla.

„Nikoho jsem nevolal,“ zamručel, „byl to můj vlastní zpěv za mrtvé.“

„Kdo jsi?“ zeptal se Átrej a přistoupil ještě o krok blíž.

„Jsem Gmork, vlkodlak.“

„Proč tu ležíš uvázaný na řetěz?“

„Když odešli, zapomněli mě tu.“

„Kdo?“

„Ti, kteří mě uvázali na řetěz.“

„A kam odešli?“

Gmork neodpověděl. Číhavě si Átreje prohlížel napůl přivřenýma očima. Po delší odmlce se zeptal:

„Ty sem nepatříš, malý cizince, nepatříš do tohoto města, do této země. Co tu pohledáváš?“

Átrej svěsil hlavu.

Gmork nespustil chlapce z očí. Divil se, že se na něho ten kluk se zelenou pleť dívá tak klidně a zjevně se ho nebojí.

„A ty — kdo jsi ty?“

Átrej chvíli přemýšlel, než odpověděl:

„Jsem Nikdo.“

„Co to má znamenat?“

„Znamená to, že jsem kdysi měl jméno. Už nemá být vysloveno. Proto jsem Nikdo.“

Vlkodlak trochu ohrnul pysky a ukázal děsivé tesáky, čímž chtěl zřejmě naznačit úsměv. O temnotách duše něco věděl a cítil, že má před sebou nějakým zvláštním způsobem rovnocenného partnera.

„Pokud je tomu tak,“ zachrčel, „pak mě slyšel Nikdo a přišel ke mně Nikdo a Nikdo se mnou mluví v mé poslední hodince.“

Átrej znovu přikývl. Pak se otázel:

„Může tě Nikdo odvázat od řetězu?“

Zelené světýlko ve vlkodlakových očích zaplálo. Začal supivě dýchat a olizoval si pysky.

„Ty bys to skutečně udělal?“ vyrazil ze sebe. „Ty bys pustil hladového vlkodlaka? Copak nevíš, co to znamená? Nikdo by přede mnou nebyl jistý!“

„Ano,“ souhlasil Átrej, „a já jsem Nikdo. Proč bych se tě měl bát?“

Chtěl přistoupit ke Gmorkovi, ten však znovu tiše a strašlivě zavřel. Chlapec ucouvl.

„Ty *nechceš*, abych tě osvobodil?“

Vlkodlak náhle vypadal velmi unaveně.

„To nedokážeš. Ale když přijdeš ke mně na dosah, musím tě roztrhat na kousky, synáčku. Můj konec by to oddálilo jen málo, o jednu dvě hodiny. Tak si mě drž od těla a nech mě v klidu pojit.“

Átrej přemýšlel.

„Třeba pro tebe najdu něco k žrádlu,“ řekl nakonec. „Mohl bych se poohlédnout ve městě.“

Gmork znovu otevřel pozvolna oči a podíval se na chlapce. Zelené světlo v očích mu zhaslo.

„Pakuj se k čertu, mrňavý blázne! Chceš mě udržet při životě, dokud sem nedorazí Nic?“

„Myslel jsem,“ koktal Átrej, „kdybych ti přinesl žrádlo a ty by ses dosyta nažral, pak bych se snad mohl k tobě přiblížit, abych ti sundal řetěz...“

Gmork zaskřípal zuby.

„Kdyby mě tu držel obyčejný řetěz, myslíš si, že bych ho už dávno nepřehryzal?“

Jako na důkaz chňapl po řetězu a tesáky s děsivým třeskem sklapyly. Chvíli řetěz rval, pak jej pustil.

„Je to magický řetěz. Uvolnit ho může jen táž osoba, která mi jej uvázala. Ale ta se už nikdy nevrátí.“

„A kdo ti jej uvázal?“

Gmork se rozkňučel jako bitý pes. Až po chvíli se uklidnil natolik, že mohl odpovědět:

„Byla to Gaya, Temná kněžna.“

„A kam odešla?“

„Vrhla se do Nicoty — jako všichni ostatní zde.“

Átrej pomyslel na ty šílené tanečnický, které viděl v mlze venku za městem.

„Proč?“ mumlal. „Proč neutekli?“

„Ztratili veškerou naději. Tím lidé jako vy zeslábnou. Nicota vás mocně přitahuje a nikdo z vás jí už dlouho neodolá.“

Gmork při těch slovech ze sebe vyrazil hluboký, zlý smích.

„A ty?“ vyptával se Átrej dál. „Mluvíš, jako bys k nám nepatřil.“

Gmork se na něho znovu číhavě zahleděl. „Nepatřím k vám.“

„Odkud tedy jsi?“

„Copak nevíš, co je to vlkodlak?“

Átrej němě zavrtěl hlavou.

„Ty znáš jen Fantázii,“ řekl Gmork. „Ale existují ještě jiné světy. Například svět dětí. Ovšem vyskytují se i bytosti, které žádný vlastní svět nemají. Zato mohou vcházet do mnoha světů i vycházet z nich. K takovým bytostem patřím i já. Ve světě lidí se objevuji jako člověk, ale nejsem člověk. A ve Fantázii na sebe беру fantázijskou podobu — ale nejsem žádným z vás.“

Átrej si pomalu sedl do dřepu a hleděl na umírajícího vlkodlaka velkýma tmavýma očima.

„Ty jsi byl ve světě, kde žijí děti člověka?“

„Často jsem chodíval mezi jejich a vaším světem.“

„Gmorku,“ vykotal Átrej a nemohl zabránit, aby se mu netřásly rty, „můžeš mi ukázat cestu do světa lidských mláďat?“

V Gmorkových očích zeleně zajiskřilo. Jako by se v duchu smál.

„Pro tebe a pro bytosti jako ty je cesta tam velice jednoduchá. Věc má ovšem pro vás háček: Už nikdy pak nemůžete zpátky. Musíte tam navždy zůstat. Chceš něco takového?“

„Co musím udělat?“ zeptal se Átrej rozhodným hlasem.

„To, co všichni ostatní tady udělali už před tebou. Musíš skočit do Nicoty. Ale to nespěchá, protože to beztak uděláš dřív nebo později, až zmizí poslední část Fantazie.“

Átrej vstal.

Gmork si všiml, že se mládenec třese na celém těle. Protože neznal pravý důvod, řekl chlácholivě: „Nemusíš mít strach, vůbec to nebolí.“

„Nemám strach,“ opravil ho Átrej. „Nikdy bych si nepomyslel, že zrovna tady a díky tobě zas najdu naději.“

Gmorkovy oči planuly jako dva úzké zelené měsíce.

„Pro naději nemáš sebemenší důvod, synáčku — ať máš za lubem cokoli. Jestli se objevíš ve světě lidí, pak už nebudeš tím, kým

jsi tady. To je právě to tajemství, o kterém ve Fantázii nikdo nic neví.“

Átrej stál se svěřenými pažemi.

„A co tam budu?“ chtěl vědět. „Prozrad' mi to tajemství!“

Gmork dlouho mlčel a nehýbal se. Átrej se už bál, že mu vlkodlak neodpoví, ten se však nakonec zhluboka nadechl a začal chraptivým hlasem vyprávět:

„Za koho mě máš, synáčku? Za svého přítele? Měj se na pozoru! Já si s tebou jen krátím čas. A ty ani nemůžeš odejít. Držím tě tu pomocí tvé naděje. Ale zatímco mluvím, obkličuje Nicota Přízračné město ze všech stran a brzy z něho nebude úniku. Pak jsi ztracen. Jestli mi budeš naslouchat, jako by ses tím rozhodl. Ale ještě můžeš utéct.“

Krutý rys kolem Gmorkovy tlamy se prohloubil. Átrej na zlomek vteřiny zaváhal, ale pak zašeptal:

„Řekni mi to tajemství? Co tam budu?“

Gmork zas dlouho neodpověděl. Dýchal nyní chroptivě a namáhavě. Avšak náhle se napřímil, takže seděl opřený o přední tlapy a Átrej k němu musel vzhlížet. Teprve teď bylo vidět, jak je obrovský a děsný. Když nyní mluvil dál, hlas zněl skřípavě:

„Viděls Nicotu, hošíčku?“

„Ano, mnohokrát.“

„Jak vypadá?“

„Jako by byl člověk slepý.“

„No dobrá —, a když se v ní ocitnete, pak na vás ulpí. Stane se z vás něco jako nakažlivá nemoc, která lidi oslepí, takže už nedokážou rozeznávat zdání a skutečnost. Víš, jak se vám tam říká?“

„Ne,“ zašeptal Átrej.

„Lži!“ vyštěkl Gmork.

Átrej zavrtěl hlavou. Ze rtů mu zmizela veškerá barva.

Jak je to možné?“

Gmork se pásl na Átrejově zděšení. Rozhovor mu šel zjevně k duhu. Po chvíli pokračoval:

„Ty se mě ptáš, co tam budeš? Ale co jsi tady? Co jste zač, vy bytosti z Fantázie? Jste snové obrazy, výmysly z říše poezie, postavy v nekonečném příběhu! Pokládáš sám sebe za skutečnost, kloučku?“

No dobře, tady ve svém světě jí jseš. Ale pokud projdeš Nicotou, pak přestaneš být skutečný. Pak jsi k nerozeznání. Pak jsi v jiném světě. Tam už se sobě ani trochu nepodobáte. Vnásíte do světa lidí iluze a mámení. Hádej, mládenečku, co se stane ze všech těch obyvatel Přízračného města, kteří skočili do Nicoty?“

„Nevím,“ koktal Átrej.

„Stanou se z nich bludy v hlavách lidí, klamné představy strachu, kde ve skutečnosti není důvodu se bát, lidi baží po věcech, které jim ničí zdraví, kvůli nim se lidí zmocňuje zoufalství tam, kde nemají proč si zoufat.“

„To se stane ze všech?“ zeptal se zděšeně Átrej.

„Ne,“ odpověděl Gmork. „Existuje mnoho druhů klamných přeludů a zaslepenosti podle toho, co jste zde. Jestli jste hezcí nebo oškliví, hloupí nebo chytří. Podle toho se tam z vás stanou krásné nebo ohavné, hloupé nebo chytré lži.“

„A já,“ volal Átrej, „co bude ze mne?“

Gmork se ušklíbl.

„To ti neprozradím, synáčku. Uvidíš sám. Nebo přesněji, neuvidíš, protože to už nebudeš ty.“

Átrej mlčel a zíral na vlkodlaka doširoka otevřenýma očima.

Gmork pokračoval:

„Proto lidé nenávidí Fantázii a bojí se všeho, co odtud přichází. Chtějí ji zničit. A nevědí, že právě tím rozmnožují záplavu lží, která se bez ustání lije do světa lidí — onen proud z rozplizlých bytostí Fantázie, jež tam vedou zdánlivou existenci jako živé mrtvolky a otravují duše lidí svým zatuchlým puchem. Zkrátka to nevědí. Není to legrační?“

„A to už se tam nenajde ani jediný člověk,“ zeptal se Átrej tiše, „který by k nám necítil nenávisť, nebo se nás nebál?“

„Já aspoň nikoho takového neznám,“ řekl Gmork, „a taky není divu. Protože to je vaše věc, abyste přesvědčili lidi, že Fantázie neexistuje.“

„Že Fantázie neexistuje?“ opakoval Átrej celý bez sebe.

„Samozřejmě, synáčku,“ ujistil ho Gmork. „To je dokonce to nejdůležitější. Nechápeš? Jen když lidé uvěří, že Fantázie není, neprijdou na nápad, aby vás navštívili. A na tom všechno závisí, proto-

že jen když vás neznají ve vaší pravé podobě, dá se s nimi dělat úplně všechno.“

„A co — co s nimi dělat?“

„Všechno, co se vám zlíbí. Získáte nad nimi moc. A neexistuje větší moc než lež. Protože lidi, abys věděl, žijí z představ. A ty se dají manipulovat. Tato moc je jediné, co má smysl. Proto také jsem stál po boku moci a sloužil jsem jí, abych se na ní mohl trochu podílet — i když jinak než ty a tobě podobní.“

„Já se na ní nechci podílet!“ vyrazil ze sebe Átrej.

Jen pomalu, ty mouro,“ vrčel vlkodlak, „jakmile přijdeš na řadu, abys skočil do Nicoty, pak se taky staneš služebníkem moci bez vlastní vůle a tváře. Kdo ví, k čemu jí budeš dobrý. Třeba tě použije k tomu, abys naváděl lidi kupovat věci, které nepotřebují, nebo aby nenáviděli všechno neznámé, nebo věřili tomu, co z nich udělá poslušné slouhy, nebo aby pochybovali o tom, co by jim mohlo přinést záchranu. S vaší pomocí, malý Fantázijane, se ve světě lidí uskuteční velké věci, rozpoutají se války, založí se velmocenské říše...“

Gmork chlapce chvíli číhavě pozoroval napůl přivřenýma očima a pak dodal:

„Najde se tam i spousta pitomců — kteří se samozřejmě pokládají za děsně chytré a myslí si o sobě, že slouží pravdě — a ti nedělají nic horlivěji, než že dokonce i dětem se snaží namluvit, že Fantázie není. Třeba posloužíš právě těmhle lidem.“

Átrej stál se sklopenou hlavou.

Už chápal, proč už do Fantázie nepřicházejí lidé a proč už nikdy žádní nebudou přicházet, aby dávali Dětské císařovně nová jména. Čím větší část Fantázie propadala zkáze, tím větší byla záplava lží ve světě lidí, a právě proto se každým okamžikem zmenšovala naděje, že by přece jen přišlo nějaké dítě ze světa lidí. Byl to začarovaný kruh, z něhož nebylo úniku. To si Átrej nyní uvědomil.

A ještě někdo si to nyní uvědomil: Bastián Baltazar Bux.

Pochopil, že nemocná nebyla jen Fantázie, nýbrž i lidský svět. Jedno souviselo s druhým. Bastián to vlastně vždycky cítil, aniž si uměl vysvětlit, proč to tak je. Nikdy se nechtěl spokojit s tím, že by

život měl být tak šedivý a lhostejný, tak bez tajemství a zázraků, jak to tvrdili všichni ti lidé, kteří pořád říkali: Život je zkrátka takový!

Ale nyní si také uvědomil, že někdo z lidí musí jít do Fantázie, aby se oba světy opět uzdravily.

A že nikdo už neznal cestu, to zavinily právě lži a falešné představy, které se dostaly do světa kvůli zkáze Fantázie a které dělaly lidi slepými.

S hrůzou a hanbou vzpomínal Bastián na vlastní lži. Nepočítal k nim vymyšlené příběhy, které vyprávěl. To bylo něco jiného. Ale několikrát zcela vědomě a úmyslně lhal — jednou ze strachu, jindy aby získal něco, co chtěl bezpodmínečně mít, někdy dokonce jen proto, aby se vytahoval. Jaká stvoření Fantázie tím asi zničil, vzal jim tvářnost a zneužil je? Pokoušel se představit si, co asi byly ve své pravé podobě — ale nepovedlo se mu to. Možná právě proto, že předtím lhal.

Jedno bylo jisté: Také on přispěl svým dílem, že Fantázie na tom byla tak zle. A chtěl něco podniknout, aby to napravil. Dlužil to Átrejovi, který byl ochoten ke všemu, jen aby ho dostal do Fantázie. Nemohl a nechtěl Átreje zklamat. Musel najít cestu!

Věžní hodiny odbily osmou.

Vlkodlak Átreje ostře pozoroval.

„Teď tedy víš, jak se můžeš dostat do světa lidí,“ řekl. Ještě pořád chceš, chlapečku?“

Átrej zavrtěl hlavou.

„Nechci se proměnit v lež,“ zamumlal.

„Ale v tu se proměníš, ať chceš nebo ne,“ prohlásil Gmork skoro rozjařeně.

„A ty?“ zeptal se Átrej. „Pročpak jsi tady ty?“

„Měl jsem úkol,“ odpověděl neochotně Gmork.

„Ty taky?“

Átrej se na vlkodlaka podíval pozorně a skoro účastně.

„A nesplnils ho?“

„Ne,“ vrčel Gmork, „jinak bych tady určitě neležel uvázaný na řetězu. A přitom se věci zpočátku nevyvíjely tak špatně, dokud jsem nepřišel do tohoto města. Temná kněžna, která zde vládla, mě přijala

se všemi poctami. Pozvala mě k sobě do paláce, nadmíru štědře mě hostila a hovořila se mnou a vůbec dělala všechno, jako by byla na mé straně. No, bytosti v Zemi temné chásky mi byly přirozeně docela sympatické a já se cítil, abych tak řekl, jako mezi svými. A Temná kněžna byla svým způsobem krásná žena — aspoň pro můj vkus. Hladila mě a škrabala za ušima a já si to nechal líbit, protože mi to bylo hrozně příjemné. Nikdo nikdy mě takhle nehladil a nedrbal. Zkrátka a dobře ztratil jsem hlavu a začal žvanit a kněžna dělala, že mě bůhvíjak obdivuje, a já jí nakonec prozradil svůj úkol. Určitě mě něčím uspala, protože jinak mám lehký spánek. A když jsem se probudil, byl jsem uvázaný na tomto řetězu. A Temná kněžna stála přede mnou a říkala mi: „Zapomněls, Gmorku, že já patřím ke stvořením Fantázie. A když bojuješ proti Fantázii, bojuješ i proti mně. Jsi tedy můj nepřítel a já tě přelstila. Tento řetěz mohu uvolnit jenom já. Ale já nyní odcházím se svými služebníky a služebnicemi do Nicoty a už nikdy se nevrátím.“ Otočila se a byla pryč. Ale ne všichni následovali jejího příkladu. Teprve když se Nic stále víc blížilo, cítili se obyvatelé města tak silně přitahováni, že už nedokázali odprovat. A právě dnes, pokud se nemýlím, to vzdali už i ti poslední. Ano, vběhl jsem do léčky, synáčku, příliš dlouho jsem té ženě naslouchal. Ovšem ty, hošánku, jsi teď vletěl do stejné nástrahy, i ty jsi mi naslouchal příliš dlouho. V tomto okamžiku se totiž Nic ovinulo kolem města jako kruh, jsi tu zajatcem a už neunikneš.“

„Tak zahyneme společně,“ poznamenal Átrej.

„Asi ano,“ souhlasil Gmork, „ale každý z nás zahyne velmi odlišným způsobem, ty malý blázne. Neboť já zemřu dřív, než tu bude Nic, kdežto tebe pohltní. V tom je velký rozdíl. Neboť tomu, kdo umře předtím, jeho příběh skončí, kdežto tvůj bude pokračovat, totiž jako lež.“

„Proč jsi tak zlý?“ zajímalo Átreje.

„Vy jste měli svůj svět,“ řekl zamračeně Gmork. „Já ne.“

„Jaký jsi měl úkol?“

Gmork, který až dosud seděl zpříma, se sesul k zemi. Zjevně byl se silami u konce. Drsný hlas zněl už jen jako sípání.

„Ti, jimž sloužím a kteří se rozhodli zničit Fantázii, zjistili, že jejich plán je ohrožen. — Dozvěděli se, že Dětská císařovna vyslala

posla, velkého hrdinu — a vypadalo to, že se mu přece jen podaří přivolat do Fantázie lidské mládě. — Bylo bezpodmínečně potřeba ho včas zabít. — Proto vyslali mě, protože jsem se ve Fantázii dobře vyznal. — Taky jsem hned našel jeho stopu — a sledoval ji dnem i nocí — pomalu jsem ho doháněl — prošel jsem zemí Sasafránů — dostal se k pralesnímu chrámu v Muamathu — do Hauleského lesa — k Močálům smutku — do Mrtvých hor — ale pak, u Bezedné propasti nedaleko Ygramuliny sítě — jsem jeho stopu ztratil — jako by se rozplynul ve vzduchu. — Tak jsem hledal dál, někde přece musel být — ale jeho stopu jsem už nenašel. — Tak jsem se nakonec dostal sem. — Nesplnil jsem úkol. — Ale on taky ne, neboť Fantázie zaniká! Ostatně, jmenoval se Átrej.“

Gmork zdvihl hlavu. Chlapec ustoupil o krok a napřímil se.

„To jsem já,“ řekl. „Já jsem Átrej.“

Vyzáblým vlkodlakovým tělem to šklublo. Pak znovu a záškuby sílily. Posléze mu z hrdla vyšel zvuk, který zněl jako supivý kašel, zvuk byl hlasitější a chraplavější a stupňoval se až do řevu, který se odrážel od všech zdí domu. Vlkodlak se smál!

Byl to ten nejstrašlivější zvuk, jaký kdy Átrej slyšel, a už nikdy potom nezaslechl něco podobného.

Najednou to utichlo.

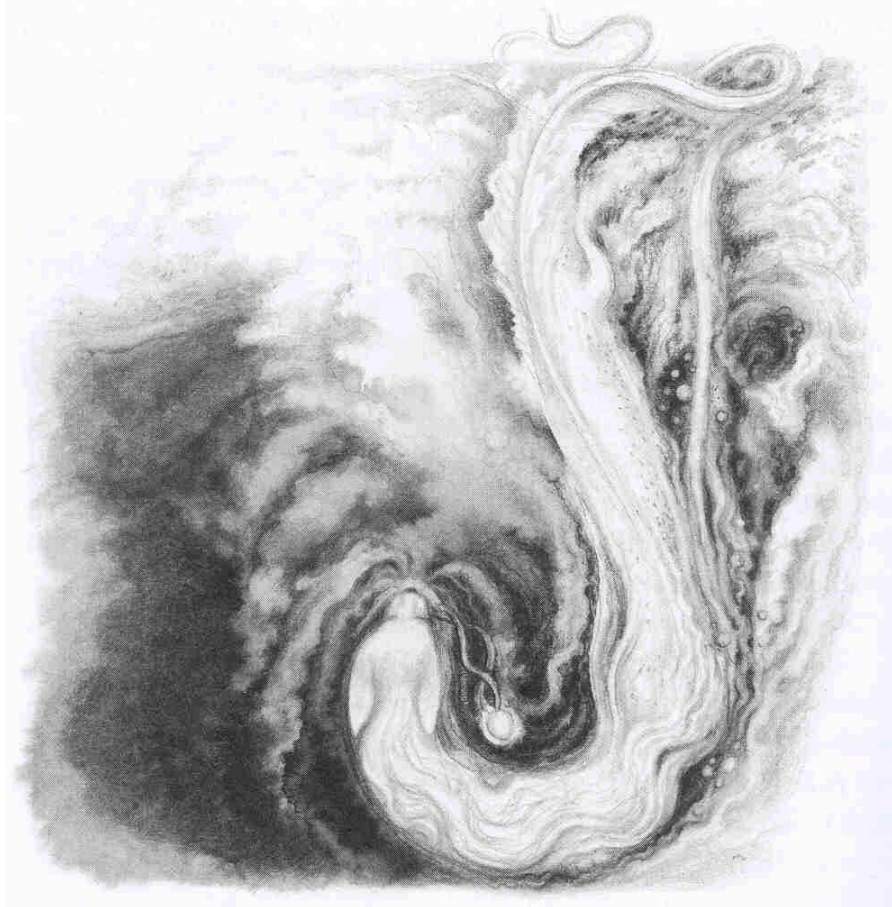
Gmork byl mrtvý.

Átrej stál dlouho bez hnutí. Nakonec se přiblížil k mrtvému zvířeti — sám nevěděl proč —, sklonil se nad jeho hlavou a dotkl se rukou zcuchané, černé srsti. A v témže okamžiku, rychleji než myšlenka, chňaply Gmorkovy tesáky po Átrejově noze a zaryly se do ní. Dokonce i po smrti bylo v něm zlo tak silné.

Átrej se zoufale snažil uvolnit z Gmorkových zubů. Marně. Obrovské tesáky mu vězely v mase jako ocelové šrouby. Átrej sklesl na špinavou zem vedle vlkodlakovy mrtvolky.

A krok za krokem, nezadržitelně a nehlučně, pronikalo Nic ze všech stran černými vysokými zdi, obklopujícími město.

XI.
LET K SLONOVINOVÉ
VĚŽI

XI.

LET K SLONOVINOVÉ VĚŽI

JAKO by to byla shoda okolností. Právě ve chvíli, kdy Átrej prošel pochmurnou městskou branou Přízračného města a započal pouť křivolakými uličkami, která tak neblaze skončila, učinil bílý Šťastný drak Falco nejvyšší zvláštní objev.

Ještě stále neúnavně pátral po svém malém pánovi a vznesl se vysoko do oblak a cárů mlhy, aby se mohl rozhlédnout. Do všech stran se prostíralo moře a jen pomalu se utišovalo po mohutném orkánu, který je rozbouřil až do hlubin. Najednou zahlédl Falco v dálce cosi, co si neuměl vysvětlit. Bylo to jako zlatý paprsek a ten se v pravidelných intervalech rozsvěcel a zase zhasínal. A vypadalo to, že paprsek světla míří právě k němu, k Falkovi.

Přiblížil se k tomu místu, jak nejrychleji mohl, a když se konečně vznášel nad ním, zjistil, že světelné znamení vychází z vodních hlubin, možná dokonce až z mořského dna.

Šťastní drakové — už o tom byla řeč dříve — jsou stvořeni ze vzduchu a ohně. Mokřý živel nejenže je jim cizí, je pro ně dokonce velmi nebezpečný. Může se stát, že ve vodě zhasnou jako plamen — pokud se už předtím neudusí, protože ustavičně dýchají celým tělem prostřednictvím statisíců perleťově zbarvených šupin. Také se zároveň vzduchem a teplem živí, žádnou další potravu nepotřebují. Bez vzduchu a tepla však mohou žít jen velmi krátce.

Falco nevěděl, co dělat. Vždyť ani nevěděl, co to zvláštní blikání tam dole v mořských hlubinách znamená a jestli to vůbec nějak souvisí s Átrejem.

Nepřemýšlel však dlouho. Vystřelil vysoko do vzduchu, pak se hlavou obrátil dolů, přitiskl si tlapy k tělu, v němž napnul každý sval, narovnal se jako tyč a vrhl se jako kámen do hlubin. Ponořil se do moře s mocným šplouchnutím, až voda vystříkla jako fontána. Tím nárazem nejdřív skoro ztratil vědomí, pak se ale přinutil otevřít své rubínově rudé oči. Teď spatřil blikání zcela blízko před sebou, v hloubce jen na několik délek vlastního těla. Voda mu omývala tělo a

začala vytvářet perlivé bublinky, jaké se dělají v hrnku, než se začne vařit voda. Současně Falco cítil, jak se ochlazuje a jak slábne. Vynaložil poslední síly a přinutil se ponořit ještě hlouběji — a pak uviděl zdroj světla na dosah blízko. Byl to AURYN, třpyt! Amulet se našťěstí řetízkem zachytil na větvi korálu, čnějící ze stěny skalní rozsedliny — jinak by se potopil do bezedných hlubin.

Falco jej popadl, uvolnil z větve a pověsil si jej na krk, aby ho neztratil — neboť cítil, že vzápětí omdlí.

Když přišel k sobě, nemohl se ze začátku zorientovat, protože ke svému nejvyššímu úžasu letěl už zas vzduchem vysoko nad mořem. Letěl velikou rychlostí určitým směrem, mnohem rychleji, než na kolik stačily jeho vyčerpané síly. Snažil se zpomalit, zjistil však, že ho vlastní tělo neposlouchá. Nějaká jiná, mnohem silnější vůle se zmocnila jeho těla a nyní ho řídila. A tato vůle vyzařovala z AURYNU, jenž mu visel na řetízku kolem krku.

Již se šelo a nastával večer, když Falco konečně spatřil v dálce pobřeží. Země za ním se skoro nedala rozeznat, ležela jakoby v mlze. Když se ještě více přiblížil, zjistil, že největší část země již pohltilo Nic. Očím takový pohled působil bolest, protože každý měl přitom pocit, že je slepý.

Pokud by se Falco mohl rozhodnout podle vlastní vůle, tak zde by se pravděpodobně obrátil. Ale tajuplná moc klenotu ho nutila letět rovnou dál. A už brzy Falco pochopil proč, neboť uprostřed onoho nekonečného Nic objevil najednou malý ostrůvek, který se ještě bránil, ostrůvek s domy se špičatými štíty a nakřivo stojícími věžemi. Falco tušil, koho tam najde, a teď už to nebyla jen mocná vůle amuletu, která jej nutila letět k tomuto cíli, nýbrž i jeho vlastní.

V tmavém zadním dvoře, kde ležel Átrej vedle mrtvého vlkodlaka, bylo už skoro tma. Šeré světlo soumraku, padající do úzké šachty domů obklopujících dvůr, už jen stěží postačilo, aby se světlé chlapcovo tělo dalo odlišit od černé srsti nestvůry. A čím víc se smrákalo, tím víc oba vypadali jako jedno tělo.

Átrej už dávno vzdal všechny další pokusy dostat se z ocelového sevření vlkodlakových tesáků. Byl v jakémsi mráкотném stavu a v něm znovu viděl před sebou v moři trav purpurového bizona, kterého

se mu nepodařilo skolit. Občas volal na ostatní děti, své lovecké druhy. Ti už se asi všichni stali lovci. Nikdo mu však neodpovídal. Jen nehybný obrovský bizon tu stál a díval se na něho. Átrej volal Artaxe, svého koníčka. Ani on však nepřišel a jeho jasné řehtání nebylo nikde slyšet. Átrej volal Dětskou císařovnu, nadarmo. Už jí nemohl nic vysvětlit. Nestal se lovcem, už nebyl poslem, byl Nikdo.

Átrej to vzdal.

Ale pak ucítil ještě něco: Nic! Muselo být už velmi blízko. Átrej znovu ucítil to strašlivé sání, vzbuzující pocit závratě. Napřímil se a se sténáním si rval nohu. Ale zuby nepovolily.

Ale v tomto případě to bylo jeho štěstí. Kdyby ho totiž Gmorkovy zuby nezadržely, byl by býval Falco přece jen přišel pozdě.

Takhle ale Átrej najednou zaslechl drakův bronzový hlas z nebe nad sebou: „Átreji! Jsi tu? Átreji!“

„Falco!“ volal Átrej. A pak si přiložil ruce k ústům jako trychtýř a křičel nahoru:

„Tady jsem. Falco! Falco! Pomoz mi! Jsem tady!“

A křičel to znovu a znovu.

Pak zahlédl Falkovo vlnící se tělo jako živý blesk na kousku pohasínajícího nebe, nejdřív ve velké dálce, pak podruhé už mnohem blíž. Átrej volal a volal a Šťastný drak odpovídal svým hlasem znějícím jako zvon. A nakonec ten nahoře zahlédl toho druhého tam dole, malého jako ubohouckého broučka v tmavé díře.

Falco nasadil k přistání, zadní dvůr byl však příliš úzký, všude panovala skoro tma a drak při klesání strhl jeden ze špičatých domovních štítů. Krov se s hromovým rachotem zřítíl. Falco ucítil rezavou bolest, ostrý hřeben střechy se mu zaryl do těla a způsobil mu hlubokou ránu. Takže nenásledovalo žádné z jeho obvyklých elegantních přistání, Falco žuchl do temného dvora a tvrdě dopadl na mokrou, špinavou zem vedle Átreje a mrtvého Gmorka.

Otřásl se, kýchl jako pes, který právě vylezl z vody, a řekl: „Konečně! Tak tady vězíš! To jsem přišel právě včas.“

Átrej neodpověděl. Pažemi objímal Falkův krk a zarýval tvář do jeho stříbřitě bílé hřívy.

„Pojď!“ vyzval ho Falco. „Nasedni. Rychle! Nesmíme ztrácet čas.“

Átrej jen zavrtěl hlavou. Až teď si Falco všiml, že Átrejova noha vězí ve vlkodlakově tlamě.

„To se hned spraví,“ prohlásil a zakoulel rubínovými očima, „nedělej si starosti!“

Oběma tlapami popadl Gmorkovu tlamu a pokoušel se ji rozevřít. Zuby se však nepohnuly ani o milimetr.

Falco supěl a funěl námahou, ale nic platno. Určitě by se mu nepodařilo osvobodit svého malého přítele, kdyby mu na pomoc nepřispěchalo štěstí. Ovšem Šťastní drakové mají zkrátka štěstí a s nimi také ti, které mají drakové rádi.

Když totiž Falco vyčerpaně na chvíli přerušil své úsilí a naklonil se nad Gmorkovou hlavou, aby v temnotě lépe viděl, co by se dalo podniknout, stalo se, že se císařovnin amulet, visící mu na krku, položil na čelo mrtvého vlkodlaka. A v témže okamžiku se chrup otevřel a pustil Átrejovu nohu.

„Hej!“ zvolal Falco. „Viděls to?“

Átrej neodpovídal.

„Co se děje?“ zeptal se Falco. „Kde jsi, Átreji?“

Hmatal ve tmě po příteli, ale ten už tam nebyl. A jak se tak Falco snažil proniknout noční temnotu svými rudě zářícíma očima, začal sám pociťovat to, co od něho odtrhlo Átreje hned, jakmile byl volný: Stále více se blížící Nicotu. AURYN ho však chránil před vsávající silou.

Átrej se marně bránil. Bylo to silnější než jeho vlastní malá vůle. Bil kolem sebe, bojoval a kopal nohama, údy ho však neposlouchaly, podlehly onomu neodolatelnému sání. Už jen několik kroků ho dělilo od konečné zkázy.

Vtom vyletěl Falco nad Átreje jako mihotavý bílý blesk a popadl ho za dlouhé modročerné vlasy, strhl do výšky a odříčel s ním vzhůru do nočního černého nebe.

Věžní hodiny odbily devátou.

Žádný z nich, ani Falco, ani Átrej, nedokázal později povědět, jak dlouho trval let naprostou temnotou a jestli to opravdu byla noc. Možná pro ně přestal existovat čas a oni nehybně viseli v nekonečné

temnotě. Nejen pro Átreje to byla ta nejdelší noc, jakou kdy zažil, nýbrž i pro Falka, a ten byl přece mnohem, mnohem starší.

Ale i ta nejdelší a nejtemnější noc jednou pomine. A když se rozbřesko siné ráno, spatřili ti dva daleko na obzoru Slonovinovou věž.

Na tomto místě se asi musíme na chvílku zastavit, abychom vysvětlili jednu zvláštnost fantázijského zeměpisu. Země a moře, pohoří a říční toky tam neleží pevně jako ve světě lidí. Bylo by proto naprosto vyloučeno chtít nakreslit mapu Fantázie. Tam se nikdy nedá s jistotou říci, která země hraničí s kterou. Dokonce světové strany se mění podle končiny, v níž se člověk právě nalézá. Léto a zima, den a noc se v každé krajině řídí jinými zákony. Můžeme přijít ze sluncem rozpálené pouště a hned vedle se začneme brodit arktickými sněžnými poli. V tomto světě se nevyskytuje žádná měřitelná vzdálenost a tak mají slova „blízko“ nebo „daleko“ jiný význam. Všechny tyto věci závisejí na stavu duše a na vůli toho, kdo putuje po určité cestě.

Protože Fantázie nemá hranic, může být její střed kdekoli — nebo lépe řečeno, je odevšud stejně blízko nebo daleko. Zcela to záleží na tom, kdo se chce dostat do středu. A tím nejnvnitřnějším středem Fantázie je právě Slonovinová věž.

Átrej zjistil, že sedí Falkovi na hřbetě, aniž si dokázal vzpomenout, jak se tam dostal. Pamatoval si jen, že ho Falco za vlasy strhl do výše. Když si zimomřivě přitáhl kolem těla plášť, který za ním vlál, všiml si, že plášť zcela ztratil barvu a zešedl. Stejně tomu bylo i s jeho kůží a vlasy. A v slícím svítání uviděl, že ani Falco na tom není lépe. Drak vypadal už jen jako šedý pás mlhy a byl skoro stejně neskutečný. Oba se dostali příliš blízko k Nicotě.

„Átreji, můj malý pane,“ uslyšel drakův tichý hlas, „bolí tě moc tvá rána?“

„Ne,“ odpověděl Átrej, „už nic necítím.“

„Máš horečku?“

„Ne, Falco, myslím že ne. Proč se ptáš?“

„Cítím, že se třeseš,“ odpověděl drak. „Před čím by se Átrej po tom všem mohl ještě třást?“

Átrej chvíli mlčel, než odpověděl:

„Brzy jsme u cíle. Pak musím Dětské císařovně povědět, že už není záchrany. Ze všeho, co jsem musel vykonat, je tohle to nejtěžší.

„Ano,“ souhlasil Falco ještě tišeji, „to je pravda.“

Mlčky letěli dál, stále směrem ke Slonovinové věži.

Po chvíli drak znovu začal.

„Viděl jsi ji někdy?“

„Koho?“

„Dětskou císařovnu — nebo spíš Zlatookou vládkyni veškerých přání. Takhle ji totiž musíš oslovit, až budeš před ní stát.“

„Ne, nikdy jsem ji neviděl.“

„Já ano. To už je velice dávno. Tvůj pradědeček musel být tehdy malé dítě. Také já tenkrát ještě rozverně lumpačil v oblacích a v hlavě jsem neměl nic než hlouposti. Jedné noci jsem se pokusil stáhnout si měsíc z nebe, když tam nahoře zářil veliký a kulatý. Jak už jsem řekl, neměl jsem o ničem páru. Když jsem sebou konečně celý zklamaný bacil na zem, dostal jsem se úplně blízko ke Slonovinové věži. Magnoliový pavilon měl té noci okvětní plátky doširoka rozevřené a v jejich středu jsem uviděl Dětskou císařovnu. Jenom se na mě podívala, byl to jeden jediný krátký pohled, ale — nevím, jak bych ti to řekl — od té noci se ze mě stal někdo jiný.“

„Jak vypadá?“

„Jako malá holčička. Ale je mnohem starší než nejstarší bytosti ve Fantázii. Spíš bych měl říct: Nemá žádný věk.“

„Ale je na smrt nemocná,“ mýnil Átrej, „neměl bych ji na konec všech nadějí připravit nějak šetrně?“

Falco zavrtěl hlavou.

„Ne, každý pokus o nějaké chlácholení by okamžitě prokoukla. Musíš jí povědět pravdu.“

„I když na ni umře?“ ptal se Átrej.

„Nemyslím, že se něco takového stane,“ odpověděl Falco.

„Já vím,“ řekl Átrej, „ty jsi šťastný drak.“

A pak zas dlouho mlčky letěli dál.

Nakonec spolu promluvili po třetí. Tentokrát však přerušil ticho Átrej:

„Ještě na něco bych se tě rád zeptal, Falco.“

„Jen se ptej!“

„Kdo je Dětská císařovna?“

Jak to myslíš?“

„AURYŇ má moc nade všemi bytostmi Fantázie, ať jsou to stvoření světla či temnot. Má také moc nad tebou a mnou. A přesto Dětská císařovna nikdy svou moc nevyužívá. Je to, jako by tu nebyla, a přitom je přítomna ve všem. Je stejná jako my?“

„Ne,“ řekl Falco. „Ona není jako my. Ona není stvořením Fantázie. My všichni jsem tu díky její existenci. Ale ona je jiná.“

„Není ona —,“ Átrej chvíli váhal, než vyslovil tu otázku, „není ona něco jako dítě člověka?“

„Ne,“ řekl Falco, „není jako dítě člověka.“

„Takže,“ zeptal se znovu Átrej, „kdo to je?“

Až za dlouhou chvíli odpověděl Falco:

„Nikdo ve Fantazii to neví, nikdo to nemůže vědět. Je to nejhlubší tajemství našeho světa. Kdysi jsem slyšel jednoho vědce, jak říká, že kdo by tomu dokázal úplně porozumět, pro toho by skončilo jeho vlastní bytí. Nevím, co tím míní. Víc ti nemůžu povědět.“

„A teď,“ prohodil Átrej, „skončí její i naše bytí, i když jsme jejímu tajemství neporozuměli.“

Falco na to nic neřekl, ale kolem tlamy podobné lví mu pohrával úsměv, jako by chtěl říct: Však ono se to nestane.

Pak už nepromluvili.

Zakrátko nato přeletěli nad vnějším okrajem labyrintu, nad onou rovinou s květinovými záhony, živými ploty a rozmanitě se vinoucími cestičkami, obepínající v širokém kruhu Slonovinovou věž. Ke svému úleku zjistili, že i zde už započalo Nic své dílo zkázy. Byly to sice zpočátku jen menší plochy, které se začaly v labyrintu objevovat, byly však všude. Květinové záhony hřící barvami a kvetoucí keře, které se nalézaly mezi těmito plochami, byly teď šedé a zaslhlé. Malé ozdobné stromky natahovaly holé, zkřivené větve vzhůru k drakovi a jeho jezdcí, jako by je snažně prosily o pomoc. Kdysi zelené a pestré louky vybledly a oba cestovatelé ucítili, jak k nim nahoru stoupá slabý pach trouchniviny a hniloby. Jediné barvy, které se tu ještě vyskytovaly, patřily nafouklým obrovským houbám a jedovatě vyhlížejícím, zpotvořeným květinovým útvarům křiklavých barev, které vypadaly spíš jako výplody šílenství a zkaženosti. Zbý-

vající nejvnitřnější život Fantazie se ještě — vysíleně a v křečovitých záchvěvech — bránil definitivní zkáze, která jej ze všech stran obléhala a rozežírala.

Uprostřed se však ještě stále třeptila běloskvoucí Slonovinová věž, bez poskvrnky a nedotčená.

Falco s Átrejem nepřistál na oné dolní terase, určené pro posly dorazivší vzduchem. Cítil, že ani on, ani Átrej už nemají sílu, aby tam odtud vystoupali po té dlouhé, spirálovité hlavní silnici, vedoucí k vrcholku věže. Navíc měl pocit, že sama situace vyžaduje, aby se teď přestalo hledět na pravidla a otázky etikety. Rozhodl se pro nouzové přistání. Prosvištěl nad slonovinovými arkýři, můstky a balustrádami, našel v poslední chvílce kousek volné silnice, a tam, kde úplně nahoře končila před vlastním palácovým okrskem, zbuchl dolů, klouzal po silnici vzhůru, přičemž se několikrát obrátil kolem vlastní osy, až se konečně zastavil, ohonem napřed.

Átrej se oběma rukama pevně držel Falkova krku. Nyní se narovnal a rozhlédl na všechny strany. Očekával, že ho někdo přijme nebo že ho aspoň obklopí hejno palácových strážců a budou se ho vyptávat, kdo je a co tu pohledává — ale široko daleko nebylo živé duše. Zářivě bílé budovy kolem vypadaly jako po vymření.

„Všichni utekli!“ proletělo mu hlavou. „Nechali tu Dětskou císařovnu samotnou. Nebo už je...“

„Átreji,“ zašeptal Falco, „musíš jí vrátit klenot.“

Stáhl si zlatý řetěz z krku. Ten sklouzl na zem.

Átrej seskočil z Falkova hřbetu — a upadl. Nepomyslel na své zranění. Vleže se natáhl po pantakelu a pověsil si ho kolem krku. Pak se s námahou postavil, opíraje se přitom o draka.

„Falco, kam mám jít?“

Ale Šťastný drak už neodpověděl. Ležel tam jako mrtvý.

Hlavní ulice končila u vysoké, bílé kruhové zdi před překrásně vyřezávanou velkou branou, jejíž křídla byla doširoka otevřená.

Átrej k ní dokulhal, opřel se o portál a za branou uviděl široké, bílé zářící schodiště, které — jak mu připadalo — vedlo snad až do nebe. Vydal se po schodech nahoru. Často se zastavil, aby nabral novou sílu. Na bílých stupních za ním zůstávaly kapky krve.

Konečně byl nahoře a spatřil před sebou dlouhou galerii. Potácel se dál a přidržoval se sloupů. Pak prošel dvorem plným fontán a jiných vodních hrátek, ale už jen stěží rozeznával, co je kolem. Probojovával se kupředu jako ve snách. Našel další, menší bránu, musel vyšplhat po dalším vysokém schodišti, tentokrát však velmi úzkém, dorazil do zahrady, kde bylo všecko vyřezáno ze slonoviny — stromy, květiny i zvířata. Plazil se po čtyřech přes několik obloukovitých můstků bez zábradlí, které vedly ke třetí bráně, nejmenší ze všech. Po břiše se táhl dál, pak pomalu vzhlédl a uviděl zrcadlově lesklý, slonovinový kužel hory a na jejím vrcholku oslnivě bílý Magnoliový pavilon. Nahoru nevedla žádná cesta, žádné schodiště.

Átrejovi padla hlava na paže.

Nikdo, kdo se dostal tam nahoru a kdo se tam ještě dostane, nemůže říci, jak tuto poslední část cesty urazil. Musí mu to být darováno.

Átrej stál najednou před branou, vedoucí do pavilonu. Vstoupil — a ocitl se tváří v tvář Zlatooké vládkyni veškerých přání.

Seděla uprostřed okvětního kalíšku na měkkém kulatém polštáři, podpírána mnoha malými poduškami, a hleděla mu vstříc. Vypadala nekonečně křehká a drahocenná. Podle bledosti její tváře, která byla téměř průsvitná, mohl Átrej odhadnout, jak velice je císařovna nemocná. Mandlové oči měly barvu tmavého zlata. Neprozrazovaly sebemenší starost nebo neklid. Císařovna se usmála. Její útlá, malá postavička byla zahalena do širokého hedvábného pláště, který zářil takovou bělostí, že dokonce i magnoliové květy se zdály vedle něho matné. Císařovna vypadala jako nevýslovně krásná malá holčička, nejvýš desetiletá, ale její dlouhé vlasy, které jí — hladce učesané — spadaly přes ramena a záda až na polštář, kde seděla, byly bílé jako sníh.

Bastián se ulekl.

V tomto okamžiku se přihodilo něco, co ještě nikdy nezažil.

Až dosud si uměl všechno, co se v Nekonečném příběhu vyprávělo, zcela zřetelně představit. Při četbě se sice odehrálo několik zvláštních věcí, to se nedalo popřít, ale jistě se daly nějak vysvětlit. Vykreslil si v duchu co nejpřesněji Átreje, jak letí na Šťastném dra-

kovi, pak labyrint i Slonovinovou věž. Ale až do této chvíle to byly jeho vlastní představy.

Když se však dostal k místu, kde se mluvilo o Dětské císařovně, tehdy spatřil na zlomek vteřiny — jen na tak dlouho, jak dlouho trvá mihnutí blesku — před sebou její tvář. A sice nejen v myšlenkách, nýbrž na vlastní oči! Nebyla výplodem jeho obrazotvornosti, tím si byl Bastián jist. Povšiml si dokonce jednotlivostí, které se v popisu vůbec neobjevily, například jejího obočí, jak se jí nad zlatýma očima klene jako dva jemné, jakoby tuší namalované oblouky. Nebo toho, jak má zvláštně protažené ušní lalůčky — nebo zvláštního sklonu hlavy na něžném krčku. Bastián bezpečně věděl, že nikdy v životě neviděl nic krásnějšího než tento obličej. A v témže okamžiku také věděl, jak se jmenuje: Měsíčnice. Nebylo nejmenších pochyb, že to bylo její jméno.

A Měsíčnice se na něho podívala — na něho, na Bastiána Baltazara Buxe!

Podívala se na něho s výrazem, který si neuměl vysvětlit. Byla překvapená i ona? Obsahoval její pohled prosbu? Nebo touhu?

Nebo — ano, co vlastně?

Snažil se znovu vybavit si její oči, ale už se mu to nepodařilo. Jen jedno věděl určitě: Ten pohled mu prošel očima, sjel krkem a zasáhl ho přímo do srdce. Ještě teď cítil pálící stopu, kterou v něm ten pohled zanechal. A cítil, že tento pohled mu nyní leží v srdci a září jako tajuplný poklad. A to Bastiána podivně a zároveň překrásně bolelo.

Dokonce i kdyby chtěl, stejně by se už neubráníl tomu, co se s ním stalo. Ale on ani nechtěl, kdeže! Naopak, za nic na světě by tento poklad nevydal. Chtěl už jen jedno: číst dál, aby byl už zas u Měsíčnice, aby ji už zas uviděl.

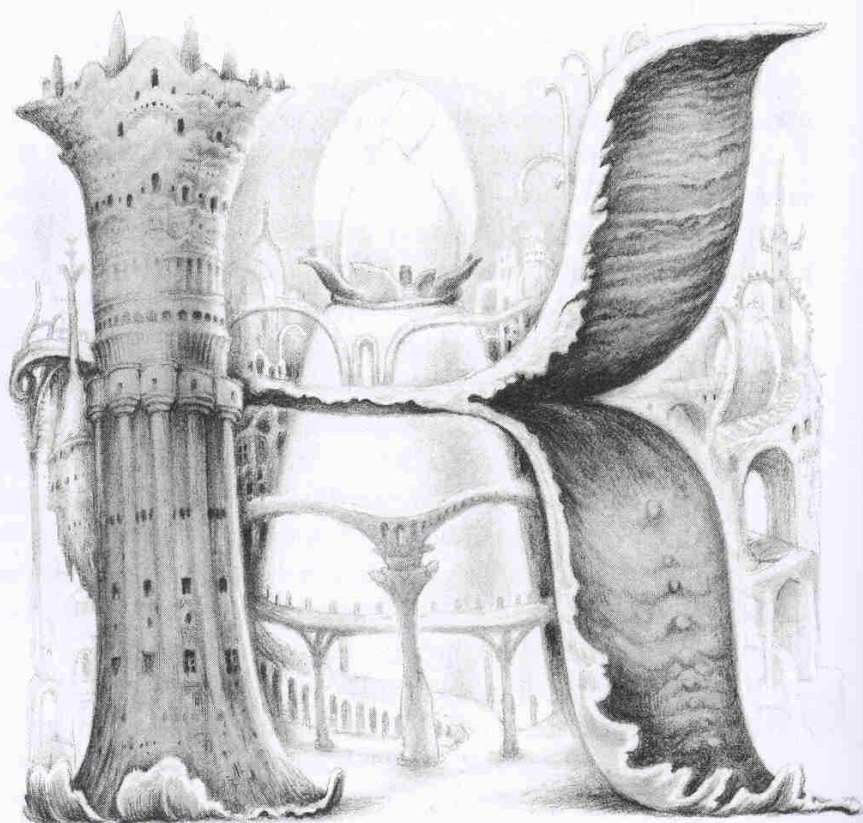
Netušil, že se tím neodvolatelně pustil do nejzvláštnějšího a možná i nejnebezpečnějšího dobrodružství. Ale i kdyby to býval tušil — zcela jistě by to pro něho vůbec nebyl důvod, aby knížku zavřel a odložil a už nikdy se jí nedotkl.

Roztřesenými prsty hledal místo, kde přestal, a dal se znovu do čtení.

Věžní hodiny odbily desátou.

XII.

D Ě T S K Á
C Í S A Ř O V N A

XII.

DĚTSKÁ CÍSAŘOVNA

KRVE by se v Átrejovi nedořezal. Zaraženě stál a hleděl na Dětskou císařovnu. Nevěděl, jak by měl začít a jak by se měl zachovat. Předtím se často pokoušel představit si ten okamžik, připravoval si slova, ale to všechno se mu najednou vykouřilo z hlavy.

Konečně se na něho usmála a řekla hlasem, který zněl tiše a něžně jako hlas ptáčka, který zapípá ve spánku:

„Vrátil ses z Velkého hledání, Átreji.“

„Ano,“ vymáčkl ze sebe Átrej a sklonil hlavu.

„Tvůj krásný plášť zešedl,“ promluvila Dětská císařovna po malé odmlce, „máš šedé vlasy a kůži jako z kamene. Ale všechno bude zas jako dřív a ještě krásnější. Uvidíš.“

Átrej měl sevřené hrdlo. Jen neznatelně zavrtěl hlavou. Pak uslyšel něžný hlas:

„Splnil jsi můj úkol...“

Átrej nevěděl, jsou-li tato slova míněna jako otázka. Neodvážil se vzhlednout, aby to zjistil z císařovny tváře. Uchopil řetízek se zlatým amuletem a sňal jej z krku. Natáhl ruku s amuletem k císařovně, pohled stále ještě upřený k zemi. Pokusil se přitom pokleknout, jak to dělávají poslové v pohádkách a písních, které slýchal ve stanových táborech své vlasti. Zraněná noha ho však zradila a Átrej padl Dětské císařovně k nohám a zůstal ležet obličejem k podlaze.

Shýbla se, zdvihla AURYN a zatímco nechávala řetízek klouzat mezi prsty, řekla:

„Úkolu ses zhostil dobře. Jsem s tebou velmi spokojená.“

„Ne!“ vyrazil ze sebe Átrej skoro divoce. „Všchno bylo nadarmo. Neexistuje žádná záchrana.“

Nastalo dlouhé ticho. Átrej si schoval tvář do předloktí a tělo se mu třásl. Báł se, že uslyší z jejích rtů výkřik zoufalství, žalostné zasténání, možná i hořké výčitky nebo dokonce výbuch hněvu. Sám nevěděl, co čekal — ale rozhodně ne to, co nyní uslyšel: Smála se.

Smála se tiše a vesele. Átrejovy myšlenky propadly zmatku, na okamžik si myslel, že se císařovna zbláznila. Ale nebyl to smích šilenství. Pak uslyšel její hlas: „Ale přesto jsi ho přivedl.“

Átrej zdvihl hlavu.

„Koho?“

„Našeho zachránce.“

Hleděl jí pátravě do očí a nenašel v nich nic než jasný a veselý pohled. Císařovna se znovu usmála.

„Splnil jsi svůj úkol. Děkuji ti za všechno, co jsi udělal a co jsi vytrpěl.“

Átrej zavrtěl hlavou.

„Zlatooká vládkyně veškerých přání,“ koktal a po prvé použil oficiální oslovení, které mu doporučil Falco, „já... ne, opravdu, já nechápu, jak to myslíš.“

„Je to na tobě vidět,“ mínila císařovna, „ale ať už chápeš nebo nechápeš, dokázal jsi to. A to je přece hlavní věc, ne?“

Átrej mlčel. Ani ho už nenapadla žádná další otázka. Zíral na Dětskou císařovnu s otevřenými ústy.

„Viděla jsem ho,“ pokračovala, „i on se na mne podíval.“

„Kdy to bylo?“ chtěl vědět Átrej.

„Právě když jsi vstoupil. Přivedl jsi ho.“

Átrej se bezděčně ohlédl.

„A kde tedy je? Nevidím tu nikoho kromě tebe a mě.“

„Ach, existuje ještě leccos, co je pro tebe neviditelné,“ odpověděla císařovna, „ale můžeš mi věřit. Ještě není v našem světě. Ale naše světy jsou u sebe už tak blízko, že se můžeme vidět, neboť na dobu mihnutí blesku se stěna, která nás ještě dělí, stala průsvitnou. Brzy bude u nás úplně a zavolá mě novým jménem, které mi může dát jen on. Pak se uzdravím a se mnou i Fantázie.“

Během císařovniných slov se Átrej s námahou posadil. Vzhlížel k ní, protože seděla na svém lůžku z podušek o něco výše, a jeho hlas zněl trochu zastřeně, když se nyní zeptal:

„Pak tedy už dávno znáš poselství, které jsem ti měl přinést. Co mi prozradila Morla v Močálech smutku, co mi sdělil tajuplný hlas Uyulálin v Jižním Orákulu — to všechno už víš?“

„Ano,“ řekla císařovna, „a věděla jsem to ještě dřív, než jsem tě vyslala na Velké hledání.“

Átrej několikrát polkl.

„Proč,“ vypravil pak ze sebe, „proč jsi mě tedy na tu cestu posílala? Cos ode mne očekávala?“

„Nic jiného než to, co jsi vykonal,“ odpověděla.

„Co jsem vykonal...“ opakoval Átrej pomalu. Mezi obočím se mu udělala kolmá hněvivá vráska. „Pokud je to tak, jak říkáš, pak to všechno bylo pro kočku. Nemělo smysl, abys mě posílala na Velké hledání. Slyšel jsem, že tvá rozhodnutí jsou pro našince často nepochopitelná. Možná. Nicméně je pro mne dost nesnadné — po tom, co jsem prožil — vzít jen tak klidně na vědomí, že sis ze mne docela jednoduše udělala legraci.“

Oči Dětské císařovny velmi zvažněly.

„Nikdy bych se neopovážila dělat si z tebe legraci, Átreji,“ řekla, „a dobře vím, co ti dlužím. Všechno, cos musel prodělat, bylo nutné. Vyslala jsem tě na Velké hledání — ne kvůli poselství, které jsi mi nyní chtěl přednést, nýbrž proto, že to byl jediný prostředek, jak přivolat našeho zachránce. Neboť on se zúčastnil všeho, cos prožil, a přišel s tebou po tvé daleké cestě. Zaslýchls jeho výkřik hrůzy u Bezedné propasti, když jsi mluvil s Ygramul, pak jsi zahlédl jeho postavu, když jsi stál před Branou kouzelného zrcadla. Vešel jsi do jeho obrazu a vzal jsi ho s sebou, a proto tě následoval, neboť sám sebe viděl tvýma očima. A také teď slyší každé naše slovo. A ví, že mluvíme o něm a že na něho čekáme a skládáme v něho svou naději. A nyní možná pochopil, že veškerá veliká námaha, kterou jsi ty, Átreji, vzal na sebe, platila jemu, že celá Fantázie ho volá!“

Átrej ještě stále hleděl zamračeně před sebe, ale vráska hněvu na čele se mu pomalu vyhlazovala.

„Jak můžeš o tom všem vědět,“ zeptal se po chvíli, „o výkřiku u Bezedné propasti a o obrazu v Kouzelném zrcadle — nebo bylo také tohle všechno tebou už předem předurčeno?“

Dětská císařovna zdvihla do výše AURYN, a když si ho věšela kolem krku, odpověděla:

„Nenosil jsi stále třpyt? Nevěděls, že jeho prostřednictvím jsem byla pořád s tebou?“

„Pořád ne,“ odporoval Átrej. „Ztratil jsem ho.“

„Ano,“ souhlasila císařovna, „tehdy jsi byl opravdu sám. Vyprávěj mi, co se během té doby přihodilo!“

Átrej jí pověděl, co zažil.

„Teď už chápu, proč jsi zešedl,“ řekla Dětská císařovna. „Dostal ses příliš blízko k Nicotě.“

„Ale je skutečně pravda,“ chtěl vědět Átrej, „co říkal vlkodlak Gmork o zahubených stvořeních Fantazie, totiž že se z nich ve světě lidských bytostí stanou lži?“

„Ano, to je pravda,“ přitakala císařovna a zlaté oči jí potemněly, „všechny lži byly kdysi stvořeními Fantázie. Jsou z téže látky — ale rozplizly se a ztratily svou podstatu. Ale co ti Gmork řekl, je jen polovičnatá pravda, jak se od polovičaté bytosti dá očekávat.“

Existují dvě cesty, jak se dá překročit hranice mezi Fantazií a světem lidí. Jedná je pravá, druhá špatná. Pokud jsou bytosti Fantazie odvedeny do světa lidí tímto děsným způsobem, pak je to cesta špatná. Pokud však lidská mláďata přijdou do našeho světa, pak je to pravá cesta. Všechny děti, které u nás byly, se dozvěděly něco, co se mohly dozvědět jen zde a co je vrátilo do jejich světa již změněné. Začaly být vidoucími, protože vás spatřily ve vaší pravé podobě. Proto nyní mohly vidět i vlastní svět a lidi jinýma očima. Kde předtím viděly jen všední život, nyní objevily zázraky a tajemství. Proto chodily tak rády k nám do Fantázie. A čím bohatším se náš svět stával, čím víc díky tomu rozkvétal, tím méně lží se objevovalo v jejich světě a tím dokonalejší byl i on. Tak jako se naše dva světy vzájemně ničí, tak si mohou vzájemně i navracet zdraví.“

Átrej chvíli dumal a pak se zeptal:

„Jak to vlastně začalo?“

„Bída, která přišla na oba světy,“ odpověděla Dětská císařovna, „má také dvojí původ. Teď se všechno obrátilo ve svůj opak: Co může člověka učinit vidoucím, to ho oslepuje, a co může vytvářet něco nového, to se stává zkázou. Zachránit nás mohou jen děti. Stačí, aby přišlo jedno jediné dítě a dalo mi nové jméno. A to dítě přijde.“

Átrej mlčel.

„Chápeš už, Átreji,“ zeptala se Dětská císařovna, „proč jsem ti musela uložit tak těžké úkoly? Jen pomocí dlouhého příběhu plného

dobrodružství, zázraků a nebezpečí jsi mohl ke mně přivést našeho zachránce. A to byl tvůj příběh.“

Átrej seděl a hluboce přemýšlel. Nakonec přikývl.

„Teď už tomu rozumím, Zlatooká vládkyně veškerých přání. Děkuji ti, že sis vybrala mne. Promiň mi můj hněv.“

„To všechno jsi nesměl vědět,“ odpověděla císařovna přívětivě, „a i to bylo nutné.“

Átrej opět přikývl. Po krátké odmlce řekl:

„Ale jsem velmi unavený.“

„Vykonal jsi spoustu práce,“ souhlasila císařovna, „chceš si odpočinout?“

„Ještě ne. Nejdřív bych rád zažil dobrý konec svého příběhu. Pokud je to tak, jak říkáš, a pokud jsem splnil svůj úkol — proč tu ten zachránce ještě pořád není? Nač ještě čeká?“

Bastián cítil, jak mu rozčilením zvlhly ruce. „Vždyť nemůžu,“ řekl, „přece nemám tušení, co musím udělat. A možná že to jméno, které mě napadlo, vůbec není správné.“

„Směl bych se ještě na něco zeptat?“ ozval se Átrej znovu.

Císařovna s úsměvem přikývla.

„Proč se můžeš uzdravit jen tehdy, až dostaneš nové jméno?“

„Všechny bytosti a věci jsou skutečné jen v případě, že mají pravé jméno,“ vysvětlila císařovna. „Falešné jméno z nich udělá bytosti a věci neskutečné. To právě dělá lež.“

„Možná že ten zachránce ještě neví pro tebe správné jméno.“

„Ale ano, ví.“

Znovu seděli oba mlčky.

„Ano,“ řekl Bastián, „vím je. Věděl jsem je hned, když jsem tě uviděl. Ale nevím, co musím udělat.“

Átrej vzhlédl.

„Třeba by chtěl přijít, jenom neví, jak to má udělat.“

„Nemusí dělat nic,“ prohlásila císařovna, „stačí, když mě zavolá mým novým jménem, které zná jen on.“

Bastiánovi se rozbušilo srdce. Měl by to jednoduše zkusit? Ale co když se to nepodaří? Co když se naprosto mýlí? Co když ti dva vůbec nemluví o něm, nýbrž o nějakém úplně jiném zachránci? Od-kud by měl vědět, jestli mají na mysli právě jeho?

„Tak se ptám,“ ozval se nakonec Átrej znovu, „jestli je možné, aby ten zachránce ještě pořád nepochopil, že jde o něho a o nikoho jiného?“

„Ne,“ řekla císařovna, „tak pošetilý nemůže být, po všech těch znameních, kterých se mu dostalo.“

„Já to zkrátka zkusím!“ prohlásil Bastián. Ale to slovo nedokázal ze sebe vypravit.

Co když se to opravdu podaří? Pak by se nějak dostal do Fantazie. Ale jak? Možná by musel podstoupit nějakou proměnu. Co by se pak z něho stalo? Možná by to bolelo, nebo by omdlel? A chtěl vůbec do Fantazie? Ano, chtěl k Átrejovi a k Dětské císařovně, ale vůbec se mu nechtělo ke všem těm příšerám, jimiž se to tam jen hemží.

„Možná,“ uvažoval Átrej, „možná mu chybí odvaha.“

„Odvaha?“ divila se císařovna. „Cožpak potřebuje odvahu, aby vyslovil mé jméno?“

„Pak,“ prohlásil Átrej, „vím už jen jediný důvod, který by ho mohl zadržet.“

„Jaký?“

Átrej zaváhal, než jej vyslovil.

„Docela prostě nechce. Nezáleží mu na tobě a na Fantázii. Jsme mu lhostejní.“ Dětská císařovna upřela na Átreje doširoka otevřené oči.

„Ne, ne!“ křičel Bastián. „To si nesmíte myslet! To určitě ne! Ach, prosím, prosím, nemyslete si o mně něco takového! Neslyšíte mě? Tak to není, Átreji!“

„Slíbil mi, že přijde,“ řekla Dětská císařovna, „viděla jsem mu to v očích.“

„Ano, to je pravda,“ volal Bastián, „a já také hned přijdu, jenom si to musím všechno ještě pořádně uvážit. Není to tak jednoduché.“

Átrej sklopil hlavu, znovu oba dlouhou dobu čekali. Ale zachránce se neobjevil a vůbec nic nenaznačovalo, že by aspoň měl snahu se jim ukázat.

Bastián si představoval, jaké by to bylo, kdyby stál najednou před nimi — v celé své tloušťce, s nohama do x a s tím svým sýrovitým obličejem. Přímou viděl celé to zklamání ve tváři Dětské císařovny, když by mu říkala:

„Co ty tu pohledáváš?“

A Átrej by se třeba dokonce rozesmál.

Při té představě se Bastián do krvavá zastyděl. Přirozeně očekávali nějakého hrdinu, prince nebo někoho podobného. Nesměl se jim ukázat. To bylo vyloučené. Radši chtěl snášet cokoli — jenom tohle ne!

Když císařovna posléze vzhledla, měla ve tváři zcela jiný výraz. Átrej se skoro ulekl vznešenosti a přísnosti jejího pohledu. A také věděl, kde takový výraz už kdysi viděl: Ve tvářích sfing!

„Zbývá mi už jen poslední prostředek,“ řekla, „ale užívám ho nerada. Byla bych ráda, kdyby mě k němu nenutil.“

„Jaký prostředek?“ zašeptal Átrej.

„Ať si to uvědomuje nebo ne — už je součástí Nekonečného příběhu. Teď už nemůže a ani nesmí couvnout. Dal mi slib a musí ho dodržet. Ovšem sama na všechno nestačím.“

„Kdo v celé Fantázii,“ volal Átrej, „dokáže něco, nač ty, Zlatooká vládkyně veškerých přání nestačíš?“

„Jen jeden,“ odpověděla císařovna, „bude-li se mu chtít. Stařec z Putující hory.“

Átrej zíral na Dětskou císařovnu v nejvyšším úžasu.

„Stařec z Putující hory?“ opakoval a zdůraznil každé slovo. „Chceš tím říct, že on opravdu existuje?“

„Pochybuješ o tom?“

„Staří lidé v našich stanech o něm vyprávějí malým dětem, když dělají neplechu nebo jsou zlé. Říkají, že všechno, co člověk udělá, nebo naopak neudělá, ba dokonce co si člověk myslí a co cítí, zapisuje ten stařec do své knihy, a tam je to pak navěky zaznamenáno buď jako pěkný, nebo jako ohavný příběh. Když jsem byl ještě úplně malý, také jsem tomu věřil, ale později jsem si říkal, že to jsou jen babské povídačky na strašení malých dětí.“

„Kdo ví,“ usmála se císařovna, „jak to vlastně je s babskými povídačkami.“

„Ty ho tedy znáš?“ vyptával se Átrej. „Vidělas ho někdy?“

Zavrtěla hlavou.

„Jestli ho najdu, pak to bude poprvé, že se setkáme.“

„Naši staří lidé také vyprávějí,“ pokračoval Átrej, „že nikdo nemůže vědět, kde se starcova hora právě nalézá, že se stařec objevuje zcela nečekaně, jednou tam, podruhé onde, a že ho můžeme potkat jen náhodou anebo z dopuštění osudu.“

„Ano,“ souhlasila Dětská císařovna, „starce z Putující hory nikdo nemůže hledat. Může ho jen najít.“

„Ani ty ne?“

„Ani já.“

„Ale co když ho nenajdeš?“

„Jestli existuje, najdu ho,“ odpověděla Dětská císařovna se záhadným úsměvem, „a jestli ho najdu, pak bude existovat.“

Átrej té odpovědi nerozuměl. Váhavě se zeptal:

„On je — jako ty?“

„Je jako já,“ přitakala císařovna, „protože je ve všem můj pravý opak.“

Átrej nahlédl, že se od ní tímto způsobem nic nedozví. Navíc ho znepokojovala jiná myšlenka:

„Jsi smrtelně nemocná, Zlatooká vládkyně veškerých přání,“ řekl skoro přísně, „a sama by ses daleko nedostala. Jak vidím, všichni tvoji služebníci a věrní tě opustili. Falco a já tě rádi doprovodíme kamkoliv, ale — upřímně řečeno — nevím, jestli na to Falkovy síly

ještě stačí. A moje noha — nu, vždyť jsi sama viděla, že už mě neunes.“

„Děkuji, Átreji,“ odpověděla císařovna, „děkuji ti za tvou statečnou a oddanou nabídku. Ale nemám v úmyslu vás vzít s sebou. Starce z Putující hory může člověk najít, jen když je sám. A Falco už také není tam, kde jsi ho zanechal. Je teď na místě, kde se mu vyléčí všechny rány a kde se mu obnoví všechny síly. Také ty, Átreji, budeš brzy na onom místě.“

Její prsty si pohrávaly s AURYNYM.

„Co je to za místo?“

„To teď ještě nemusíš vědět. Dostaneš se tam ve spánku. Jednou přijde den, kdy se dozvíš, kdes byl.“

„Ale jak bych mohl usnout,“ vykřikl Átrej a samou starostí zapomněl na ohleduplné vyjadřování, „když vím, že můžeš každým okamžikem umřít!“

Dětská císařovna se už zase tiše smála.

„Nejsem tak opuštěná, jak si myslíš. Přece jsem ti říkala, že existuje leccos, co je pro tebe neviditelné. Mám kolem sebe sedm mocí, které ke mně patří asi tak jako k tobě tvoje vzpomínky nebo odvaha nebo myšlenky. Nemůžeš je ani vidět, ani slyšet, a přece jsou všechny v tomto okamžiku se mnou. Tři z těchto svých služebníků nechám u tebe a u Falka, aby se o vás postarali. Čtyři vezmu s sebou. Budou mne doprovázet. Kdežto ty, Átreji, můžeš bez obav spát.“

Dětská císařovna ještě mluvila, když na Átreje padla náhle jako temný závoj veškerá únava, která se v něm za Velkého hledání nahromadila. Nebyla to však olověná únava z naprostého vyčerpání, nýbrž poklidná a pokojná touha po spánku. Chtěl se Zlatooké vládkyně veškerých přání zeptat ještě na tolik věcí, ale teď mu připadalo, jako by císařovna svým slovem umlčela v jeho srdci všechny tužby a nechala v něm jen jedno jediné, přemocné přání, totiž přání spát. Oči se mu zavřely a vsedě, aniž klesl k zemi, se propadl do tmy.

Věžní hodiny odbily jedenáctou.

Jako z velké dálky Átrej ještě zaslechl, že Dětská císařovna pronesla tichým, jemným hlasem nějaký rozkaz, pak ucítil, jak jej šetrně zvedají mohutné paže a odnášejí pryč.

Dlouho byla kolem něho tma a teplo. Později, mnohem později se jednou napůl probudil, když se jeho suchých, rozpraskaných rtů dotkla lahodná tekutina a stékala mu zvolna hrdlem. Nezřetelně kolem sebe viděl něco, co se podobalo velké sluji, jejíž stěny byly celé jako ze zlata. A viděl, jak vedle něho leží Šťastný drak. A pak viděl, nebo spíš tušil, že uprostřed jeskyně tryská do výše pramen a dokola kolem něho leželi dva hadi, kteří se kousali do ocasů, jeden z nich byl světlý a druhý tmavý...

Ale pak mu po očích přejela neviditelná ruka, což bylo nevyřetelně příjemné, a Átrej se znovu ponořil do hlubokého spánku beze snů.

Ve stejném čase opustila Dětská císařovna Slonovinovou věž. Ležela na měkkých hedvábných poduškách v nosítkách ze skla, která nesli čtyři z jejích neviditelných služebníků, takže to vypadalo, jako by se nosítka sama pomalu vzdalovala.

Prošli labyrintem, či spíše tím, co z něho zbylo, často museli jít oklikami, protože mnoho stezek už končilo v Nicotě.

Když konečně dorazili k nejzazšímu okraji roviny a měli labyrint za sebou, neviditelní nosiči se zastavili. Zdálo se, že čekají na rozkaz.

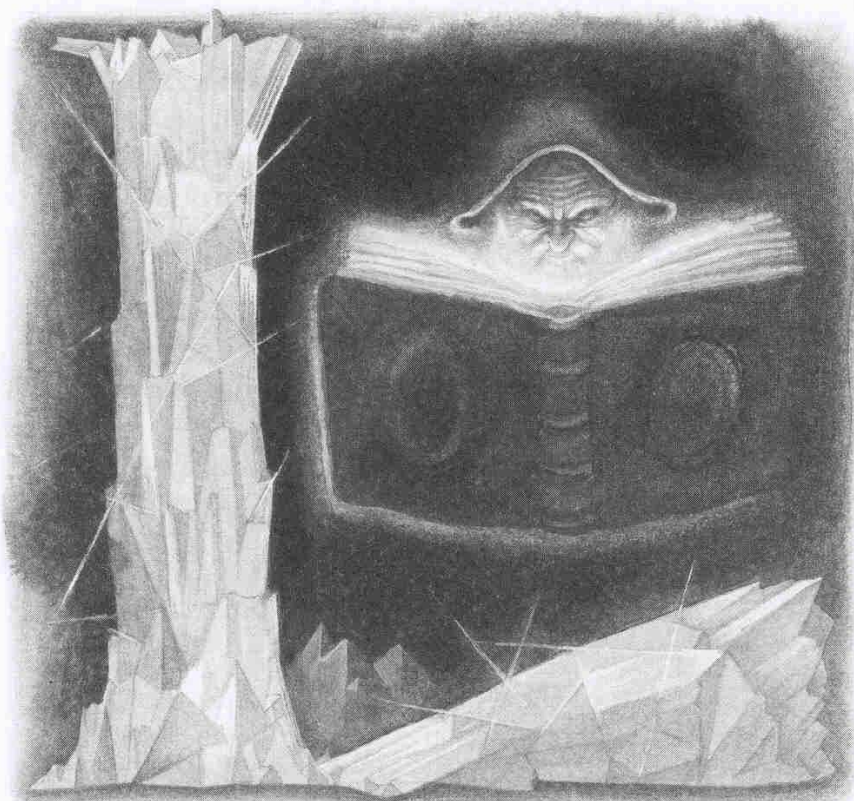
Dětská císařovna se napřímila ve svých poduškách a pohlédla zpátky na Slonovinovou věž.

Když zas klesla do podušek, řekla: „Jděte dál. Jděte prostě dál — kamkoli!“

Závan větru jí vjel do sněhobílých vlasů. Dlouhé a těžké vlály za skleněnými nosítky jako vlajka.

XIII.

STAŘEC
Z PUTUJÍCÍ HORY

XIII.

STAŘEC PUTUJÍCÍ HORY

LAVINY se s rachotem valily po rozeklaných horských stěnách, mezi skalními věžemi ledem okutých ostrých hřebenů hor zuřily sněhové bouře, s vytím se zachycovaly v jeskyních a roklích a znovu se hnaly po bílých plošinách ledovců. Pro tuto krajinu to nebylo nijak výjimečné počasí, neboť Pohoří osudu — tak se totiž tyto hory jmenovaly — bylo největší a nejvyšší v celé Fantázii a jeho nejmohutnější vrcholek čněl doslova do nebeských výšin.

Do těchto oblastí věčného ledu se neodvážili ani ti nejmělejší horolezci. Nebo přesněji řečeno: Od posledního výstupu uplynul tak nepředstavitelně dlouhý čas, že už nikdo nevěděl o tom, že se to někomu podařilo. Neboť tak zněl jeden z nepochopitelných zákonů, jichž byla ve fantázijské říši spousta: Pohoří osudu může pokořit nějaký smělý horolezec teprve tehdy, až se na toho předchozího, jež se to zdařilo, úplně a naprosto zapomene a až ho také nebude připomínat žádný kamenný či železný nápis. Takže každý, kdo to dokáže, bude vždycky první.

Tady nahoře nemohla přežít žádná živá bytost kromě několika obrovitých ledounů — pokud se vůbec dají počítat k živým bytostem, neboť se pohybovali tak neuvěřitelně pomalu, že na jediný krok potřebovali celé roky a malá procházka jim trvala staletí. Bylo tudíž jasné, že se mohli stýkat jedině se sobě rovnými a o ostatním fantázijském světě neměli sebemenší ponětí. Proto se pokládali za jediné živé bytosti ve vesmíru.

O to vytřeštěněji teď zírali dolů na maličkou tečičku, jak se po klikatých stezkách, po stěží schůdných skalních výstupcích, na kolmých stěnách lesknoucích se ledem, přes hřebeny ostré jak nůž a napříč hlubokými roklinami a rozsedlinami stále více blíží k vrcholku.

Byla to skleněná nosítka, v nichž spočívala Dětská císařovna a která nesli její čtyři neviditelní služebníci. Nosítka se stěží odlišovala od okolí, protože sklo nosítek bylo jako průsvitný kus ledu a bílé

roucho a bílé vlasy císařovny se daly na sněhu kolem stěží rozeznat.

Císařovna byla na cestě již dlouho, po mnoho dní a nocí, čtyři moci nesly její nosítka deštěm a sluneční výhni, temnotou a měsíčním svitem, stále dál, jak jim přikázala, stále dál, kamkoliv. Císařovna nedělala rozdílu mezi tím, co pro ni bylo snesitelné, a tím, co by mohlo být nesnesitelné, tak jako dříve ve své říši přiznávala stejné právo na existenci všemu, temnému i jasnému, krásnému i ošklivému. Byla připravena čelit všemu, protože stařec z Putující hory mohl být všude a nikde.

Volba cesty, po níž se její čtyři neviditelní pomocníci vydali, nebyla však tak úplně náhodná. Stále častěji jim Nicota, jež už pohltila celé země, dovolila jako východisko jen jedinou stezku. Jednou to byl most, jeskyně nebo brána, kudy se jim jen tak tak podařilo uniknout. Jindy to byly dokonce vlny jezera nebo mořského zálivu, po nichž služebníci přenášeli nosítka se smrtelně nemocnou císařovnou. Pro ně totiž nehraje roli, jestli mají pod nohama pevnou půdu nebo tekutý živel.

A tak nakonec vystoupali do ledového světa vrcholků v Pohoří osudu a šplhali dál, nezadržitelně a neúnavně. A dokud jim Dětská císařovna nedá jiný rozkaz, ponесou ji stále výš a výš. Ta však ležela v poduškách, měla zavřené oči a nehýbala se. Ležela tak již dlouho. A poslední slovo, které pronesla, bylo „kamkoliv“, onen rozkaz, vydaný při loučení se Slonovinovou věží.

Nosítka se teď pohybovala v úzké soutěsce, v zářezu mezi dvěma skalními stěnami, vzdálenými od sebe stěží na šířku nosítek. Půda byla pokryta měkkým sněhem, snad na metr hlubokým, ale neviditelní nosiči se nepropadali, ba ani nezanechávali za sebou stopy. Dno rozsedliny tonulo v šeru, neboť denní světlo tvořilo jen úzký proužek kdesi vysoko nahoře. Cesta vedla pozvolna vzhůru, a čím výše nosítka stoupala, tím více se blížil pruh denního světla. Pak, téměř nečekaně, se skalní stěny rozestoupily a očím se naskytl pohled na širokou, bíle se třpytící plochu. To bylo nejvyšší položené místo, neboť Pohoří osudu nekončilo vrcholkem jako většina ostatních hor, nýbrž právě touto náhorní rovinou, rozsáhlou jako celá země.

Teď se však uprostřed této plochy zčistajasna vynořila o něco menší hora velmi zvláštního vzhledu. Byla poměrně úzká a protáhla do výšky, podobala se Slonovinové věži, měla však zářivě modrou barvu. Sestávala z množství bizarně utvářených zubů, které čnely do nebe jako velikánské rampouchy. Asi v polovině té hory stálo na třech takových špičatých zubech vejce veliké jako dům.

V polokruhu kolem tohoto vejce se tyčily další, mnohem větší modré rampouchy jako píš'aly mohutných varhan a tvořily vlastní vrchol hory. Ve velkém vejci byl kulatý otvor, vypadající jako dveře nebo jako okno. A v otvoru se nyní objevil obličej, který hleděl na blížící se nosítka.

Jako by Dětská císařovna ucítila ten pohled, otevřela oči a opětovala ho.

„Stát!“ řekla tiše.

Neviditelné moci se zastavily.

Dětská císařovna se napřímila.

„Je to on,“ mluvila dál. „Poslední kousek cesty k němu musím jít sama. Čekejte zde na mne, ať se děje, co se děje.“

Tvář v kulatém otvoru zmizela.

Dětská císařovna vystoupila z nosítek a vydala se na cestu po širé sněhové ploše. Byla to strastiplná chůze, neboť císařovna byla bosá a sníh byl zledovatělý. Při každém kroku se pod ní ledová krus-ta prolomila a drsný sníh, tvrdý jako sklo, jí řezal dojemných nožek. Ledový vítr jí rval bílé vlasy a roucho.

Konečně došla k modré hoře a stála před rampouchy hladkými jako sklo.

Z kulatého tmavého otvoru velkého vejce se vysunul dlouhý žebřík, mnohem delší, než kolik by vůbec ve vejci mohl mít místa. Nakonec dosáhl až k úpatí modré hory a když se ho Dětská císařovna chopila, viděla, že se celý skládá písmen zaklesnutých do sebe a že každá příčka je řádek. Dětská císařovna začala stoupat a jak šplhala od příčky k příčce, současně četla slova:

JDI PRYČ, JDI PRYČ, KROK OBRAŤ ZPĚT.

NIKDY MNE NESMÍŠ UVIDĚT,

CHCEŠ-LI MNE POTKAT, ŘÍKÁM NE,

VŽDYŤ PRÁVĚ TOBĚ JEDINÉ
JÁ CESTU MUSÍM ZAHRADIT.
JDI, DEJ SI DOBŘE PORADIT,
KDYŽ SPATŘÍŠ MĚ, STARÉHO MUŽE,
PROPUKNE ZLO, KTERÉ TĚ ZMŮŽE:
KONEC SE ZMĚNÍ V ZAČÁTEK.
VRAŤ SE A NERUŠ POŘÁDEK,
JEDINÉ, CO VŠEM Z TOHO KYNE,
JE ZMATEK, KTERÝ NEPOMINE.

Dětská císařova se zastavila, aby nabrala novou sílu, a podívala se nahoru. Musela ještě do velké výšky. Neměla za sebou ještě ani polovinu.

„Starče z Putující hory,“ řekla hlasitě, „pokud nechceš, abychom se setkali, pak jsi mi nemusel psát tento žebřík. Neboť právě tvůj zákaz mě přivede k tobě.“

A stoupala dál.

CO STÁLE KONÁŠ A CO ZDOBÍ TĚ,
TO VŠE JE V KRONIKÁCH MÝCH UKRYTÉ,
V LITEŘE MRTVÉ, NAVŽDY NEMĚNNÉ,
USTRNE VŠE, CO ŽILO V DUŠI TVÉ.
SEM KE STARCI TY NESMÍŠ ZAVÍTAT,
TÍM STALO BY SE, CO SE NEMÁ STÁT.
ZDE KONČÍ TO, ČEHO JSI POČÁTEK,
NA TEBE NEDOLEHNE STÁŘÍ, VĚK.
JÁ, STAŘEC, NESMĚL NIKDY MLADÝ BÝT,
KDE PODNĚCUJEŠ TY, TAM VNÁŠÍM KLID.
ŽIVOT NESMÍ VIDĚT — ANI TY NE —,
JAK STAROBOU VŠE ŽIVÉ ZHYNE.

Znovu se musela zastavit, aby se nadechla.

Byla už velmi vysoko a žebřík se ve sněhové bouři zmítal jako větévka. Dětská císařovna se křečovitě tiskla k ledovým příčkám z písmen a zdolala i poslední část žebříku.

KDYŽ NECHCEŠ VAROVÁNÍ DBÁT,
JEŽ SE TI ŽEBŘÍK SNAŽIL DÁT,
KDYŽ PŘESTO HODLÁŠ UDĚLAT,
CO NEMĚLO SE NIKDY STÁT,
KDYŽ MARNÁ JE MÁ OBRANA,
BUĎ TEDY U MNE VÍTÁNA.

Když měla Dětská císařovna za sebou i tyto poslední příčky, lehce si povzdychla a podívala se na sebe. Široké bílé šaty měla roztrhané, zůstaly viset v cárech na všech těch pomlčkách, háčcích a trnech žebříku z písmen. Nu, pro ni to nebyla žádná novinka, že ji písmena neměla ráda. Bylo to vzájemné.

Před sebou viděla vejce a kulatý otvor, kde končil žebřík. Prošla otvorem. Ten se za ní okamžitě zavřel. Stála ve tmě bez hnutí a čekala, co se bude dít.

Ale zpočátku se nedělo nic.

„Tady jsem,“ řekla nakonec tiše do tmy. Její hlas se rozléhal jako ve velkém prázdném sále — nebo to byl nějaký jiný, mnohem hlubší hlas, který jí odpovídal stejnými slovy?

Po jisté době začala císařovna rozeznávat v temnotě slabou, načervenalou zář. Vycházela z knihy, která se otevřená vznášela uprostřed vejčitého prostoru. Ležela našikmo, takže se dala rozpoznat vazba z měděné zbarveného hedvábí. A podobně jako klenot na císařovnině krku, i desky knihy zdobili dva hadi, kteří se navzájem kousají do ocasu a vytvářejí ovál. A v oválu stál název:

NEKONEČNÝ PŘÍBĚH

V Bastiánově hlavě zavládl zmatek. To je přece přesně tatáž kniha, v jaké si právě čte! Ano, nebylo pochyb, mluvilo se tu o knize, kterou držel v ruce. Ale jak se mohla vyskytovat kniha v sobě samé?

Dětská císařovna přistoupila zcela blízko a uviděla nyní na druhé straně té vznášející se knihy tvář muže, která byla odspodu, z rozevřené knihy, modře ozářena. Zář vycházela z modrozeleného písma v knize.

Mužova tvář vypadala jako kůra prastarého stromu, tak hluboko ji rozrývaly vrásky. Muž měl bílý a splývavý vous, oči mu ležely tak hluboko v důlcích, že nebyly vidět. Na sobě měl modrou mnišskou kutnu s kapuci na hlavě a v ruce držel pisátko, jímž zapisoval do knihy. Nezdvihl zrak.

Dětská císařovna stála dlouho mlčky a dívala se na něho. Muž vlastně nepsal, pisátko mu spíš pomalu klouzalo po prázdné stránce a písmena a slova se tvořila jakoby sama od sebe, vynořovala se z prázdna.

Dětská císařovna četla, co tam stálo, a bylo to právě to, co se v tuto chvíli odehrávalo, totiž: „Dětská císařovna četla, co tam stálo...“

„Zapíšeš všechno, co se děje,“ řekla.

„Všechno, co zapíšeš, se stane,“ zněla odpověď. A zase to byl ten hluboký, temný hlas, který zaslechla jako ozvěnu vlastního hlasu.

Zvláštní bylo, že stařec z Putující hory neotvíral ústa. Její i svoje slova zapisoval a císařovna je slyšela tak, jako by se jen rozpomínala, že je stařec právě pronesl. „Ty a já,“ zeptala se, „a celá Fantázie — to všechno je zapsané v této knize?“

Muž psal a císařovna současně slyšela jeho odpověď.

„Tak to není. Tato kniha je celá Fantázie a ty a já.“

„A kde je tato kniha?“

„V knize,“ zněla zapsaná odpověď.

„Pak je to jen zdání a jeho odraz?“

Muž psal a císařovna ho slyšela říkat:

„Co ukazuje zrcadlo, které se zrcadlí v jiném zrcadle? Víš to, Zlatooká vládkyně veškerých přání?“

Dětská císařovna chvíli mlčela a stařec hned zapsal, že mlčí.

Pak tiše řekla: „Potřebuji tvou pomoc.“

„Vím,“ odpověděl a psal.

„Ano,“ mínila císařovna, „tak to asi musí být. Jsi vzpomínkou Fantázie a víš všechno, co se až do této chvíle přihodilo. Ale nemohl bys ve své knize zalistovat dopředu a podívat se, co se teprve stane?“

„Dál jsou jen prázdné stránky!“ zněla odpověď. „Můžu hledět jen zpátky na to, co se odehrálo. Mohl jsem to číst, zatímco jsem to zapisoval. A vím to, protože jsem to četl. A zapsal jsem to, protože

se to stalo. Tak se píše Nekonečný příběh sám prostřednictvím mé ruky.“

„Ty tedy nevíš, proč jsem přišla za tebou?“

„Nevím,“ slyšela jeho temný hlas, zatímco muž psal, „a přál bych si, abys to nebyla bývala učinila. Mnou se stane všechno nezměnitelným a definitivním — také ty, Zlatooká vládkyně veškerých přání. Toto vejce je tvým hrobem a tvou rakví. Vešla jsi do vzpomínky Fantázie. Jak bys mohla toto místo znovu opustit?“

„Každé vejce,“ odpověděla císařovna, „je počátek nového života.“

„Což platí jen tenkrát,“ psal a říkal stařec, „jestliže jeho skořápka praskne.“

„Můžeš ji otevřít,“ zvolala Dětská císařovna, „vpustil jsi mne dovnitř.“

Stařec vrtěl hlavou a zapisoval.

„To způsobila tvá síla. Ale když jsi nyní uvnitř, už ji nemáš. Jsme tu zavřeni navždy. Opravdu, neměla jsi sem chodit! To je konec Nekonečného příběhu.“

Dětská císařovna se usmála a nevypadala ani za mák znepokojeně. „Ty a já,“ poznamenala, „to už nedokážeme. Ale existuje někdo, kdo to svede.“

„Stvořit nový začátek,“ psal stařec, „může jen dítě člověka.“

„Ano,“ souhlasila Dětská císařovna, „dítě člověka.“

Stařec z Putující hory zdvihl pomalu pohled a poprvé se podíval na Dětskou císařovnu. Bylo to, jako by jeho pohled přicházel z druhého konce vesmíru, z tak veliké dálky a z takové temnoty se na ni upíral. Oplatila mu svými zlatými očima a neuhnula před jeho zrakem. Jako by sváděli mlčenlivý a nehybný boj. Nakonec se staroch znovu sklonil nad svou knihou a napsal:

„Dodržuj hranice, které jsou dány i tobě!“

„To mám také v úmyslu,“ odpověděla, „ale ten, o němž mluvím a na něhož čekám, ty hranice již překročil. Čte v knize, do které ty zapisuješ, a slyší každé slovo, které proneseme. Je tedy u nás.“

„To je pravda,“ slyšela císařovna starcův hlas, „také on již patří neodvolatelně do Nekonečného příběhu, protože je to i jeho příběh.“

„Vyprávěj mi ho!“ přikázala Dětská císařovna. „Ty, jenž jsi paměť Fantázie, vyprávěj mi ho — od samého začátku a slovo za slovem, tak jak jsi ho zapsal!“

Píšící ruka starého muže se roztřásla.

„Jestli to udělám, pak musím všechno napsat znovu. A co napíšu, to se bude znovu odehrávat.“

„Ať se tak stane!“ prohlásila Dětská císařovna.

Bastián zneklidněl.

Co měla za lubem? Nějak to souviselo s ním. Ale když se dokonce i starci z Putující hory začala třást ruka...

Staroch psal a pronášel:

„Jestliže příběh ten nekonečný
sám sebe obsahuje,
skončí se koloběh, jenž je věčný,
svět v této knize u konce je!“

A Dětská císařovna odpovídala:

„Když hrdina však mladý
posílí naše zřídle řady,
může se život zas rozvinout.
Jen musí se už rychle rozhodnout!“

„Skutečně, jsi hrozná,“ říkal a psal starý muž, „to znamená konec bez konce. Vstoupíme do kruhu věčného návratu. Z něho nemůžeme uniknout.“

„My ne,“ souhlasila a její hlas už nezněl jemně, nýbrž byl tvrdý a jasný jako diamant, „ale ani on ne — leda by nás všechny zachránil.“

„Opravdu chceš vložit všechno do rukou nějakého dítěte?“

„Chci.“

A pak tišeji dodala:

„Vidíš snad jinou možnost?“

Zavládlo dlouhé ticho, pak se ozval temný starcův hlas:

„Ne.“

Hluboce se skláněl nad knihou, do níž zapisoval. Kapuce mu zakrývala tvář tak, že už nebyla vidět.

„Pak učiň, oč jsem tě požádala!“

Stařec se podrobil vůli Dětské císařovny a začal Nekonečný příběh vyprávět od začátku.

V tom okamžiku se změnila barva záře, vycházející ze stránek knihy. Byla nyní narudlá jako písmena, která vznikala pod starcovým písátkem. I jeho mnišská kutna a kapuce měly nyní měděnou barvu. A zatímco psal, zněl současně i jeho hluboký hlas.

Také Bastián jej zcela zřetelně slyšel.

Přesto byla pro něho první slova, která stařec pronášel, nesrozumitelná. Zněla přibližně jako „Táiravkitna rednaerok dárnok lerak“.

Zvláštní, pomyslel si Bastián, proč ten staroch najednou mluví cizím jazykem? Nebo to snad byla nějaká kouzelná průpovídka?

Starcův hlas mluvil dál a Bastián mu musel naslouchat.

„Tento nápis byl na skleněných dveřích malého krámků, ale takhle vypadal samozřejmě jen tehdy, když se člověk díval z vnitřku šeré místnosti skrz sklo ven na ulici.“

Venku bylo pošmourné, sychravé listopadové ráno a lilo jako z konve. Kapky stékaly po skle a přes kudrlinkovitá písmena. Skrz sklo nebylo vidět nic víc než deštěm zmáčenou zeď na protější straně ulice.“

Tenhle příběh vůbec neznám, uvažoval Bastián trochu zklamaně, v knize, kterou jsem až dosud četl, nic takového není.

No ano, teď zřejmě vychází najevo, že jsem se celou tu dobu přece jen mýlil. Skutečně jsem už věřil, že stařec začne Nekonečný příběh vyprávět od začátku.

„Vtom někdo rozrazil dveře tak zhurta, že se hrozen mosazných zvonečků visících nad nimi rozčileně rozbíbal a dlouho se nemohl uklidnit.

Původcem toho rozruchu byl malý, obtloustlý chlapec, starý asi tak deset jedenáct let. Tmavohnědé mokré vlasy mu visely do tváře, kabát měl promočený a kapalo z něho, přes rameno nesl školní brašnu. Byl pobledlý a celý zadýchaný, ale v naprostém protikladu k předchozímu spěchu stál teď v otevřených dveřích jako přikovaný...“

Když to Bastián četl a zároveň slyšel hluboký hlas starce z Putující hory, začalo mu hučet v uších a před očima se mu dělaly mžítiky.

Co se tam vyprávělo, byl jeho vlastní příběh! A byl v Nekonečném příběhu. On, Bastián, vystupuje jako postava v knize, za jejíhož čtenáře se až dosud pokládal! A kdo ví, který jiný čtenář o něm právě čte a také on se domnívá, že je jen čtenář — a tak dál až do nekonečna!

Teď dostal Bastián strach. Najednou měl pocit, že se dusí. Cítil se jako ve vězení. Chtěl přestat, už nechtěl číst dál.

Ale hluboký hlas starce z Putující hory vyprávěl dál a dál

a Bastián proti tomu nemohl nic podniknout. Zacpal si uši, ale nebylo to nic platné, neboť hlas zněl v jeho nitru. Ačkoliv už dávno tušil, že si jen něco namlouvá, křečovitě se držel myšlenky, že ta shoda s jeho vlastním příběhem přece jen není nic než bláznivá souhra okolností,

ale hluboký hlas mluvil neúprosně dál

a nyní Bastián zcela zřetelně slyšel, jak hlas říká:

„...slušného vychování nemáš za pětník, jinak by ses nejdřív aspoň představil.“ „Jmenuji se Bastián,“ řekl kluk, „Bastián Baltazar Bux.“

V tomto okamžiku učinil Bastián krutou zkušenost: Můžeme být přesvědčeni, že si něco přejeme — třeba celá léta —, dokud víme, že naše přání je nesplnitelné. Jakmile ale najednou stojíme před možností, že se vysněné přání může splnit, pak si přejeme už jen jedno: Kéž bychom si to byli bývali nikdy nepřáli.

Aspoň takhle se vedlo Bastiánovi.

Ted', když šlo neúprosně do tuhého, nejradši by utekl někam daleko. Jenomže v jeho případě už neexistovalo „někam daleko“. A proto udělal, co mu pochopitelně vůbec nemohlo pomoci: Začal dělat mrtvého brouka, který leží na zádech. Chtěl předstírat, že vůbec není, chtěl být zticha jako myška a chtěl se udělat co nejmenším.

Stařec z Putující hory pokračoval ve vyprávění a zároveň znovu zapisoval, jak Bastián ukradl knihu, jak uprchl na půdu školy a jak se tam dal do čtení. A nyní znovu začalo Átrejovo Velké hledání, přišel k prastaré Morle a našel Falka v Ygramulině síti nad Bezednou propastí, kde zaslechl Bastiánův ulekaný výkřik. Ještě jednou ho vyléčila stará Urgla a Engywuk ho poučoval. Prošel třemi magickými branami a vešel do Bastiánova obrazu a mluvil s Uyulálou. A pak přišli větrní obři a Přízračné město a Gmork a Átrejova záchrana a návrat do Slonovinové věže. A mezitím se odehrálo také všechno to, co zažil Bastián, jak zapálil svíčky a jak zahlédl Dětskou císařovnu a jak ona marně čekala, že Bastián přijde. A ještě jednou se vydala na cestu, aby hledala starce z Putující hory a znovu vystoupala po žebříku z písmen a vešla do vejce a zase znovu se zopakoval celý rozhovor, který ti dva spolu vedli a který končil tím, že stařec z Putující hory začal psát a vyprávět Nekonečný příběh.

A zde začalo všechno znovu — beze změny a nezměnitelné — a znovu všechno skončilo u setkání Dětské císařovny se starcem z Putující hory, který zase znovu začal psát a vyprávět Nekonečný příběh...

...a tak by to pokračovalo až do věčnosti, neboť bylo vyloučeno, aby se na průběhu věcí něco změnilo. Jedině on, Bastián, mohl zasáhnout. A musel to udělat, jestli nechtěl zůstat uzavřený do tohoto koloběhu. Připadalo mu, že se příběh opakoval už tisíckrát, ne, jako

by neexistovalo předtím a potom, jako by všechno bylo navěky pořád tady. Teď pochopil, proč se starci roztrásla ruka. Kruh věčného návratu byl konec bez konce!

Bastián necítil, že mu po tváři tečou slzy. Skoro jako beze smyslu se náhle rozkřičel:

„Měsíčnice! Už jdu!“

V tu chvíli se odehrálo několik věcí současně.

Jakási nesmírná síla rozbila skořápku velkého vejce a kolem se rozléhalo temné dunění hromu. Pak se odněkud zdaleka přihnala smršť

a vylétla ze stránek knihy, kterou měl Bastián na kolenou, až se jí listy divoce roztřepaly. Bastián cítil tu bouři ve vlasech a na tváři, skoro mu brala dech, plameny svíček v sedmiramenném svícnu se roztančily a lehly si vodorovně, a pak nový, ještě prudší závan smrště vletěl do knihy a svíčky zhasly.

Věžní hodiny odbily dvanáctou.

XIV.

P E R E L Í N,
N O Č N Í L E S

XIV.

PERELÍN, NOČNÍ LES

MĚSÍČNICE, už jdu!“ pronesl Bastián ještě jednou tiše do tmy. Cítil, jak z toho jména vychází nepopsatelně sladká, útěšná síla, která jej celého vyplňovala. Proto si je hned ještě několikrát pro sebe zopakoval:

„Měsíčnice! Měsíčnice! Už jdu, Měsíčnice! Už jsem tady.“

Ale kde byl?

Neviděl sice ani záblesk nějakého světélka, ale již ho neobklopovala studící temnota půdy, nýbrž sametová, teplá tma, v níž se cítil bezpečně a šťastně. Veškerý strach a stísněnost z něho spadly. Vzpomínal na ně už jen jako na něco velmi vzdáleného. Bylo mu tak vesele a lehce u srdce, že se dokonce potichu zasmál.

„Měsíčnice, kde jsem?“ zeptal se.

Už necítil tíhu vlastního těla. Hmatal rukama kolem sebe a uvědomil si, že se vznáší. Už tu nebyly žádné zíněnky a žádná pevná zem pod nohama.

Byl to čarokrásný, dosud neznámý pocit, pocit uvolněnosti a nekonečné svobody. Už k němu nemohlo dosáhnout nic, co ho předtím kdy tížilo a trápilo.

Vznášel se snad nakonec někde ve vesmíru? Ale ve vesmíru jsou přece hvězdy a on nic takového neviděl. Byla tu jen sametová temnota a Bastián se cítil tak dobře, jako nikdy předtím v životě. Neumřel snad?

„Měsíčnice, kde jsi?“

A nyní zaslechl hlásek něžný jako hlas ptáčka, a ten mu odpověděl a možná mu odpovídal už předtím, aniž si to Bastián uvědomoval. Slyšel jej zcela blízko, a přesto by nedokázal povědět, odkud přichází:

„Tady jsem, můj Bastiáne.“

„Měsíčnice, jsi to ty?“

Zasmála se zvláštěně zpěvavým způsobem.

„Kdo jiný by to byl. Přece jsi mi právě dal toto krásné jméno. Děkuji ti za ně. Buď mi vítán, můj zachránce a hrdino.“

„Kde jsme, Měsíčnice?“

„Jsem u tebe a ty jsi u mne.“

Bylo to jako rozhovor ve snu, a přesto Bastián zcela bezpečně věděl, že je vzhůru a že nespí.

„Měsíčnice,“ šeptal, „je to teď konec?“

„Ne,“ odpověděla, „je to začátek.“

„Kde je Fantázie, Měsíčnice? Kde jsou všichni ostatní? Kde je Átrej a Falco? Zmizelo všechno? A co stařec z Putující hory a jeho kniha? Už neexistují?“

„Fantázie znovu vznikne z tvých přání, můj Bastiáne. A já způsobím, že se stane skutečností.“

„Z mých přání?“ opakoval užasle Bastián.

„Víš přece,“ slyšel sladký hlas, „že mi říkají Vládkyně veškerých přání. Co si budeš přát?“

Bastián přemýšlel a pak se opatrně zeptal:

„Kolik přání smím vyslovit?“

„Kolik chceš — čím víc, tím líp, můj Bastiáne. Tím bohatší a rozmanitější bude Fantázie.“

Bastián byl překvapen a nadšen. Ale právě proto, že měl najednou nekonečně možností, nepřišel ani na jediné přání.

„Nic mě nenapadá,“ řekl nakonec.

Chvilí bylo ticho, pak Bastián uslyšel něžný ptačí hlásek:

„To je zlé.“

„Proč?“

„Protože pak už nebude existovat žádná Fantázie.“

Bastián zmateně mlčel. To, že všechno závisí jen na něm, mu trochu kazilo onen příjemný pocit neomezené svobody.

„Proč je taková tma, Měsíčnice?“ zeptal se.

„Začátek je vždy temný, můj Bastiáne.“

„Rád bych tě ještě jednou viděl, Měsíčnice, víš, jako v tu chvíli, kdy ses na mě podívala.“

Znovu slyšel tichý, zpěvavý smích.

„Proč se směješ?“

„Protože mám radost.“

„Z čeho?“

„Právě jsi vyslovil své první přání.“

„A splníš mi je?“

„Ano, natáhni ruku!“

Bastián ji natáhl a ucítil, že mu něco položila na dlaň. Bylo to maličké, ale zvláště těžké. Vycházel z toho chlad a bylo to tvrdé a jakoby mrtvé.

„Co to je, Měsícnice?“

„Zrnko písku,“ odpověděla. „To je vše, co zbylo z mé nekonečné říše. Daruji ti je.“

„Děkuji,“ řekl udivený Bastián. Opravdu nevěděl, co by si s takovým dárkem měl počít. Kdyby to aspoň bylo něco živého!

Zatímco přemýšlel, co od něho Měsícnice asi očekává, ucítil na jednou na dlani jemné šimrání. Podíval se důkladněji.

„Jen podívej, Měsícnice!“ zašeptal. „Vždyť to začíná svítit a třpytit se! A tady — vidíš to? — z toho vylézá maličký plamínek. Ne, to je přece klíček! Měsícnice, vždyť to není zrnko písku. To je svítící semínko a z něho vyráží klíček!“

„Dobrá práce, Bastiáne,“ slyšel Bastián císařovnu. „Vidíš, je to pro tebe docela snadné.“

Z tečičky na Bastiánově dlani vycházela slaboulinká záře, rychle však sílila a ze sametové tmy se vyloupily ty dvě tak rozličné dětské tváře, sklánějící se nad tím zázrakem.

Bastián pomalu stáhl ruku a zářící bod se dál vznášel mezi nimi jako malá hvězda.

Klíček jim rostl přímo před očima. Vyvinuly se z něho listy a stonky, vyrazila poupata a rozvinula se do divukrásných, všemi barvami svítících a fosforeskujících květů.

Už se začaly tvořit malé plody, které, jakmile dozrály, explodovaly jako miniaturní rakety a kolem dokola se jako pestrý déšť jisker rozprskla nová semínka.

Z nových semen opět vyrostly rostliny, měly však už jiné tvary, podobaly se listům kapradiny nebo malým palmám, kuličkám kaktusů, přesličkám nebo sukovitým stromečkům. Každá rostlina žhnula a zářila jinou barvou.

Brzy byla sametová temnota kolem Bastiána a Měsíčnice, nad nimi a pod nimi a na všech stranách plná pučících a bujících svítících rostlin. Barvami hýčící míč, nový, zářivý svět se vznášel v neurčitu, rostl a rostl a v jeho nejvnitřnějším středu seděli Bastián a Měsíčnice, drželi se za ruce a užaslýma očima sledovali ten divukrásný rej.

Zdálo se, že rostliny jsou nevyčerpatelné ve vytváření stále nových tvarů a barev. Rozvírala se na nich stále větší poupata, vyrážely stále bohatší hrozny květů. A veškeré to bujení se odehrávalo v naprostém tichu.

Už za chvíli byly rostliny vysoké jako slunečnice, ba některé z nich dorostly do výše ovocných stromů. Byly tu vějíře z dlouhých, smaragdově zelených listů nebo květy jako páví ocasy se spoustou očí v barvě duhy. Jiné rostliny se podobaly pagodám z rozevřených deštníků z fialového hedvábí, uspořádaných nad sebou. Některé tlustší kmeny byly do sebe zapletené jako copy. Protože byly průsvitné, vypadaly jako z růžového skla, osvětleného zevnitř. A byly tu chumáče květů, podobné velkým hroznům z modrých a žlutých lampiónů. Na mnoha místech visely statisíce malých narcisek jako stříbrně se třpytící vodopády nebo temně zlaté závěsy ze zvonků s dlouhými střapcovitými tyčinkami. A stále bujněji a hustěji se rozrůstaly tyto zářivé noční rostliny a proplétaly se mezi sebou do nádherné spleti z mlžného světla.

„Musíš tomu dát jméno!“ šeptala Měsíčnice.

Bastián přikývl.

„Perelín, noční les,“ pronesl.

Podíval se Dětské císařovně do očí — a ještě jednou se mu přihodilo to, co se s ním stalo tenkrát, když se jejich oči setkaly poprvé. Seděl tu jako začarovaný a díval se na ni a nemohl od ní odtrhnout zrak. Při prvním setkání ji viděl smrtelně nemocnou, nyní byla mnohem, mnohem krásnější. Její rozedrané roucho už bylo zas jako nové a po sněhobílém hedvábí a sněhobílých vlasech se míhal odlesk pestrobarevných, něžných světel. Bastiánovo přání se splnilo.

„Měsíčnice,“ koktal zaraženě Bastián, „jsi už zase zdravá?“

Usmála se.

„Cožpak to nevidíš, můj Bastiáne?“

„Přál bych si, aby to věčně zůstalo jako teď.“

„Věčnost je jen okamžik,“ odpověděla.

Bastián mlčel. Nerozuměl její odpovědi, ale na hloubání teď neměl náladu. Nechtěl nic, jen před ní sedět a dívat se na ni.

Bující houština ze zářících rostlin pozvolna vytvořila kolem obou husté mřížoví, barvami hýřící pletivo, které je obklopilo jako veliký, kulatý stan z kouzelných koberců. Proto si Bastián nevšímal toho, co se děje venku. Nevěděl, že Perelín roste dál a že jednotlivé rostliny jsou pořád větší. A že ještě pořád všude prší semínka jako malé jiskřičky a z nich vyrůstají nové klíčky.

Bastián seděl, zcela ponořený do pohledu na Měsíčnici.

Nemohl by říci, jestli uplynulo hodně nebo málo času, když mu Měsíčnice zakryla oči rukou.

„Proč jsi mě nechal na sebe tak dlouho čekat?“ zeptala se ho. „Proč jsi mě nutil, abych se vydala ke starci z Putující hory? Proč jsi nepřišel, když jsem tě volala?“

Bastián polkl.

„To bylo proto, že —,“ vymáčkl ze sebe rozpačitě, „— myslel jsem — bylo v tom všechno možné, taky jsem měl strach — ale hlavně jsem se před tebou styděl, Měsíčnice.“

Stáhla ruku a udiveně se na něho podívala.

„Styděl? A z jakého důvodu?“

„No,“ soukal ze sebe Bastián, „tím chci říct, že jsi určitě čekala na někoho, kdo by se k tobě hodil.“

„A ty?“ vyptávala se Měsíčnice. „Ty se ke mně nehodíš?“

„Totiž,“ koktal Bastián a cítil, jak rudne, „myslím tím někoho, kdo je odvážný a silný a krásný — nějaký princ či tak něco — rozhodně ne někdo takový, jako jsem já.“

Sklopil oči a slyšel, jak se Měsíčnice znovu směje tím tichým zpěvavým způsobem.

„Vidíš,“ řekl, „teď se mi směješ už i ty!“

Rozhostilo se dlouhé ticho a když se Bastián konečně odvážil vzhlednout, uviděl, že se k němu sklonila zcela blizoučko. Tvář jí zvažněla.

„Chci ti něco ukázat, můj Bastiáne,“ řekla Měsíčnice, „podívej se mi do očí!“

Bastián to udělal, i když se mu roztlouklo srdce a trochu se mu zatočila hlava.

Teď spatřil ve zlatém zrcadle jejích očí postavu, zpočátku malou a jako ve velké dálce. Postava rostla a byla stále zřetelnější. Byl to nějaký chlapec, přibližně jeho věku, ovšem štíhlý a velmi krásný. Měl hrdý vzhled a držel se zpříma, tvář měl ušlechtilou, úzkou a mužnou. Vypadal jako nějaký orientální princ. Na hlavě mu seděl turban z modrého hedvábí, ze stejné látky byl i stříbrem vyšíváný kabátec, který mu sahal až po kolena. Nohy vězely ve vysokých rudých jezdeckých botách z jemné, měkké kůže, s ohnutými špičkami. Z ramen mu až na zem splýval stříbrně se třpytící plášť s vysokým ohnutým límcem. Nejkrásnější na chlapci byly jeho ruce, útlé a vznešené, které však přesto vypadaly jako neobyčejně silné.

Bastián zíral na ten obraz celý unesený a nadšený. Nemohl se vynadávat. Právě se chtěl zeptat, kdo že jen ten krásný mladý královský syn, když ho jako bleskem zasáhlo poznání, že je to on sám.

Díval se na svůj vlastní zrcadlový odraz v mandlovi zlatých očích Měsíčnice!

Těžko se dá popsat slovy, co se s ním v tom okamžiku stalo. Bylo to okouzlení, které ho odneslo z něho samotného, jako když člověk omdlí, odneslo ho to někam daleko, a když ho to opět pustilo a Bastián zas přišel k sobě, zjistil, že nabyl podoby onoho krásného chlapce, jehož obraz předtím spatřil.

Obhlížel se a všechno bylo takové jako v očích Měsíčnice, jemné měkké holínky z rudé kůže, modrý stříbrem vyšíváný kabátec, turban, dlouhý třpytivý plášť, jeho postava a — pokud mohl soudit — také jeho tvář. S údivem si hleděl na ruce.

Obrátil se po Měsíčnici.

Už tam nebyla!

Byl sám v tom kulatém prostoru, vytvořeném onou ohnivě svítící houštinou.

„Měsíčnice!“ volal na všechny strany. „Měsíčnice!“

Žádná odpověď.

Bezradně si sedl. Co by měl nyní podniknout? Proč ho tu nechala samotného? Kam by se měl vydat — pokud vůbec může a není tu zavřený jako v kleci?

Jak tak seděl a snažil se uhodnout, co asi bylo příčinou, že ho Měsíčnice bez vysvětlení a bez slůvka rozloučení opustila, hrály si jeho prsty se zlatým amuletem, který mu visel na krku.

Prohlédl si ho a vykřikl překvapením.

Byl to AURYN, klenot, třpyt, odznak Dětské císařovny, jenž jeho nositele povyšoval na císařovninu zástupce! Měsíčnice mu zanechala svou moc nad všemi bytostmi a předměty Fantazie. A dokud bude tento symbol nosit, bude to tak, jako by byla s ním.

Bastián se dlouho díval na oba hady, na světlého i tmavého, jak se navzájem koušou do ocasu a tvoří ovál. Pak medailon otočil a ke svému údivu našel na zadní straně nápis. Byla to čtyři krátká slova, napsaná zvláštními zakroucenými písmeny:

*KONEJ,
CO SI PŘEJEŠ*

O tom ale v Nekonečném příběhu zatím nebyla ani zmínka. Že by si Átrej nápisu nevšiml?

To však teď nebylo důležité. Důležité bylo jedině, že slova mu dovoľovala, ne, přímo ho vyzývala, aby dělal, nač měl chuť.

Bastián přistoupil ke stěně z rostlin zářících všemi barvami, aby se podíval, zda a kudy by mohl proklouznout ven. S potěšením zjistil, že se ta barevná stěna dá uprostřed snadno rozhrnout, jako když odtáhneme ke straně závěs. Vyšel ven.

Noční rostliny se mezitím dál něžně a zároveň mocně rozrůstaly a z Perelínu se mezitím stal les, jaký před Bastiánem lidské oko ještě nespatriilo.

Největší kmeny teď byly vysoké a silné jako kostelní věže — a přesto rostly pořád dál a nepřestávaly růst. Na mnoha místech stály tyto mléčně se třpytící obrovské sloupy tak těsně vedle sebe, že se mezi nimi už nedalo projít. A ještě stále padala na zem nová semena jako déšť jisker.

Když Bastián procházel zářivým dómem tohoto lesa, snažil se, aby na zemi nezašlápl žádný z plamínkovitých klíčků. Ale brzy se

ukázalo, že to nejde. Nebyla tam totiž už ani píd' půdy, kde by něco nerašilo. Tak šel nakonec bezstarostně dál, kudy mu obrovské kmeny dovolovaly projít.

Bastián měl radost, že je krásný. Vůbec mu nevadilo, že tu není nikdo, kdo by ho obdivoval. Naopak, byl rád, že má toto potěšení výlučně pro sebe. Už mu vůbec nezáleželo na obdivu těch, kteří se mu dosud posmívali. Už ne. Myslel na ně skoro se soucitem.

V tomto lese, kde neexistují roční doby a ani střídání dne a noci, byl také prožitek času něco úplně jiného, než jak jej Bastián chápal dosud. A tak nevěděl, jak dlouho se tu již prochází. Postupně se však jeho radost z toho, že je krásný, proměnila v něco jiného: Stalo se mu to samozřejmostí. Ne že by byl z toho méně šťastný, jenom mu připadalo, že nikdy neznal nic jiného.

Mělo to svůj důvod. Ale ten se měl Bastián dozvědět až mnohem, mnohem později a zatím o něm neměl sebemenší tušení. Kvůli kráse, kterou dostal darem, totiž postupně zapomínal, že kdysi býval tlustý, neohrabaný chlapec s nohama do x.

Dokonce i kdyby si toho povšiml, určitě by mu na té vzpomínce nijak zvlášť nezáleželo. Ale zapomínání postupovalo naprosto nepozorovatelně. A když vzpomínka úplně zmizela, připadalo mu, že byl vždycky takový jako teď. A právě tím bylo uspokojeno jeho přání být krásný, neboť ten, kdo jím byl vždycky, ten si nemusí přát, aby se jím stal.

Stěží dorazil k tomuto bodu, když dokonce začal pociťovat jakousi nespokojenost a probudilo se v něm nové přání. Být jen krásný, to vlastně není nic pořádného! Chtěl být také silný, silnější než všichni ostatní. Ten nejsilnější!

Jak se tak procházel nočním lesem Perelínem, dostal hlad. Sem tam utrhl některý z podivně tvarovaných, svítících plodů a opatrně zkoušel, jestli se dají jíst. Nejen to, zjistil potěšené, dokonce výtečně chutnaly, některé trpce, jiné sladce, některé trochu hořce, ale všechny byly velice chutné. Za chůze pojídal jeden plod za druhým a přitom cítil, jak mu do údů proudí zázračná síla.

Mezitím svítící lesní podrost kolem něho zhoustl tak, že mu zclonil veškerý výhled. A nadto začaly ještě i seshora růst liány a vzduchové kořeny a spojily se s křovím do neproniknutelné houštiny.

Bastián si hranou ruky klestil cestu a houští se rozestupovalo jako pod úderý mačety. Hned za ním se však průsek znovu zavíral, tak dokonale, jako by nikdy neexistoval.

Bastián šel dál, ale pak mu cestu zatarasila zeď ze stromových obrů. Jejich kmeny se tísnily vedle sebe tak, že mezi nimi nezbyla ani škvíra.

Bastián do nich pustil oběma rukama — a ohnul dva stromy od sebe! Mezera se za ním opět neslyšně zavřela.

Vyrazil ze sebe divoký jásavý výkřik.

Byl pánem pralesa!

Nějakou dobu se bavil tím, že si razil cestu džunglí jako slon, který zaslechl volání divočiny. Sil mu neubývalo, ani na okamžik se nemusel zastavit, aby nabral dech, nepíchal ho v boku a srdce mu nebušilo, ba ani se nezapotil.

Ale nakonec se dosyta vyřádil a dostal chuť prohlédnout si Perelín, svou říši, také jednou z výšky, aby zjistil, kam až se rozprostírá.

Zkoumavě pohleděl nahoru, plivl si do dlaní, popadl jednu liánu a začal se po ní vytahovat vzhůru, jen tak, rukama, bez použití nohou, jak to vídal u artistů v cirkusu. Jako vybledlá vzpomínka z dávno uplynulých dob se mu na okamžik vynořil obraz, jak se k hýkavému potěšení celé třídy houpá na dolním konci šplhacího lana jako pytel mouky. Musel se usmát. Ti by valili oči a otvírali pusy, kdyby ho teď mohli vidět. Byli by pyšní, že ho znají. Ale on by si jich ani nevšiml.

Bez jediné přestávky dosáhl konečně větve, odkud visela liána. Posadil se na ni obkročmo. Větev byla silná jako bečka a zvnitřku načervenalé fosforeskovala. Bastián se na ní opatrně postavil a balancoval po ní ke kmenu. I zde mu hustá změť šlahounů bránila v cestě, ale Bastián si bez námahy proklestil cestu.

Kmen byl zde nahoře ještě pořád tak silný, že by ho pět mužů nedokázalo obepnout. Na další postranní větev, vyrůstající z kmene poněkud výš a jiným směrem, se z Bastiánova místa nedalo dosáhnout. Proto se skokem vrhl ke vzdušnému kořenu a houpal se na něm tak dlouho sem a tam, až se mu podařilo vyšvihnout k té vyšší větvi, opět mohutným skokem. Tam odtud se mohl vytáhnout k ještě vyšší

větvi. Byl už hodně vysoko, přinejmenším sto metrů, ale přes svítivou spleť listů a větví neviděl dolů.

Teprve když došplhal dvojnásob výš, našla se občas volná místa, která dovoľovala rozhled. Ovšem teprve tady to začalo být obtížné, právě proto, že tu bylo čím dál méně větví. A nakonec, když už byl skoro nahoře, se musel zastavit, protože nenašel nic, na čem by se mohl zachytit, než holý, hladký kmen, ale ten byl ještě stále silný jako telegrafní tyč.

Bastián se zadíval nahoru a zjistil, že kmen či lodyha končí asi po dvaceti metrech obrovským, temně rudě zářícím květem. Nebylo mu jasné, jak by se mohl zdola k němu dostat. Ale musel nahoru, protože tady, kde byl, nechtěl zůstat. Objal tedy tlustý stvol a těch posledních dvacet metrů vyšplhal vzhůru jako akrobat. Kmen se kýmal ze strany na stranu a ohýbal se jako stéblo trávy ve větru.

Konečně visel Bastián těsně pod květem, který se otvíral směrem vzhůru jako tulipán. Bastiánovi se podařilo vsunout ruku mezi okvětní plátky. Tam se zachytil, pomalu plátky rozevřel a vysoukal se nahoru.

Chvilku zůstal ležet, protože teď už byl přece jen trochu zadýchaný. Ale hned vstal a přes okraj rudě žhnoucího obrovského květu se rozhlížel na všechny strany jako z nějakého lodního koše.

Byl to nepopsatelně velkolepý pohled!

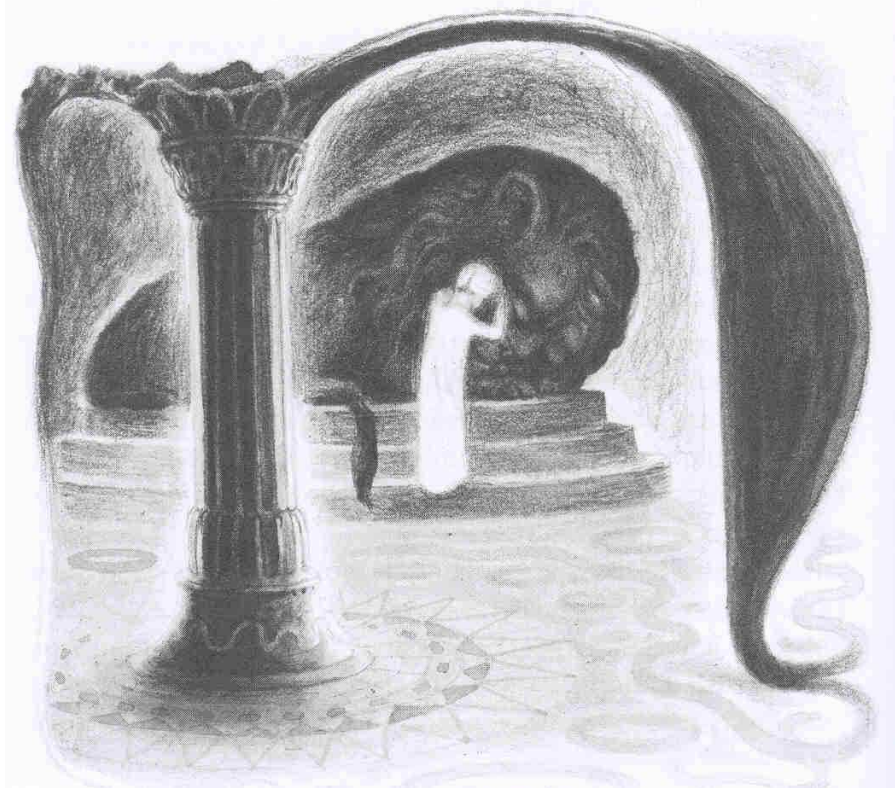
Rostlina, v jejímž květu stál, byla jednou z nejvyšších v celé džungli, a tak viděl hodně daleko. Nad ním byla ještě pořád sametová tma jako bezhvězdňé noční nebe, ale pod ním se donekonečna rozprostíraly vrcholky Perelínu v takové nádheře barev, až mu oči přecházely.

A Bastián dlouho stál a vpíjel ten obraz do sebe. Byla to jeho říše! On ji stvořil! Byl pánem Perelínu.

A ještě jednou se rozletěl jeho divoký jásavý výkřik dodaleka nad zářivou džunglí.

Noční rostliny ale mlčky, něžně a nezadržitelně rostly dál.

XV.
GOAB,
BAREVNÁ POUŠŤ

XV.

GOAB, BAREVNÁ POUŠŤ

NEMĚL zdání, jak dlouho spal v rudě žhnoucím obrovském květu, ale vyspal se dosyta. Když otevřel oči, uviděl, že se nad ním ještě pořád klene sametově černé noční nebe. Protáhl se a s uspokojením cítil, jak zázračnou sílu má ve všech údech.

A opět se s ním odehrála změna, aniž si toho povšiml. Přání, aby byl silný, se splnilo.

Když nyní vstal a pátravě se rozhlížel přes okraj obrovského květu, zjistil, že Perelín zřejmě mezitím přestal růst. Noční les se už moc nezměnil. Bastián nevěděl, že také to souviselo se splněním jeho přání a že současně vyhasla vzpomínka na vlastní slabost a neobratnost. Byl krásný a silný, ale jaksi mu to nestačilo. Dokonce mu to připadalo trochu změkčilé. Být krásný a silný stálo za něco jen tehdy, když je člověk i spartánsky otužilý, houževnatý a tvrdý. Jako Átrej. Ovšem mezi těmito zářivými květinami, kde stačilo jen natáhnout ruku po plodech, se k tomu nenaskýtala žádná příležitost.

Na východě nad obzorem Perelínu se začaly zachvívat první něžné perleťové odstíny ranního rozbřesku. A čím víc se jasnilo, tím víc bledlo světélkování nočních rostlin.

„To je dobře,“ řekl si Bastián, „už jsem si myslel, že se tu nikdy nerozední.“

Sedl si na dno kalichu a přemýšlel, co chce nyní dělat. Slézt znovu dolů a opět se procházet? Jistě, jako pán Perelínu si mohl razit stezky, kudy se mu zachtělo. Mohl se tu špacírovat dny, měsíce, možná roky. Džungle byla příliš velká, než aby z ní kdy našel cestu ven. Noční rostliny byly jistě krásné, ale natrvalo se tu Bastián usídlit nemínil. Něco jiného by bylo, kdyby třeba přešel poušť — největší poušť Fantázie! Ano, to by bylo něco, na co by člověk mohl být hrdý!

A v tom okamžiku ucítil, jak se celá obrovská květina prudce zachvěla. Stvol se ohnul a bylo slyšet praskání a šustění. Bastián se pevně zachytil, aby se nevykulil ven z květu, který se nakláněl stále

víc a teď už ležel vodorovně. Pohled na Perelín, jaký se mu tím naskytl, byl otřesný.

Slunce se vyhouplо nad obzor a ozářilo obraz zkázy. Z mohutných nočních květin už skoro nic nezbývalo. Daleko rychleji, než předtím vznikly, se nyní rozpadávaly v prudkém slunečním světle na prach a na jemný barevný písek. Už jen ojediněle čněly tu a tam kmeny několika stromových obrů a drobily se jako hrady z písku, když usychají. Poslední z rostlin, která jako by ještě odolávala, byla ta, v jejímž květu seděl Bastián. Když se však pokoušel přidržet okvětních plátků, změnilы se mu pod rukama v prach a jako obláček písku odvanuly pryč. Teď, když už nic nezakrývalo pohled dolů, také uviděl, v jak závratné výši se nalézá. Jestli se nechtěl vystavit nebezpečí, že se zřítí, musel se pokusit slézt dolů co nejrychleji.

Opatrně, aby ničím zbytečně neotřásl, vylezl Bastián z květu, sedl si obkročmo na stonek, který byl nyní ohnutý jako rybářský prut. Stěží dosedl a květ za ním už celý odpadl a v pádu se rozprášil do oblaku červeného písku.

Bastián se soukal dolů s největší obezřelostí. Na jeho místě by leckdo nesnesl pohled do strašlivé hloubky, nad níž se vznášel, a zachvácen panikou by se zřítil, ale Bastián netrpěl ani trochu závratí a zachoval si železné nervy. Věděl, že jediný ukvapený pohyb by mohl rostlinu zlomit. Nebezpečí ho nesmělo přimět k nerozvážnému činu. Pomalu se sunul dál a konečně se dostal k místu, kde už kmen nebyl tak prohnutý. A posléze stál zcela kolmo. Chlapec ho objal a centimetr po centimetru se spouštěl dolů. Často jej shora zasypal velký mrak barevného prachu. Postranní větve tam už žádné nebyly, a kde přece jen ještě čněl pahýl, hned se rozpadl, jakmile se Bastián pokusil použít jej jako oporu. Směrem dolů byl kmen stále silnější a už se nedal obejmut. A Bastián se nacházel ještě pořád přibližně ve výšce kostelní věže. Zastavil se, aby si rozmyslel, jak se bezpečně dostane dál.

Ovšem další mohutné zachvění, které stromem otřáslо, mu přetrhlo veškeré další uvažování. Co ze stromu ještě zbývalo, to se sesulo do sebe a vytvořilo horu ve tvaru špičatého kužele, po němž se Bastián kutálel dolů ve zběsilých kotrmelcích, několikrát se překotil a nakonec zůstal ležet u úpatí hory. Barevný prach, který klouzal za

ním, ho začal zasypávat, Bastián se však vyhrabal ven, vytřepal si písek z uší a ze šatů a párkrát od srdce zaklel a odplivl si. Pak se rozhlédl kolem.

Uviděl neskutečné divadlo: Všude kolem se pomalu pohyboval písek, skoro jako by tekł. V podivných vírech a proudech se sunul sem, pak zas tam, hromadil se do pahorků a dun nejrozličnější výšky a rozlohy, ale vždy měl zcela určitou barvu. Světlemodrý písek se nahrnul do bleděmodrého přesypu, zelený vytvořil zelenou hromadu a fialový písek zas fialovou. Perelín mizel a měnil se v poušť, ale v jakou poušť!

Bastián vyšplhal na dunu z purpurového písku a kolem sebe nespatrił nic než pahorek za pahorkem ve všech myslitelných barvách. Neboť každá výšina měla vlastní odstín, a ten se u jiných neopakoval. Kopeček hned vedle byl kobaltově modrý, jiný zas šafránově žlutý, za ním svítil jeden kopec karmazínovou červení, další byl indigový, jablkově zelený, nebesky modrý, oranžový, broskvově růžový, slézový, tyrkysově modrý, šeříkový, mechově zelený, rubínově rudý, umbrově hnědý, indicky žlutý, rumělkový a modrý jako lapis lazuli. A tak to šlo pořád dál od obzoru k obzoru, až oči přecházely. Mezi pahorky se vinuly zlaté a stříbrné potoky z písku a oddělovaly ty barvy od sebe.

„Tohle,“ pronesl Bastián zvučným hlasem, „je Goab, barevná poušť!“

Slunce stoupalo výš a výš a vedro bylo vražedné. Nad pestrými pískovými dunami se chvěl rozpálený vzduch a Bastiánovi došlo, že se octl v opravdu svízelné situaci. V této poušti nemůže zůstat, to bylo jisté. Pokud se mu nepodaří, aby z ní unikl, pak zanedlouho zahyne žízni.

Bezděčně si sáhl na prsa po odznaku Dětské císařovny v naději, že jej povede. Pak se dal srdnatě na cestu.

Šplhal na jednu dunu za druhou, na druhé straně se zas pískem brodil dolů, probíjovával se hodinu za hodinou vpřed, aniž by spatřil něco jiného než pahorky a za nimi zase další pahorky. Jen jejich barvy se neustále měnily. Skvělá tělesná síla mu teď nebyla na nic, neboť vzdálenosti v poušti se nedají pokořit silou. Vzduch byl jak chvě-

jivý žhavý dech pekla a stěží se dal dýchat. Jazyk se mu lepil na patro a tvář měl zalitou potem.

Slunce se změnilo v ohnivý vír uprostřed nebes. Stálo tam a jako by se nemínilo pohnout dál. Tento pouštní den trval právě tak dlouho jako noc nad Perelínem.

Bastián šel dál a dál. Oči ho pálily a jazyk v ústech cítil jako kus vydělané kůže. Ale nevzdával se. Tělo měl vyschlé a krev v žilách mu zhoustla tak, že už skoro nechtěla proudit. Ale šel dál, pomalu, krok za krokem, beze spěchu a bez zastávek, jako to dělají všichni zkušení cestovatelé pouští. Nevšímal si, jak velice trpí tělo žízní. Probudila ve v něm tak železná vůle, že ji nemohly zlomit ani únava, ani strádání.

Bastián myslel na to, jak snadno předtím ztrácel odvahu. Neměl pevnou vůli ani vytrvalost. Začal sto věcí a při sebemenší těžkosti to hned vzdával. Ustavičně se staral, aby měl dost jídla, směšně se strachoval, že onemocní nebo že bude muset vydržet nějakou bolest. To všechno už naštěstí leželo daleko za ním.

Nikdo před ním se neodvážil vydat na cestu barevnou pouští Goab a nikdo další po něm si to netroufne.

A pravděpodobně se o tom také nikdo nedozví.

Tato poslední myšlenka Bastiána trochu rozlítostnila. Ovšem nedala se odbýt pouhým mávnutím ruky. Podle všeho je Goab tak nepředstavitelně velká, že Bastián nikdy nedorazí k jejímu konci. Myšlenka, že i přes veškerou vytrvalost a houževnatost dřív nebo později zemře žízní, mu nenaháněla strach. Přijme smrt klidně a s důstojností, podobně jako lovci z Átrejova národa. Ale protože se do pouště nikdo další neodváží, nikdo také nerozšíří zprávu o Bastiánově konci. Ani ve Fantázii, ani doma. Jednoduše ho budou pokládat za nezvěstného a bude to tak, jako kdyby vůbec nikdy nepřišel do Fantázie a do pouště Goab.

Když o tom tak při své pouti uvažoval, dostal najednou nápad. Celá Fantázie, řekl si, byla přece obsažena v oné knize, do níž zapisoval stařec z Putující hory. A ta kniha byla Nekonečným příběhem, jež si on sám četl na půdě školy. Možná stálo v té knize také všechno, co teď zažívá. Takže bylo docela dobře možné, že ji bude jedno-

ho dne číst někdo jiný — nebo ji právě teď, v tomto okamžiku, čte. Tudíž musí být možné dát tomu člověku znamení.

Písečný přesyp, na němž Bastián právě stál, byl ultramarínově modrý. Od ohnivě rudé duny jej oddělovalo úzké údolí. Bastián k ní přešel, oběma rukama nabral rudý písek a odnesl ho k modrému pahorku. Pak nasypal na svah dlouhou čáru. Vrátil se, znovu nabral rudý písek a tak to pořád opakoval. Po nějaké době nasypal na modrý podklad tři velikánská rudá písmena:

B B B

Spokojeně si prohlížel své dílo. Tohle znamení nemůže přehlédnout nikdo, kdo bude číst Nekonečný příběh. A ať se s Bastiánem stane cokoli, bude se vědět, kde skončil.

Sedl si na vrcholek ohnivě rudé hory a trochu si odpočinul. Tři písmena jasně zářila v prudkém pouštním slunci.

Znovu vymizel kousek jeho vzpomínky na Bastiána ze světa lidí. Už nic nevěděl o tom, jak býval choulostivý, někdy až uffňukaný. Vlastní houževnatost a tvrdost ho naplňovaly hrdostí. Ale už se hlásilo nové přání.

„Sice nemám strach,“ řekl si pro sebe, jak měl ve zvyku, „ale chybí mi pravá odvaha. Umět vydržet strádání a překonat štrapáce je báječná věc. Ale smělost a odvaha, to je přece jen něco jiného! Přál bych si, abych se setkal s opravdovým dobrodružstvím, které vyžaduje pekelnou odvahu. Vždyť tady v poušti nikoho nepotkám. Ale určitě by bylo fantastické, kdybych se mohl setkat s nějakou nebezpečnou bytostí — nemusela by být zrovna tak hnusná jako Ygramul, ale měla by být mnohem nebezpečnější. Měl by to být krásný a současně nejnebezpečnější tvor ve Fantázii. A já bych se mu postavil a...“

Dál se Bastián nedostal, neboť v témže okamžiku ucítil, jak mu zem pod nohama vibruje. Bylo to jako hřmění, ale tak hluboké, že je člověk spíš cítil, než slyšel.

Bastián se otočil a na vzdáleném obzoru pouště uviděl jev, který si zpočátku neuměl vysvětlit. Něco se tam řítilo, podobné ohnivé kouli. Neuvěřitelnou rychlostí to opisovalo kruh kolem místa, kde

seděl Bastián, pak se to pustilo rovnou k němu. Ve vzduchu, tetelícím se horkem, který rozhýbal všechny obrysy jako plameny, vypadala ta bytost jako ohnivý tančící démon.

Bastián se vyděsil a bez přemýšlení honem seběhl dolů do úžlabiny mezi červenou a modrou dunou, aby se schoval před ohnivou bytostí, která se sem hnala. Ale jen tam doběhl, už se zastyděl za svůj strach a zdusil ho v sobě.

Sáhl po AURYNU na svých prsou a okamžitě ucítil, jak mu do srdce prudce proudí veškerá odvaha, kterou si právě přál, a jak je zcela vyplňuje.

Uslyšel znovu ono podivně hluboké hřmění, jež rozechvívalo poušť, tentokrát však z bezprostřední blízkosti. Podíval se nahoru.

Na vrcholku ohnivě rudé duny stál obrovitý lev. Stál přímo proti slunci, takže mu mohutná hříva žhnula kolem hlavy jako věnec z plamenů. Ale hříva a i ostatní srst nebyly žluté, jak to u lvů bývá, nýbrž byly právě tak ohnivě rudé jako písek, na němž zvíře stálo.

Zdalo se, že lev nezpозoroval chlapce, který ve srovnání s ním stál maličký v roklině mezi oběma dunami, spíš ho zajímala červená písmena na protějším svahu. A pak se znovu ozval ten mohutný buřácivý hlas:

„Kdo to udělal?“

„Já,“ řekl Bastián.

„A co to znamená?“

„Je to moje jméno,“ odpověděl Bastián, „jmenuji se Bastián Baltazar Bux.“

Až teď obrátil lev svůj zrak k Bastiánovi a tomu připadlo, že ho zahalil plášť z plamenů, ve kterém vzápětí shořl na popel. Ten pocit však hned pominul, Bastián lví pohled vydržel.

„Já,“ oznámilo mocné zvíře, „jsem Graógramán, vládce barevné pouště, jíž se také říká Měňavá smrt.“

Ještě pořád se měřili pohledy a Bastián vnímal smrtelnou sílu, vycházející ze lvích očí.

Bylo to jako neviditelný souboj. A nakonec sklopil lev zrak. Pomalými, majestátními pohyby sešel po duně dolů. Když vstoupil na ultramarínový písek, změnila se i jeho barva, takže srst a hříva teď byly také modré. Obrovité zvíře zůstalo na okamžik stát před Bastiá-

nem, který k němu musel vzhlížet nahoru jako myš na kočku, pak najednou Graógramán ulehl a sklonil před chlapcem hlavu až k zemi.

„Pane,“ řekl, „jsem tvůj služebník a čekám na tvé rozkazy!“

„Chtěl bych pryč z této pouště,“ vysvětlil Bastián, „dokázal bys mě dostat ven?“

Graógramán zavrtěl hřívou.

„To je pro mě nemožné, pane.“

„Proč?“

„Protože nosím poušť s sebou.“

Bastián nechápal, co tím lev míní.

„Existuje jiná bytost,“ zeptal se tedy, „která by mě odsud dostala?“

„Jak by mohla, pane,“ odpověděl Graógramán, „kde jsem já, tam nemůže být široko daleko žádná živá bytost. Moje pouhá existence postačí, aby v mžiku spálila a změnila v hromádku popela dokonce i ty nejmocnější a nejstrašlivější bytosti v okruhu tisíce mil. Proto mi říkají Měňavá smrt, nebo také Král barevné pouště.“

„Mýlíš se,“ prohlásil Bastián, „ne každá bytost v tvé říši shoří. Já například ti odolávám, jak vidíš.“

„Máš totiž tpyt, pane. AURYN tě chrání — dokonce před nejzoubovnější ze všech bytostí Fantázie, přede mnou.“

„Chceš tím říct, že kdybych neměl klenot, že bych i já musel shořet na hromádku popela?“

„Tak jest, pane, a stalo by se to, ač mně samotnému by to bylo líto. Neboť ty jsi první a jediný, který kdy se mnou mluvil.“

Bastián sáhl na odznak. „Děkuji, Měsíčnice!“ řekl tiše.

Graógramán se znovu napřímil do celé své výšky a shlížel dolů na Bastiána.

„Myslím, pane, že si máme co povídat. Možná ti odhalím tajemství, která neznáš. Možná mi můžeš vysvětlit záhadu mého bytí, která je mi skryta.“

Bastián přikývl.

„Kdyby to šlo, rád bych se nejdřív něčeho napil. Mám velkou žízeň.“

„Tvůj služebník slyší a poslechne,“ odpověděl Graógramán, „ráčil bys, pane, usednout mi na záda? Odsesu tě do svého paláce, kde nalezneš vše, čeho žádáš.“

Bastián se vyšvihl na lví záda. Oběma rukama se pevně držel hřívý, jejíž jednotlivé prameny žhnuly jako žíhavé plameny. Graógramán k němu obrátil hlavu.

„Drž se pevně, pane, protože já jsem rychlý běžec. A ještě o jedno tě prosím, pane: Dokud budeš v mé říši nebo v mé společnosti — slib mi, že za žádnou cenu a ani na okamžik neodložíš ochranný klenot!“

„Slibuji,“ řekl Bastián.

Lev se rozběhl, zpočátku docela pomalu a důstojně, pak pořád rychleji a rychleji. Bastián s úžasem sledoval, jak lví srst a hřívá měnily u každého nového písečného pahorku barvu, vždy ve shodě s barvou přesypu. Ale nakonec skákal Graógramán mocnými skoky od vrcholku k vrcholku, řítil se vpřed a mohutnými tlapami se už málem nedotýkal země. Barvy na kůži se mu měnily stále rychleji, až se Bastiánovi začaly dělat před očima mžítiky a viděl všechny barvy najednou, jako by celé to obrovské zvíře bylo duhový opál. Bastián musel zavřít oči. Kolem uší mu svištěl vítr, horký jako peklo, rval mu plášť, který se za ním třepetal. Cítil, jak se ve lvím těle pohybují svaly, a číchal divokou, vzrušující vůni, která vycházela ze lví hřívý. Vyrázil ze sebe pronikavý, triumfální výkřik, který zněl jako volání divokého ptáka, a Graógramán mu odpověděl zařváním, které roztráslou celou poušť. V tomto okamžiku byli jednou bytostí, ať byl mezi nimi jinak sebevětší rozdíl. Bastián byl jako omámený a vzpamatoval se až tehdy, když zaslechl Graógramána:

„Jsme na místě, pane. Neráčil bys sestoupit?“

Jedním skokem přistál Bastián na písčité zemi. Před sebou spatřil rozeklanou horu z černých skalisek — nebo to byly zbytky nějaké stavby? Nedokázal by to odhadnout, neboť v kamenech, které tu ležely roztroušené kolem, napůl zaváté pestrým pískem a vytvářející jakési polorozpadlé oblouky bran, zdi, sloupy a terasy, se táhly hluboké praskliny a trhliny. Povrch kamenů byl ohlazený, jako by písečné bouře už před věky obrousily všechny jejich hrany a nerovnosti.

„Toto, pane,“ zaslechl Bastián lví hlas, „je můj palác — a můj hrob. Vstup a buď vítán jako Graógramánův první a jediný host.“

Slunce již ztratilo svou spalující sílu a viselo veliké a bledě žluté nad obzorem. Jízda zřejmě trvala mnohem déle, než se Bastiánovi zdálo. Pahýly sloupů či skalní jehly, nebo co to bylo, vrhaly již dlouhé stíny. Brzy nastane večer.

Když Bastián krácel za lvem jedním z temných oblouků, vedoucích do nitra Graógramánova paláce, připadalo mu, jako by lví kroky už nebyly tak statné jako předtím, ba dokonce jako by byly unavené a těžké.

Šli tmavou chodbou, po různých schodištích, vedoucích jednou nahoru a pak zas dolů, dorazili k velkým dveřím, jejichž křídla jako by rovněž byla z černé horniny. Když se k nim Graógramán přiblížil, samy od sebe se rozletěly, a když prošel i Bastián, zas se za ním zavřely.

Nyní stáli v prostorném sále, nebo přesněji řečeno, ve sluji, osvětlené stovkami zavěšených svítidel. Plamen v nich byl stejný jako proměnlivá hra ohýnků na Graógramánově srsti. Uprostřed se podlaha sálu vykládaná barevnými dlaždicemi stupňovitě zdvihala, nahoře byla kulatá plošina a na ní ležel černý kamenný kvádr. Graógramán obrátil k Bastiánovi pomalu svůj zrak, který nyní vypadal jako vyhaslý.

„Moje hodina je blízko, pane,“ řekl a hlas zněl už spíš jen jako šeptání, „už nám nezbude čas k rozhovoru. Ale nedělej si starosti a vyčkej, až se rozední. Co se dosud dělo, to se stane i tentokrát. A snad mi budeš moci vysvětlit, proč.“

Pak obrátil hlavu k malým dveřím na druhém konci jeskyně.

„Vejdí dovnitř, pane, najdeš tam všechno pro sebe připraveno. Tato komnata na tebe čeká už od věčnosti.“

Bastián šel k dvířkům, než je však otevřel, ještě jednou se obrátil. Graógramán se uložil na černý kamenný blok a sám byl nyní černý jako onen kámen. Sotva slyšitelně zašeptal:

„Slyš, pane, může se stát, že uslyšíš zvuky, které tě vylekají. Ale nesmíš si dělat starosti! Nic se ti nestane, dokud máš odznak.“

Bastián přikývl a prošel malými dvířky.

Ocitl se v nádherně vyzdobené místnosti. Podlahu pokrývaly měkké koberce překrásných barev. Štíhlé sloupy, podpírající bohatě členěnou klenbu, byly vykládané zlatou mozaikou, která v tisíci odlescích odrážela světlo ze zavěšených lamp, které i zde hrály všemi možnými barvami. V jednom rohu stál široký divan s měkkými přikrývkami a všemožnými poduškami, a nad ním nebesa z azurově modrého hedvábí. V druhém rohu byl do kamenné podlahy vytesán velký bazén, plný zlatě zbarvené tekutiny, z níž stoupala pára. Na nízkém stolku stály talíře a misky s různými pokrmy, také karafa s rubínově rudým nápojem a zlatý pohár.

Bastián se posadil ke stolku do tureckého sedu a dal se do hodování. Nápoj chutnal trpce a divoce a obdivuhodným způsobem zaháněl žízeň. Z jídel Bastián neznal ani jedno. Ani by nedokázal povědět, jestli to byly paštiky nebo velké lusky nebo ořechy. Leccos vypadalo jako dýně nebo jako meloun, ale chuť to mělo úplně jinou, ostrou a kořenou. Chutnalo to zajímavě a báječně. Bastián se dosyta najedl.

Pak se svlékl — jen amulet si nesundal — a vlezl do bazénu. Chvilku se v ohnivé lázni jen tak šplouchal, umyl se, potopil se a prskal vodu jako mrož. Pak objevil na kraji bazénu podivně vyhlížející lahvičky. Pokládal je za koupací soli. Bezstarostně vysypal z každé lahvičky trochu do vody. Několikrát se objevily zelené, červené a žluté plameny, které na povrchu zasyčely sem a tam a vyšlo z nich trochu kouře. Zavonělo to po pryskyřici a hořkých bylinách.

Nakonec vylezl ven, utřel se do připravených měkkých osušek a znovu se oblékl. Přitom měl dojem, jako by lampy rozvěšené v místnosti hořely tlumeněji. A pak mu k uchu dolehl zvuk, při němž mu krev stýdla v žilách: Skřípání a praskání, jako když led láme velkou skálu. Ten příšerný zvuk dozněl v tichnoucím povzdechu.

Bastián naslouchal s bušícím srdcem. Myslel na Graógramánova slova, že se nemá znepokojovat.

Zvuk se neopakoval. Ale ticho bylo skoro ještě strašnější. Musel zjistit, co se stalo!

Otevřel dveře ložnice a nakoukl do velké sluje. Zpočátku nemohl objevit žádnou změnu, jen ampule svítily kalněji a jejich světlo začalo pulzovat jako stále pomalejší údery srdce. Lev pořád ještě

seděl na černém kvádru ve stejném postoji a jako by se díval na Bastiána.

„Graógramáne!“ zavolal Bastián tiše. „Co se tu děje? Co to bylo za zvuk? Byls to ty?“

Lev neodpovídal a nehýbal se, ale když k němu Bastián šel, sledoval ho očima.

Bastián natáhl váhavě ruku, aby ho pohladil po hřívě, ale stěží se jí dotkl a hned zděšeně ucukl. Byla tvrdá a ledově studená jako černá skála. Stejně chladná byla Graógramánova tvář a tlapy.

Bastián nevěděl, co by měl dělat. Viděl, jak se pomalu otvírají černá kamenná křídla velkých dveří. Byl už v tmavé chodbě a pomalu stoupal po schodech, když se začal ptát, co tam venku vlastně chce. Vždyť v poušti nemohl být nikdo, kdo by Graógramána mohl zachránit.

Ale tam už žádná poušť nebyla!

V noční tmě se všude rozžihala světélka. Miliony malinkatých výhonků vyrážely ze zrněk písku, které nyní byly už zas semínky. Perelín, noční les, začal znovu růst!

Bastián najednou tušil, že Graógramánova proměna s tím nějak souvisí.

Vrátil se do sluje. Světlo ve svítilnách se zachvívalo už jen docela slabě. Bastián došel ke lvu, objal ho kolem mohutného krku a přitiskl svou tvář na lví obličej.

Teď už i oči zvířete byly černé a mrtvé jako kámen. Graógramán zkameněl. Světlo naposled zabliklo a kolem nastala tma jako v hrobě.

Bastián se hořce rozplakal a kamenná lví tvář byla mokrá jeho slzami. Nakonec se schoulil mezi mohutnými tlapami do klubíčka a tak usnul.

XVI.

GRAÓGRAMÁN
NEBOLI
MĚŇAVÁ SMRT

XVI.

GRAÓGRAMÁN

NEBOLI MĚŇAVÁ SMRT

„O, PANE,“ ozval se hromový lví hlas, „to jsi strávil celou noc takhle?“

Bastián se napřimil a protíral si oči. Seděl mezi lvími prackami, velká lví tvář shlížela na něho dolů, v Graógramánově pohledu se zračil úžas. Srst měl ještě pořád černou jako kamenný kvádr, na němž seděl, ale oči mu blýskaly. Svítily v jeskyni už zas hořely.

„Ach,“ vykoktal Bastián, „já — já si myslel, že jsi zkamenělý.“

„To jsem také byl,“ odpověděl lev. „Denně umírám, když se blíží noc, a každé ráno se znovu probudím.“

„Myslel jsem, že je to už napořád,“ řekl Bastián.

„Po každé to je napořád,“ prohlásil Graógramán záhadně.

Vstal, protáhl se a pobíhal pak ve sluji po lvím způsobu sem a tam. Jeho ohnivá kůže byla čím dál svítivější, žhnula v barvách pestřých dlaždic. Najednou se zastavil a pohleděl na chlapce.

„Ty jsi snad dokonce kvůli mně proléval slzy?“

Bastián němě přikývl.

„Pak,“ řekl lev, „jsi nejen jediný, kdo spal mezi tlapami Měňavé smrti, ale jsi i jediný, kdo kdy oplakával její umírání.“

Bastián se díval na lva, který už zas pobíhal sem a tam, a nakonec se tiše zeptal:

„Jsi pořád sám?“

Lev se znovu zastavil, ale tentokrát se na Bastiána nepodíval. Držel hlavu odvrácenou a opakoval burácivým hlasem:

„Sám...“

Slují se rozlehla ozvěna toho slova.

„Mou říší je poušť — a je současně mým výtvozem. Ať se vrátu kamkoli, všechno kolem mne se musí změnit v poušť. Nosím ji s sebou. Jsem stvořen ze smrtícího ohně. Jak by mohlo být mým osudem něco jiného než věčná osamělost?“

Bastián otřeseně mlčel.

„Ty, pane,“ pokračoval lev a přikročil k chlapci a žhnoucímá očima mu hleděl do tváře, „jenž nosíš odznak Dětské císařovny, mi můžeš odpovědět: Proč musím umřít, když přichází noc?“

„To aby v barevné poušti mohl vyrůst Perelín, noční les,“ řekl Bastián.

„Perelín?“ opakoval lev. „Co to je?“

A tak Bastián vyprávěl o krásách džungle, která je jako ze živoucího světla. Graógramán bez hnutí a užasle naslouchal, když mu Bastián popisoval rozmanitost a nádheru svítících a fosforeskujících rostlin, které se rozmnožovaly samy ze sebe, jejich nezadržitelný neslyšný růst, jejich pohádkovou nádheru a velikost. Mluvil stále nadšeněji a Graógramánovy oči plály stále jasněji.

„A to všechno,“ končil Bastián, „tu může být jen proto, že jsi mezitím zkamenělý. Ovšem Perelín by všechno pohltil a udusil by se sám sebou, kdyby nemusel po každé znovu umřít a rozpadnout se v prach, jakmile se probudíš. Perelín a ty, Graógramáne, patříte k sobě.“

Graógramán dlouho mlčel.

„Pane,“ prohlásil posléze, „teď už chápu, že moje umírání dává život a můj život dává smrt a že obojí je dobré. Teď už rozumím smyslu své existence. Děkuji ti.“

Pomalou a slavnostním krokem se odebral do nejtemnějšího koutu sluje. Bastián nemohl rozeznat, co tam dělá, slyšel jen kovové řinčení. Když se Graógramán vrátil, nesl něco v tlamě a položil to s hlubokou úklonou Bastiánovi k nohám.

Byl to meč.

Nevypadal ovšem nijak skvěle. Železná pochva, v níž vězel, byla zrezivělá a rukojeť vypadala spíš jako rukojeť nějaké dětské šavličky vyřezané z kusu starého dřeva.

„Můžeš mu dát jméno?“ zeptal se Graógramán.

Bastián si ho zamyšleně prohlížel.

„Sikánda!“ řekl.

V témže okamžiku zasvištěl meč z pochvy a doslova mu vletěl do ruky. Bastián teď uviděl, že čepel je z oslňujícího světla, do něhož

se člověk skoro nemohl podívat. Meč byl dvousečný a v ruce lehký jako pířko.

„Tento meč,“ vysvětlil Graógramán, „zde byl od nepaměti určený pro tebe. Neboť bez nebezpečí se ho může dotknout jen ten, kdo jel na mém hřbetu, kdo pojedl a napil se z mého ohně a vykoupal se v něm jako ty. Ale patří ti jen proto, žes mu uměl dát jeho pravé jméno.“

„Sikánda!“ šeptal Bastián a okouzleně pozoroval jiskřivé světlo, když pomalu kroužil mečem ve vzduchu, „to je kouzelný meč, že?”

„Ať ocel nebo skála, ve Fantázii není nic, co by mu mohlo odolat,“ potvrdil Graógramán. „Ale nesmíš se na něm dopustit násilí. Smíš ho použít — i kdyby ti hrozilo cokoliv — jen tehdy, když ti sám od sebe skočí do ruky jako právě teď. Povede tvou ruku a vlastními silami udělá, co se má. Kdybys jej však ze své vůle vytáhl z pochvy, způsobil bys velké neštěstí sobě i Fantázii. Nikdy na to nezapomeň.“

„Nezapomenu,“ slíbil Bastián.

Meč vjel zpátky do pochvy a zas vypadal jako starý a bezcenný. Bastián si ho připjal k pasu koženým řemenem.

„A nyní, pane,“ navrhl Graógramán, „projeďme se pouští, pokud máš chuť. Vylez na můj hřbet, protože já teď musím ven!“

Bastián se na něj vyšvihl a lev vyběhl do krajiny. Ranní slunce se vzneslo nad obzor pouště, noční les se už zas dávno rozpadl na barevný písek. A tak se nyní společně hnali nad přesypy jako tančící požár, jako žhavá smršť. Bastián měl pocit, že se jako na planoucí kometě řítí skrz světlo a barvy. A opět se ho zmocnilo divoké opojení.

Kolem poledne se Graógramán najednou zastavil.

„Zde je to místo, pane, kde jsme se potkali.“

Bastián byl ještě trochu omámený z divoké jízdy. Rozhlížel se kolem, nenašel však ani ultramarínově modrý, ani ohnivě rudý pahorek. Také po písmenech nebylo památky. Duny teď byly olivově zelené a růžové.

„Ale všechno je jiné,“ namítl Bastián.

„Ano, pane,“ odpověděl lev, „tak je tomu každý den — stále znovu je to jiné. Dosud jsem nevěděl, proč. Ale nyní, když jsi mi vyprávěl, že Perelín roste z písku, rozumím i tomu.“

„Ale podle čeho poznáš, že jsme na včerejším místě?“

„Cítím to, jako cítím nějaké místo na svém těle. Poušť je součástí mě samotného.“

Bastián sestoupil z Graógramánova hřbetu a posadil se na olivově zelený vrcholek. Lev se uložil vedle něho a dostal také olivově zelenou barvu. Bastián si opřel bradu o ruku a zamyšleně hleděl k obzoru.

„Můžu se tě na něco zeptat, Graógramáne?“ řekl po dlouhé odmlce.

„Tvůj sluha naslouchá,“ zněla lví odpověď.

„Skutečně tu jsi už odevždy?“

„Odevždy,“ potvrdil Graógramán.

„A poušť Goab, ta je tu taky odevždy?“

„Ano, poušť taky. Proč se ptáš?“

Bastián chvíli přemýšlel.

„Nerozumím tomu,“ přiznal nakonec. „Byl bych se vsadil, že je tady teprve od včerejšího rána.“

„Jak to míníš, pane?“

A teď mu Bastián pověděl o všem, co zažil od okamžiku, kdy se setkal s Měsíčnící.

„Všechno je to tak zvláštní,“ uzavřel své líčení, „napadne mě nějaké přání a pak se hned přihodí něco, co tomu odpovídá, a co mi to přání splní. Nevymýšlím si to, víš? To bych vůbec neuměl. Nikdy bych nedokázal vynalézt všechny ty rozličné noční rostliny v Perelínu. Nebo barvy v Goabu — nebo tebe! Všechno je mnohem velkolepější a skutečnější, než bych si dokázal představit. A přesto, všechno je tady teprve tehdy, když jsem si to předtím přál.“

„To je proto, že nosíš AURYN, třpyt,“ řekl lev.

„Čemu nerozumím, je něco jiného,“ snažil se Bastián být srozumitelnější. „Je tu všechno teprve tehdy, když si něco přeji? Nebo to tu už bylo a já to jen nějak uhodnu?“

„Obojí,“ prohlásil Graógramán.

„Ale jak by to tak mohlo být?“ zvolal Bastián skoro netrpělivě. „Ty jsi přece už bůhvíjak dlouho v barevné poušti Goab. Komnata v tvém paláci na mne odevždy čekala. Meč Sikánda byl pro mne určen od pradávných časů — vždyť jsi to sám říkal!“

„Tak jest, můj pane.“

„Ale já, já jsem přece ve Fantázii teprve od včerejška! Pak tohle všechno neexistuje přece teprve od té doby, co jsem tady!“

„Pane,“ odpověděl lev klidně, „cožpak nevíš, že Fantázie je říší příběhů? Příběh může být nový, a přesto může vyprávět o prastarých časech. Minulost vzniká současně s ním.“

„Pak by Perelín musel taky existovat odevždy,“ mínil bezradně Bastián.

„Od okamžiku, kdy jsi ho pojmenoval, pane,“ odpověděl Graógramán, „začal existovat odevždy.“

„Chceš tím říct, že jsem ho stvořil?“

Lev se odmlčel, pak odpověděl: „To ti může povědět jen Dětská císařovna. Od ní jsi přijal všecko.“

Vstal.

„Je čas, pane, abychom se vrátili do mého paláce. Slunce se již sklání a cesta je daleká.“

Toho večera zůstal Bastián s Graógramánem, který se zas uložil na černém kamenném kvádru. Už toho spolu moc nenamluvili. Bastián si přinesl jídlo a pití z ložnice, kde zase stál nízký stoleček jako by prostřený neviditelnou rukou. Snědl jídlo na schodech, vedoucích ke kamennému kvádru.

Když se světlo svítidel začalo kalit a pulzovalo jako zpomalující se tep srdce, vstal a němě položil paže kolem lvího krku. Hřívá byla tvrdá a vypadala jako ztuhlá láva. A pak se zas ozval onen strašlivý zvuk, ale Bastián se už nebál. Co mu ale znovu vehnalo slzy do očí, byl zármutek nad neodvratností Graógramánova utrpení.

Později v noci Bastián znovu vytápal ven a dlouho přihlížel bezhlesému růstu zářivých nočních rostlin. Pak se vrátil do sluje a znovu se uložil k spánku mezi zkamenělými lvími tlapami.

Mnoho dnů a nocí strávil Bastián jako host u Měňavé smrti a stali se z nich přátelé. Řadu hodin strávili v poušti v divokých hrách.

Bastián se schovával mezi písečnými přesypy, ale Graógramán ho vždycky našel. Jindy běželi o závod, lev byl však tisíckrát rychlejší. Dokonce spolu žertem zápasili, prali se a váleli se v písku — a zde mu byl Bastián roven. I když to byla samozřejmě jen hra, musel Graógramán napnout všechny síly, aby se chlapci vyrovnal. Žádný z nich nemohl porazit toho druhého.

Když se zas jednou důkladně vyřádili, trochu udýchaný Bastián si sedl a zeptal se:

„Nemohl bych u tebe zůstat napořád?“

Lev potřásl hřívou.

„Ne, pane.“

„Proč ne?“

„Tady je jen život a smrt, jen Perelín a Goab, ale žádný příběh. Musíš prožít svůj příběh. Nesmíš tu zůstat.“

„Ale já přece nemůžu pryč,“ namítal Bastián. „Poušť je příliš velká, než aby se z ní mohl někdo dostat. A ty mě ven nedostaneš, protože nosíš poušť s sebou.“

„Cesty Fantázie,“ řekl Graógramán, „můžeš najít jen pomocí svých přání. A můžeš jít vždycky jen od jednoho přání k druhému. Co si nepřeješ, je pro tebe nedosažitelné. Takový je zde smysl slov „blízko“ nebo „daleko“. A také nestačí, aby sis jen přál odejít z jednoho místa do druhého. Musíš usilovat o něco jiného. Musíš se dát vést svými tužbami.“

„Ale já si vůbec nepřeju jít odtud pryč,“ namítl Bastián.

„Musíš najít své další přání,“ prohlásil Graógramán skoro přísně.

„A když ho najdu,“ ptal se Bastián, „jak budu moci odejít?“

„Slyš, pane,“ řekl Graógramán tiše, „ve Fantázii existuje místo, odkud vedou cesty na všechny strany a do kterého lze dojít ze všech stran. Tomu místu se říká Chrám tisíce dveří. Nikdo je dosud neviděl zvnějšku, protože nemá žádný vnějšek. Zato vnitřek tvoří bludiště ze samých dveří. Kdo je chce poznat, ten se musí odvážit dovnitř.“

„Ale jak by mohl, když se k němu z vnějšku vůbec nedá přiblížit?“

„Všechny dveře,“ vysvětloval lev, „všechny dveře ve Fantázii, dokonce úplně obyčejné dveře od stáje či od kuchyně, ba i dveře od

skříně se v určitém okamžiku mohou stát vstupní branou do Chrámu tisíce dveří. Když však ten okamžik pomine, jsou ty dveře zas obyčejné jako dřív. Proto nikdo nemůže projít dvakrát stejnými dveřmi. A ani jedny z onoho tisíce dveří nevedou zpátky tam, odkud člověk přišel. Není návratu.“

„Ale když už je člověk uvnitř,“ vyptával se Bastián, „může se zas nějak dostat ven?“

„Ano,“ přitakal lev, „ale není to tak jednoduché jako u východu z nějaké obyčejné budovy. Neboť bludištěm tisíce dveří tě může vést jen opravdové přání. Kdo ho nemá, ten v něm musí tak dlouho bloudit, dokud neví, co si vlastně přeje. A to někdy trvá dost dlouho.“

„A jak se dá najít vstupní brána?“

„Člověk si ji musí přát.“

Bastián dlouho přemýšlel, pak řekl:

„To je zvláštní, že si člověk nemůže jednoduše přát to, co se mu zachce. Kde se v nás vlastně berou přání? A co to vůbec je, přání?“

Graógramán vyvalil na chlapce oči, ale neodpověděl.

Za několik dní nato vedli spolu znovu velmi důležitý rozhovor.

Bastián ukázal lvu nápis na zadní straně klenoty. „Co to asi znamená?“ ptal se. „KONEJ, CO SI PŘEJEŠ, to přece znamená, že smím dělat všechno, co se mi zlíbí, nemyslíš?“

Graógramánův obličej najednou hrozně zvážněl a oči se mu rozežhnuly.

„Ne,“ řekl oním hlubokým, burácivým hlasem, „to znamená, že máš konat podle své Pravé vůle. A není nic těžšího.“

„Pravá vůle?“ opakoval Bastián stísněně. „A co to je?“

„Je to tvé vlastní nejhlubší tajemství, které neznáš.“

„Ale jak je pak můžu najít?“

„Tak, že se budeš ubírat cestou svých přání, od jednoho ke druhému, až k tomu poslednímu. Ten tě pak zavede k tvé Pravé vůli.“

„To mi nepřipadá zas až tak těžké,“ mínil Bastián.

„Je to ze všech cest ta nejnebezpečnější.“

„Proč?“ divil se Bastián. „Nemám strach.“

„O to nejde,“ burácel Graógramán, „ta cesta vyžaduje nejvyšší upřímnost a obezřetnost, neboť na žádné jiné cestě se nezabloudí tak snadno a tak neodvolatelně.“

„Tím myslíš, že člověk nemá pořád jen dobrá přání?“ vyzvídala Bastián.

Lev bičoval ohonem písek, v němž ležel. Přitiskl uši k hlavě a nakrabatil čenich, z očí mu létaly blesky. Bastián se bezděčně přikrčil, když Graógramán burácel, až se země třásla:

„Co ty víš o tom, co jsou přání! Co ty víš o tom, co je dobré!“

V následujících dnech Bastián hodně přemýšlel o všem, co mu řekl Graógramán, Měňavá smrt. Na spoustu věcí ale nepřijdeme přemýšlením, ty se musí prožít. A tak se stalo, že se Bastián rozpo-
mněl na Graógramánova slova až mnohem později, když toho sám mnoho zažil, a začal jim rozumět.

V té době se s Bastiánem odehrála opět změna. Ke všem darům, které od setkání s Měsíčnicí přijal, se teď přidružila i odvaha. A jako pokaždé, i tentokrát tím o něco přišel, totiž o vzpomínku na svou bývalou ustrašenost.

A protože už nic nebylo, čeho by se bál, začalo se v něm utvářet nové přání, zpočátku nepozorovaně, pak stále zřetelněji. I s Měňavou smrtí byl přece v jistém smyslu pořád sám. Chtěl své schopnosti předvést i jiným, chtěl, aby ho obdivovali, a chtěl si získat slávu.

A jedné noci, když zase přihlížel, jak roste Perelín, ucítil najednou, že je to naposled a že se musí rozloučit s nádherou zářivého nočního lesa. Vnitřní hlas ho volal dál.

Vrhl poslední pohled na svítivou barevnou krásu, pak sešel dolů do Graógramánovy jeskyně-hrobu a ve tmě se posadil na schody u náhrobku. Nemohl by říct, nač čeká, ale věděl, že tuto noc nesmí jít spát.

Přece jen však si při tom sedění asi trochu zdříml, neboť sebou najednou trhl, jako by ho někdo zavolal jménem.

Dveře vedoucí do ložnice se najednou pootevřely. Do temné sluje padal škvírou ve dveřích dlouhý pás načervenalého světla.

Bastián vstal. Proměnily se dveře v tomto okamžiku ve vchod do Chrámu tisíce dveří? Nerozhodně se přišoural ke škvíře a poku-

šel se nahlédnout dovnitř. Nemohl nic rozeznat. Pak se dveře začaly pomalu zas zavírat. Vzápětí pomine jediná příležitost k odchodu!

Otočil se ještě jednou po Graógramánovi, který seděl na soklu nehnutě s mrtvýma kamennýma očima. Pás světla z pootevřených dveří padal přímo na něho.

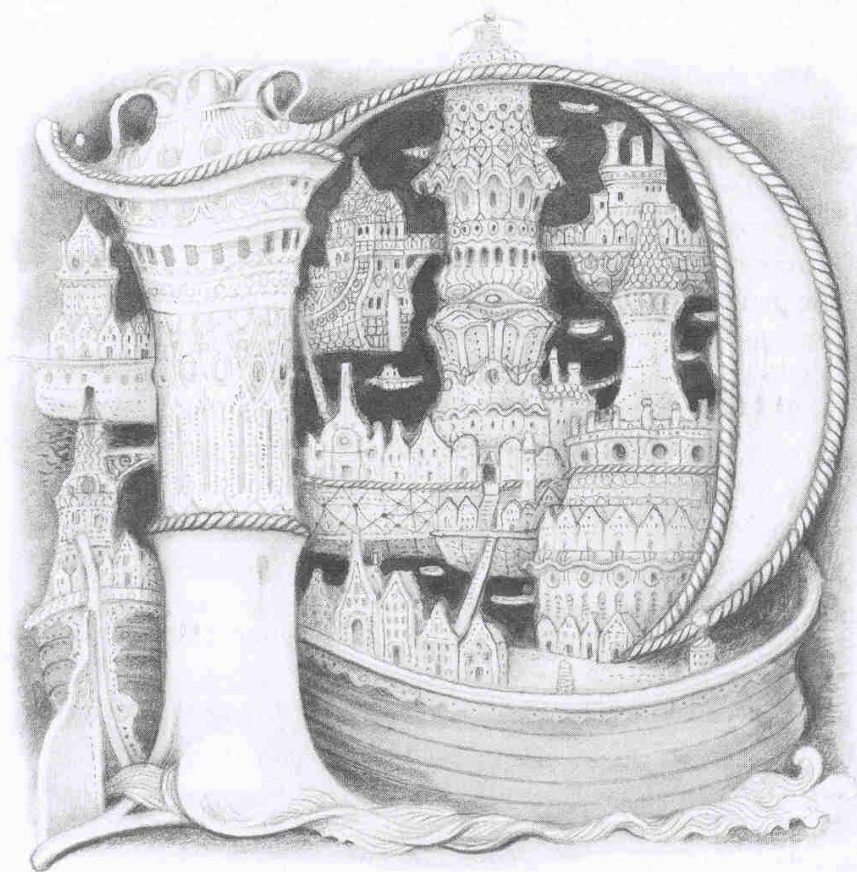
„Sbohem, Graógramáne, děkuji ti za všechno!“ řekl Bastián tiše. „Vrátím se, určitě se vrátím.“

Pak se prosmykl škvírou ve dveřích, které se za ním vzápětí zabouchly.

Bastián nevěděl, že svůj slib nedodrží. Až mnohem, mnohem později přijde někdo jiný jeho jménem a splní slib místo něho. Ale to už je jiný příběh a budeme ho vyprávět někdy jindy.

XVII.

S T Ř Í B R N É M Ě S T O
A M A R G Á N T H

XVII.

STŘÍBRNÉ MĚSTO AMARGÁNTH

PURPUROVÉ světlo se pohybovalo v pomalých vlnách po podlaze a po stěnách místnosti. Byl to šestiboký pokoj, skoro jako velká buňka ve včelí plástvi. V každé druhé stěně byly dveře, zbývající tři stěny mezi nimi pokrývaly zvláštní obrazy. Byly na nich vyobrazeny jakési snové krajiny a snová stvoření, jakoby napůl rostliny, napůl zvířata. Jedněmi dveřmi Bastián vešel, dvojce další stály před ním vlevo a vpravo. Tvarem byly naprosto stejné, jen ty vlevo byly černé a ty vpravo bílé. Bastián se rozhodl pro bílé.

V sousední místnosti svítilo nažloutlé světlo. Stěny byly uspořádány stejným způsobem. Obrazy představovaly rozmanité předměty, z nichž Bastián nebyl zrovna moudrý. Nedalo se poznat, jestli to jsou nástroje nebo zbraně. Oboje dveře, které nalevo i napravo vedly dál, měly stejnou barvu, byly žluté, ale ty levé byly vysoké a úzké, ty pravé zas nízké a široké. Bastián prošel levými.

Pokoj, do kterého vstoupil nyní, byl stejně jako ty dva předchozí šestiboký, ale osvětlený do modra. Obrazy na zdech znázorňovaly propletené ornamenty nebo písmové znaky nějaké cizí abecedy. Zde měly dveře stejný tvar, ale byly z rozdílného materiálu, jedny byly ze dřeva, druhé z kovu. Bastián se rozhodl pro dřevěné.

Je vyloučeno popsat všechny ty dveře a pokoje, jimiž Bastián prošel na své pouti Chrámem tisíce dveří. Byly tam brány, které měly tvar jako obrovité klíčové dírky, nebo zas jiné, které se podobaly vchodům do jeskyní, byly tam zlaté a rezavé dveře, polstrované a pobité hřeby, tenké jako papír a tlusté jako dveře od trezoru, jedny vypadaly jako ústa nějakého obra, druhé se zas musely otvírat jako padací most, další se podobaly velkému uchu, jiné byly z perníku, jedny byly vytvarovány jako dvířka ke kamnům, další se musely rozepnout. Pokaždé měly dveře, vedoucí ven z místnosti, něco společného — tvar, materiál, velikost, barvu — ale něco je zas zásadně odlišovalo od těch druhých.

Bastián už mnohokrát přešel z jednoho šestibokého pokoje do dalšího. Každé rozhodnutí, které učinil, ho vždycky přivedlo k novému rozhodnutí, po němž následovalo zas další. Ale všechna ta rozhodnutí nezměnila nic na tom, že byl pořád v Chrámu tisíců dveří — a stále v něm zůstával. Jak tak šel pořád dál a dál, začal si lámat hlavu, v čem to asi vězí. Jeho přání sice postačilo, aby ho zavedlo do bludiště, ale zřejmě nebylo dostatečně silné, aby mohl také najít cestu ven. Přál si, aby se dostal do společnosti. Ale teď si uvědomil, že si pod tím nepředstavil vůbec nic přesného. A nepomohlo mu ani dost málo, jestli si vybral dveře ze skla, nebo z košíkového pletiva. Až dosud si beztak vybíral jen podle nálady a rozmaru, bez dlouhého rozmýšlení. Vlastně si stejně tak dobře mohl vybrat ty druhé dveře. Ale takhle by nikdy nenašel východ.

Zrovna stál v místnosti, jejíž světlo bylo nazelenalé. Na třech stěnách byla namalovaná oblaka. Dveře po levici byly z bílé perleti, ty po pravici z černého ebenového dřeva. A najednou věděl, co si opravdu přeje: Potkat Átreje!

Perleťové dveře připomněly Bastiánovi Šťastného draka Falka, jehož šupiny se třpytily jako bílá perleť. Rozhodl se tedy pro tyto dveře.

V dalším pokoji byly dvoje dveře, jedny upletené z trávy, druhé měly železnou mříž. Bastián si vybral dveře z trávy, protože přitom myslel na Trávové moře, Átrejovu domovinu.

V následující místnosti stál před dvěma dveřmi, z nichž jedny byly z kůže, ty druhé z plsti. Bastián přirozeně prošel koženými dveřmi.

Znovu se octl před dvěma dveřmi a zde musel přece jen přemýšlet. Jedny dveře byly purpurové rudé a druhé olivově zelené. Átrej byl zelenokožec a nosil plášť z kůže purpurových bizonů. Na olivově zbarvených dveřích bylo namalováno bílou barvou několik jednoduchých znaků, jaké měl Átrej na čele a tvářích, když k němu přišel starý Caíron. Stejně znaky byly ale i na purpurových dveřích a Bastián nic nevěděl o tom, že by na Átrejově plášti takové znaky byly. Takže muselo jít o cestu, vedoucí k někomu jinému, ne však k Átrejovi.

Átrej tedy otevřel olivově zelené dveře — a stál venku!

Ke svému údivu se však neoctl v Trávném moři, nýbrž v jakémsi světlém jarním lese. Mladými listy pronikaly sluneční paprsky a na mechové půdě si pohrávalo světlo a stín. Vonělo to tu prstí a houbami a vlhý vzduch byl plný ptačího štěbetání.

Bastián se otočil a viděl, že právě vyšel z malé lesní kapličky. V tomto okamžiku dvířka kapličky zřejmě posloužila jako východ z Chrámu z tisíce dveří. Bastián nakoukl zpátky, ale uviděl tam jen úzký, malý prostor kapse. Střechu tvořilo už jen několik ztrouchnivělých trámů, čnějících do lesního vzduchu, a zdi byly pokryty mechem.

Bastián se vydal na cestu, aniž zpočátku věděl kam. Nepochyboval o tom, že dříve nebo později narazí na Átreje. A na setkání se nepopsatelně těšil. Pískal na ptáky, kteří mu odpovídali, a zpíval si hlasitě a rozjařeně, co ho právě napadlo.

Nešel dlouho, když na jedné mýtině uviděl skupinu postav. Přiblížil se a zjistil, že to je několik mužů v přepychové zbroji. Byla s nimi i jedna krásná dáma. Seděla v trávě a brnkala na loutnu. V pozadí stálo několik koní s drahocennými sedly a uzdami. Před muži, rozloženými v trávě a hovořícími mezi sebou, byl prostřen velký bílý ubrus a na něm stály různé pokrmy a poháry.

Bastián šel ke skupině, ale předtím schoval amulet Dětské císařovny pod košili, neboť měl chuť seznámit se s touto společností prozatím nepoznán a bez zbytečného rozruchu.

Když ho uviděli přicházet, muži vstali a zdvořile jej pozdravili úklonou. Zřejmě ho pokládali za orientálního prince nebo za něco podobného. Také krásná dáma s úsměvem pokývla hlavou a dál se probírala strunami. Mezi muži byl jeden urostlý člověk v obzvlášť nádherném oděvu. Byl ještě mladý a na ramena mu splývaly plavé vlasy.

Jsem rek Hynrek,“ řekl, „tato dáma je princezna Oglamár, dcera krále z Lunnu. Tito muži jsou mí přátelé Hýkrion, Hýsbald a Hýdorn. A jaké je vaše jméno, mladý příteli?“

„Své jméno nesmím vyslovit — zatím,“ odpověděl Bastián.

„Slib?“ zeptala se princezna Oglamár poněkud posměšně, „tak mladý a již skládá sliby?“

„Jistě přicházíte zdaleka?“ chtěl vědět rek Hynrek.

„Ano, z velké dálky,“ přitakal Bastián.

„Jste princ?“ vyptávala se princezna a hleděla na něho se zalíbením.

„To neprozradím,“ odpověděl Bastián.

„Nu, každopádně vítejte u naší tabule!“ zvolal rek Hynrek. „Prokázal byste nám tu čest a posadil se k nám a pojedl s námi, mladý pane?“

Bastián s díkem přijal, sedl si a posloužil si.

Z rozhovoru, který vedli mezi sebou dáma a ti čtyři pánové, Bastián vyrozuměl, že zcela blízko leží velké a nádherné stříbrné město Amargánth. Tam se mají konat jakési závody. Zblízka i zdaleka přicházejí ti nejsmělejší hrdinové, nejlepší lovci, nejstatečnější válečníci, ale i rozliční dobrodruzi a otrlí chlapíci. Jen třem nejodvážnějším a nejlepším, kteří zvítězí nade všemi ostatními, se má dostat té cti, že se budou smět zúčastnit pátrací expedice. Prý se jedná o pravděpodobně velmi dlouhou a dobrodružnou cestu s cílem najít určitou osobnost, která se zdržuje v některé z nesčetných zemí Fantázie a která je nazvána pouze „zachránce“. Jméno zatím nikdo nezná. V každém případě mu fantázijská říše vděčí za to, že zas, nebo spíš ještě stále existuje. Kdysi před dávnými dobami postihla Fantázii strašlivá katastrofa, kdy jen o vlas unikla zkáze. Tomu v posledním okamžiku zabránil „zachránce“ tím, že přišel a dal Dětské císařovně jméno Měsíčnice, pod nímž ji dnes zná každá bytost ve Fantázii. Od té doby ale „zachránce“ bloudí zeměmi Fantázie a pátrací expedice má za úkol najít ho a doprovázet v podstatě jako tělesná stráž, aby se mu nemohlo nic stát. Počítá se však jen s nejzdatnějšími a nejodvážnějšími, neboť není vyloučeno, že přitom budou muset podstoupit nepředstavitelná dobrodružství.

Závody, na nichž budou tito lidé vybráni, sice uspořádal stříbrný stařec Quérkobád — ve městě Amargánth vládl vždycky nejstarší muž nebo nejstarší žena, a Quérkobádovi bylo sto sedm let —, ale výběr mezi závodníky neprovede on, nýbrž mladý divoch jménem Átrej, chlapec z národa zelenokožců, jenž byl u Quérkobáda hostem. Tento Átrej bude potom té výpravě velet. Je totiž jediný, kdo by mohl „zachránce“ poznat, protože ho jednou uviděl v Kouzelném zrcadle.

Bastián mlčel a jen poslouchal. Nebylo to pro něho snadné, protože velmi brzy pochopil, že „zachránce“ je on sám. A když pak padlo dokonce i Átrejovo jméno, velmi se zaradoval a jen s velkým přemáháním se neprozradil. Ale byl rozhodnut, že si zatím zachová své inkognito.

Jen tak mimochodem, udatnému Hynrekovi při celé té záležitosti nešlo ani tak o záchrannou výpravu a její cíl, jako o to, aby získal srdce princezny Oglamár. Bastián si hned všiml, že rek Hynrek je do té mladé dámy zamilovaný až po uši. Vzdychal ve chvílích, kdy nebylo nic ke vzdychání, a pořád znovu zíral smutnými očima na zbožňovanou. Ta se tvářila, že nic nevidí. Jak se později ukázalo, složila při nějaké příležitosti slavnostní slib, že si za muže vezme jen největšího z hrdinů, někoho, kdo dokáže porazit všechny ostatní. S ničím menším se nemínila spokojit. To byl ovšem problém pro reka Hynreka, protože jak jí měl dokázat, že je ten největší. Koneckonců nemohl jednoduše někoho utlouci, kdo mu nic neudělal. A už dlouho nebyla žádná válka. Rád by bojoval proti nestvůrám a démonům, a pokud by to záleželo na něm, tak by jí každé ráno položil na stůl ke snídani krvavý dračí ocas. Ale široko daleko se žádné obludy a žádní démoni nevyskytovali. Když k němu dorazil posel od stříbrného starce Quérkobáda s pozvánkou na závody, Hynrek pochopitelně okamžitě přislíbil účast. Princezna Oglamár ale trvala na tom, že půjde s ním, protože se chtěla na vlastní oči přesvědčit, co Hynrek umí.

„Zprávám hrdinů,“ prohodila s úsměvem k Bastiánovi, „se jak známo nedá věřit. Mají totiž sklon všechno přikrašlovat.“

„S přikrašlováním nebo bez něho,“ protestoval rek Hynrek, „i tak jsem stokrát lepší než ten bájný zachránce.“

„Odkud to tak dobře víte?“ zeptal se Bastián.

„Nu,“ mínil rek Hynrek, „kdyby měl jen zpoloviny tolik kuráže jako já, pak by nepotřeboval tělesnou stráž, aby ho hlídala a opatrovala jako děcko. Asi to bude nějaká chudinka, ten zachránce.“

„Jak můžete něco takového tvrdit!“ vykřikla rozhořčeně Oglamár. „Vždyť zachránil Fantázii před záhubou!“

„A i kdyby!“ ohrnul nos rek Hynrek. „K tomu asi nebyl zapotřebí žádný hrdinský čin.“

Bastián se rozhodl, že mu při nějaké vhodné příležitosti dá náležitě za vyučenou.

Ti tři ostatní pánové se s oběma náhodně setkali až cestou a připojili se k nim. Hýkrión s divoce naježeným černým knírem o sobě tvrdil, že je nejsilnější a nejmohutnější bojovník v celé Fantázii. Hýsbald byl zrzavý a ve srovnání s ostatními křehký a prohlašoval, že nikdo neumí zacházet obratněji a rychleji s rapírem než on. A posléze Hýdorn byl přesvědčen, že v boji se mu houževnatostí a vytrvalostí nikdo nevyrovná. Jeho vzhled mu dával za pravdu, protože byl dlouhý a hubený a zdálo se, jako by byl jen ze šlach a kostí.

Když skončili s jídlem, vyrazili dál. Nádobí, ubrus a zásoby jídla uklidili do sedlových tašek nákladního mezka. Princezna Oglamár vyesdla na bílého mimochodníka a jednoduše odcválala, po ostatních se ani neohlédla. Rek Hynrek vyskočil na hřebce černého jak uhel a hnal se za ní. Tři zbývající pánové navrhli Bastiánovi, aby si sedl na soumara mezi tašky se zásobami. Bastián se na něho vyšvihl, pánové si sedli na rovněž skvostně postrojené koně a pak se dali do cvalu lesem, Bastián jako poslední. Nákladní zvíře, už postarší samice mezka, stále více zaostávala a Bastián se ji snažil popohánět. Samice však neběžela rychleji, naopak se zastavila, obrátila hlavu k Bastiánovi a řekla:

„Nemusíš mě popohánět, zůstala jsem pozadu schválně, pane.“

„Proč?“ chtěl vědět Bastián.

„Já totiž vím, kdo jsi, pane.“

„Odkud to můžeš vědět?“

„Když je někdo jen poloviční osel jako já a ne úplný, pak to vyčítí. Dokonce i koně si něčeho povšimlí. Nemusíš mi nic říkat, pane. Byla bych ráda, kdybych dětem a vnoučkům mohla vyprávět, jak jsem nesla zachránce a jak jsem ho pozdravila jako první. Bohužel našinec děti nemá.“

„Jak se jmenuješ?“ zeptal se Bastián.

„Jícha, pane.“

„Podívej, Jícho, nezkaz mi tu legraci a nech si zatím pro sebe, co víš. Slibuješ?“

„Ráda, pane.“

A pak se dala do klusu, aby dohonila ostatní.

Skupinka čekala na kraji lesa. Všichni obdivně hleděli dolů na město Amargánth, třpytící se před nimi ve sluneční záři. Les končil na pahorku a odtud byl daleký výhled na veliké, téměř fialkově modré jezero, obklopené ze všech stran podobnými lesnatými výšinami. A uprostřed jezera leželo stříbrné město Amargánth. Všechny domy stály na lodích, velké paláce na širokých nákladních člunech, ty menší na bárkách a pramicích. A každý dům a každá loď byly ze stříbra, z jemně cizelovaného a umně zdobeného stříbra. Okna a dveře malých i velkých paláců, věžičky a balkony byly ze stříbrného filigránu tak čarokrásného, že se mu v celé Fantázii nic nemohlo vyrovnat. Všude na jezeře bylo vidět čluny a bárky, jak převážejí návštěvníky od břehu do města. Rek Hynrek a jeho družina si také pospíšili, aby dorazili na pláž, kde na ně čekala stříbrná převoznická loď s nádherně vykrouženou přídí. Vešla se na ni celá společnost i s koni a soumarem.

Cestou se Bastián dozvěděl od převozníka, který měl ostatně šaty také ze stříbrné tkaniny, že fialkově modré vody jezera jsou tak slané a hořké, že jejich leptavému účinku natrvalo nic neodolá — nic, kromě stříbra. Jezero se jmenuje Murhu nebo také jezero slz. V dávno uplynulých dobách přemístili obyvatelé město Amargánth doprostřed jezera, aby je uchránili před nájezdy. Neboť když se někdo pokusil dorazit k němu na dřevěných lodích nebo železných člunech, zahynul a byl ztracen, protože voda v krátké době rozpustila loď i posádku. Ale teď existuje i jiný důvod nechat Amargánth na vodě. Obyvatelé totiž s oblibou občas své domy přeskupují a vytvářejí nové ulice a náměstí. Když se například dvě rodiny, žijící na opačných koncích města, spřátelí nebo se stanou příbuznými, protože se jejich mladí vzali, pak jednoduše opustí dosavadní stanoviště a ukotví své stříbrné lodi vedle sebe a tak se z nich stanou sousedi. Jen tak mimochodem, zdejší stříbro je zcela zvláštního druhu a je právě tak jedinečné jako nesrovnatelná krása jeho zpracování, vyprávěl převozník.

Bastián by rád slyšel o městě ještě víc, ale loď mezitím dorazila do města, a tak musel vystoupit se svými spolucestujícími.

Nejdřív hledali nějaké ubytování pro sebe a svá zvířata. To nebylo tak úplně snadné, protože Amargánth byl doslova obležený ná-

vštevňíky, kteří přišli zblízka i zdaleka, aby se podívali na závody. Nakonec však přece jen našli nocleh v jednom hostinci. Když Bastián vedl samici mezka do stáje, ještě jí zašeptal do ucha:

„Nezapomeň, cos mi slíbila, Jícho. Brzy se uvidíme.“

Jícha jen kývla hlavou.

Potom vysvětlil Bastián svým spolucestujícím, že už je nechce dál obtěžovat a že si touží prohlédnout město na vlastní pěst. Poděkoval jim za jejich vlídnost a rozloučil se. Ve skutečnosti se už třásl nedočkavostí, aby našel Átreje.

Velké a malé lodi byly mezi sebou pospojované lávkami, některé z nich byly úzké a křehké, takže po nich mohla přejít jen jedna osoba, jiné byly široké a přepychově vystavěné jako ulice, a po nich se valily davy. Byly tu i klenuté mosty, zakryté stříškami, a po kanálech mezi palácovými prámy proplouly sem a tam stovky malých stříbrných lodiček. Ať však šel člověk kamkoliv, ať se zastavil kdekoliv, všude cítil pod nohama lehké zvedání a klesání, které mu připomínalo, že celé město pluje na vodě.

Návštěvníci, pod jejichž nápoem město doslova praskalo ve švech, byli tak pestří a tak rozmanití, že by jejich popis vystačil na celou knihu. Amargántané se dali snadno rozeznat, protože všichni nosili šaty ze stříbrné tkaniny, která byla téměř tak krásná jako Bastiánův plášť. Také vlasy měli stříbrné, byli velcí a pěkně rostlí a měli oči přesně tak fialkové jako Murhu, jezero slz. Většina návštěvníků však už tak krásná nebyla. Byli tu obrovští svalovci s hlavami, které mezi boulovitými rameny vypadaly mrňavé jak jablíčka. Pobíhali tu zamračení a neurvale vyhlížející rabiáti, osamělí chlápci, na kterých už na první pohled bylo vidět, že není radno si s nimi něco začínat. Vyskytovali se tu čiperové s těkavýma očima a hbitýma rukama, zeširoka si to štrádovali zuřivci, kterým se od nosů a hub valil kouř. Vířili tu kejklíři jako živé káči a dusali huňatí lesní muži na sukovitých nohou, s tlustými kyji přes ramena. Jednou zahlédl Bastián dokonce i jednoho kamenožrouta, kterému trčely z úst zuby jako ocelové majzlíky. Stříbrná lávka se pod jeho vahou jen prohýbala, když se hrnul svou cestou. Než se ho Bastián mohl zeptat, jestli se náhodou nejmenuje Pjernrachkrach, zmizel mu v davu.

Konečně došel Bastián do středu města. Zde se konaly závody. Byly už v plném běhu. Na velikém, kulatém náměstí, podobajícím se obrovské cirkusové aréně, měřily své síly stovky borců, kteří předváděli, co dokážou. Kolem dokola se tísnily davy a svými výkřiky povzbuzovaly závodníky, také okna a balkony okolních lodních paláců skoro přetékały diváky a některým zvědavcům se dokonce podařilo vyšplhat nahoru na střechy zdobené stříbrným filigránem.

Bastián se ovšem zpočátku nijak zvlášť nezajímal o podívanou, jakou skýtali zápasníci. Chtěl najít Átreje, který zajisté odněkud hrám přihlížel. A pak si povšiml, že se dav stále znovu zvědavě otáčí k určitému paláci — zejména tehdy, když se některému ze závodníků podařil obzvlášť působivý kousek. Bastián se však musel předtím protlačit přes jeden klenutý můstek a pak vyšplhat na lucernu, aby viděl až k onomu paláci.

Na širokém balkonu stály dvě vysoké stříbrné židle. Na jedné seděl velmi starý muž, jehož stříbrný plnovous a vlasy splývaly až k pasu. Zřejmě to byl Quérkobád, stříbrný stařec. Vedle něho seděl chlapec asi v Bastiánově věku. Na sobě měl kalhoty z měkké kůže, nahoře byl nahý, takže byla vidět jeho olivově zelená pleť. Úzký obličej vypadal vážně, skoro přísně. Dlouhé modročerné vlasy byly vzadu svázané koženými řemínky do uzlu. Kolem ramen měl přehozený purpurový plášť. Hleděl do arény, klidně, a přesto podivně napjatě. Zdálo se, že jeho tmavým očím nic neunikne. Átrej!

Vtom se v otevřených balkónových dveřích za Átrejem objevil jiný, velikánský obličej, připomínající lva, avšak místo hřívý měl perleťové šupiny a od tlamy mu visely dlouhé bílé třásně vousů. Oči měl rubínově červené a jiskrné, a když se nyní hlava ještě trochu víc vysunula nad Átreje, bylo vidět, že seděla na dlouhém, pružném krku, pokrytém rovněž perleťovými šupinami, a z něho spadala hříva jako bílý oheň. Byl to Falco, Šťastný drak. A zdálo se, jako by Átrejovi něco pošeptal do ucha, protože Átrej přikývl.

Bastián sklouzl dolů z lucerny. Viděl dost. Ted' si se zájmem prohlížel závodníky.

Vlastně to nebyly tak úplně opravdové závody, spíš se jednalo o cirkusové představení ve velkém stylu. Sice se tam zrovna odehrával zápas mezi dvěma obry, jejichž těla se propletla do jediného obrov-

ského klubka a to se kutálelo sem a tam, sice se občas objevily páry stejného nebo odlišného druhu a ti předváděli své umění v souboji na meče nebo v zacházení s kyjem nebo oštěpem, ale samozřejmě si nešli vážně po krku. Dokonce patřilo k pravidlům předvést, jak poctivě a slušně závodník bojuje a jak se umí ovládat. Závodníka, který by se nechal strhnout zlostí nebo ctižádostí a svého protivníka by vážně zranil, by stejně okamžitě diskvalifikovali. Většinou se závodníci snažili, aby dokázali svou dovednost ve střelbě lukem nebo předvedli svou sílu tím, že vzpírali obrovské činky, jiní ukazovali, jaká nadání se v nich skrývají, a provozovali různé akrobatické kousky, nebo podávali důkazy o své odvaze. Kandidáti byli velmi rozliční a stejně rozmanité bylo, co předváděli.

Poražení museli vždycky opustit závodišť a tak se počet závodících postupně zmenšoval. Protože šlo o výběr těch nejlepších, neprosadili se Hýkrion, Hýsbald a Hýdorn proti svým protivníkům tak snadno, jak si možná původně představovali. Trvalo celé odpoledne, než se prokázalo, že Hýkrion je nejsilnější mezi siláky, Hýsbald nejobratnější mezi hbitými a Hýdorn nejvytrvalejší mezi houževnatými. Publikum jásalo a nadšeně jim tleskalo a ti tři se ukláněli směrem k balkonu, kde seděl stříbrný stařec Quérkobád a Átrej. Átrej již vstal, aby něco řekl, když do arény najednou vstoupil ještě jeden závodník. Byl to Hynrek. Rozhostilo se napjaté ticho a Átrej se zas posadil.

Protože ho měli doprovázet jen tři muži, bylo tam dole o jednoho víc. Jeden z nich bude muset ustoupit.

„Vážení pánové,“ pronesl Hynrek zvučným hlasem, takže ho mohl každý slyšet, „nedomnívám se, že by tato malá ukázka vašich schopností, kterou jste právě absolvovali, mohla nějak umenšit vaše síly. Nicméně by bylo pod mou důstojnost, kdybych vás za těchto okolností vyzval na souboj jednotlivě. Dosud jsem mezi všemi bojovníky nezahlédl přiměřeného protivníka, proto jsem nezavodil a jsem tudíž ještě svěží. Kdyby se některý z vás cítil příliš vyčerpaný, tak ať dobrovolně odstoupí. V opačném případě jsem ochoten bojovat se všemi třemi současně. Máte nějaké námítky?“

„Ne,“ odpověděli ti tři jakoby jedněmi ústy.

A pak se strhla bitka, až jiskry lítaly. Hýkrionovy údery byly stejně pádné jako předtím, ale rek Hynrek byl silnější. Hýsbald na

něho útočil ze všech stran jako blesk, ale rek Hynrek byl rychlejší. Hýdorn se ho pokusil udolat, ale rek Hynrek byl vytrvavejší. Celý souboj trval stěží deset minut, pak byli všichni tři pánové odzbrojeni a poklekli před udatným Hynrekem. Ten se hrdě rozhlížel kolem a zřejmě hledal obdivný pohled dámy svého srdce, která patrně stála někde mezi diváky. Nad náměstím burácel jásot a potlesk jako orkán. Pravděpodobně to bylo slyšet i na nejodlehlejších březích jezera Murhu.

Když vše utichlo, zdvihl se stříbrný stařec Quérkobád a hlasitě se zeptal:

„Najde se ještě někdo, kdo by se odvážil nastoupit proti udatnému Hynrekovi?“

A do všeobecného mlčení se ozval chlapecký hlas:

„Ano, já!“

Byl to Bastián.

Všechny tváře se otočily směrem k němu. Dav mu uvolnil cestu a Bastián vstoupil na závodíště. Kolem se rozlehly výkřiky údivu a starosti. „Podívejte, jak je krásný!“ — „Bude ho škoda!“ — „Zakažte to!“

„Kdo jsi?“ zeptal se stříbrný stařec Quérkobád.

„Své jméno řeknu až potom,“ odpověděl Bastián.

Povšiml si, že Átrejovi se zúžily oči a že si ho pátravě prohlížejí, ale bylo v nich ještě mnoho nejistoty.

„Mladý příteli,“ řekl rek Hynrek, „jedli a pili jsme spolu. Proč nyní chceš, abych tě zahanbil? Prosim tě, vezmi své slovo zpátky a odejdi.“

„Ne,“ odpověděl Bastián, „co jsem řekl, platí.“

Rek Hynrek chvíli váhal. Pak navrhl:

„Nebylo by ode mne čestné, kdybych se s tebou měřil v zápase. Měli bychom nejdřív zjistit, kdo z nás dokáže vystřelit výš šíp.“

„Souhlasím!“ prohlásil Bastián.

Každému z nich přinesli mohutný luk a jeden šíp. Hynrek napjal tětivu a vystřelil šíp do nebe, výš, než se dalo sledovat očima. Téměř ve stejném okamžiku napjal i Bastián luk a poslal za ním svůj šíp.

Chvíli trvalo, než se oba šípy vrátily a padly mezi oběma střelci k zemi. A nyní se ukázalo, že Bastiánův šíp, ten s červeným peřím,

zjevně zasáhl v nejvyšším bodě šíp reka Hynreka s modrým peřím takovou silou, že ho vzadu rozštípl.

Rek Hynrek zíral na šípky zatknuté do sebe. Trochu pobledl, jen na lících mu naskočily rudé skvrny.

„To může být náhoda,“ zamumlal. „Uvidíme, kdo bude obratnější v šermu.“

Vyžádal si dva kordy a dvě sady karet. Přinesli mu je. Hynrek pečlivě zamíchal každou karetní hru.

Teď vyhodil jednu karetní hru vysoko do vzduchu, bleskově tasil a bodl. Když ostatní karty dopadly na zem, ukázalo se, že Hynrek zasáhl srdcové eso, a sice přímo do onoho jediného srdce, které je zobrazeno na kartě. Opět se pátravě rozhlížel po své dámě, když ukazoval kolem kord s kartou.

Nyní hodil do výšky druhou karetní sadu Bastián a švihal kordem. Na zem nespadla žádná karta. Bastián napíchl všech dvaatřicet karet, přesně uprostřed a ke všemu ve správném poradí — přestože je rek Hynrek tak pečlivě zamíchal.

Rek Hynrek si je prohlédl. Už nic neříkal, jen rty se mu trochu třáslly.

„Ale silnější než já nejsi,“ vypravil ze sebe nakonec přiškrceně.

Uchopil nejtěžší z činek, které se ještě povalovaly na závodišti, a pomalu ji vzepřel. Než ji však stačil znovu položit zpátky na zem, už ho Bastián popadl a zdvihl do výšky i s činkou. Rek Hynrek se zatvářil tak ohromeně, že se několik diváků neudrželo a zasmálo se.

„Dosud jste určoval vy, v čem se budeme měřit. Souhlasíte, abych teď něco navrhl také já?“

Rek Hynrek němě přikývl.

„Bude to zkouška odvahy!“ varoval ho Bastián.

Rek Hynrek se ještě jednou vzchopil.

„Neexistuje nic, čeho bych se zalekl!“

„Pak navrhuji,“ prohlásil Bastián, „abychom plavali o závod v jezeru slz. Kdo doplave dřív ke břehu, vyhrál.“

Po celém náměstí se rozhostilo bezhlesé ticho.

Udatný Hynrek střídavě bledl a rudl.

„To není žádná zkouška odvahy, to je šílenství!“

„Já,“ odpověděl Bastina, „jsem k tomu ochoten. Tak pojďte!“

Teď už se rek Hynrek přestal ovládat.

„Ne!“ zařval a dupl nohou. „Víte zrovna tak dobře jako já, že voda v Murhu všechno rozleptá. Znamenalo by to jistou smrt.“

„Já strach nemám,“ řekl Bastián klidně, „prošel jsem barevnou pouští a pojedl a popil oheň Měňavé smrti a vykoupal se v něm. Vody v jezeře se už nebojím.“

„Lžete!“ hulákal rek Hynrek, rudý zlostí jako krocan. „Nikdo ve Fantazii nemůže přežít Měňavou smrt, to ví každé dítě!“

„Reku Hynreku,“ pronesl Bastián pomalu, „místo abyste mě obviňoval ze lži, měl byste raději přiznat, že máte docela jednoduše strach.“

To bylo na reka Hynreka příliš. Bez sebe vztekem vytrhl z pochvy svůj velký meč a hnal se na Bastiána. Ten ustoupil zpátky a chtěl ho varovat, ale na to mu rek Hynrek nedal dost času. Švihl mečem po Bastiánovi a myslel to smrtelně vážně. V témže okamžiku vyletěl meč Sikánda jako blesk ze zrezivělé pochvy, skočil Bastiánovi do ruky a nastal tanec.

Co se nyní stalo, bylo něco tak neslýchaného, že na to žádný z diváků do smrti nezapomněl. Naštěstí nemohl Bastián pustit rukojeť meče, a tak musel dělat totéž, co nyní prováděl Sikánda. Ten nejdřív rozřezal, kus po kuse, Hynrekovo parádní brnění. Odřezky plechu kolem jen lítaly, na Hynrekově kůži se však neobjevil ani škrábaneček. Udatný Hynrek se zoufale bránil a bil kolem sebe hlava nehlava, avšak Sikánda se okolo něho blýskal jako ohnivý vír a oslepoval ho, takže žádný z Hynrekových úderů Bastiána nezasáhl. Když tu Hynrek nakonec stál už jen ve spodním prádle, ale přesto bez ustání dál dotíral na Bastiána, Sikánda mu rozřezal meč doslova na plátky, a sice takovou rychlostí, že se čepel ještě na okamžik vznášela ve vzduchu jako celá, než se s řinkotem sesypala na zem jako hromádka mincí. Rek Hynrek třeštil oči na zbytečnou rukojeť, která mu zůstala v ruce. Pustil ji a sklonil hlavu. Sikánda vletěl zpátky do rezavé pochvy a Bastián mohl uvolnit ruku.

Dav vyrazil tisícihlasý výkřik nadšení a obdivu. Lidé vtrhli na závodíště, popadli Bastiána, zdvihli ho a nosili triumfálně kolem. Jásot nebral konce.

Bastián se z výšky rozhlížel po reku Hynrekovi. Chtěl na něho zavolat něco smířlivého, protože mu toho nebohého člověka bylo líto a protože původně neměl v úmyslu ho takhle zahanbit. Ale po reku Hynrekovi jako by se zem slehla.

Najednou všechno ztichlo. Dav se rozestoupil a udělal místo. Tam stál Átrej a s úsměvem se díval nahoru na Bastiána. Také Bastián se usmíval. Lidé ho spustili na zem a nyní stáli ti dva chlapi tvář v tvář a dlouho na sebe mlčky hleděli.

Nakonec se Átrej ujal slova.

„Kdybych potřeboval průvodce, abych mohl jít hledat zachránce Fantazie, pak bych se spokojil s tímto jediným, protože vydá za sto dalších. Ale už žádného průvodce nepotřebuji, protože záchranná výprava se nekoná.“

Ozvalo se udivené a zklamané mumlání.

„Zachránce Fantazie nepotřebuje naši ochranu,“ pokračoval zvýšeným hlasem Átrej, „neboť se sám umí ochránit lip, než bychom to dokázali my všichni dohromady. A už ho nemusíme hledat, protože on nás už našel. Nepoznal jsem ho hned, neboť když jsem ho zahlédl v kouzelném zrcadle Jižního Orákulu, vypadal jinak než teď — úplně jinak. Ale nezapomněl jsem pohled jeho očí. Je stejný jako ten, se kterým se setkávám nyní. Nemůžu se mýlit.“

Bastián s úsměvem zavrtěl hlavou a řekl:

„Nemýlíš se, Átreji. Tys mě zavedl k Dětské císařovně, abych jí dal nové jméno. A já ti za to děkuji.“

Mezi diváky zašuměl jako závan větru uctivý šepot.

„Slíbil jsi,“ pokračoval Átrej, „že nám nyní povíš také svoje jméno, které ve Fantazii ještě nikdo kromě Zlatooké vládkyně veškerých přání nezná. Chceš tak nyní učinit?“

„Jmenuji se Bastián Baltazar Bux.“

Teď už se diváci neudrželi. Jejich jásot vybuchl v tisícerém provolávání slávy. Mnozí se ze samé radosti dali do tance, takže se rozkymácely lávky a můstky, ba celé náměstí.

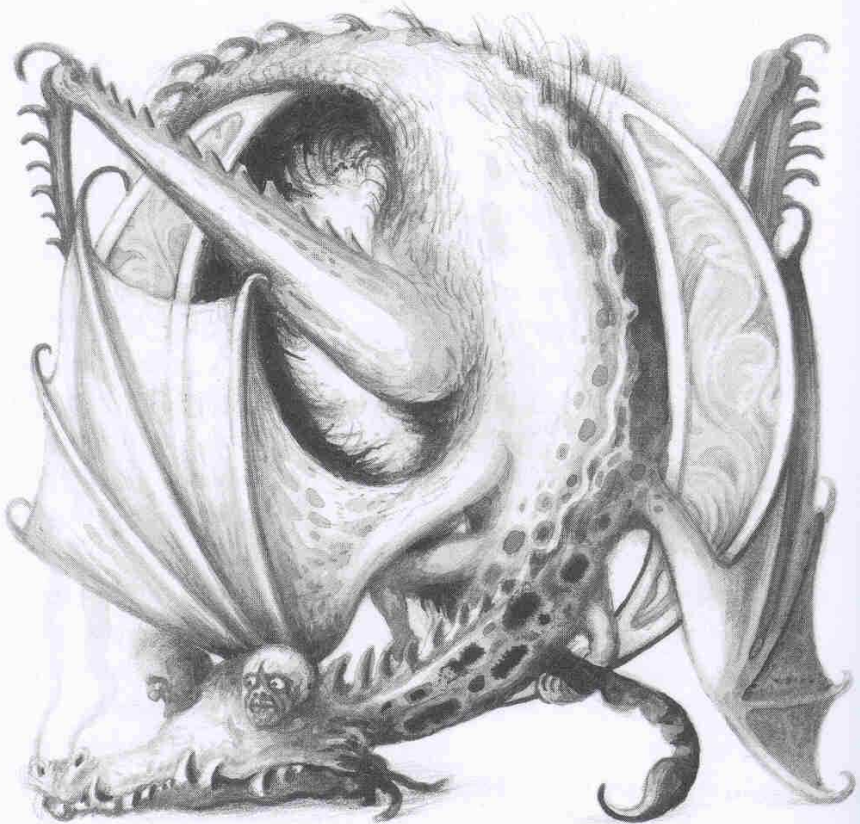
Átrej podal Bastiánovi s úsměvem ruku a ten ji sevřel, a tak — ruku v ruce — odešli do paláce, kde na ně u vstupního schodiště čekal stříbrný stařec Quérkobád a Falco, Šťastný drak.

Toho večera slavilo město Amargánth tu nejkrásnější slavnost, jakou kdy uspořádalo. Všechno, co mělo nohy, ať krátké či dlouhé, křivé nebo rovné, tančilo, a všechno, co mělo hlas, ať krásný nebo ošklivý, hluboký nebo vysoký, zpívalo a smálo se.

Když se setmělo, rozsvítili Amargánťané na stříbrných lodích a v palácích tisíce pestrých lampiček. A o půlnoci odpálili ohňostroj, jaký ještě nikdy nikdo neviděl — dokonce ani v celé Fantazii ne. Bastián stál spolu s Átrejem na balkoně, vlevo a vpravo vedle nich stáli Falco a stříbrný stařec Quérkobád a přihlíželi, jak se barevné ohnivé snopy na nebi a tisíce světél stříbrného města zrcadlí v temných vodách Murhu, jezera slz.

XVIII.

DRAK PRO REKA HYNREKA

XVIII.

DRAK PRO REKA HYNREKA

QUÉRKOBÁD, stříbrný stařec, ve svém křesle usnul, protože už bylo pozdě v noci. Tak zmeškal největší a nejkrásnější zážitek, jaký mohl mít ve svém stosedmiletém životě. Nejinak se vedlo mnoha dalším lidem v Amargánthu, domácím i hostům, kteří se — vyčerpaní slavností — odebrali na lůžko. Jen několik jich zůstalo vzhůru a těch několik málo uslyšelo něco, co krásou překonalo všechno, co kdy slyšeli a vůbec ještě kdy uslyší.

Falco, bílý Šťastný drak, zpíval.

Kroužil na nočním nebi vysoko nad stříbrným městem a jezerem slz a rozezněl svůj zvonkový hlas. Byla to píseň beze slov, velká, prostá melodie čirého štěstí. A kdo ji slyšel, tomu se srdce otevřelo dokořán.

Tak se také vedlo Bastiánovi a Átrejovi, kteří seděli vedle sebe na širokém balkoně Quérkobádova paláce. Oba slyšeli zpívat Šťastného draka poprvé v životě. Aniž si to uvědomili, chytli se za ruce a naslouchali v němém okouzlení. Každý z nich věděl, že druhý cítí totéž co on sám: Štěstí, že našli přítele. A nemínili je rušit mluvením.

Velká hodina minula, Falkův zpěv zvolna slábl a konečně dozněl.

Když nastalo úplné ticho, Quérkobád se probudil, vstal a omluvně prohodil:

„Stříbrní starci jako já už zkrátka potřebují svůj spánek. S vámi mladými je to jinak. Nezlobte se na mě, ale musím na kutě.“

Popřáli mu dobrou noc a Quérkobád odešel.

Oba přátelé zas dlouho seděli mlčky a dívali se nahoru na noční nebe, kde ještě stále kroužil Šťastný drak pomalými, klidnými, vlnivými pohyby. Občas se vznášel před kotoučem měsíce v úplňku jako bílý oblačný pás.

„Falco nepůjde spát?“ zeptal se Bastián nakonec.

„Už spí,“ odpověděl Átrej tiše.

„Za letu?“

„Ano. Nebydlí rád v domech, i kdyby byly tak veliké jako Quérkobádův palác. Cítí se v nich stísněný a uvězněný a snaží se pohybovat co nejopatrněji, jen aby nic neshodil nebo nepřevrhl. Proto většinou spí vysoko ve vzduchu.“

„Myslíš, že by mi dovolil, abych se na něm taky někdy projel?“

„Určitě,“ ujišťoval ho Átrej, „ovšem není to tak jednoduché. Člověk si na to musí teprve zvyknout.“

„Jezdil jsem na Graógramánovi,“ připomněl Bastián.

Átrej kývl a obdivně se na něho podíval.

„Říkals to při zkoušce odvahy s rekem Hynrekem. Jak jsi zvítězil nad Měňavou smrtí?“

„Mám AURYN,“ vysvětlil Bastián.

„Opravdu?“ podivil se Átrej. Vypadal překvapeně, ale už nic neřekl.

Bastián vytáhl medailon Dětské císařovny zpod košile a ukázal ho Átrejovi. Átrej si jej chvíli prohlížel a pak zamumlal:

„Třpyt tedy nosíš teď ty.“

Bastiánovi se zdálo, že Átrejova tvář vypadá trochu odmítavě, proto řekl horlivě:

„Chceš si ho ještě jednou pověsit kolem krku?“

A chystal si sejmout řetěz.

„Ne!“

Átrejův hlas zněl skoro příkře a Bastián se zarazil. Átrej se omluvně usmál a opakoval mírně:

„Ne, Bastiáne, nosil jsem ho dost dlouho.“

„Jak chceš,“ mínil Bastián. Pak odznak otočil.

„Podívej! Všiml sis toho nápisu?“

„To ano,“ odpověděl Átrej, „ale nevím, co tam stojí napsáno.“

„Jakto?“

„My zelenokožci umíme číst stopy, ale ne písmena.“

Tentokrát se podivil Bastián.

„Co říká ten nápis?“ chtěl vědět Átrej.

„Konej, co si přeješ,“ četl Bastián.

Átrej se upřeně díval na odznak.

„Tak tohle to znamená?“ zamumlal. Ve tváři se mu nepohnul ani sval a Bastián nedokázal uhodnout, co si myslí. Proto se zeptal:

„Kdybys to býval věděl, Átreji, bylo by se tím něco pro tebe změnilo?“

„Ne,“ odpověděl Átrej, „konal jsem, co jsem si přál.“

„To je pravda,“ souhlasil Bastián a přikývl.

Oba zas chvíli mlčeli.

„Musím se tě ještě na něco zeptat, Átreji,“ ujal se Bastián konečně zas slova. „Říkal jsi, že když jsi mě viděl v kouzelném zrcadle, že jsem vypadal úplně jinak.“

„Ano, úplně jinak.“

„A jak?“

„Byl jsi velmi tlustý a bledý a měl jsi úplně jiné šaty.“

„Tlustý a bledý?“ opakoval Bastián s nevěřicným úsměvem. „Jsi si úplně jistý, že jsem to byl já?“

„A nebyls?“

Bastián přemýšlel.

„Viděl jsi mne, to vím. Ale byl jsem vždycky takový jako dnes.“

„Opravdu?“

„Přece bych si to musel pamatovat!“ zvolal Bastián.

„Ano,“ řekl Átrej a zamýšleně se na něho díval. „To bys musel.“

„Možná to bylo zkřivené zrcadlo?“

Átrej zavrtěl hlavou.

„To si nemyslím.“

„Jak si pak vysvětlíš, že jsi mě viděl takového?“

„Nevím,“ přiznal Átrej. „Jenom vím, že jsem se nemýlil.“

Pak oba zas dlouho mlčeli a nakonec šli spát.

Když Bastián ležel v posteli, jejíž pelesti v hlavách a nohou byly přirozeně z nejjemnějšího stříbrného filigránu, nešel mu rozhovor s Átrejem z hlavy. Nemohl se zbavit dojmu, že jeho vítězství nad rekem Hynrekem a dokonce i jeho pobyt u Graógramána udělal na Átreje menší dojem od chvíle, kdy se dozvěděl, že Bastián nosí na krku třpyt.

Možná si myslel, že v takovém případě to nebylo nic mimořádného. Ale Bastián si chtěl získat Átrejův neomezený obdiv.

Dlouho přemýšlel. Muselo to být něco, co ve Fantázii neuměl nikdo, dokonce ani s odznakem. Něco, co mohl dokázat jen on, Bastián.

A konečně ho to napadlo: Vymýšlet si příběhy!

Pořád znovu se přece říkalo, že ve Fantázii nikdo neumí vytvořit nic nového. Dokonce Uylulálin hlas se o tom zmínil. A právě v tom byl mistr.

Átrej uvidí, že on, Bastián, je velký básník!

Přál si, aby se co nejdřív naskytla příležitost, kdy by to mohl příteli dokázat. Možná už zítra. Například by se v Amargánthu mohla konat básnická slavnost a na ní by Bastián všechny zastínil svými nápady!

Nebo ještě lepší by bylo, kdyby se všechno, co by vyprávěl, změnilo ve skutečnost! Neříkal snad Graógramán, že Fantázie je zemí příběhů, a proto by mohly znovu vzniknout dokonce i dávno uplynulé události, kdyby se vyskytly v nějakém příběhu?

Átrej bude koukat!

A jak si tak představoval Átrejův užaslý obdiv, usnul.

Když druhého rána seděli ve slavnostním sále u opulentní snídani, řekl stříbrný stařec Quérkobád:

„Usnesli jsme se, že pro našeho hosta, zachránce Fantázie, a jeho přítele, který ho k nám přivedl, dnes uspořádáme zcela zvláštní slavnost. Možná nevíš, Bastiáne Baltazare Buxi, že my Amargant’ané jsme ve Fantázii podle starodávné tradice pěvci a vypravěči pověstí. Již naše děti jsou od malička cvičeny v tomto umění. Když povyrostou, musí po mnoho let vandrovat všemi zeměmi a vykonávat toto povolání pro potěchu a užitek všech. Proto nás všude přijímají s úctou a radostí. Máme však jednu starost: Naše zásoba písní a pověstí není — upřímně řečeno — nijak velká. A mnoho z nás se musí o tu trošku dělit. Povídá se ale — nevím, jestli právem —, že ty jsi ve svém světě známý tím, že umíš vymýšlet příběhy. Je to pravda?“

„Je,“ potvrdil Bastián, „dokonce se mi kvůli tomu posmívali.“

Stříbrný stařec Quérkobád udiveně povytáhl obočí.

„Posmívali se ti kvůli tomu, že umíš vyprávět příběhy, které ještě nikdo neslyšel? Jak je to jen možné? Z nás to nedokáže nikdo a my všichni, já a mí spoluobčané, bychom ti byli nevýslovně vděční,

kdybys nám několik nových příběhů daroval. Pomůžeš nám se svým geniálním nadáním?“

„S radostí,“ prohlásil Bastián.

Po snídani vyšli na schodiště Quérkobádova paláce, kde na ně už čekal Falco.

Na náměstí se mezitím shromáždil velký dav, tentokrát však mezi lidmi bylo už jen málo hostí, kteří přišli do města kvůli závodům. Přítomni byli především Amargant'ané, všichni urostlí, modroocí a všichni v pěkném stříbrném kroji. Většina z nich si přinesla stříbrné strunné nástroje, harfy, lyry, kytary nebo loutny, na nichž se chtěli při své produkci doprovázet, protože každý z nich doufal, že bude moci předvést své umění před Bastiánem a Átrejem.

Opět rozestavili na balkoně židle. Bastián usedl doprostřed mezi Quérkobáda a Átreje. Falco se uvelebil za nimi.

Pak tleskl Quérkobád do dlaní a pronesl do nastalého ticha:

„Velký básník chce splnit naše přání. Daruje nám nové příběhy. Proto se, přátelé, opravdu snažte, abyste ho správně naladili!“

Všichni Amargant'ané na náměstí se mlčky hluboce uklonili. Pak předstoupil první a začal recitovat. Po něm následovali další a ještě další. Všichni měli krásné zvучné hlasy a svého úkolu se zhostili opravdu dobře.

Přednášené pověsti, básně a písně byly jednou napínavé, jindy veselé nebo také smutné, ale zde by zabraly příliš mnoho místa. Budeme o nich vyprávět jindy. Celkem to bylo asi jen sto různých příspěvků. Pak se příběhy začaly opakovat. Další vystupující Amargant'ané nemohli přednést nic jiného, než co už předvedli jejich předchůdci.

Přesto byl Bastián stále rozčilenější, protože čekal na chvíli, kdy přijde na řadu on sám. Málem to nevydržel nedočkavostí, aby se splnilo i všechno ostatní. Po očku pokukoval po Átrejovi, ten tam však seděl s nehybnou tváří a naslouchal. Nebylo na něm vidět žádné vzrušení.

Quérkobád posléze své spoluobčany zarazil. S povzdechem se obrátil k Bastiánovi a řekl:

„Povídal jsem ti to, Bastiáne Baltazare Buxi, že naše zásoba je bohužel skrovná. Není to naše vina, že nemáme víc pověstí. Jak vidíš, děláme, co můžeme. Daruješ nám nyní jeden ze svých příběhů?“

„Daruji vám všechny příběhy, které jsem si vymyslel,“ prohlásil velkoryse Bastián, „můžu si totiž vymyslet kolik chci dalších. Hodně příběhů jsem vyprávěl malé holčičce jménem Kristýnka, ale většinu z nich jen sám sobě. Tudíž je ještě nikdo jiný nezná. Ale to by trvalo týdny a měsíce, kdybych každý z nich jednotlivě vyprávěl, a tak dlouho u vás nemůžeme zůstat. Proto vám povím jednu pověst, v níž jsou obsaženy všechny ostatní. Jmenuje se „Pověst o Amargánské knihovně“ a je docela krátká. Chvíli přemýšlel a pak nazdařbůh začal:

„V šerém dávnověku žila v Amargánthu stříbrná stařena Quana, která vládla nad městem. V oněch dávno zašlých dnech ještě neexistovalo jezero slz Murhu a Amargánth nebyl ze zvláštního stříbra odolávajícího vodám. Bylo to docela obyčejné město s domy z kamene a dřeva. A leželo v údolí mezi lesnatými kopci.

Quana měla syna jménem Quin a ten byl velký lovec. Jednoho dne spatřil Quin v lese jednorožce se zářícím kamenem na špičce rohu. Quin zvíře zabil a vzal si kámen domů. Tím však přinesl na město Amargánth velké neštěstí. Obyvatelům se rodilo stále méně dětí. Pokud by nenašli záchranu, pak museli vymřít. Jednorožce ovšem znovu vzkřísit nemohli a nikdo si nevěděl rady.

Tehdy vyslala stříbrná stařena Quana posla k Jižnímu Orákulu, který tehdy ještě existoval, aby se od Uyulály dozvěděli, co by měli udělat. Jižní Orákulum však leželo velmi daleko. Posel se vydal na cestu jako mladý muž a vrátil se jako starý člověk. Stříbrná stařena Quana byla už dávno po smrti a na její místo nastoupil syn Quin. Také on už byl přirozeně prastarý, stejně jako všichni Amargánťané. Zbývaly už jen dvě děti, chlapec a holčička. Jmenovali se Aquil a Muqua.

Posel oznámil, co mu zjevil Uyulálin hlas: Amargánth přetrvá jen tehdy, když z něho udělají nejkrásnější město ve Fantázii. Jedině tak se může odčinit Quinův rouhačský čin. To se však může uskutečnit jen s pomocí Acharájů, což byly nejošklivější bytosti celé Fantazie. Také se jim přezdívá Věčně uplakaní, protože bez ustání prolé-

vají slzy ze smutku nad vlastní ošklivostí. Ale právě těmi proudy slz vymývají z hlubin země ono zvláštní stříbro, z něhož umějí udělat ten nejkrásnější filigrán.

Tak se tedy Amargánt'ané vydali hledat Acharáje, avšak nikomu se nepodařilo je najít, protože Acharájové žijí hluboko pod zemí. Nakonec zbyli už jen Aquil a Muqua. Všichni ostatní už umřeli a ti dva mezitím dospěli. A těm dvěma se společně podařilo najít Acharáje a přemluvit je, aby udělali z Amargánthu nejkrásnější město.

Acharájové tedy postavili nejdřív stříbrný prám a na něm malý filigránový palác a umístili ho na tržiště vymřelého města. Pak vedli proud svých slzí v podzemí tak, aby vyvěral jako pramen v údolí mezi lesnatými pahorky. Údolí se naplnilo hořkými vodami a stalo se z něho Murhu, jezero slz, na němž plul první stříbrný palác. V něm bydleli Aquil a Muqua.

Acharájové si však na mladých lidech vymínili, že oni a všichni jejich potomci se mají věnovat zpěvu písní a vyprávění pověstí. A dokud to budou dělat, jsou Acharájové ochotni jim pomáhat, protože tímto způsobem by se na takové činnosti mohli také podílet a jejich ošklivost by přispěla k něčemu krásnému.

Tak založili Aquil a Muqua knihovnu — právě onu proslulou Amargántsskou knihovnu — ve které shromáždili všechny mé příběhy. Začínají pověstí, kterou jste právě slyšeli, ale postupně se k ní přidružovaly všechny ostatní příběhy, které jsem kdy vyprávěl, a nakonec jich bylo tolik, že ani ti dva, ani jejich početní potomci, obývající stříbrné město dnes, je nikdy nevyčerpají.

Že Amargánth, nejkrásnější město Fantázie, existuje dodnes, je zásluhou Acharájů a Amargánt'anů, kteří navzájem dodrželi slib — ačkoliv o sobě už nic nevědí. Jen jméno jezera slz Murhu připomíná onu událost z šerého dávnověku.“

Když Bastián skončil, zdvihl se stříbrný stařec Quérkobád pomalu ze svého křesla. Tvář mu prosvěcoval úsměv.

„Bastiáne Baltazare Buxi,“ pronesl, „darovals nám víc než jeden příběh a víc než všechny příběhy. Daroval jsi nám naše dějiny. Nyní víme, kde se vzalo jezero Murhu a naše stříbrné lodi a paláce, plující na jezeře. Nyní víme, proč jsme odedávna národem pěvců písní a vypravěčů pověstí. A hlavně teď víme, co obsahuje ta velká, kulatá

budova v našem městě, do níž ještě nikdo z nás nevstoupil, protože je od nepaměti uzamčena. Obsahuje náš největší poklad a my to až dodnes nevěděli. Obsahuje Amargántsskou knihovnu!“

Bastián byl sám celý bez sebe z toho, že všechno, o čem právě vyprávěl, se stalo skutečností (nebo jí vždycky bylo? Graógramán by pravděpodobně řekl: obojí!) V každém případě se chtěl o tom přesvědčit na vlastní oči.

„Kdepak je ta budova?“

„Ukážu ti ji,“ řekl Quérkobád a obrácen k davu zvolal: „Pojďte všichni s námi! Snad dnes zažijeme ještě další zázraky!“

Po lávkách spojujících stříbrné čluny se pohyboval dlouhý průvod, vedený stříbrným starcem spolu s Átrejem a Bastiánem a konečně se zastavil před opravdu velikou stavbou, která stál: na kulaté lodi a měla tvar obrovské stříbrné plechovky. Vnější stěny byly hladké a bez ozdob a také bez oken. Byly tam jen jedny velké dveře, ty však byly zamčené.

Uprostřed hladkého, stříbrného křídla dveří byl do obroučky ve tvaru prstenu zasazen kámen, který vypadal jako kousek průzračného skla. Nad ním byl následující nápis:

„Vyjmut z rohu jednorožcova, vyhasl jsem.
Držím dveře zavřené, dokud mé světlo neprobudí ten,
kdo mě nazve jménem.
Jemu budu svítit po celé století
a zavedu ho do temných hlubin Minroudu.
Jestliže však vysloví mé jméno podruhé
od konce k začátku,
vyzářím v jediném okamžiku
stoletý jas.

„Nikdo z nás,“ vysvětloval Quérkobád, „tomu nápisu nerozumí. Nikdo z nás neví, co to znamená ‚temné hlubiny Minroudu‘. Až dosud nikdo nenašel jméno kamene, ačkoliv jsme se o to znovu a znovu pokoušeli. Ale my všichni můžeme použít jen jména, která ve Fantázii již existují. A protože to jsou jme na pro jiné věci, nikomu se ne-

podářilo rozzářit kámen a tím otevřít dveře. Uměl bys je najít, Bastiáne Baltazare Buxi?“

Nastalo hluboké ticho, plné očekávání. Všichni Amargánt'ané i Neamargánt'ané zadrželi dech.

„Al Tšahir!“ zvolal Bastián.

V tu chvíli se kámen jasně rozzářil, vyskočil z obroučky Bastiánovi přímo do ruky. Dveře se otevřely.

„Ach!“ ozvalo se z tisíců hrdel.

Bastián držel zářící kámen v ruce a prošel dveřmi, za ním Átrej a stříbrný stařec. Za nimi se tlačil dav.

Velký kruhový prostor byl temný a Bastián zdvihl kámen do výšky. Jeho světlo bylo sice jasnější než světlo svíčky, ale ani to nepostačilo osvětlit celou místnost. Bylo jen vidět, že kolem zdí stály v několika poschodích knihy a zase knihy.

Lidé přinesli lampy a brzy byl celý prostor jasně osvětlený. Nyní uviděli, že stěny z knih byly kolem dokola rozčleněny do mnoha různých oddělení, na nichž byly upevněny štítky s nápisy. Například tam bylo napsáno „Veselé příhody“ nebo „Napínavé povídky“ nebo „Vážné příběhy“ a „Krátká vyprávění“ a tak dále. Uprostřed kruhového sálu byl do podlahy zasazen velký nápis, který se opravdu nedal přehlédnout:

KNIHOVNA
SEBRANÝCH SPISŮ
BASTIÁNA BALTAZARA BUXE

Átrej tam stál a rozhlížel se doširoka rozevřenýma očima. Zmocnil se ho tak velký úžas a obdiv, že to na něm bylo vidět víc než zřetelně. A Bastián z toho měl radost.

„Tohle všechno,“ zeptal se Átrej a ukázal prstem kolem dokola, „tohle všechno jsou příběhy, které sis vymyslel?“

„Ano,“ přitakal Bastián a zastrčil si Al Tšahir do kapsy.

Átrej na něho vytřeštěně zíral.

„Nad tím mi zůstává rozum stát,“ přiznal.

Amargántané se pochopitelně s nadšením vrhli na knihy, listovali v nich, vzájemně si předčítali jednotlivé pasáže, někteří si jednoduše sedli na zem a hned se začali některá místa učit nazpaměť.

Zpráva o velké události se přirozeně bleskově rozletěla po celém stříbrném městě, jak mezi domácími, tak mezi hosty.

Bastián a Átrej právě vycházeli z knihovny, když proti nim kráčeli pánové Hýkrion, Hýsbald a Hýdorn.

„Pane Bastiáne,“ řekl zrzavý Hýsbald, který byl zřejmě nejobratnější nejen v používání rapíru, ale i jazyka, „slyšeli jsme, jaké výtečné vlastnosti jste projevil. Proto vás chceme požádat, abyste nás přijal do svých služeb a dovolil nám doprovázet vás na vaší další cestě. Každý z nás tři touží po tom, aby získal svůj vlastní příběh. A i když zcela jistě nemáte zapotřebí naší ochrany, přec jen by vám mohlo být k užtku mít s sebou tři zdatné a schopné rytíře. Přijímáte?“

„Rád,“ řekl Bastián, „na takový doprovod by byl každý hrdý.“

Načež všichni tři pánové chtěli mermomocí a hned složit přísahu věrnosti na Bastiánův meč, ale Bastián je zadržel.

„Sikánda,“ vysvětlil jim, „je kouzelný meč. Když se ho dotkne někdo, kdo nepojedl a nepopil oheň Měňavé smrti a nevykoupal se v něm, ocitá se v nebezpečí života.“

Tak se museli spokojit s přátelským stiskem ruky.

„A co je s rekem Hynrekem?“ vyzvídal Bastián.

„Je naprosto zlomený,“ sdělil Hýkrion.

„To kvůli jeho dámě,“ dodal Hýdorn.

„Měli byste za ním zajít,“ uzavřel Hýsbald.

Tak se vydali — teď jich bylo pět — k hostinci, kde se společnost na začátku ubytovala a kde Bastián zavedl Jíchu do stáje.

Když vešli do hostinské místnosti, seděl tam jen jediný muž. Byl hluboce skloněný nad stolem a ruce měl zabořené do plavých vlasů. Byl to rek Hynrek.

Zřejmě vezl v cestovním vaku náhradní oblečení, protože měl na sobě poněkud jednodušší výstroj, než byla ta, z níž předchozího dne zůstaly po boji s Bastiánem jen cucky.

Když mu Bastián popřál dobrý den, vyletěl Hynrek od stolu a zíral na oba chlapce. Oči měl zarudlé.

Bastián se zeptal, jestli si smějí přisednout, Hynrek jen pokrčil rameny, kývl a sklesl zpátky na své místo. Před ním na stole ležel list papíru a vypadal, že jej někdo už několikrát zmačkal a zas uhladil.

„Chtěl jsem se poptat, jak se vám vede,“ začal Bastián. „Mrzí mě, jestli jsem se vás dotkl.“

Rek Hynrek zavrtěl hlavou.

„Se mnou je konec,“ vypravil ze sebe chraptivě. „Tady, čtete sám!“

Přisunul list k Bastiánovi:

„Chci jen toho největšího“ — stálo tam — „a to vy nejste, takže sbohem!“

„Od princezny Oglamár?“ zeptal se Bastián.

Rek Hynrek přikývl.

„Hned po zápase se dala převézt na druhý břeh i s koněm. Kdo ví, kde teď je? Už ji neuvídím. Co se mnou na tomhle světě!“

„Nemohl byste ji dohonit?“

„Nač?“

„Třeba byste ji mohl přemluvit.“

Rek Hynrek ze sebe vyrazil hořký smích.

„To tedy neznáte princeznu Oglamár. Trénoval jsem víc než deset let, abych se naučil, co dnes umím. Odřekl jsem si všechno, co neprospívalo mé tělesné kondici. Učil jsem se s železnou kázní šermovat u největších mistrů šermu, u nejsilnějších zápasníků všechny druhy zápasu, dokud jsem nade všemi nezvítězil. Umím běžet rychleji než kuň, skočím výš než jelen, umím všechno nejlíp nebo spíš — uměl jsem to do včerejška. Ze začátku se na mne ani nepodívala, ale pak, pozvolna, rostl její zájem o mé schopnosti. Už jsem směl doufat, že si mě vyvolí — a teď to všechno bylo nadarmo. Jak můžu žít bez naděje?“

„Možná,“ nadhodil Bastián, „byste si jednoduše neměl z princezny Oglamár tolik dělat. Určitě se najdou jiné, které se vám budou líbit stejně.“

„Ne,“ odpověděl rek Hynrek, „mně se princezna Oglamár líbí právě proto, že se nespokojí s ničím, co není největší.“

„Ach tak,“ řekl Bastián bezradně, „to je tedy problém. Co by se dalo dělat? A co kdybyste to u ní zkusil nějak jinak? Například jako pěvec nebo jako básník?“

„Jednou jsem rek,“ odpověděl Hynrek trochu popuzeně, „nemám a nechci mít žádné jiné povolání. Jsem, jaký jsem.“

„Ovšem,“ souhlasil Bastián. „To chápu.“

Všichni mlčeli. Ti tři pánové vrhali na Hynreka soucitné pohledy. Uměli si představit, jak mu je. Nakonec si Hýsbald odkašlal a tiše Bastiánovi pošeptal: „Pro vás, pane Bastiáne, by vlastně nebylo tak těžké nějak mu pomoci.“

Bastián se podíval na Átreje, ten však už zase nasadil svůj neproniknutelný obličej.

„Někdo jako rek Hynrek,“ přisadil si Hýdorn, „je na tom skutečně bídně, když tady široko daleko není žádná nestvůra. Chápete?“

Bastián ještě pořád nechápal.

„Nestvůry,“ mýnil Hýkrion a hladil si svůj mohutný černý knír, „jsou zkrátka nutné, aby rek mohl být rekem.“ Přitom zamrkal na Bastiána.

Teď teprve to Bastiánovi došlo.

„Poslyšte, reku Hynreku,“ řekl, „tím návrhem, abyste své srdce daroval nějaké jiné dámě, jsem jen podrobil zkoušce vaší stálost. Ve skutečnosti potřebuje princezna Oglamár už teď vaši pomoc a nikdo kromě vás ji nemůže zachránit.“

Rek Hynrek zbystřil pozornost.

„Mluvíte vážně, pane Bastiáne?“

„Naprosto vážně, vzápětí se budete moci sám přesvědčit. Princezna Oglamár byla totiž před několika minutami přepadena a unesena.“

„Kým?“

Jednou z nejstrašlivějších nestvůr, jaké se kdy ve Fantázii vyskytly. Je to drak Smerg. Princezna právě přejížděla lesní mýtinu, když ji ta obluda spatřila, ze vzduchu se na ni vrhla dolů, zdvihla ze hřbetu jejího koně a odnesla s sebou.“

Hynrek vyskočil. Oči mu zasvítily a tváře zahořely. Radostí zableskal. Pak mu lesk v očích znovu pohasl a Hynrek si zase sedl.

„To bohužel není možné,“ mínil smutně, „tady už nikde žádní draci nejsou.“

„Zapomínáte, reku Hynreku,“ namítl Bastián, „že přicházím velmi zdaleka — z větší dálky, než jste se kdy dostal vy.“

„To je pravda,“ vmísil se Átrej poprvé do hovoru.

„A ten netvor ji skutečně unesl?“ volal rek Hynrek. Pak si obě ruce přitiskl na srdce a vzdychal: „Ó, má zbožňovaná Oglamár, jak teď asi trpíš. Ale neobávej se, tvůj rytíř se blíží, už jede! Řekněte mi, co musím udělat, kam mám jet? Oč přesně jde?“

„Velmi daleko odtud,“ začal Bastián, „je země, a ta se jmenuje Morgul aneb Země mrazivého ohně, protože plameny tam jsou mrazivější než led. Jak tu zemi najdete, vám nemůžu říct, musíte ji najít sám. Uprostřed té země je zkamenělý les Wodgabay. A zas ve středu toho zkamenělého lesa stojí olověný hrad Ragar. Je obklopený třemi vodními příkopy. V prvním teče zelený jed, v druhém dýmá kyselina dusičná a ve třetím se to hemží škorpiony, velkými jako vaše chodidla. Přes příkopy nevedou žádné můstky ani lávky, neboť vládcem olověného hradu Ragar je právě onen okřídlený netvor Smerg. Křídla jsou ze slizké kůže a mají rozpětí dvaatřicet metrů. Pokud drak neletí, stojí zpříma jako obrovský klokan. Tělo má jako prašivá krysa, ale ocas jako štír. Sebelehčí dotek jedovatého bodce je naprosto smrtelný. Zadní nohy jsou jako nohy obrovské kobylky, kdežto přední tlapy má mrňavé a zakrslé a vypadají jako dětské ruce. Tím se člověk ovšem nesmí dát oklamat, protože právě v těchto ručičkách vězí strašlivá síla. Dlouhý krk umí drak zatáhnout jako hlemýžď tykadla a na tom krku mu sedí tři hlavy. Jedna je velká a vypadá jako hlava krokodýla. Z tlamy téhle hlavy může drak plivat ledový oheň. Ale tam, kde má krokodýl oči, jsou na dračí hlavě dva výrůstky, a to jsou další hlavy. Pravá hlava vypadá jako hlava starého muže. Tou hlavou drak slyší a vidí. K mluvení má ale tu druhou, která zas vypadá jako hlava nějaké stařeny.“

Při tomto popisu rek Hynrek trochu pobledl.

„Jak že se jmenuje?“ zeptal se.

„Smerg,“ opakoval Bastián. „Řadí už tisíc let, tak starý totiž je. Ale stále znovu loupí krásné panny, které mu pak musí vést domác-

nost až do konce svých dní. Vždycky když ta jedna umře, uloupí další.“

„Jak to, že jsem o něm nikdy neslyšel?“

„Smerg dokáže letět nepředstavitelně daleko a rychle. Dosud si pro svá loupežná tažení vybíral jiné kouty Fantázie. A pak — stává se to přece jen jednou za půl století.“

„A dosud nikdo žádnou zajatkyňu neosvobodil?“

„Nikoliv, k tomu je zapotřebí opravdového hrdiny.“

Při těch slovech líce reka Hynreka znovu zružověly.

„Má Smerg nějaké zranitelné místo?“ zeptal se odbornicky.

„Ach!“ udělal Bastián. „Málem jsem zapomněl to nejdůležitější. V nejhlubším sklepě hradu Ragar leží olověná sekyra. Hned pochopíte, že ji drak Smerg hlídá jako oko v hlavě, když vám povím, že to je jediná zbraň, kterou je možno ho zabít. Tou sekyrou se mu musí useknout obě menší hlavy.“

„Odkud to všechno víte?“ zeptal se hrdina Hynrek.

Bastián nemusel odpovídat, protože právě v tom okamžiku se na ulici ozvaly zděšené výkřiky:

„Drak! — Příšera! — Vidíte tamhle, na nebi! — Hrůza! Letí na město! — Zachraň se, kdo můžeš! — Ne, ne, už má svou oběť!“

Udatný Hynrek se vyřítil na ulici a za ním všichni ostatní, naposledy Átrej a Bastián.

Na nebi se třepetalo něco, co vypadalo jako veliký netopýr. Když se to přiblížilo, bylo to, jako by se na okamžik na celé stříbrné město položil studený stín. Byl to Smerg a vypadal přesně tak, jak si ho Bastián právě vymyslel. A v obou zakrslých, ale o to nebezpečnějších pracičkách držel mladou dámu, která křičela zplna hrdla a mrskala nohama.

„Hynreku!“ slyšeli ji lidé ze stále větší dálky. „Pomoc, Hynreku! Zachraň mě, můj hrdino!“ Pak byla pryč.

Hynrek mezitím vyvedl svého vraníka ze stáje a už stál na jedné z převozních pramic, jedoucích k pevnině.

„Rychleji!“ slyšeli ho, jak volá na převozníka. „Dám ti, co chceš, ale dělej!“

Bastián se za ním díval a mumlal:

„Jen doufám, že jsem mu to neudělal příliš těžké.“

Átrej po něm zašilhal. Pak tiše řekl:

„My bychom možná měli už taky vyrazit.“

„Kam?“

„Přivedl jsem tě do Fantázie,“ mínil Átrej, „myslím, že bych ti měl také pomoci najít cestu zpátky. Chceš se přece jednou vrátit do svého světa, nebo ne?“

„Ach, na to jsem zatím vůbec nepomyslel,“ přiznal Bastián. „Ale máš pravdu, Átreji. Ano, samozřejmě, máš pravdu.“

„Zachránil jsi Fantázii,“ pokračoval Átrej, „a mám dojem, že s tím hodně získal i ty. Umím si představit, že se teď budeš chtít vrátit domů, abys díky tomu mohl uzdravit i svůj svět. Nebo je tu ještě něco, co ti brání ve zpáteční cestě?“

A Bastián, který zapomněl, že vždycky nebyl silný, krásný, odvažný a mocný, odpověděl:

„Ne, nic mě nenapadá.“

Átrej se znovu zamyšleně podíval na přítele a dodal:

„Možná to bude dlouhá a krušná cesta, kdo ví?“

„Ano, kdo ví,“ souhlasil Bastián. „Jestli chceš, můžeme vyrazit hned.“

Následovala ještě krátká přátelská hádka mezi třemi pány, kteří se nemohli dohodnout, kdo z nich dá Bastiánovi k dispozici svého koně. Ale Bastián spor ukončil tím, že je poprosil, aby mu darovali mezka Jíchu. Pánové byli sice názoru, že takové jezdecké zvíře je pod důstojnost pana Bastiána, ale když trval na svém, konečně ustoupili.

Zatímco pánové připravovali všechno k odjezdu, zašli Bastián s Átrejem do Quérkobádova paláce, aby stříbrnému starci poděkovali za pohostinnost a aby se rozloučili. Falco, Šťastný drak, čekal na Átreje před palácem. Byl velmi spokojený, když uslyšel, že se má vyrazit. Města nebyla nic pro něho, třeba byla tak krásná jako Amargánth.

Stříbrný stařec Quérkobád byl ponořený do četby knihy, kterou si přinesl z knihovny Bastiána Baltazara Buxe.

„Rád bych vás měl u sebe jako hosty ještě dlouho,“ řekl trochu rozrztítě, „tak velkého básníka tu nemáme každý den. Ale jako útěchu máme přece jeho díla.“

Rozloučili se a vyšli ven.

Když si Átrej sedl Falkovi na záda, zeptal se Bastiána:

„Nechtěl ses také projet na Falkovi?“

„Jednou ano,“ odpověděl Bastián, „ale teď na mě čeká Jícha a já jí to slíbil.“

„Pak na vás tedy počkáme na pevnině,“ zvolal Átrej. Šťastný drak se vznesl do vzduchu a v příštím okamžiku zmizel z dohledu.

Když se Bastián vrátil k hospodě, čekali na něho tři rytíři už připraveni na cestu s koni i mezkem Jíchou na jednom z převozních člunů. Jíchu zbavili nákladu a vyměnili za bohatě zdobené jezdecké sedlo. Proč to udělali, se Jícha dozvěděla až teď, když k ní Bastián přistoupil a pošeptal jí do ucha:

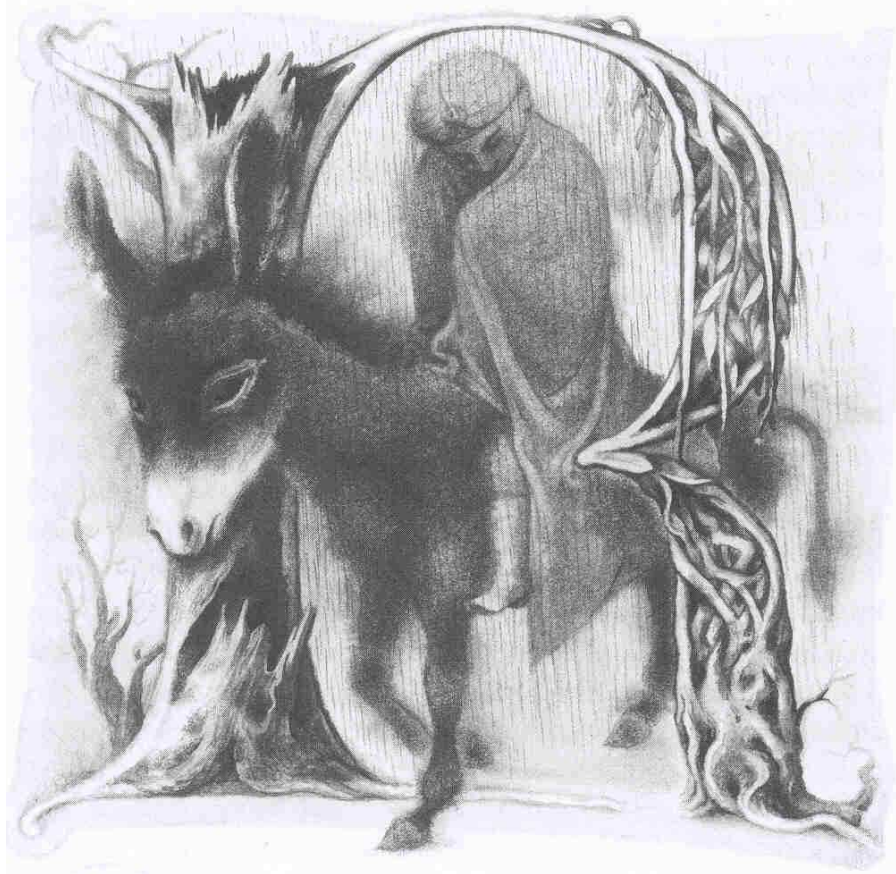
„Teď patříš mně, Jícho.“

Bárka už dávno odrazila a vzdalovala se od stříbrného města, ale nad trpkými vodami jezera slz Murhu se ještě dlouho rozléhalo radostné hýkání starého mezka Jíchy.

Pokud jde o neohroženého Hynreka, tak tomu se skutečně podařilo dojít až do Morgulu, Země mrazivého ohně. Pronikl i do zkamenělého lesa Wodgabaye a překonal tři vodní příkopy kolem hradu Ragar. Našel olověnou sekyru a zvítězil nad drakem Smergem. Pak odvedl Oglamár zpátky k jejímu otci, ačkoli ona by se nyní za něho s radostí provdala. Teď ale nechtěl pro změnu on. To je však jiný příběh a budeme ho vyprávět někdy jindy.

XIX.

ACHARÁJOVÉ

XIX.

ACHARÁJOVÉ

RÁNO se z tmavých mraků, letících těsně nad hlavami jezdců, začal řinout hustý déšť. Pak začaly padat velké, lepkavé vločky a nakonec přšelo a sněžilo zároveň. Bouřlivý vítr byl tak silný, že dokonce i koně se proti němu museli vzpírat bokem. Pláště jezdců nasákly vodou a těžce pleskaly o zadky zvířat.

Putovali již dlouho a poslední tři dny jeli přes tuto náhorní rovinu. Počasí bylo den ode dne horší a zem se změnila ve směsici bahna a ostrého šterku, což velmi ztěžovalo postup vpřed. Občas se objevily osamělé skupinky keřů nebo nízkého, větrem do šikmá vyfoukaného houští, jinak se oči neměly na čem zachytit.

Bastián, který jel na Jíše vpředu, na tom byl ještě poměrně dobře se svým blýskavým stříbrným pláštěm. Ukázalo se, že plášť je sice tenký a lehký, ale výtečně hřál a voda se od něho odrážela v malých perličkách. Podsaditá postava siláka Hýkriona skoro mizela v modrém huňatém vlněném kabátě. Útlý Hýsbald si přes zrzavou hlavu přetáhl velkou kapuci své hnědé lodenové houně. A Hýdornova pláštěnka z šedé plachtoviny se mu lepila na hubené tělo.

Tři pánové však nijak neztráceli svůj poněkud drsný humor. Nečekali, že dobrodružná výprava s panem Bastiánem bude procházkou růžovým sadem. Občas si natruc bouři hlasitě zanotovali spíš s chutí než melodicky nějakou píseň, buď jednotlivě, nebo ve sboru. K jejich oblíbeným patřila zřejmě ta, která začínala slovy:

„Když jsem byl malý hošík,
ejechuchu, za deště a povichru...“

Jak vysvětlovali, píseň složil v dávno uplynulých dobách jeden poutník po Fantázii, který se jmenoval Šexpír nebo tak nějak.

Jediný ze skupiny, kdo mokro a chlad zřejmě vůbec nevnímal, byl Átrej. Už od začátku cesty se většinou hnal na Falkově hřbetu

mezi a nad cáry oblaků, spěchal daleko dopředu, aby prozkoumal zemi, a pak se vracel, aby podal zprávu.

Všichni, dokonce i Šťastný drak, se domnívali, že hledají cestu, která by Bastiána zavedla zpět do jeho světa. Věřil tomu i Bastián. Sám si neuvědomoval, že souhlasil s Átrejovým návrhem vlastně jen z přátelství a z dobré vůle, že si však návrat ve skutečnosti vůbec nepřeje. Ovšem zeměpis Fantázie určují přání, ať už si je uvědomujeme nebo ne. A protože o směru cesty rozhodoval Bastián, stalo se, že se nořili stále hlouběji do fantázijské země — jinými slovy, blížili se středu, který tvořila Slonovinová věž. Co to pro Bastiána znamenalo, to se měl dozvědět až později. Zatím ani on, ani žádný z jeho družiny o tom neměl sebemenší tušení.

Bastián myslel na něco jiného.

Hned druhý den po jejich odchodu z Amargánthu našli v lesích kolem jezera Murhu zřetelné stopy po draku Smergoví. Část zde rostoucích stromů zkameněla. Příšera se tu zjevně spustila k zemi a ožehla stromy mrazivým ohněm svého chřtánu. Otisky jeho obrovských kobylich nohou se daly snadno rozeznat.

Átrej, který se v tom vyznal, našel ještě další stopy, totiž otisky kopyt Hynrekova koně. Rek Hynrek byl tedy drakovi v patách.

„Nejsem z toho zrovna bez sebe nadšením,“ prohlásil napůl žertem Falco a zakoulel rubínovými očima, „ať už je Smerg mizera nebo ne, pořád je to můj příbuzný — i když hodně vzdálený.“

Nesledovali stopu udatného Hynreka, vydali se jiným směrem, neboť jejich cílem přece bylo najít Bastiánovu cestu k domovu.

Od té chvíle Bastián uvažoval, co to vlastně způsobil, když pro reka Hynreka vymyslel draka Smerga. Jistě, hrdina Hynek potřeboval něco, na čem by mohl osvědčit svou odvahu a proti čemu by mohl bojovat. Nebylo ovšem nikde psáno, že zvítězí. Co když ho Smerg zabije? A navíc byla v hrozně situaci i princezna Oglamár. Jistě, byla dost nafoukaná, ale měl kvůli tomu Bastián právo, aby ji přivedl do takového maléru? A i když se na to všechno nebude brát zřetel, kdo ví, co všechno Smerg ještě ve Fantázii napáchá. Bastián sice na nic zlého nemyslel, vytvořil však neodhadnutelné nebezpečí, které teď už existuje i bez něho a možná uvrhne do nevýslovného neštěstí mnoho nevinných lidí. Měsíčnice, jak Bastián věděl, nerozli-

šovala mezi zlým a dobrým, mezi krásným a ošklivým. Pro ni bylo každé stvoření ve Fantazii stejně důležité a mělo stejné právo na existenci. Ale směl se on — Bastián — chovat stejně jako ona? A hlavně, chtěl to vůbec?

Ne, řekl si Bastián, nemá sebemenší chuť vejít do dějin Fantázie jako stvořitel oblud a příšer. Daleko krásnější by bylo, kdyby proslul svou dobrotou a nezištností, kdyby mu říkali „dobrý člověk“ nebo kdyby ho ctili jako „velkého dobrodince“. Ano, tohle si přál.

Země teď byla skalnatá a Átrej, který se na Falkovi vrátil z průzkumného letu, hlásil, že o několik mil dál spatřil malou kotlinu, která poskytovala poměrně slušnou ochranu proti větru. Jestli viděl dobře, pak tam bylo dokonce i několik slují, kam by se mohli schovat před deštěm a sněhem.

Bylo už pozdní odpoledne a nejvyšší čas najít vhodné tábořiště na noc. Átrejova zpráva proto všechny potěšila a s chutí pobídlí svá jezdecká zvířata. Cesta sbíhala dolů na dno údolí, obklopeného stále vyššími skalisky. Možná to bylo vyschlé řečiště. Asi po dvou hodinách dojeli do kotliny a opravdu našli ve stěnách kolem několik jeskyní. Vybrali si tu nejprostornější a udělali si tam pokud možno pohodlí. Tři pánové šli hledat po okolí suché roští a větve zulámané větrem a v jeskyni se brzy rozhořel báječný oheň. Rozprostřeli kabáty, aby jim uschly, přivedli koně a mezka, sundali jim sedla, a dokonce i Falco, který jinak dával přednost nocování pod širým nebem, se vzadu v jeskyni stočil do klubíčka. Celkem vzato to tu nebylo ani tak moc nevlídné.

Šlachovitý Hýdorn vzal ze zásob velký kus masa, napíchl ho na meč a snažil se ho opékat nad ohněm, což všichni ostatní sledovali s nelíčeným zájmem. Átrej se obrátil k Bastiánovi a poprosil ho:

„Vyprávěj nám něco o Kristýnce!“

„O kom?“ nechápal Bastián.

„O tvé kamarádce Kristýně, o té holčičce, které jsi vyprávěl své příběhy.“

„Neznám žádnou dívku, která se tak jmenuje,“ odpověděl Bastián, „a jak jsi na to přišel, že jsem jí vyprávěl příběhy?“

Átrej se na něho zase podíval tím svým zamyšleným pohledem.

„Ve svém světě,“ řekl pak pomalu, „jsi přece vyprávěl mnoho příběhů — jí i sobě samotnému.“

„Odkud to víš, Átreji?“

„Tys to říkal. V Amargánthu. A taky jsi vyprávěl, že se ti kvůli tomu často smáli.“

Bastián zíral do ohně.

„To je pravda,“ mumlal. „Říkal jsem to. Ale nevím proč. Nemůžu si vzpomenout.“

Jemu samotnému to připadalo divné.

Átrej si vyměnil pohled s Falkem a vážně přikývl, jako by se potvrdilo něco, o čem už spolu mluvili. Nic však neříkal. Zřejmě se o tom nechtěl zmiňovat před rytíři.

„Maso je upečené,“ ohlásil Hýdorn.

Nožem ukrojil pro každého kousek a všichni se dali do jídla. Že je maso upečené, se při nejlepší vůli nedalo tvrdit — zvenku bylo připálené a uvnitř ještě syrové — ale za daných okolností se opravdu nehodilo ohrnovat nos.

Nějakou chvíli všichni jen žvýkali, pak Átrej ještě jednou poprosil:

„Vyprávěj nám, jak ses k nám dostal!“

„Vždyť to víš,“ odpověděl Bastián, „přivedl jsi mě přece k Dětské císařovně.“

„Myslím předtím,“ vysvětloval Átrej, „ve tvém světě, kde jsi v tu chvíli byl a jak se to všechno odehrálo?“

A nyní vyprávěl Bastián, jak ukradl knihu panu Koreanderovi, jak s ní uprchl na půdu školy a tam začal číst. Když chtěl začít povídat o Átrejově Velkém hledání, Átrej mávl odmítavě rukou. Jako by ho nezajímalo, co si o něm Bastián přečetl. Zato chtěl vědět nejmenší podrobnosti o Bastiánově návštěvě u Koreandera a o útěku na půdu školy.

Bastián usilovně přemýšlel, ale v paměti o tom už nic nenašel. Zapomněl na všechno, co s tím souviselo, na to, že měl strach, že byl tlustý a slabý a choulostivý. Zachoval si jen útržky vzpomínek a i ty útržky mu připadaly tak vzdálené a nezřetelné, jako by se jednalo o někoho jiného, a ne o něho.

Átrej se ho vyptával na jiné vzpomínky a Bastián vyprávěl o časech, kdy matka ještě žila, o otci, o svém domově, o škole a rodném městě — co si zkrátka zapamatoval. Tři pánové už dávno usnuli a Bastián ještě pořád vyprávěl. Divil se, že Átreje tolik zajímají právě ty nejušednější věci. Možná to bylo tím, jak mu Átrej naslouchal, že také jemu samotnému ty nejobyčejnější a nejběžnější věci už postupně přestaly připadat tak všední, nýbrž se mu zdálo, jako by všechny obsahovaly nějaké tajemství, kterého si jenom nikdy nevšiml.

Nakonec už nic dalšího nevěděl, už ho nanapadalo nic, co by ještě mohl vyprávět. Tři pánové tiše chrupali. Átrej tu seděl s nehybnou tváří, jakoby ponořený do hlubokých myšlenek.

Bastián se natáhl, zabalil do stříbrného pláště a skoro usínal, když Átrej tiše řekl:

„To způsobuje AURYN.“

Bastián si opřel hlavu o ruku a rozespale se podíval na přítele:

„Jak to myslíš?“

„Třpyt,“ pokračoval Átrej, jako by mluvil sám se sebou, „působí na bytosti u nás jinak než na dítě ze světa lidí.“

„Jak tě to napadlo?“

„Odznak ti propůjčuje velkou moc, plní ti všechna přání, ale současně ti něco bere: Vzpomínky na tvůj svět.“

Bastián přemýšlel. Neměl pocit, že mu by mu něco chybělo.

„Graógramán mi řekl, že musím jít cestou vlastních přání, abych našel svou Pravou vůli. Takový je prý význam nápisu na AURYNU. Ale přitom musím jít od jednoho přání ke druhému a nesmím žádné přeskočit. Jinak se ve Fantázii vůbec nedostanu dál, říkal. A k tomu potřebuji klenot.“

„Ano,“ řekl Átrej, „dává ti cestu a současně ti bere cíl.“

„No,“ prohodil Bastián bezstarostně, „Měsíčnice určitě věděla, co dělá, když mi dala odznak. Zbytečně se trápíš, Átreji. AURYN jistě není žádná léčka.“

„Ne,“ mumlal Átrej, „to si taky nemyslím.“

A po chvíli dodal:

„V každém případě je dobře, že už jsme se vydali hledat cestu do tvého světa. Hledáme ji, ne?“

„Ano, ano,“ zabrumlal Bastián už v polospánku.

Uprostřed noci ho probudil zvláštní zvuk. Neuměl si vysvětlit, co by to mohlo být. Oheň vyhasl a kolem něho panovala naprostá tma. Pak ucítil na rameni Átrejovu ruku a slyšel ho šeptat:

„Co to je?“

„Taky nevím,“ odpověděl Bastián rovněž šeptem.

Plížili si k východu z jeskyně, odkud přicházel ten zvuk, a napínali sluch.

Znělo to jako potlačované vzlykání a pláč z nesčetných hrdel. Nebyly to však lidské zvuky a ani se to nepodobalo zvířecímu nářku. Bylo to jako všeobecný šum, který občas narostl až do povzdechu, jako když se zdvihne vlna s pěnou na hřebeni a pak zase odplyne. Byl to ten nejžalostnější tón, jaký kdy Bastián slyšel.

„Kdybychom aspoň mohli něco vidět!“ šeptal Átrej.

„Počkej!“ odpověděl Bastián. „Mám přece Al Tsahir.“

Vytáhl svítící kámen z kapsy a přidržel ho do výšky. Světlo bylo slabé jako záře ze svíčky a osvětlovalo kotlinu jen nejasně, přesto postačilo, aby se oběma přátelům naskytl obraz, při němž jim ošklivostí až naskočila husí kůže.

Celá kotlina byla plná neforemných červů, velkých asi jako paže, jejichž kůže vypadala, jako by byla zabalená do špinavých, rozdraných hadrů a cárů. Mezi záhyby těch hadrů mohli červi vystrčit cosi jako slizké údy, které vypadaly spíš jako ehapadla chobotnic. Na jednom konci jejich těla vykukovaly mezi cáry vždy dvě oči, oči bez víček, a z nich bez ustání tekly slzy. Oni sami i celé údolí bylo zmáčené od slz.

V okamžiku, kdy je ozářilo světlo Al Tsahiru, znehybněli, a tak bylo vidět, čím se právě zabývali. V jejich středu se tyčila věž z nejjemnějšího stříbrného filigránu — krásnějšího a drahocennějšího než všechny stavby, které Bastián viděl v Amargánthu. Mnoho z těch červovitých bytostí zřejmě právě šplhalo po věži a skládalo ji z jednotlivých částí. Teď ale všichni bez hnutí zírali do světla Al Tsahiru.

„Běda! Běda!“ ozývalo se zděšené šeptání celou kotlinou. „Teď se ukázala naše ošklivost. Běda! Běda! Čí oko nás spatřilo? Běda, běda, že musíme vidět sami sebe! Ať jsi kdokoli, krutý vetřelce, měj soucit a slitování a zbav nás toho světla!“

Bastián vstal.

Já jsem Bastián Baltazar Bux,“ řekl, „a kdo jste vy?“

„Jsme Acharájové,“ znělo mu vstříc, „Acharájové, Acharájové! Ten nejnešťastnější národ v celé Fantázii!“

Bastián mlčel a zděšeně se podíval na Átreje, který nyní také vstal a postavil se vedle něho.

„Pak jste to vy,“ zeptal se, „kdo postavil nejkrásnější město Fantazie, Amargánth?“

„Tak jest, ach,“ volaly bytosti, „ale zbav nás toho světla a nedívej se na nás. Buď milosrdný!“

A vy jste slzami naplnili jezero Murhu?“

„Pane,“ sténali Acharájové, „je to tak, jak říkáš. Avšak zemřeme studem a hrůzou ze sebe samých, když nás budeš dál nutit stát v tvém světle. Proč tak krutě rozmnožuješ naše muka? Ach, vždyť jsme ti nic neudělali a nikdy jsme nikoho neurazili pohledem na nás.“

Bastián zastrčil kámen Al Tsahir zpátky do kapsy a zas byla černočerná tma.

„Děkujeme!“ volaly vzlykající hlasy. „Děkujeme za tvou laskavost a slitování, pane!“

„Rád bych si s vámi promluvil,“ řekl Bastián, „chci vám pomoci.“

Skoro se mu udělalo nevolno z hnusu i ze soucitu s těmito zoufalými stvořeními. Bylo mu jasné, že to jsou bytosti, o nichž mluvil ve svém příběhu o vzniku Amargánthu, ale jako vždy, ani tentokrát si nebyl jistý, jestli tu byly odevždy, nebo teprve vznikly jeho prostřednictvím. V druhém případě by byl určitým způsobem odpovědný za všechno to utrpení. Ale ať to bylo jakkoli, byl rozhodnut tento strašlivý stav změnit.

„Ach,“ kňouraly naříkavé hlasy, „kdo by nám mohl pomoci?“

„Já,“ zvolal Bastián, „mám AURYN.“

Teď se okamžitě rozhostilo ticho. Pláč dozněl.

„Obýváme temné hlubiny země,“ ozývalo se šeptání jako mnohohlasý sbor, „abychom ušetřili slunce pohledu na nás. Tam bez ustání pláčeme nad svou existencí a slzami vymýváme nezníčitelné stříbro z prastaré horniny a pak z něho tkáme filigrán, který jsi právě viděl. Jen za temných nocí se odvážíme ven na zemský povrch a tyto

jeskyně jsou naše východy. Zde nahoře pak složíme dohromady, co jsme dole připravili. A právě tato noc byla dostatečně temná, abychom se vzájemně nemohli vidět. Proto jsme tady. Naší prací se snažíme odčinit, že jsme tak oškliví, a trochu se tím utěšíme.“

„Ale vždyť vy za to přece nemůžete, že jste takoví!“ mínil Bastián.

„Ach, vyskytují se různé druhy viny,“ odpověděli Acharájové, „vina činu, vina myšlenky — naší vinou je naše existence.“

„Jak vám můžu pomoci?“ vyptával se Bastián a soucitem málem plakal.

„Ach, velký dobrodince,“ volali Acharájové, „ty, kdo nosíš AURYN a máš moc nás vysvobodit — prosíme tě o jedno: Dej nám jinou podobu!“

„To udělám, nemějte starost, nebozí červíci!“ řekl Bastián. „Přeji si, abyste nyní usnuli, a až se ráno probudíte, pak vylezete ze své kukly a budou z vás motýli. Budete pestří a veselí a budete se už jenom smát a veselit! Od zítřka se už nebudete jmenovat Acharájové, Věčně uplakaní. Budete Šlamufové, neboli Věční smíškové!“

Bastián naslouchal do tmy, ale nic neslyšel.

„Všichni usnuli,“ šeptal Átrej.

Oba přátelé se vrátili zpátky do jeskyně. Pánové Hýsbald, Hýdorn a Hýkrion ještě pořád tiše chrápali a o celé události neměli tušení.

Bastián si lehl.

Byl se sebou navýsost spokojený.

Brzy se celá Fantazie dozví o tomto dobrém skutku, který právě vykonal. A byl to přece čin zcela nezištný, neboť nikdo nemůže tvrdit, že by si přitom přál něco pro sebe. Sláva jeho dobrotivosti se zaskví v plném lesku.

„Co tomu říkáš, Átreji?“ zašeptal.

Átrej chvíli mlčel, než odpověděl:

„Co tě to asi stálo?“

Až později, když Átrej už spal, pochopil Bastián, že přítel tím nemyslel jeho sebezapření, nýbrž zapomínání. Ale nijak nad tím nehloubal a usnul s radostným pocitem.

Příštího rána ho probudil halasný smích a užaslé výkřiky tří rytířů:

„Jen se na to podívejte! — Na mou duši, to je k popukání!“

Bastián viděl, že stojí u vchodu do jeskyně a Átrej s nimi. On jediný se nesmál.

Bastián vstal a šel k nim.

V celém údolí se hemžily a metaly kozelce a třepaly ty nejlegračnější postavičky, jaké kdy viděl. Všichni měli na zádech strakatá křídla, jako mívají šatní moli, a byli oblečení do všelijak kostkovaných, proužkovaných nebo puntíčkovaných hadérků, každý kus oděvu však byl buď příliš úzký, nebo široký, příliš velký, nebo malý a narychlo spíchnutý jakoby nazdařbůh. Nic nesouhlasilo a všude, dokonce i na křídlech, byly přišíité záplaty. Ani jeden z těch tvorečků se nepodobal druhému, jejich tváře byly barevné jako tváře klaunů, měli buď kulaté červené nosy, nebo směšné velké frňáky a přehnaně velká ústa. Mnozí z nich měli na hlavách cylindry všech možných barev, jiní zas špičaté čepice, některým trčely do výšky jen tři zrzavé chomáče vlasů a pár jich mělo na hlavě blýskavou pleš. Skoro všichni seděli nebo viseli na křehké věži z drahocenného stříbrného filigránu, cvičili na ní, všelijak po ní poskakovali a dělali všechno, aby ji rozbili.

Bastián se vyřítil ven.

„Hej, vy tam!“ křičel na ně nahoru. „Okamžitě toho nechte! Tohle přece nemůžete dělat!“

Tvorečkové přestali a všichni se na něho dívali dolů.

Jeden z nich, úplně nahoře, se zeptal: „Co říkal?“

A druhý volal zdola nahoru:

„Tamhleten tvrdí, že tohle nemůžeme dělat.“

„Proč říká, že tohle nemůžeme dělat?“ ptal se třetí.

„Protože to zkrátka nesmíte!“ křičel Bastián. „Přece nemůžete jen tak jednoduše všechno rozbít!“

„Tamhleten říká, že nesmíme všechno rozbít,“ sděloval první klaun-mol těm ostatním.

„Ale ano, můžeme,“ prohlásila další bytůstka a urvala z věže velký kus.

První tvoreček znovu volal na Bastiána dolů a hopsal přitom jako blázen: „Ale ano, můžeme!“

Věžička zakolísala a začalo v ní podezřele prskat.

„Co to děláte!“ vykřikoval Bastián. Byl rozzlobený a polekaný, ale nevěděl, jak se zachovat, protože bytosti byly opravdu hrozně legrační.

„Tamhleten,“ obrátil se první motýlek na své druhy, „se ptá, co to děláme.“

„Co vlastně děláme?“ chtěl vědět jiný motýlek.

„Děláme legraci,“ prohlásil ten třetí.

Načež všechny bytosti kolem vyprskly a daly se do náramného řehotu.

„Děláme legraci!“ volal první mol dolů k Bastiánovi a málem se zakuckal smíchem.

„Vždyť se ta věž zřítí, když nepřestanete!“ křičel Bastián.

„Tamhleten,“ sdělil první mol ostatním, „si myslí, že se věž zřítí.“

„No a?“ řekl druhý.

A první zavolal dolů: „No a?“

Bastiánovi to vzalo řeč, a než našel vhodnou odpověď, zahájili všichni motýlci-klauni, visící na věži, najednou jakýsi taneční rej ve vzduchu, nedrželi se však přitom za ruce, nýbrž jednou za nohy, jindy za límec, někteří udělali stojku a tak vířili, všichni ale hulákali a smáli se.

Co tam ti okřídlení tvorečkové prováděli, bylo tak komické a tak plně veselí, že se Bastián proti své vůli musel smát.

„Ale to nesmíte, to je dílo Acharájů!“ volal.

„Tamhleten,“ obrátil se první klaun-motýlek zase na své kumpány, „říká, že to nesmíme.“

„Smíme všechno,“ křičel jiný a udělal ve vzduchu kotrmelec, „smíme všechno, co není zakázané. A kdo nám něco zakazuje? My jsme Šlamufové!“

„Já!“ prohlásil Bastián.

„Tamhleten,“ oznamoval první mol ostatním, „říká ‚já‘.“

„Jak to, že ty?“ ptali se ti ostatní. „Ty nám nemáš co přikazovat.“

„Ale já ne!“ vysvětloval první. „Tamhleten říká ,on‘.“

„Proč říká tamhleten ,on‘?“ chtěli vědět ti ostatní. „A o kom vlastně říká ,on‘?“

„Komu říkáš ,on‘?“ volal první mol dolů.

„Já jsem neřekl ,on‘,“ křičel Bastián nahoru napůl rozzlobeně, napůl se smíchem. „Říkám, že vám zakazuji demolovat tu věž.“

„Kdo?“ nechápal jeden právě příšlý motýlek.

„Tamhleten,“ odpověděli ostatní.

A nově příšlý mol prohlásil: „Já tamhletoho neznám. Kdo to vůbec je?“

První volal: „Hej, ty tam, kdo vlastně jsi?“

„Já nejsem žádný hej ty tam,“ křičel Bastián teď už dost naštvaně. „Jsem Bastián Baltazar Bux a udělal jsem z vás Šlamufy, abyste už tak nebrečeli a nekňourali. Ještě dnes v noci jste byli nešťastní Acharájové. Mohli byste mít vůči svému dobrodinci trochu víc úcty!“

Všichni klaunové moli přestali rázem hopsat a tancovat a obrátili oči na Bastiána. Najednou panovalo bezdeché ticho.

„Co tamhleten říkal?“ šeptal jeden mol, který seděl kousek dál, ale mol vedle ho tak praštil do klobouku, až mu ho narazil přes oči a uši. Všichni ostatní udělali: „Pst!“

„Mohl bys to laskavě ještě jednou zopakovat zcela pomalu a podrobně?“ poprosil první mol se zvlášť zdůrazněnou zdvořilostí.

„Jsem váš dobrodinec!“ volal Bastián.

To mezi moly vyvolalo přímo směšné vzrušení. Jeden to sděloval dalším a nakonec všechny ty nespočetné postavičky, až dosud rozptýlené po celém údolí, vytvořily kolem Bastiána poletující a třepetající se klubko a přitom si vzájemně křičely do uší:

„Slyšely jste to? Chápete to? On je náš donecdibro! Jmenuje se Astiban Baltebux! Ne, jmenuje se Buxian Neebrodidon! Ale kdepak, jmenuje se Bastazar Dobrobux! Ne, je to Baldrian Hux! Klux! Blatadinec Jux! Pux! Mux!“

Celá společnost vypadala, že je bez sebe nadšením. Navzájem si potřásali rukama, zdvihali klobouky a plácali se po ramenou a boučali se do břich, až se zdvihala oblaka prachu.

„To jsme tedy dítko Štěstěny!“ volali. „Ať žije náš Brotian Dotazar Badinec!“

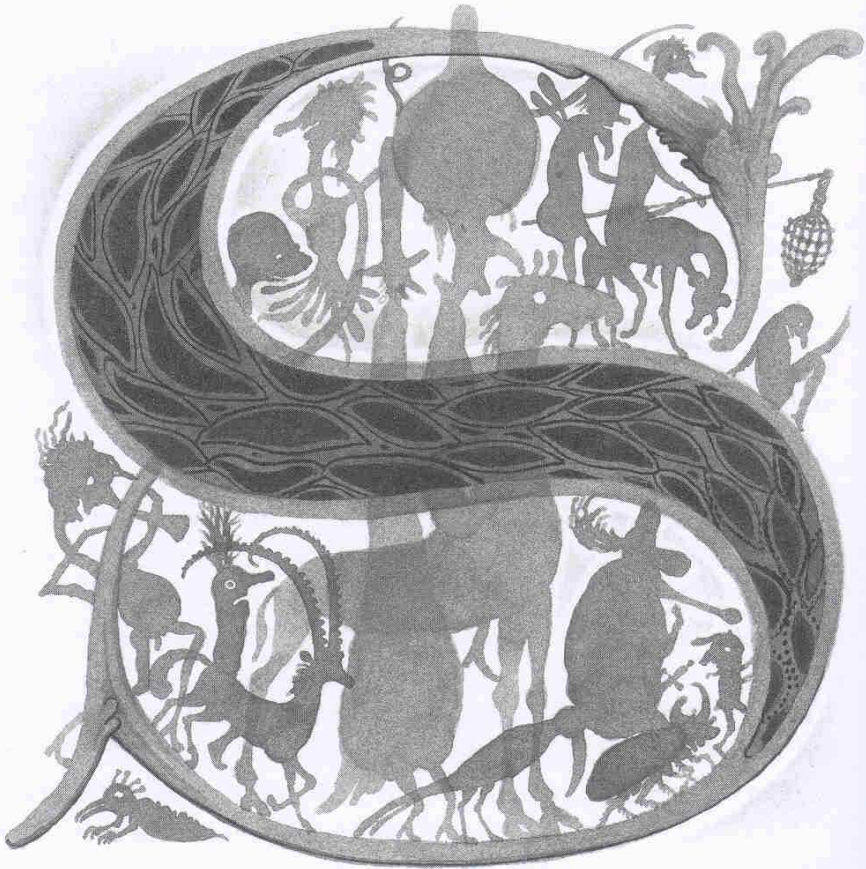
A za ustavičného pokřikování a smíchu se celý obrovský roj vznesl vysoko do vzduchu a odvířil pryč. Hluk pomalu utichal v dálce.

Bastián tu stál a málem nevěděl, jak se jmenuje doopravdy.

Už si nebyl tak jistý, že vykonal něco skutečně dobrého.

XX.

BASTIÁNOVA DRUŽINA

XX.

BASTIÁNOVA DRUŽINA

SLUNEČNÍ paprsky matně probleskovaly tmavou přikrývkou mraků, když se naši cestovatelé toho rána vydávali na další cestu. Déšť a vítr konečně polevily, během dopoledne se na jezdce sice ještě dvakrát třikrát snesl řádný liják, ale pak se počasí začalo umoudřovat. Citelně se oteplilo.

Rytíři byli ve výtečné náladě, žertovali, smáli se a pošťuchovali a navzájem si vyváděli různé kousky. Bastián však jel před nimi na svém mezku tiše a zamyšleně. A tři pánové měli před ním pochopitelně příliš velký respekt, než aby ho rušili v jeho myšlenkách.

Ještě stále jeli onou skalnatou náhorní rovinou, která se zdála být bez konce. Jen stromů postupně přibývalo, byly hustší a vyšší.

Átrej, který podle svého zvyku letěl na Falkovi daleko vpředu a prozkoumával krajinu i jinými směry, si Bastiánovy zádumčivé nálady všiml, už když se chystali na cestu. Zeptal se Šťastného draka, co by mohl udělat, aby přítele rozveselil. Falco zakoulel rubínovýmá očima a řekl:

„To je velice jednoduché — nechtěl se už dávno na mně proletět?“

Když malá společnost krátce nato zabočila kolem skalního ostrohu, čekal tam už na ně Átrej a Šťastný drak. Oba se pohodlně ulebedili na slunci a mhouřili oči na příchozí.

Bastián zastavil a pozoroval je.

Jste unavení?“ zeptal se.

„Ani trochu,“ odpověděl Átrej, „jen jsem se tě chtěl zeptat, jestli bys mě chvíli nenechal jet na Jíše. Ještě nikdy jsem se nevezl na mezku. Musí to být asi bezvadné, protože tebe to zatím vůbec neomrzelo. Mohl bys mi to potěšení taky dopřát, Bastiáne. Já ti mezitím půjčím svého starého Falka.“

Bastián zrůžověl radostí.

„Je to pravda, Falco?“ zeptal se. „Svezeš mě?“

„S radostí, velkomožný sultáne!“ zaburácel Šťastný drak a zamrkal jedním okem. „Nastup a dobře se drž!“

Bastián seskočil z Jíchy a skokem se vyšvihl na hřbet Šťastného draka. Pevně se chytil za stříbrobílou hřívu a drak se plavně vznesl do výše.

Bastián si ještě dobře pamatoval jízdu barevnou pouští na Graógramánovi. Let na bílém Šťastném drakovi byl však přece jen něco jiného. Jestli byla zběsilá jízda na mohutném ohnivém lvu jako opojení a výkřik, pak se měkké stoupání a klesání pružného dračího těla podobalo písni, která byla chvíli jemná a něžná, pak zas mocná a jásavá. Zejména když se Falco bleskurychle vinul vzduchem, a hříva, vousy na tlamě a dlouhé chlupy na tlapách se míhaly jako bílé plameny, byl jeho let jako hudba nebeských sfér. Bastiánův plášť vlál ve větru a třpytil se ve slunečním světle jako pás z tisíce jisker.

Kolem poledne přistáli u ostatních cestovatelů, kteří se mezitím utábořili na skalní plošince ozářené sluncem, kde nedaleko zurčel potůček. Nad ohněm již dýmal kotlík s polévkou, k ní byly placky. Koně a mezek stáli stranou na louce a pásli se.

Po jídle se tři pánové rozhodli, že se vydají na lov. Zásoby se tenčily, hlavně maso. Pánové se chopili svých silných luků, připraveni si toulce s šípy na záda a neprodleně vyrazili do nedalekého lesíka.

Átrej, Falco a Bastián osaměli.

Po krátkém mlčení Átrej navrhl: „Bastiáne, neměl bys chuť povědět nám zas něco o svém světě?“

„Co by vás tak zajímalo?“ zeptal se Bastián.

„Co myslíš, Falco?“ obrátil se Átrej na Šťastného draka.

„Rád bych něco slyšel o dětech ve tvé škole.“

„Jaké děti?“ žasl Bastián.

„Ty, které se ti posmívaly,“ vysvětlil Falco.

„Děti, které se mi posmívaly?“ opakoval Bastián ještě udiveněji.

„Nic nevím o žádných dětech — a určitě by se žádné neodvážilo se mi posmívat.“

Teď se vmísil do hovoru i Átrej. „Ale žes chodil do školy, to přece ještě víš?“

„Ano,“ připustil Bastián zamyšleně, „na nějakou školu si vzpomínám, to je pravda.“

Átrej a Falco si vyměnili pohledy.

„Toho jsem se obával,“ zamumlal Átrej.

„Čeho?“

„Už zas jsi ztratil část svých vzpomínek,“ odpověděl Átrej vážně, „tentokrát to souvisí s proměnou Acharájů ve Šlamufy. Tos neměl dělat.“

„Bastiáne Baltazare Buxi,“ pronesl nyní Šťastný drak a znělo to téměř slavnostně, „pokud ti mohu radit, nepoužívej od nynějška moc, kterou ti dává AURYN. Jinak se vystavuješ nebezpečí, že zapomeš i svoje poslední vzpomínky — a jak by ses pak mohl vrátit tam, odkud jsi k nám přišel?“

„Vlastně,“ přiznal Bastián po kratším zaváhání, „vlastně si vůbec nepřeju vrátit se tam.“

„Ale to musíš!“ volal polekaně Átrej. „Musíš zpátky a musíš se pokusit dát svůj svět do pořádku, aby k nám do Fantázie zas chodili lidé. Jinak propadne Fantázie dřív nebo později znovu zkáze a všechno bylo nadarmo!“

„Koneckonců jsem ještě pořád tady,“ namítl Bastián trochu uraženě, „dal jsem Měsíčnici její jméno teprve nedávno.“

Átrej mlčel.

„V každém případě,“ vmísil se teď znovu do hovoru Falco, „je aspoň jasné, proč jsme dosud nenašli ani ten nejmenší náznak, jak by se Bastián mohl vrátit. Když si to vůbec nepřeje...!“

„Bastiáne,“ řekl Átrej skoro prosebně, „opravdu není nic, co by tě táhlo zpátky? Copak nemyslíš na otce, který na tebe určitě čeká a dělá si o tebe starosti?“

Bastián zavrtěl hlavou.

„To si nemyslím. Možná je dokonce rád, že mě má z krku.“

Átrej zděšeně zíral na přítele.

„A když vás tak poslouchám,“ řekl Bastián hořce, „pak se skoro zdá, že se mě chcete zbavit taky.“

Átrej se na Bastiána podíval a pomalu zavrtěl hlavou. Delší čas nikdo z nich neřekl slovo. Bastián už začal litovat, z čeho ty dva obvinil. Sám dobře věděl, že to není pravda.

„Myslel jsem,“ řekl Átrej po chvíli tiše, „že jsme přátelé.“

„Ano,“ volal Bastián, „to taky jsme a vždycky přátelé zůstaneme. Promiňte mi, plácal jsem nesmysly.“

Átrej se usmál. „Ty nám musíš taky prominout, pokud jsme se tě dotkli. Neudělali jsme to schválně.“

„A rozhodně,“ řekl Bastián smířlivě, „se budu řídit vaší radou.“

Později se tři pánové vrátili z lovu. Ulovili několik koroptví, jednoho bažanta a jednoho zajíce. Cestovatelé si sbalili věci a vyrazili. Bastián jel znovu na Jiše.

Odpoledne dojeli do lesa, kde rostly jen přímé, velmi vysoké kmeny. Byly to jehličnaté stromy a ve velké výšce vytvářely tak hustý zelený příkrov, že k zemi stěží pronikl paprsek světla. Možná proto tam nerostl žádný podrost.

Na měkké, hladké půdě se jelo příjemně. Falco se snížil k tomu, že cválal s ostatní společností, protože kdyby s Átrejem letěl nad vrcholky stromů, určitě by je ztratil.

Celé odpoledne ujížděli tmavě zeleným příšeřím mezi vysokými kmeny. Kvečeru zahlédli na pahorku zříceninu hradu a mezi všemi těmi zborceným věžemi a zdmi, můstkami a komnatami našli konečně i klenutou místnost, která byla ještě jakž takž v pořádku. Zde se zařídili na noc. Tentokrát byl na řadě jako kuchař zrzavý Hýsbald. Ukázalo se, že se v tom opravdu vyzná. Bažant, kterého do křupavá upekł nad ohněm, chutnal opravdu výtečně.

Příštího rána cestovali dál. Celý den se pohybovali lesem, který vypadal na všechny strany stejně. Ale když znovu nastal večer, zjistili, že zřejmě jeli ve velkém kruhu, protože zas narazili na zříceninu, odkud ráno vyrazili. Jen se k ní tentokrát přiblížili z opačné strany.

„To se mi ještě nestalo!“ prohlásil Hýkrión a nakroutil si černý knír.

„Nevěřím svým očím!“ vrtěl zrzavou hlavou Hýsbald.

„To není možné!“ brumlal Hýdorn a odklátil se na svých dlouhých hubených nohou do zříceného hradu.

Ale bylo to tak, dokazovaly to zbytky včerejšího jídla.

Ani Átrej a Falco si neuměli vysvětlit, že se mohli takhle zmýlit. Ale oba mlčeli.

Při večeři — tentokrát to byla zajecí pečínka a Hýkrión ji připravil tak, že se docela dala jíst — se tři rytíři zeptali, jestli by Basti-

án neměl chuť vyprávět nějaký příběh z bohaté pokladnice svých vzpomínek na svět, odkud přišel. Ale Bastián se omluvil, že ho bolí v krku. Protože už celý den spíš mlčel, rytíři mu jeho výmluvu uvěřili. Dali mu několik dobrých rad, co proti tomu podniknout, a uložili se k spánku.

Jenom Átrej a Šťastný drak tušili, co se v duši jejich přítele odehrává.

Znovu vyrazili časně zrána, putovali celý den lesem a pečlivě dbali, aby se drželi jedné světové strany — a když přišel večer, stáli znovu před zříceninou.

„U všech rohatých!“ zahromoval Hýkrión.

„Já se zblázním!“ sténal Hýsbald.

„Přátelé,“ řekl suše Hýdorn, „můžeme své povolání pověsit na hřebík. Nehodíme se na potulné rytíře.“

Bastián už prvního večera vyhledal pro Jíchu zvláštní výklenek, protože jí vyhovovalo, když byla občas sama a mohla se věnovat svým myšlenkám. Společnost koní, kteří mezi sebou nemluvili o ničem jiném než o svém vznešeném původu a o svých vznešených rodokmenech, ji přitom rušila. Když ji Bastián dnešního večera vedl na její místo, řekla:

„Pane, já vím, proč už nemůžeme dál.“

„Jak to můžeš vědět, Jícho?“

„Protože tě nesu, pane. Když je jeden jen poloviční osel, vycítí spoustu věcí.“

„A jaký je to důvod, podle tvého názoru?“

„Nepřeješ si už nic dál, pane. Přestal jsi mít přání.“

Bastián na ni překvapeně vyvalil oči.

„Ty jsi opravdu moudré zvíře, Jícho.“

Ta rozpačitě zastříhala dlouhýma ušima.

„Víš ty vůbec, jakým směrem jsme se dosud pohybovali?“

„Ne,“ přiznal Bastián, „ty to víš?“ Jícha přikývla.

„Zatím jsme se pořád přibližovali ke středu Fantázie.“

„Směrem ke Slonovinové věži?“

„Ano, pane. A urazili jsme pořádný kus cesty, dokud jsme dodržovali směr.“

„To není možné,“ pochyboval Bastián, „Átrej by si toho všiml a Falco obzvlášť. Ale ani jeden to neví.“

„My mezci,“ vysvětlovala Jícha, „jsme prostoduchá zvířata a samozřejmě se nemůžeme vyrovnat Šťastným drakům. Ale existuje pár věcí, které víme. A k nim vždycky patřil směr. Je nám to vrozené. Nikdy se nemýlíme. Proto jsem si byla jistá, že chceš k Dětské císařovně.“

„K Měsíčníci...“ mumlal Bastián, „ano, rád bych ji zase viděl. Řekne mi, co mám dělat.“

Pak Jíše pohladil měkkou tlamu a zašeptal:

„Děkuju, Jícho, děkuju!“

Příštího jitra si Átrej vzal Bastiána stranou.

„Poslyš, Bastiáne, Falco a já se ti musíme omluvit. Radu, kterou jsme ti dali, jsme mínili dobře — ale byla pošetilá. Od chvíle, kdy se jí řídíš, nepostupujeme dál. Dnes v noci jsme o tom dlouho mluvili, Falco a já. Nedostaneš se odtud a my s tebou, dokud si nebudeš zase něco přát. Zapomeneš ještě víc, to je nevyhnutelné, ale přesto nic jiného nezbyvá. Můžeme jen doufat, že cestu zpátky najdeš včas. Kdybychom tu zůstali, tak by ti to stejně nepomohlo. Musíš použít síly AURYNU a najít své další přání.“

„Ano,“ souhlasil Bastián, „Jícha mi řekla totéž. A já své další přání už znám. Pojď se mnou, chci, aby je všichni slyšeli.“

Vrátili se k ostatním.

„Přátelé,“ řekl Bastián hlasitě, „dosud jsme marně hledali cestu, která by mě vrátila do mého světa. Obávám se, že když budeme takhle pokračovat, nikdy ji nenajdeme. Proto jsem se rozhodl, že navštívím jedinou osobu, která mi může poradit. Je to Dětská císařovna. Ode dneška je cílem naší cesty Slonovinová věž.“

„Hurá!“ zvolali tři pánové jako jedněmi ústy.

Ale vzápětí se rozezněl Falkův bronzový hlas:

„Nedělej to, Bastiáne Baltazare Buxi! Co chceš, je vyloučeno! Copak nevíš, že se Zlatookou vládkyní veškerých přání se setkáme jen jednou? Znovu ji už neuvidíš!“

Bastián se narovnal.

„Měsíčnice je mi velmi zavázána!“ řekl podrážděně. „Neumím si představit, že by setkání se mnou odmítla.“

„Ještě se naučíš,“ opáčil Falco, „že její rozhodnutí jsou někdy těžko pochopitelná.“

„Ty a Átrej,“ odpověděl Bastián a cítil, jak se v něm zvedá zlost, „mi chcete ustavičně dávat rady. Vidíte sami, kam to vedlo, když jsem vás poslechl. Teď budu rozhodovat sám. Už jsem se rozhodl a tak to zůstane.“

Zhluboka se nadechl a po chvíli poněkud mírnějším tónem pokračoval:

„Kromě toho soudíte vždycky podle sebe. Ale vy jste stvoření Fantázie a já jsem člověk. Jak můžete vědět, jestli pro mě platí totéž co pro vás? Když nosil AURYN Átrej, znamenalo to pro něho něco jiného než pro mě. A kdo jiný by měl Měsíčníci vrátit klenot, když ne já? Říkáš, že se s ní nelze setkat dvakrát? Ale já se s ní už dvakrát setkal. Poprvé jsme se viděli v tu chvíli, kdy k ní přišel Átrej, a podruhé, když explodovalo velké vejce. Pro mě je všechno jinak než pro vás. A já ji uvidím potřetí.“

Všichni mlčeli. Pánové proto, že nechápali, oč jde, a Átrej s Falkem proto, že opravdu znejistěli.

„Ano,“ řekl Átrej po chvíli tiše, „možná je to tak, jak říkáš, Bastiáne. Nemůžeme vědět, jak se Dětská císařovna vůči tobě zachová.“

Pak se vydali na cestu. Átrej zas jako předtím letěl na Falkovi před jezdeckou skupinou, obléтал ji ve velkém kruhu, aby prozkoumával cestu. Oba však byli plní starostí a jejich let už nebyl tak lehký jako dřív.

Když jednou vystoupili hodně vysoko a odletěli daleko dopředu, uviděli, že země v dálce vypadá jako uříznutá. Příkrý skalnatý svah padal dolů do hlouběji položené planiny, která — kam až oko dohlédlo — byla pokryta hustým lesem. Řeka se dolů do roviny řtila v mohutném vodopádu. Jezdci sem však dojedou nejdřív na druhý den.

Letěli zpátky.

„Falco, myslíš, že je Dětské císařovně jedno, co z Bastiána bude?“ zeptal se Átrej.

„Kdo ví,“ odpověděl Falco, „ona nedělá žádné rozdíly.“

„Ale pak,“ pokračoval Átrej, „pak je opravdu...“

„Dost! Neříkej to!“ přerušil ho Falco. „Vím, co myslíš, ale nevyslovuj to.“

Átrej chvíli mlčel, pak řekl:

„Bastián je můj kamarád, Falco. Musíme mu za každou cenu pomoci. A kdyby to muselo být, tak i proti vůli Dětské císařovny. Jenomže jak?“

„S hodně velkou dávkou štěstí,“ odpověděl drak a poprvé to znělo, jako by bronzový zvon jeho hlasu měl puklinu.

Toho večera si vybrali jako místo k noclehu prázdný srub u řeky. Falkovi byl pochopitelně příliš těsný a jako už tak často předtím zůstal radši ve vzdušných výšinách. Také koně a Jícha museli zůstat venku.

Během večere vyprávěl Átrej o vodopádu a o podivném schodu v krajině. Pak jakoby nedbale řekl:

„Jen tak mimochodem, po naší stopě jede skupina pronásledovatelů.“

Tři pánové se po sobě podívali:

„Holá!“ zvolal Hýkrión a bojovně si nakroutil knír. „Kolik jich je?“

„Za námi jsem jich napočítal sedm,“ odpověděl Átrej, „ale nedoženou nás před ránem, i kdyby jeli celou noc.“

„Jsou ozbrojeni?“ chtěl vědět Hýsbald.

„To se mi nepodařilo zjistit,“ odpověděl Átrej, „ale přijíždí jich ještě víc z jiných směrů. Na západě jsem jich zahlédl šest, devět na východě a dvanáct nebo třináct jede přímo proti nám.“

„Vyčkáme, co budou chtít,“ mínil Hýdorn. „Pětatřicet nebo šestatřicet lidí není nebezpečných ani pro nás tři, o to méně pro pana Bastiána a Átreje.“

Této noci Bastián neodložil meč Sikánda, jako to dělával jindy. Spal a v ruce svíral jeho rukojeť. Ve snu před sebou viděl tvář Měsíčnice. Usmívala se a její úsměv byl plný příslibů. Když se probudil, už si nic víc nepamatoval, ale sen v něm posílil naději, že ji znovu uvidí.

Když vykoukl ze dveří srubu, zahlédl v ranní mlze, která stoupala od řeky, sedm postav. Dvě byly pěší, ostatní seděly na různých jezdeckých zvířatech. Bastián tiše probudil své druhy.

Pánové se opásali meči, pak společně vyšli ze srubu. Když venku čekající postavy uviděly Bastiána, jezdci sestoupili ze svých zvířat a všech sedm současně pokleklo na levé koleno. Sklonili hlavy a volali: „Ať žije zachránce Fantázie Bastián Baltazar Bux!“

Příchozí ostatně vypadali velmi zvláště. Jeden z těch dvou, co šli pěšky, měl neobvykle dlouhý krk a na něm seděla hlava se čtyřmi obličejí, do každého směru jeden.

První obličej vypadal vesele, druhý hněvivě, třetí smutně a čtvrtý ospale. Každý z obličejů byl strnulý a nehybný, ale ta bytost mohla pokaždé obrátit dopředu obličej, který odpovídal její okamžité náladě. Jednalo se o trola čtyř tváří, kterému se leckde také říkalo Náladaš.

Druhý pěšák byl to, čemu se ve Fantázii říká kefalopod nebo také hlavonožec, totiž bytost, která má jen hlavu na velmi dlouhých a tenkých nohou, bez trupu a bez rukou. Hlavonožci kočují z místa na místo a nemají stálé bydliště. Většinou putují v houfech, které čítají celé stovky, jen zřídka se vyskytne osamělec. Živí se bylinami.

Hlavonožec, klečící před Bastiánem, byl mladý a červenolící.

Tři další postavy, které seděly na koních stěží větších než kozy, byli hejkal, stínoles a divoženka.

Hejkal měl kolem čela zlatou obroučku a zřejmě to byl kníže svého rodu.

Stínoles se dal těžko rozeznat, skládal se totiž vlastně jen ze stínu, který nikdo nevrhal.

Divoženka měla kočičí tvář a dlouhé zlatavé lokýnky, které ji zahalovaly jako plášť. Její celé tělo bylo pokryto stejně zlatavou, chundelatou srstí. Nebyla větší než pětileté dítě.

Další návštěvník, který jel na volovi, pocházel ze země Sasafránu. Ti se narodí staří a umřou, když jsou z nich kojenci. Tento Sasafránek měl dlouhý bílý vous, pleš a tvář plnou vrásek, byl tedy — soudě podle sasafránských poměrů — velmi mladý, přibližně v Bastiánově věku.

Modrý džin přijel na velbloudu. Byl dlouhý a vyzáblý a na hlavě mu trůnil obrovitý turban. Postavu měl lidskou, i když jeho nahá, svalnatá horní část těla vypadala, jako by byla z lesklého modrého kovu. Místo nosu a úst měl v obličejí silný zahnutý orlí zobák.

„Kdo jste a co chcete?“ zeptal se Hýkrión trochu zhurta. Zdálo se, že navzdory obřadnému pozdravu není tak docela přesvědčený, že tihle návštěvníci nemají nic za lubem, a jako jediný nesňal ruku z rukojeti svého meče.

Trol čtyř tváří dosud ukazoval ospalý obličej, teď otočil dopředu svou veselou tvář a řekl obrácený k Bastiánovi — Hykrióna vůbec nebral na vědomí:

„Pane, jsme knížata z velmi rozličných zemí Fantázie a každý z nás se vydal na cestu, aby tě pozdravil a vyprosil si tvou pomoc. Zpráva o tvé přítomnosti letí od země k zemi, vítr a oblaka volají tvé jméno, mořské vlny šíří svým šumem tvou slávu a každý potůček vypráví o tvé moci.“

Bastián zašilhal po Átrejovi, ten se však vážně a skoro přísně díval na trola. Kolem rtů mu nezahrál sebemenší úsměv.

„Víme,“ ujal se nyní slova modrý džin a jeho hlas zněl jako orlí skřek, „že jsi stvořil noční les Perelín a barevnou poušť Goab. Víme, že jsi pojedl a popil oheň Měňavé smrti a vykoupal ses v něm, což nedokázala žádná jiná živá bytost v celé Fantázii. Víme, že jsi prošel Chrámem tisíce dveří, a víme, co se udalo ve stříbrném městě Amargánth. Víme, pane, že zmůžeš všechno. Jakmile proneseš slovo, stane se, co si přeješ. Proto tě zveme k nám, abychom dosáhli té milosti, že bychom mohli vytvářet vlastní historii. Protože my všichni zatím žádnou nemáme.“

Bastián přemýšlel, ale pak zavrtěl hlavou. „Zatím ještě nemůžu vykonat, co ode mne žádáte. Později vám všem přijdu na pomoc. Ale nejdřív se musím setkat s Dětskou císařovnou. Proto mi pomozte nalézt Slonovinovou věž!“

Bytosti zjevně nebyly nijak zklamané. Po krátké vzájemné poradě svorně prohlásily, že jsou navýsost potěšeny Bastiánovým návrhem, aby ho doprovázely.

A krátce nato se dal průvod, který teď už spíš připomínal karavanu, do pohybu.

Po celý den se k nim přidávali další. Byli mezi nimi faunové s kozlíma nohama, obrovští upíři, permoníci a skřítkové, broukojezdci a trojnožci, jeden kohout v lidské velikosti obutý do ohrnovacích

holínek a jeden jelen se zlatým paroží, chodící po zadních nohách a oblečený do jakéhosi fraku.

Vůbec bylo mezi příchozími mnoho bytostí, které se ani trochu nepodobaly lidem. Například se tu objevili mědění mravenci v přilbách, chodící skaliska těch nejpodivnějších tvarů, flétnovci, což byla zvířata, hudoucí na své dlouhé zobáky, a také tři takzvaní loužníci, kteří se pohybovali opravdu prazvláštním způsobem — při každém kroku se roztekli do louže a o kus dál se zas znovu zhustili do původní podoby.

Z nově dorazivších bytostí byl snad nejpodivnější dvoudílník, jehož přední a zadní díl se mohl pohybovat odděleně. Vzdáleně se podobal hrochovi, jenomže měl červené a bílé pruhy.

Dohromady jich všech byla už tak stovka. A všichni přišli, aby složili hold Bastiánovi, zachránci Fantazie, a aby ho poprosili o vlastní příběh. Těch prvních sedm však všem nově příchozím vysvětlilo, že se nejdřív putuje ke Slonovinové věži. Všichni se ochotně připojili, nikdo nic nenamítal.

Rytíři Hýkrion, Hýsbald a Hýdorn jeli s Bastiánem v čele tohoto již dost dlouhého průvodu.

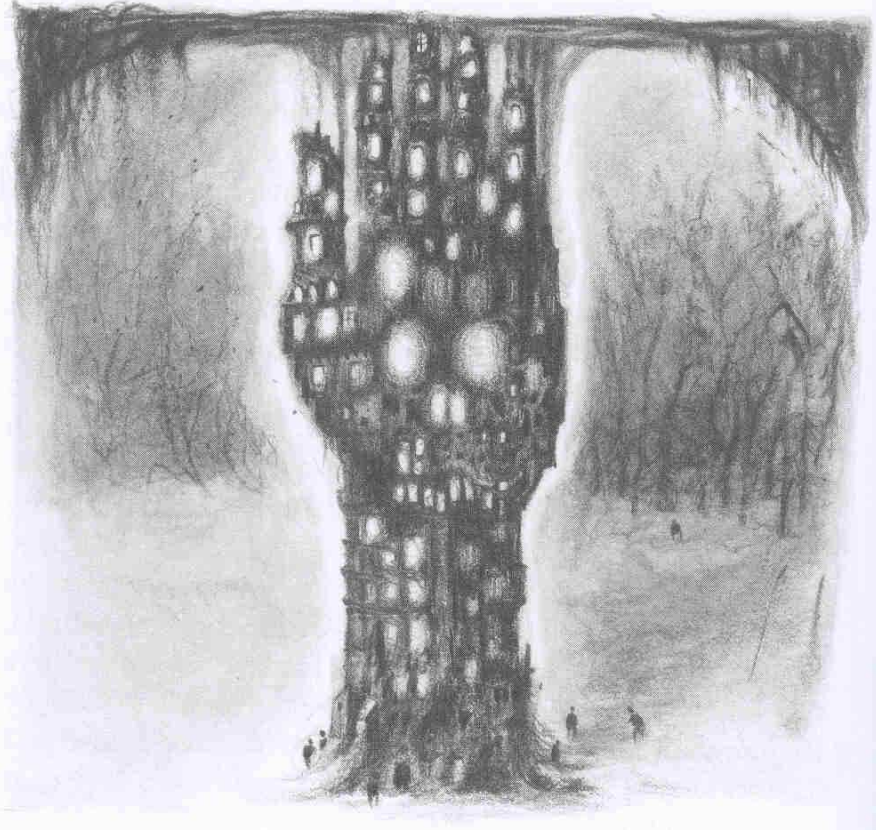
K večeru dorazili k vodopádu. A když nastala noc, opustil zástup výše položenou planinu, sešel dolů po klikaté horské stezce a nyní se octl v lese z orchidejí vysokých jako stromy. Byly to skrvnité, obrovité květiny, které působily podivně zneklidňujícím dojmem. Proto se cestovatelé — když se utábořili na noc — rozhodli, že pro všechny případy rozestaví hlídky.

Bastián a Átrej si nanosili mech, který tu všude hojně rostl, a udělali si z něj pohodlné lůžko. Falco se obtočil kolem obou přátel, hlavu dovnitř kruhu, takže byli chráněni jako za velkou hradbou.

Vzduch byl teplý a plný zvláštní vůně, kterou vydávaly orchideje a která nebyla příliš příjemná. Bylo v ní něco, co ohlašovalo neštěstí.

XXI.

V I D Í C Í R U K A

XXI.

VIDÍCÍ RUKA

TŘPYTIVÉ kapky rosy zářily v prvních paprscích ranního slunce na květech a listech orchidejí, když se karavana dávala do pohybu. V noci se nic zvláštního nepříhodilo, jen to, že k dosavadním poselstvům dorazili noví vyslanci.

Čím hlouběji pronikali do orchidejového lesa, tím podivnějších tvarů a barev nabývaly květy. A pánové Hýkrion, Hýsbald a Hýdorn brzy zjistili, že pocit znepokojení, který je přinutil, aby rozestavili hlídky, nebyl tak úplně bezdůvodný. Mnohé z těchto rostlin byly totiž masožravé a byly dost velké, aby dokázaly pohltit celé tele. Pochopitelně se nepohybovaly — z tohoto hlediska byly hlídky zbytečné —, ale když se jich někdo dotkl, sklapyly jako železné pasti. A několikrát museli pánové použít meče, aby osvobodili paži nebo jindy zas nohu jezdce nebo jeho zvířete. Musili přitom utnout celou květinu a rozsekat ji na kousky. Bastián na Jíše byl ustavičně obklopen všemožnými fantázijskými bytostmi, které se snažily přilákat jeho pozornost nebo se na něho chtěly aspoň podívat. Bastián však jel mlčky, s odmítavým obličejem. Probudilo se v něm totiž nové přání a poprvé bylo takové, že vypadal nepřístupně, ba dokonce nevlídně.

Sice se spolu usmířili, ale co Bastiána nejvíc rozčilovalo na Átrejově a Falkově chování, bylo, že s ním zacházeli jako s nerozumným dítětem, za které mají zodpovědnost a které musí věčně usměrňovat a vést. A to se mu nelíbilo, ne, to se mu ani trochu nelíbilo! Nebyl bezmocný! O tom se ti dva už brzy přesvědčí! Chtěl být nebezpečný. Nebezpečný a obávaný! Chtěl být někdo, před kým by se všichni museli mít na pozoru — i Falco a Átrej.

Modrý džin —jmenoval se ostatně Illuán — se protlačil davem kolem Bastiána a uklonil se s pažemi zkříženými na prsou.

Bastián zastavil.

„Co se děje, Illuáne? Mluv!“

„Pane,“ zaskřekal džin svým orlím hlasem, „trochu jsem poslouchal mezi nově příchozími. Někteří z nich tvrdí, že tuto končinu

znají a že vědí, jakým směrem se ubíráme. Všichni se klepou strachem, pane.“

„Proč? Co je to za končinu?“

„Tento les masožravých orchidejí, pane, se jmenuje zahrada Oglais a patří ke kouzelnému zámku Hórok, kterému se také říká Vidící ruka. Tam bydlí nejmocnější a nejstrašlivější čarodějka v celé Fantazii. Jmenuje se Xayída.“

„To je v pořádku,“ odpověděl Bastián, „řekni těm bázlivcům, ať se nebojí. Jsem tady.“

Illuán se znovu uklonil a vzdálil se.

Zakrátko nato přistáli u Bastiána Falco a Átrej, kteří zrána odletěli daleko dopředu. Průvod právě držel polední přestávku.

„Nevím, co si mám o tom myslet,“ začal Átrej. „Tři až čtyři hodiny cesty před námi jsme uviděli uprostřed orchidejového lesa stavbu, která vypadá jako velká ruka, čnějící ze země. Vypadá to dost děsivě. Pokud půjdeme stejným směrem, jdeme přímo k ní.“

Bastián oběma poreferoval, co se mezitím dozvěděl od Illuána.

„V tom případě,“ mýnil Átrej, „by asi bylo rozumnější změnit směr, nemyslíš?“

„Nemyslím,“ odpověděl Bastián.

„Ale nemáme jediný důvod, proč bychom se měli s Xayídou setkat. Bylo by lepší se tomu setkání vyhnout.“

„Je tu jeden důvod,“ prohodil Bastián.

Jaký?“

„Protože chci,“ řekl Bastián.

Átrej mlčel a díval se na něho široce rozevřenýma očima. Ze všech stran se však znovu tlačili Fantázijané, aby Bastiána aspoň zahlédli, a tak v rozhovoru nepokračovali.

Po obědě se ale Átrej vrátil a zdánlivě bezstarostně navrhl Bastiánovi:

„Nechtěl by ses se mnou proletět na Falkovi?“

Bastián pochopil, že Átrej má něco na srdci. Vyšvihli se na hřbet šťastného draka, Átrej vepředu, za ním Bastián, a vznesli se do vzduchu. Bylo to po prvé, že letěli společně.

Stěží byli z doslechu, když Átrej začal:

Je teď obtížné setkat se s tebou o samotě. Ale musíme si spolu bezpodmínečně promluvit, Bastiáne.“

„Já jsem si to myslel,“ odpověděl Bastián s úsměvem. „Oč jde?“

„To, kde teď jsme,“ začal Átrej váhavě, „a kam směřujeme — má to nějakou souvislost s tvým novým přáním?“

„Pravděpodobně,“ přitakal Bastián poněkud chladně.

„Ano,“ pokračoval Átrej, „Falco i já jsme si to mysleli. Jaké asi je to přání?“

Bastián mlčel.

„Abys mi nerozuměl špatně,“ mluvil Átrej dál, „ne že bychom měli strach z něčeho nebo z někoho. Ale jako tví přátelé si o tebe děláme starosti.“

„Není třeba,“ opáčil Bastián ještě chladněji.

Átrej delší čas mlčel. Nakonec k nim obrátil Falco hlavu a řekl:

„Átrej ti chce přednést velmi rozumný návrh a měl by sis ho poslehnout, Bastiáne Baltazare Buxi.“

„Už zas pro mě máte dobrou radu?“ usmál se posměšně Bastián.

„Ne, žádnou radu, Bastiáne,“ odpověděl Átrej, „jen návrh, který se ti možná v první chvíli nebude líbit. Ale než ho odmítneš, měl bys o něm přemýšlet. Celou dobu jsme si lámali hlavu, jak bychom ti mohli pomoci. Všechno závisí na vlivu, jakým na tebe působí znamení Dětské císařovny. Bez síly AURYNU nemůžeš mít další přání a nemůžeš se dostat dál, ale s AURYNEM se ztrácíš sám sobě a čím dál méně si uvědomuješ, kam vůbec chceš. Když nic nepodnikneme, přijde okamžik, že to už vůbec nebudeš vědět.“

„O tom jsme se už bavili,“ řekl Bastián, „co dál?“

„Když jsem tenkrát nosil klenot já,“ pokračoval Átrej, „bylo všechno jinak. Mě AURYN vedl a nic mi nevzal. Možná proto, že nejsem člověk a nemůžu ztratit vzpomínku na lidský svět. Tím míním, že mně neškodil, naopak. A proto jsem ti chtěl navrhnout, abys mi AURYN dal a svěřil se mému vedení. Budu hledat tvou cestu za tebe. Co si o tom myslíš?“

„Odmítám!“ odsekl Bastián.

Falco k nim znovu obrátil hlavu.

„Nechceš o tom aspoň chvilku přemýšlet?“

„Ne,“ odpověděl Bastián, „nač taky?“

Átrej se teď poprvé rozzlobil.

„Bastiáne, měj rozum! Uvědom si, že to takhle nemůžeš dál dělat! Nevidíš, že ses úplně změnil? Co máš vlastně ještě se sebou samým společného? A co se z tebe stane?“

„Moc vám děkuji,“ řekl Bastián, „že se bez ustání staráte o mé záležitosti! Ale upřímně řečeno, bylo by mi mnohem milejší, kdybyste mě toho už konečně ušetřili. Já — pokud byste na to už zapomněli — já jsem totiž ten, kdo zachránil Fantázii, já jsem ten, komu Měsíčnice svěřila svou moc. A nějaký důvod asi měla, jinak by ti přece mohla AURYN nechat, Átreji. Ale ona ti odznak vzala a dala ho mně! Změnil jsem se, říkáš? Ano, můj milý Átreji, máš asi pravdu! Už nejsem ten bezmocný a nic netušící moula, kterého ve mně vidíte! Mám říct, proč ve skutečnosti chceš ode mne AURYN? Protože na mě žárlíš, docela jednoduše žárlíš. Vy mě ještě neznáte, ale pokud se budete takhle chovat dál — říkám vám to zatím v dobrém — pak mě ještě poznáte!“

Átrej neodpověděl. Falkův let ztratil náhle veškerou sílu, drak se namáhavě vlekl vzduchem a klesal hlouběji a hlouběji jako postřelený pták.

„Bastiáne,“ vypravil ze sebe nakonec Átrej, „to, co jsi právě řekl, přece nemůžeš myslet vážně. Zapomeňme na to. Nikdy jsi to neřekl.“

„No dobře,“ souhlasil Bastián, „jak chceš. Já s tím nezačal. Ale pro mne za mne. Smažme to.“

Chvíli nikdo nic neříkal.

V dále se před nimi vynořil z orchidejového lesa zámek Hórok. Opravdu vypadal jako obrovská ruka s pěti do výše nataženými prsty.

„Ale rád bych, aby něco bylo jednou provždy jasné,“ ozval se Bastián najednou, „rozhodl jsem se, že se vůbec nevrátím. Zůstanu navždy ve Fantázii. Líbí se mi tu. A proto se svých vzpomínek snadno vzdám. A pokud jde o budoucnost Fantázie: Můžu dát Dětské císařovně tisíc nových jmen. Svět lidí už nepotřebujeme!“

Falco náhle zprudka obrátil a letěl zpátky.

„Hej!“ křičel Bastián. „Co děláš? Let' dál! Chci si Hórok prohlédnout zblízka!“

„Už nemůžu,“ odpověděl Šťastný drak zborceným hlasem, „už opravdu nemůžu.“

Když později přistáli u karavany, panovalo tam veliké pozdvižení. Ukázalo se, že průvod přepadla banda asi padesáti hromotluků, vězících v černých, jakoby hmyzích krunýřích. Ti opancéřovaní obři zlikvidovali každou obranu, jako by to pro ně byla dětská hra. Tři pánové Hýkrion, Hýsbald a Hýdorn se hrdinně bili, neporazili však ani jediného protivníka. Nakonec podlehlí přesile, byli odzbrojeni, spoutáni řetězy a odvedeni. Jeden z černých obrněnců volal podivně plechovým hlasem:

„Toto je poselství od Xayídy, paní na Hóroku, pro Bastiána Baltazara Buxe. Xayída žádá, aby se jí zachránce bezpodmínečně podrobil a přísahal, že jí bude sloužit jako věrný otrok se vším, co je, co má a co umí. Pokud by k tomu nebyl ochoten a chtěl by ji obelstít, pak jeho tři přátelé Hýkrion, Hýsbald a Hýdorn zemřou pomalou, potupnou a strašlivou smrtí na mučidlech. Nechť se tedy brzy rozmyslí, neboť lhůta končí zítra při slunce východu. Toto je poselství od Xayídy, paní na Hóroku, pro Bastiána Baltazara Buxe. Domluvil jsem.“

Bastián se kousl do rtů. Átrej a Falco hleděli upřeně před sebe, ale Bastián dobře věděl, co si oba myslí. Ale právě to, že na sobě nedali nic znát, Bastiána v nitru o to víc popudilo. Teď ovšem nebyla správná chvíle se s nimi o tom bavit. Však se později najde vhodná příležitost.

„V žádném případě nepřistoupím na Xayídino vydírání, to je snad jasné,“ řekl Bastián kolemstojícím, „okamžitě musíme vypracovat plán, jak bychom ty tři vězně co nejrychleji vysvobodili.“

„To nebude snadné,“ pronesl Illuán, modrý džin s orlím zobákem, „s těmi černými chlapy si neporadíme, to se už ukázalo. A i kdybyste ty, pane, a Átrej a jeho Šťastný drak bojovali v našem čele, trvalo by dlouho, než bychom zámek Hórok dobyli. Život těch tří pánů leží v Xayídiných rukou, a jakmile Xayída zjistí, že se chystáme zaútočit, usmrtí je. To mi připadá jisté.“

„Pak to zkrátka nesmí zjistit,“ prohlásil Bastián, „musíme ji překvapit.“

„Jak bychom mohli?“ zeptal se trol čtyř tváří, který nyní obrátil dopředu hněvivý obličej, což vypadalo dost hrozivě. „Xayída je velmi chytrá a připraví se na každou možnost.“

„Vy potáhnete dál s celou výpravou, aby to vypadalo, že jste na útěku, jako bychom se vzdali myšlenky na vysvobození těch tří zajatců.“

„A co bude se zajatci?“

„Ty si vezmu na starost já společně s Átrejem a Falkem.“

Jen vy tři?“

„Ano,“ potvrdil Bastián, „přirozeně pod podmínkou, že Átrej a Falco se mnou půjdou. Jinak to zkrátka vyřídím sám.“

Všichni na něho vrhali obdivné pohledy. Ti, kdo stáli blíž, to šeptem sdělovali ostatním, kteří to nemohli slyšet.

„Pane,“ zvolal nakonec modrý džin, „to vejde do dějin Fantázie, ať už zvítězíš, nebo podleheš.“

„Půjdete se mnou?“ obrátil se Bastián na Átreje a Falka. „Nebo snad máte zas nějaký ze svých návrhů?“

„Ne,“ řekl tiše Átrej, „půjdeme s tebou.“

„Pak tedy,“ rozkázal Bastián, „ať se průvod vydá na cestu, dokud je světlo. Musíte vzbudit zdání, že prcháte, takže si pospěšte! My tady vyčkáme do tmy. Zítra ráno se k vám vrátíme — s těmi třemi pány, nebo vůbec ne. Jděte tedy!“

Členové průvodu se před Bastiánem němě uklonili, pak se vydali na cestu. Bastián, Átrej a Falco se skryli v orchidejovém houští a nehnutě a mlčky čekali na příchod noci.

Když se sešěřilo, zaslechli náhle tiché řinčení a uviděli pět černých hromotluků, jak vešli na opuštěné tábořiště. Pohybovali se podivně mechanicky, všichni zcela stejně. Všechno na nich vypadalo jako z černého kovu, dokonce i tváře působily jako železné masky. Současně se zastavili, obrátili se směrem, kudy zmizela karavana, a aniž by mezi sebou prohodili třeba jen slovo, vydali se stejným krokem po stopě. Pak se zas rozhostilo ticho.

„Zdá se, že plán vychází,“ zašeptal Bastián.

„Bylo jich pět,“ odpověděl Átrej. „Kde jsou ostatní?“

„Těch pět je určitě nějak přivolá,“ mínil Bastián.

Byla už úplná tma, když opatrně vylezli ze svého úkrytu a Falco se s oběma jezdci nehlučně vznesl do vzduchu. Letěl co možná nízko nad vrcholky orchidejí, aby ho neobjevili. Zatím byl směr jasný, byl tentýž, jakým letěli odpoledne. Asi po čtvrt hodině rychlého klouzavého letu vyvstala otázka, zda a jak najdou zámek Hórok. Tma byla neproniknutelná. Ale už za několik minut se před nimi zámek vynořil. Jeho tisíc oken bylo jasně osvětleno. Jako by si Xayída dala záležet na tom, aby byl zámek vidět. To se dalo ostatně snadno vysvětlit, čekala přece na Bastiánovu návštěvu, i když si ji asi představovala jinak.

Z opatrnosti slétl Falco na zem mezi orchideje, protože jeho perleťově bílá šupinatá kůže jiskřila a odrážela světlo. A zatím je nikdo nesměl spatřit. Pod ochranou rostlin se blížili k zámku. Před velkou vstupní branou drželo stráž deset opancéřovaných obrů. A také u každého z jasně osvětlených okem hlídkoval jeden z nich, černý a nehybný jako hrozný stín.

Zámek Hórok stál na nevelké výšině, kde nerostly žádné orchideje. Budova měla skutečně tvar obrovské ruky, čnějící ze země. Každý z prstů byla věž, palec byl arkýř, a na něm také seděla věž. To celé mělo mnoho poschodí, každý článek prstu tvořil jedno patro a okna byla jako zářící oči, které se pátravě rozhlížejí po krajině. Právem se zámku říkalo Vidící ruka.

„Musíme vypátrat,“ šeptal Bastián Átrejovi do ucha, „kde vězí zajatci.“

Átrej přikývl a naznačil Bastiánovi, aby byl zticha a zůstal u Falka. Pak se po břiše odplížil pryč, aniž způsobil sebemenší hluk. Trvalo dlouho, než se vrátil.

„Proplížil jsem se kolem celého zámku,“ šeptal, „je tu jen tenhle jediný vchod a je dobře strážný. Ale úplně nahoře na špičce prostředníku jsem objevil střešní vikýř, u kterého — jak se zdá — nestojí žádný z těch opancéřovaných obrů. Ovšem kdybychom letěli s Falkem k vikýři, určitě by nás spatřili. Věžňové jsou pravděpodobně ve sklepech, v každém případě jsem jednou zaslechl dlouhý bolestný křik odněkud z velké hloubky.“

Bastián usilovně přemýšlel. Pak zašeptal:

„Pokusím se vylézt k tomu vikýři. Ty a Falco musíte mezitím odlákat pozornost strážců. Udělejte něco, aby si mysleli, že útočíme na vstupní bránu. Musíte je všechny přilákat sem. Ale jen přilákat, rozumíš? V žádném případě se s nimi nepouštěj do boje! Dej mi pár minut času, než začneš.“

Átrej přikývl a stiskl mu ruku. Pak si Bastián sundal stříbrný plášť a zmizel v temnotě. Plazil se kolem budovy ve velkém polokruhu. Právě dorazil na zadní stranu, když zaslechl Átreje volat:

„Holá! Znáte Bastiána Baltazara Buxe, zachránce Fantázie? Přišel, ale ne proto, aby prosil Xayídu o milost, nýbrž proto, aby jí poskytl ještě jednu šanci vydat zajatce dobrovolně. Jedině tak si smí podržet svůj bídný život!“

Bastián ještě stihl vykouknout z houští na rohu zámku. Átrej si přehodil stříbrný plášť a modročerné vlasy stočil nahoru jako do turbanu. Někomu, kdo je dobře neznal, by oba opravdu mohli připadat dost podobní.

Černí opancéřovaní hromotluci vypadali na okamžik bezradně. Ale jen na okamžik. Pak se vrhli na Átreje, bylo slyšet jejich kovové dupání. Také stíny u oken se začaly hýbat, obři opustili svá místa, aby se podívali, co se děje. Mnoho dalších se vyhrnulo z brány. Když ti první Átreje už skoro dohnali, unikl jim jako lasička a v příštím okamžiku se objevil na Falkově hřbetě nad jejich hlavami. Hromotluci máchali meči a vyskakovali do výšky, ovšem na něho nedosáhli.

Bastián přeběhl jako blesk k zámku a začal šplhat po fasádě nahoru. Občas mu pomohly okenní římsy a výstupky na zdech, avšak většinou se držel jen konečky prstů. Šplhal stále výš, jednou se mu pod nohou oddrolil kousek zdi a Bastián několik vteřin visel jen na jedné ruce, dokázal se však vytáhnout, zachytil se i druhou rukou a lezl dál. Když se konečně dostal k věžím, postupoval rychleji, protože vzdálenost od věže k věži byla tak malá, že se mezi nimi mohl vzeprít a sunout vzhůru.

Konečně byl u vikýře a vklouzl dovnitř. V této věžní místnosti kdoví proč skutečně nebyli žádní hlídači. Bastián otevřel dveře a uviděl úzké točité schody. Neslyšně scházel dolů. Když byl o patro níž, spatřil u jednoho okna stát dva černé strážce, kteří němě pozorovali.

vali, co se děje dole. Podařilo se mu proklouznout jim za zády, aniž si něčeho všimli.

Plížil se dál, po dalších schodištích, chodbami a halami. Jedno bylo jisté: ti hromotluci byli možná nepřekonatelní v boji, ale jako strážci nestáli za zlámanou grešli.

Konečně došel do sklepa. Okamžitě to poznal podle zatuchlého pachu a chladu, který mu zavál vstříc. Naštěstí zřejmě všichni strážci odběhli nahoru, aby chytili domnělého Bastiána Baltazara Buxe. Rozhodně tu žádný z nich nebyl. Na zdech byly připevněné pohodně a osvětlovaly mu cestu. Scházel hlouběji a hlouběji. Připadalo mu, že pod zemí je právě tolik poschodí jako nad zemí. Konečně se dostal do nejhlubšího, a už také uviděl žalář, kde trpěli Hýkrion, Hýsbald a Hýdorn. Byl na ně žalostný pohled.

Viseli za zápěstí na dlouhých, železných řetězech ve vzduchu nad otvorem, který vypadal jako černá bezdná jáma. Řetězy běžely přes kladky na stropě žaláře k rumpálu, ale ten byl zamčený velkým visacím zámekem a nedalo se s ním hnout. Bastián byl bezradný.

Tři zajatci měli zavřené oči, jako by byli v bezvědomí, ale teď otevřel šlachovitý Hýdorn levé oko a pak zamumlal okoralými rty:

„Hej, přátelé, podívejte se, kdo to přišel!“

Zbývající dva nyní také otevřeli namáhavě víčka, a když uviděli Bastiána, přeběhl jim po rtech slabý úsměv.

„Věděli jsme, že nás nenecháš na holičkách, pane,“ zachrčel Hýkrion.

„Jak bych vás mohl dostat dolů?“ zeptal se Bastián. „Rumpál je zamčený.“

„Vezměte přece meč,“ vysoukal ze sebe Hýsbald, „a jednoduše přesekněte řetězy.“

„Abychom spadli do propasti?“ zeptal se Hýkrion. „To není moc dobrý plán.“

„Ten meč nesmím tasit,“ vysvětlil Bastián, „musí mi skočit do ruky sám.“

„Hm,“ vrčel Hýdorn, „to je to hloupé u kouzelných mečů. Vždycky když je člověk potřebuje, mají svou hlavu.“

„He,“ zašeptal najednou Hýsbald. „K tomu rumpálu tu přece byl klíč. Kam ho jen schovali?“

„Byla tu někde uvolněná kamenná dlaždice,“ mínil Hýkrión.
„Nemohl jsem se dobře dívat, když mě tahali nahoru.“

Bastián napínal oči. Světlo bylo kalné a míhavé, ale když několikrát popošel sem a tam, objevil na podlaze kamennou desku, která trochu vyčnívala. Opatrněji zdvihl a dole opravdu ležel klíč.

Nyní mohl odemknout a sejmut velký zámek u rumpálu. Pomalu začal rumpálem otáčet. Vrátek skřípal a rachotil tak hlasitě, že to určitě bylo slyšet ještě ve sklepeních nad nimi. Pokud opancéřovaní hromotluci nebyli úplně hluchí, pak nejpozději nyní museli zbystrit pozornost. Ale teď už nemělo smysl přestat. Bastián točil vrátkem dál, až se ti tři pánové vznášeli u okrajů díry. Začali se houpat a konečně dosáhli nohama na pevnou zem. Když se jim to podařilo, spustil je Bastián úplně. Vyčerpaně padli na podlahu a zůstali ležet, kde byli. A na zápěstích jim ještě pořád visely tlusté řetězy.

Bastián neměl na nějaké přemýšlení čas, protože teď slyšel kovově dusající kroky, jak běží po kamenných schodech dolů do sklepa, nejdřív jednotlivě, pak jich bylo stále víc. Strážci přicházeli. Jejich zbroj se ve světle pochodní leskla jako krovky obrovského hmyzu. Všichni stejným pohybem tasili a pustili se za Bastiánem, který se zastavil za úzkým vchodem do vězení.

A teď konečně vyskočil Sikánda z rezivé pochvy a položil se Bastiánovi do ruky. Jako blesk se svítivá čepel pustila do prvního z hromotluků, a než Bastián pochopil, co se děje, rozsekal meč obra na kousky. A nyní se ukázalo, jak to s těmi chlapíky vlastně je. Byli dutí, sestávali jen z brnění, které se pohybovalo samo od sebe, uvnitř nebylo nic, jen prázdno.

Bastián stál na výhodném místě, protože úzkou brankou žaláře mohl vždycky projít jen jeden obr a Sikánda je jednoho po druhém sekal na cucky. Brzy leželi na podlaze jako hromada černých vaječných skořápek nějakého gigantického ptáka. Když jich takhle zlikvidoval asi dvacet, pojali ti zbývající zjevně nějaký jiný plán. Stáhli se, zřejmě proto, aby si na Bastiána počíhali na nějakém příhodnějším místě.

Bastián využil této příležitosti, aby rychle přesekl řetězy na zápěstí tří pánů. Hýkrión a Hýdorn se namáhavě zvedli a pokoušeli se vytáhnout z pochvy vlastní meče, které jim kupodivu ponechali, a

chtěli pomoci Bastiánovi. Ale ruce jim dlouhým visením zmrtvěly a neposlouchaly je. Hýsbald, ten nejkřehčí z nich, zatím ještě ani nedokázal vlastními silami vstát. Oba kamarádi ho museli podpírat.

„Nedělejte si starosti,“ řekl Bastián, „Sikánda nepotřebuje posilu. Držte se za mnou a nedělejte mi zbytečné potíže tím, že se mi budete snažit pomáhat.“

Vyšli ze žaláře, pomalu stoupali po schodech nahoru, došli do jakéhosi velkého sálu — a zde náhle zhasly všechny pochodně. Ale Sikánda jasně zářil.

Zase uslyšeli blížít se kovově dunící kroky mnoha opancéřovaných obrů.

„Rychle!“ řekl Bastián. „Zpátky na schody. Budu se bránit tady!“

Nemohl vidět, jestli ti tři uposlechli jeho rozkazu, a taky mu nezbyl čas, aby se o tom přesvědčil, protože meč Sikánda se mu roz-tancoval v ruce. A pronikavé, bílé světlo, jež z něho vycházelo, ozářilo sál, že tu bylo jasno jako ve dne. I když ho útočníci vytlačili od vchodu do středu místnosti, takže na něho mohli dotírat ze všech stran, nezasáhl Bastiána ani jediný z jejich mocných úderů. Sikánda vířil kolem něho tak rychle, že vypadal jako stovky mečů, které nelze od sebe navzájem rozlišit. A nakonec stál Bastián uprostřed trosek z rozsekaných černých brnění. Už se nic nehýbalo.

„Pojďte!“ zavolal Bastián na své druhy.

Tři pánové vyšli ze dveří a vyvalili oči.

„Něco takového jsem namouduši ještě neviděl!“ prohlásil Hýkrión a knír se mu třásl.

„Budou o tom vyprávět ještě svým vnoučatům,“ koktal Hýsbald.

„A ti nám to bohužel nebudou věřit,“ zalitoval Hýdorn.

Bastián tu stál nerozhodně s mečem v ruce, ale ten najednou vjel zpátky do pochvy.

„Zdá se, že nebezpečí pominulo,“ řekl.

„Přinejmenším to, které se dá překonat mečem,“ prohodil Hýdorn. „Co teď uděláme?“

„Teď,“ odpověděl Bastián, „bych se rád seznámil s Xayídou osobně. Musím si s ní něco vyříkat.“

Ve čtyřech stoupali po schodech z podzemních poschodí, až došli do přízemí. Tady, v jakési audienční síni, na ně čekali Átrej a Falco.

„Dobrá práce!“ prohlásil Bastián a poklepal Átrejovi na rameno. „Jak to šlo s opancéřovanými obry?“ vyptával se Átrej.

„Duté skořápky!“ odpověděl nedbale Bastián. „Kde je Xayída?“

„Nahore v Čarodějném sále,“ řekl Átrej.

Když Bastián vstoupil do velkého Čarodějného sálu, následován svými lidmi, zdvihla se Xayída z trůnu z rudého korálu. Byla mnohem větší než Bastián a byla velmi krásná. Na sobě měla dlouhou róbu z fialového hedvábí, vlasy rudé jako oheň a upravené do velmi zvláštního vysokého účesu z vrkočů a copů. Tvář byla mramorově bledá, stejně jako dlouhé úzké ruce. Měla zvláštní a matoucí pohled a Bastiánovi chvíli trvalo, než objevil, čím to je: Měla dvě rozličné oči, jedno zelené a druhé červené. Zdálo se, že má z Bastiána strach, protože se trásla. Bastián vydržel její pohled a Xayída sklopila dlouhé řasy.

Místnost byla plná všelijakých zvláštních předmětů, jejichž účel se nedal uhodnout, velké globusy a na nich obrázky, astronomické hodiny a kyvadla visící ze stropu. Mezi tím vším stály drahocenné kadidelnice, odkud vycházel hustý pestrobarevný dým, plazící se po zemi jako mlha.

Bastián dosud neřekl slovo. A to zřejmě Xayídu vyvedlo z míry, neboť se najednou k němu rozběhla a vrhla se před ním na podlahu. Pak vzala jeho nohu a položila šiji na šiji.

„Můj pane a vládce,“ pronesla hlubokým, sametovým a zvláště zastřeným hlasem, „tobě se ve Fantázii nikdo nevyrovná. Jsi mocnější než všichni mocní a nebezpečnější než všichni démoni. Máš-li chuť se mi pomstít, protože jsem byla natolik pošetilá, že jsem neznala tvou velikost, pak mě můžeš rozdrtit svou nohou. Tvůj hněv si zasloužím. Pokud bys však vůči mně nehodné projevil velkorysost, již jsi proslulý, pak mi dovol, abych se ti podrobila jako poslušná otrokyně a abych ti sloužila vším, co jsem, co mám a co umím.“

„Vstaň, Xayído!“ řekl Bastián. Předtím byl na ni rozzlobený, ale řeči kouzelnice naslouchal se zalíbením. Jestli skutečně jednala jen z nevědomosti a jestli toho opravdu tak hořce lituje, pak by bylo pod

jeho důstojnost, aby ji teď ještě trestal. „Budeš se bezpodmínečně — bez odmluvy a bez reptání — řídit tím, co ti rozkážu, i kdyby ti to připadalo sebetěžší?“ zeptal se.

„Budu, můj pane a vládce,“ odpověděla Xayída, „a uvidíš, co všechno dokážeme, když se spojí moje umění s tvou mocí.“

„Dobrá,“ prohlásil Bastián, „pak tě беру do svých služeb. Opusť tento zámek a půjdeš se mnou ke Slonovinové věži, kde se chci setkat s Měsíčnicí.“

Xayídiny oči na zlomek vteřiny zaplály rudě a zeleně, vzápětí však je znovu skryla za dlouhými řasami a řekla:

„Jak si přeješ, můj pane a vládce.“

Všichni sešli dolů před zámek.

„Nejdřív musíme znovu najít své druhy,“ rozhodl Bastián. „Kdo ví, kde teď jsou.“

„Nijak daleko,“ řekla Xayída, „trochu jsem je zmátla.“

„To se stalo naposled,“ upozornil ji Bastián.

„Naposled, můj pane,“ ujišťovala Xayída, „ale jak se k nim dostaneme? Mám jít pěšky? V noci a tímto lesem?“

„Ponese nás Falco,“ přikázal Bastián, „je dost silný, aby unesl všechny.“

Falco zdvihl hlavu a podíval se na Bastiána. Rubínové oči se mu blýskaly.

„Silný jsem dost, Bastiáne Baltazare Buxi,“ zvonil jeho bronzový hlas, „ale tuto ženštinu nechci nést.“

„Ale poneseš ji,“ řekl Bastián, „protože ti to rozkazují!“

Šťastný drak se podíval na Átreje a ten nepozorovaně přikývl. Bastiánovi to ale neuniklo.

Všichni si sedli na Falkův hřbet a Falco neprodleně vzlétl.

„Kam?“ zeptal se.

„Jednoduše pořád rovně!“ řekla Xayída.

„Kam?“ zeptal se Falco ještě jednou, jako by neslyšel.

„Rovně!“ křikl na něho Bastián. „Slyšel jsi dobře!“

„Udělej to,“ šeptl Átrej a Falco uposlechl.

Za půl hodiny — již svítalo — uviděli pod sebou množství táborových ohňů a Šťastný drak přistál. Mezitím dorazili další Fantázijané a mnoho z nich si vzalo s sebou stany. Tábor vypadal úplně jako

stanové městečko, rozprostírající se na okraji orchidejového lesa na rozlehlé louce plné květin.

„Kolik jich už je?“ zeptal se Bastián a Illuán, modrý džin, který prozatím průvod vedl a přispěchal jen proto, aby je přivítal, mu vysvětlil, že účastníky nebylo možno zatím přesně spočítat, ale určitě jich bude kolem tisícovky. Přihodilo se ostatně ještě něco jiného, dost zvláštního: Stěží se utábořili, když se objevilo pět opancéřovaných obrů. Chovali se však mírumilovně a drželi se stranou. Nikdo se přirozeně neodvážil k nim přiblížit. Přinesli s sebou veliká nosítka z červeného korálu, uvnitř však nikdo nebyl.

„To jsou mí nosiči,“ pronesla Xayída prosebným tónem k Bastiánovi, „vyslala jsem je včera večer napřed. Tak se cestuje nejpohodlněji. Pokud mi to dovolíš, pane.“

„To se mi nelíbí,“ vmísil se teď Átrej.

„Proč ne?“ ptal se Bastián. „Co proti tomu máš?“

„Ať si cestuje, jak chce,“ odpověděl Átrej ostře, „ale to, že nosítka vyslala už včera večer, znamená, že už předem věděla, že sem přijde. To všechno byl její plán, Bastiáne. Tvé vítězství je ve skutečnosti porážkou. Nechala tě schválně zvítězit, aby si tě tímto způsobem získala.“

„Nech toho!“ rozkřičel se Bastián rudý zlostí. „Neptal jsem se tě na tvůj názor! Z tvého věčného poučování se mi dělá zle! Ted' mi chceš upřít i moje vítězství a chceš zesměšnit mou velkorysost!“

Átrej chtěl něco odpovědět, ale Bastián se na něho obořil:

„Sklapni a dej mi pokoj! Jestli se vám dvěma nelíbí, co dělám a jaký jsem, tak odtud vypadněte! Já vás nedržím! Jděte si, kam je líbo! Mám vás plné zuby!“

Bastián zkrřížil paže na prsou a otočil se k Átrejovi zády. Okolostojící zatajili dech. Átrej ještě chvíli stál vzpřímený jako svíčka a mlčel. Dosud na něj Bastián ještě nikdy takhle nevyjel před ostatními. Hrdlo se Átrejovi tak stáhlo, že málem nemohl dýchat. Ještě chvíli čekal, ale protože se Bastián k němu neobrátil, pomalu se otočil a odcházel. Falco šel za ním.

Xayída se usmála. Nebyl to pěkný úsměv.

V Bastiánovi ale v tom okamžiku vyhasla vzpomínka, že ve svém světě byl dítětem.

XXII.

H V Ě Z D N Ý
K L Á Š T E R

XXII.

HVĚZDNÝ KLÁŠTER

U PRŮVODU, jenž doprovázel Bastiána na jeho výpravě ke Slonovinové věži, se neustále objevovali další a další poslové ze všech zemí Fantázie a už zůstali. Snaha spočítat je se ukázala jako marná, stěží totiž skončili sčítání, a už dorazili další. Tisícihlavá armáda se každého rána dala do pohybu, a když se večer ukládala k odpočinku, představoval tábor to nejpodivnější stanové městečko, jaké si člověk mohl jen představit. Protože se Bastiánovi souputníci nelišili pouze podobou, ale i velikostí, stály tu stany s rozměry cirkusové arény až k takovým, které nebyly větší než náprstek. Také povozy a vozidla, jimiž poslové cestovali, byly tak roztodivné, že se to ani popsat nedá, počínaje úplně obyčejnými krytými vozy a kočáry, až k nanejvýš zvláštním valícím se kádím, skákajícím koulím nebo lezoucím nádobám s nohama.

Pro Bastiána mezitím už také obstarali stan a ten byl nejnádhernější ze všech. Vypadal jako malý dům, byl z lesklého, barevného hedvábí a celý byl pokrytý zlatými a stříbrnými vyšitými obrazy. Na střeše se třepetal prapor, ozdobený sedmiramenným svícem jako erbem. Vnitřek stanu byl měkce vystlán příkrývkami a poduškami. Kdekoli se utábořili, tento stan stál uprostřed. A modrý džin, z něhož se stalo cosi mezi Bastiánovým komořím a osobním ochráncem, držel stráž u vchodu do stanu.

Átrej a Falco ještě stále patřili k Bastiánově družině, ale od veřejné důtky už s nimi Bastián nepromluvil ani slovo. V duchu doufal, že Átrej povolí a poprosí za odpuštění. Ale Átrej nic takového neudělal. Ani Falco se netvářil, že je ochoten Bastiána respektovat. A právě to, řekl si Bastián, se oba musí zkrátka naučit! Jestli záleželo na tom, kdo vydrží déle, pak budou muset ti dva nakonec dojít ke zjištění, že jeho vůle je nezlomná. Kdyby se však pokořili, pak by jim vyšel vstříc s otevřenou náručí. Kdyby Átrej před ním poklekl, pak by ho zdvihl a řekl by mu: Neklekej přede mnou, Átreji, vždyť jsi a zůstaneš můj přítel...

Ale prozatím šli ti dva v průvodu jako poslední. Šťastný drak jako by zapomněl létat a řapal pěšky, Átrej po jeho boku, většinou se svěšenou hlavou. Jestli předtím spěchali vzduchem před průvodem jako předvoj, aby zkoumali krajinu, tak nyní tvořili zadní voj. Bastiána to netěšilo, ale nemohl na tom nic změnit.

Když byl dav na cestě, jel Bastián většinou v čele na mezku Jíše. Stále častěji se však stávalo, že ho to nebavilo, a místo toho navštěvoval Xayídu v nosítkách. Po každé ho přijala s velkou uctivostí, přenechala mu nejlepší místo a sedla si mu k nohám. Vždycky pro něho měla nějaké zajímavé téma k hovoru a dávala si pozor, aby se ho nevyptávala na jeho minulost ve světě lidí, jakmile si všimla, že o tom nemluví rád. Téměř neustále kouřila orientální vodní dýmku, stojící vedle ní. Ohebná troubel u dýmky se podobala smaragdově zelené zmiji a náustek, který Xayída držela ve svých dlouhých, jako mramor bílých prstech, připomínal hadí hlavu. Když z náustku sála kouř, vypadalo to, jako by tu hlavu líbala. Obláčky kouře, které požitkářsky vypouštěla z nosu a úst, měly při každém výdechu jinou barvu, jednou modrou, pak žlutou, jindy růžově červenou, zelenou nebo fialovou.

„Na něco jsem se tě chtěl už dávno zeptat, Xayído,“ řekl Bastián při jedné takové návštěvě a zamyšleně přitom hleděl na hromotluky v černých hmyzích pancířích, kteří nesli nosítka tím svým naprosto stejným krokem.

„Tvoje otrokyně naslouchá,“ odpověděla Xayída.

„Když jsem bojoval s tvými obrněnci,“ mluvil Bastián dál, „ukázalo se, že se skládají jen z krunyře a uvnitř jsou dutí. Jak se vlastně pohybují?“

„Díky mé vůli,“ vysvětlila Xayída s úsměvem. „Právě proto, že jsou dutí, poslouchají mou vůli. Ta může řídit všechno, co je prázdné.“

Pátravě se dívala na Bastiána svýma dvoubarevnýma očima.

Bastián při jejím pohledu pocítil jakési neurčité znepokojení, ale Xayída vzápětí sklopila řasy.

„Mohl bych je řídit svou vůlí i já?“ zeptal se.

„Jistě, můj pane a vládce,“ zněla odpověď, „a stokrát lépe než já, protože já jsem ve srovnání s tebou úplná nicka. Chceš to zkusit?“

„Teď ne,“ odpověděl Bastián, kterému ta záležitost byla nepřijemná, „snad někdy jindy.“

„Opravdu ti připadá pěknější,“ pokračovala Xayída, „jet na starém mezkovi, než být nesen umělými bytostmi, které uvádí do pohybu tvá vůle?“

„Jícha mě nese ráda,“ řekl Bastián trochu rozmrzele, „má radost, že mě smí nést.“

„Takže to děláš kuli ní?“

„Proč ne?“ divil se Bastián. „Co je na tom špatného?“

Xayída vypustila z úst zelený obláček.

„Ach, nic, pane. Jak by mohlo být špatného něco, co děláš ty.“

„Kam tím míříš, Xayído?“

Sklonila hlavu s ohnivě rudými vlasy.

„Až moc myslíš na druhé, můj pane a vládce,“ šeptala. „Ale nikdo za to nestojí, aby odváděl tvou pozornost od vlastního vývoje. Jestli se na mne kvůli tomu nerozhněváš, ó pane, pak se odvážím dát ti radu: Mysli více na svou dokonalost!“

„Co s tím má Jícha společného?“

„Ne mnoho, pane, vlastně skoro nic. Jenom — není to důstojné jezdecké zvíře pro někoho, jako jsi ty. Bolí mě, když tě vidím na hřbetě takového — takového obyčejného zvířete. Všichni tví spolucestující se tomu diví. Jen ty, můj pane a vládce, jako jediný nevíš, čím jsi sám sobě povinován.“

Bastián nic neřekl, ale Xayídina slova na něho udělala dojem. Když druhého dne táhl zástup s Bastiánem a Jíchou v čele překrásnou luzní krajinou, přerušovanou občas malými hájky z voňavého šejřku, využil Bastián poledního odpočinku, aby uskutečnil Xayídin návrh.

„Poslyš, Jícho,“ řekl a hladil mezka po krku, „nastala chvíle, kdy se musíme rozloučit.“

Jícha zanaříkala.

„Proč, pane?“ hořekovala. „Dělala jsem svou práci tak špatně?“ Z koutků tmavých očí se jí řinuly slzy.

„Ale ne,“ utěšoval ji honem Bastián, „naopak, celou tu dlouhou cestu jsi mě nesla tak jemně a byla jsi tak trpělivá a ochotná, že tě nyní chci odměnit na znamení svých díků.“

„Nechci žádnou odměnu,“ prohlásila Jícha, „chtěla bych tě dál nosit. Co lepšího bych si mohla přát?“

„Neříkalas mi,“ pokračoval Bastián, „že jsi smutná z toho, že zvířata jako vy nemůžou mít děti?“

„Ano,“ souhlasila smutně Jícha, „protože bych jim bývala ráda vyprávěla o těchto dnech, až budu velmi stará.“

„Dobrá,“ řekl Bastián, „pak ti tedy povím příběh, který se má stát skutečností. A chci ho vyprávět jen tobě, jedině tobě, protože ti patří.“

Pak vzal Jíšino dlouhé ucho a šeptal do něho:

„Nedaleko odtud, v šeríkovém hájku, čeká na tebe otec tvého syna. Je to bílý hřebec a má křídla z labutího peří. Jeho hřívá a ohon jsou tak dlouhé, že sahají až na zem. Už několik dnů nás tajně sleduje, protože je do tebe smrtelně zamilovaný.“

„Do mne?“ volala Jícha skoro ulekaně. „Ale vždyť já jsem jen mezek a nejmladší už taky nejsem!“

„Pro něho,“ tvrdil Bastián, „jsi nejkrásnější stvoření ve Fantázii právě proto, že jsi taková, jaká jsi. A možná taky proto, že jsi mě nesla. Ale je velmi plachý a neodvází se k tobě přiblížit mezi těmi všemi bytostmi tady. Musíš k němu jít, jinak touhou po tobě umře.“

„Ach, božíčku,“ volala Jícha bezradně, „to je to tak zlé?“

„Ano,“ šeptal jí Bastián do ucha, „a teď sbohem, Jícho! Jen běž, určitě ho najdeš.“

Jícha udělala několik kroků, ale znovu se obrátila po Bastiánovi.

„Upřímně řečeno,“ řekla, „trochu se bojím.“

„Jen kuráž!“ povzbuzoval ji Bastián s úsměvem. „A nezapomeň svým dětem a vnukům o mně vyprávět.“

„Děkuji, pane!“ řekla Jícha svým prostým způsobem a šla.

Bastián se za ní dlouho díval, jak cupe pryč, a nějak se nedokázal radovat, že se jí takhle zbavil. Vešel do svého nádherného stanu, lehl si do měkkých polštářů a zíral do stropu.

Pořád znovu si opakoval, že Jíše splnil její největší přání. Ale to mu od bídné nálady nepomohlo. Velmi totiž záleží na tom, kdy a proč někomu něco uděláme kvůli.

To se však týkalo už jen Bastiána, protože Jícha opravdu našla sněhobílého, okřídleného hřebce a oslavila s ním svatbu. Později se jí

narodil syn, byl to bílý, okřídlený mezek a říkali mu Pata-plán. Ve Fantázii se o něm svého času hodně mluvilo, ale to je jiný příběh a budeme ho vyprávět jindy.

Od nynějška cestoval Bastián v nosítkách s Xayídou. Byl ještě pořád trochu rozladěný, zlobil se i na Xayídu, vždyť to ona mu poradila, aby Jíchu poslal pryč. A Xayída si toho brzy všimla. Odpovídal jednoslabičně a tak se nemohla rozproudit žádná zábava.

Aby ho rozveselila, řekla rozmarně:

„Chtěla bych ti dát dárek, můj pane a vládce, pokud se ti uráčí jej ode mne přijmout.“

Zpod polštářů vytáhla skvostně ozdobenou skříňku. Bastián se zvědavě napřímil. Xayída skříňku otevřela a vyňala z ní úzký pás, tvořený z pohyblivých článků, podobně jako řetěz. Každý článek a také spona byly z průsvitného skla.

„Co to je?“ vyzvídala Bastián.

Pásek jí slabě cinkal v ruce.

„To je pás, který člověka dělá neviditelným. Ale ty, pane, mu musíš dát jméno, aby ti patřil.“

Bastián si ho prohlížel. „Pás Gémmal,“ řekl pak.

Xayída s úsměvem přikývla. „Teď patří tobě.“

Bastián vzal pásek a nerozhodně ho držel v ruce.

„Nevyzkoušíš ho,“ zeptala se, „abys zjistil, jak působí?“

Bastián si pás zapnul a cítil, že mu padne jako ulitý. Ovšem jenom to cítil, protože vidět se už nemohl, ani tělo, ani nohy nebo ruce. Byl to nejvyšší nepřijemný pocit a Bastián se snažil rozepnout přezku. Protože však nemohl vidět ani ruce, ani pás, nepodařilo se mu to.

„Pomoc!“ vyrazil ze sebe přiškrceným hlasem. Najednou se bál, že pás Gémmal už nikdy nesundá a bude muset zůstat navěky neviditelný.

„Musíš se teprve naučit s ním zacházet,“ řekla Xayída, „mně se nevedlo jinak, můj pane a vládce. Dovol, abych ti pomohla!“ Sáhla do vzduchu a okamžitě pás Gémmal rozepnula a Bastián se zase viděl. Ulehčeně si oddechl. Pak se rozesmál a také Xayída se usmívala a vdechovala kouř z hadího náústku své vodní dýmky.

V každém případě ho přivedla na jiné myšlenky.

„Teď budeš lépe chráněný proti každému úkladu,“ pronášela jemně, „a na tom mi záleží víc, než ti mohu říct, můj pane.“

„Úkladu?“ divil se Bastián, ještě pořád trochu vyvedený z míry. „Proti jakému úkladu?“

„Ach, nikdo se ti nevyrovná,“ šeptala Xayída, „nikdo, pokud budeš moudrý. Nebezpečí se skrývá v tobě samém, a proto je těžké tě před ním ochránit.“

„Co tím myslíš — ve mně samém?“ chtěl vědět Bastián.

„Je moudré stát nad věcmi, necítit k nikomu ani nenávisť, ani lásku. Ale tobě, pane, ještě stále záleží na přátelství. Tvé srdce není chladné a neúčastné jako zasněžený vrcholek hory — a tak ti někdo může uškodit.“

„A kdo by to měl být?“

„Ten, jemuž jsi i přes jeho zpupnost ještě stále oddaným přítelem, můj pane.“

„Vyjádři se zřetelněji!“

„Je to ten drzý a neuctivý malý divoch z kmene zelenokožců, pane.“

„Átrej?“

„Ano, a s ním ten nestydatý Falco.“

„A ti dva že mi chtějí škodit?“ Bastián se musel skoro smát.

Xayída seděla se skloněnou hlavou.

„Tomu nikdy neuvěřím,“ pokračoval Bastián. „Už o tom nechci slyšet.“

Xayída mlčela a sklonila hlavu ještě hlouběji.

Po dlouhé odmlce se Bastián zeptal:

„A co by to vlastně mělo být, co má Átrej proti mně za lubem?“

„Pane,“ šeptala Xayída, „proč jsem raději nemlčela!“

„Ale teď mi řekni všechno!“ zvolal Bastián. „A nedělej jen nárážky! Co víš?“

„Chvěji se před tvým hněvem, pane,“ koktala Xayída a opravdu se trásla na celém těle, „ale i kdyby to byl můj konec, řeknu ti to, pane. Átrej ti chce vzít odznak Dětské císařovny, ať už potají nebo násilím.“

Bastiánovi to na chvíli vzalo dech.

„Můžeš to dokázat?“ zeptal se chraptivě.

Xayída zavrtěla hlavou a mumlala:

„Moje vědění, pane, nepatří k vědomostem, které se dají dokázat.“

„Pak si je nech pro sebe!“ řekl Bastián a krev mu stoupla do tváří. „A nepomlouvej toho nejčestnějšího a nejstatečnějšího chlapce, který existuje v celé Fantázii!“

Po těch slovech vyskočil z nosítek a odešel. Xayídiny prsty si zamyšleně pohrávaly s hadí hlavou a její zelenorudé oči žhnuly. Po chvíli se už zas usmívala, a když vypouštěla z úst fialový kouř, šeptala: „Však se uvidí, můj pane a vládce. Pas Gémmlal ti to dokáže.“

Když se průvod utábořil na noc, odešel Bastián do svého stanu. Prikázal Illuánovi, modrému džinovi, aby nikoho nepouštěl, hlavně ne Xayídu. Chtěl být sám a přemýšlet.

Co mu čarodějka řekla o Átrejovi, to mu skoro nestálo za úvahu. V myšlenkách se zabýval něčím jiným. Zabýval se těmi několika slovy, která utrousila o tom, co to je být moudrý.

Prožil toho tolik, strachy a radosti, smutky a triumfy, pospíchal od jednoho splněného přání k druhému a chvíli se nezastavil. Nic z toho všeho mu však nepřineslo klid a spokojenost. Ovšem být moudrý, to znamenalo být povznesený nad radost a trápení, nad strach a soucit, tížádnost a urážky. Být moudrý znamenalo stát nad všemi věcmi, ani nenávidět, ani milovat, nic a nikoho, ale znamenalo to být i naprosto lhostejný vůči tomu, jestli někdo má nebo nemá rád nás. Kdo byl opravdu moudrý, ten si už z ničeho nic nedělal. Ten byl nedosažitelný a nic se ho nemohlo dotknout. Ano, být takový, to by si člověk opravdu měl přát! Bastián nepochyboval, že tím dospěl ke svému poslednímu přání, k onomu poslednímu přání, které jej zavede k jeho Pravé vůli, jak o ní mluvil Graógramán. Věřil, že teď už ví, co to znamená. Přál si být velkým mudrcem, tím nejmoudřejším mudrcem v celé Fantázii!

O chvíli později vyšel ze stanu.

Měsíc ozařoval krajinu, které si předtím téměř nevšiml. Stanové městečko se rozkládalo v kotlině, obklopené kolem dokola ve velkém oblouku bizarně utvářenými horami. Všude bylo ticho. V údolí se ještě vyskytovaly nevelké lesíky a křoviska, o něco výše na sva-

zích hor porost řídl a ještě o něco výš už nerostlo nic. Skupiny skal, které se tam tyčily, vytvářely rozmanité figury, až se zdálo, že je úmyslně vytvořila ruka nějakého obrovského sochaře. Ani lístek se nepohnul a nebe bylo bez mráčku. Všechny hvězdy se třpytily a zdály se bližší než jindy.

Úplně nahoře na jednom z nejvyšších vrcholků objevil Bastián něco, co vypadalo jako jakási kupole. Zjevně byla obývaná, protože z ní vycházela slabá záře.

„Taky jsem si toho všiml, pane,“ řekl Illuán svým skřehotavým hlasem. Stál na stráží vedle vchodu do stanu. „Co to může být?“

Ani nedomluvil, když se z velké dálky ozvalo zvláštní volání. Znělo to jako protáhlé soví houkání „Uhúhúhú!“, jenom bylo hlubší a silnější. Pak se volání ozvalo podruhé a potřetí, nyní však volalo více hlasů.

Byly to skutečně sovy, celkem šest, jak mohl Bastián brzy zjistit. Letěly od hory s onou kupolovitou stavbou na vrcholku. Plachtily na téměř nehybných perutích. A čím víc se blížily, tím zřetelněji bylo vidět, jak jsou velké. Letěly neuvěřitelnou rychlostí. Oči jim jasně zářily, na hlavách měly vztyčené uši s chomáčky peří na špičkách. Jejich let byl zcela neslyšný. Když přistály před Bastiánem, pera jim jen slabounce zašustěla.

Nyní seděly na zemi, každá větší než Bastián, a otáčely hlavy na všechny strany. Bastián k nim přistoupil.

„Kdo jste a koho hledáte?“

„Posílá nás Uštu, matka tušení,“ odpověděla jedna ze šesti sov, „jsme létající poslové hvězdného kláštera Gigám.“

„Co je to za klášter?“ zeptal se Bastián.

„Je to místo moudrosti,“ odpověděla jiná sova, „a sídlí tam mniši usilující o poznání.“

„A kdo je Uštu?“ vyzvídal Bastián dál.

„Jedna ze tří hluboce přemýšlejících, kteří vedou klášter a učí mnichy poznání,“ vysvětlila třetí sova. „My jsme poslové noci a patříme k ní.“

„Kdyby byl den,“ doplnila čtvrtá sova, „tak by posly — což jsou orli — vyslal Širkri, otec vnitřního zření. A v hodině soumraku mezi

dnem a nocí vysílá Jisipu, syn chytrosti, zas svoje posly, a to jsou lišky.“

„Kdo jsou Širkri a Jisipu?“

„To jsou další dva hluboce přemýšlející, naši představení.“

„A co tu hledáte?“

„Hledáme Velkého vědoucího,“ řekla šestá sova. „Tři hluboce přemýšlející vědí, že se nalézá zde v tomto stanovém městě a prosí ho o osvětlení.“

„Velký vědoucí?“ divil se Bastián. „Kdo to je?“

„Jeho jméno zní,“ odpovědělo všech šest sov současně, „Bastián Baltazar Bux.“

„Právě jste ho našly,“ odpověděl jim Bastián, „to jsem já.“

Sovy zprudka vysekly hlubokou poklonu, což navzdory jejich hrozivé velikosti vypadalo skoro legračně.

„Tři hluboce přemýšlející tě v pokoře a v úctě prosí, abys je potil návštěvou a pomohl jim vyřešit otázku, kterou za svého dlouhého života nedokázali rozluštit,“ řekla první sova.

Bastián si zamyšleně hladil bradu.

„Dobrá,“ souhlasil nakonec, „ale rád bych s sebou vzal své dva žáky.“

„Je nás šest,“ odpověděla sova, „vždy dvě z nás mohou nést jednoho z vás.“

Bastián se obrátil k modrému džinovi.

„Illuáne, dojdí pro Átreje a Xayídu!“

Džin rychle zmizel.

Za několik minut se Illuán vrátil s Átrejem a Xayídou.

Když Átrej stál před Bastiánem, tiše se zeptal:

„Proč já?“

„Ano,“ chtěla vědět Xayída, „proč on?“

„To se dozvíte,“ odpověděl Bastián.

Ukázalo se, že sovy prozíravě vzaly s sebou tři hrazdy. Vždy dvě uchopily svými pařáty lana, na nichž hrazdy visely. Bastián, Átrej a Xayída si sedli na tyče a velcí noční ptáci se s nimi vznesli do vzduchu.

Když doletěli k hvězdnému klášteru Gigám, zjistili, že velká kupole byla jen nejvyšší částí velmi rozlehlé a členité budovy.

Budova měla nespočet malých okének a vysoká venkovní zeď se vypínala přímo nad příkrým srázem. Nevítaný návštěvník se dovnitř dostal jen stěží, pokud vůbec.

V jednotlivých, kostkám se podobajících částech budovy se našly cely mnichů usilujících o poznání, knihovny, hospodářské prostory a ubytovny pro posly. Pod vysokou kopulí byla velká posluchárna, kde tři hluboce přemýšlející konali své přednášky.

Mnichové usilující o poznání byli Fantázijané nejrozličnější podoby i původu. Pokud však chtěli vstoupit do kláštera, pak museli přerušit veškerý styk s vlastní i rodinou. Život těchto mnichů byl tvrdý a plný odříkání a zasvěcený výlučně moudrosti a poznání. Zdaleka ne každý, kdo si to přál, byl do společenství mnichů přijat. Když byl nyní Bastián, následovaný Átrejem a Xayidou, uveden do přednáškového sálu, uviděl pestrou směsici všemožných fantázijských bytostí, které se od Bastiánovy vlastní družiny lišily pouze tím, že všechny bez výjimky byly oblečené do hrubých černohnědých kuten, ať měly jakoukoli postavu. Můžeme si představit, jak v takové kutně asi vypadalo už dříve zmíněné chodící skalisko nebo třeba nějaký mrňavý pidid'as.

Zato jejich tři představení, oni hluboce přemýšlející, měli lidskou podobu. Ovšem jejich hlavy jako lidské nevypadaly. Uštu, matka tušení, měla soví tvář. Širkri, otec vnitřního zření, měl orlí hlavu. A konečně Jisipu, syn chytrosti, měl hlavu liščí. Seděli na vyvýšených kamenných stolicích a vypadali velmi velcí. Při pohledu na ně jako by se Átreje a dokonce i Xayídy zmocnila uctívá bázeň. Bastián však k nim přistoupil zcela klidně. Ve velkém sále panovalo hrobové ticho.

Širkri, který byl zřejmě nejstarší z oněch tří a seděl uprostřed, pomalu ukázal rukou směrem k prázdnému trůnu, stojícímu naproti nim. Bastián do něho usedl.

Po delším mlčení se ujal slova Širkri. Mluvil tiše a jeho hlas byl kupodivu hluboký a plný.

„Od nepaměti přemýšlíme nad hádankou našeho světa. Jisipu si o tom myslí něco jiného, než vytušila Uštu, a Uštino tušení tvrdí něco jiného, než vidím vnitřním zrakem já, a já zase vidím jinak, než

myslí Jisipu. To by mělo skončit. Proto jsme tebe, Velkého vědoucího, požádali, abys k nám přišel a učil nás. Chceš splnit naši prosbu?“

„Chci,“ souhlasil Bastián.

„Tak slyš, Velký vědoucí, naši otázku: Co je Fantázie?“

Bastián chvíli mlčel, pak odpověděl:

„Fantázie je Nekonečný příběh.“

„Dopřej nám času, abychom pochopili tvou odpověď,“ řekl Širkri. „Sejdeme se zítra ve stejnou hodinu.“

Všichni, totiž tři hluboce přemýšlející a také všichni mnichové usilující o poznání, mlčky vstali a vyšli ven.

Bastiána, Átreje a Xayídu zavedli do cel pro hosty, kde na každého čekal prostý pokrm. Za lůžko měli obyčejné dřevěné pryčny s hrubými vlněnými příkrývkami. Bastiánovi a Átrejovi to přirozeně nevadilo, jen Xayída by si s chutí přičarovala nějakou pohodlnější postel, s politováním však zjistila, že její magické síly v tomto klášteře nepůsobí.

Příští noci se ve stanovenou hodinu opět shromáždili všichni mnichové a tři hluboce přemýšlející ve velkém sále s kupolí. Bastián si opět sedl do trůnního křesla, Xayída a Átrej stáli vlevo a vpravo vedle něho.

Tentokrát to byla Uštu, matka tušení, která pohleděla na Bastiána velikýma sovíma očima a zahovořila:

„Přemýšleli jsme o tvém učení, Velký vědoucí. Vystala nám však nová otázka. Jestliže je Fantázie Nekonečným příběhem, jak ty říkáš, kde je pak tento Nekonečný příběh zapsán?“

Bastián znovu chvíli mlčel a pak odpověděl:

„V knize, svázané do měděné zbarveného hedvábí,“

„Dopřej nám času, abychom pochopili tvoje slova,“ řekla Uštu. „Sejdeme se znovu zde zítra ve stejnou hodinu.“

Všechno se odehrálo stejně jako předchozí noci. A v noci následující, když se všichni opět shromáždili v přednáškovém sále, promluvil Jisipu, syn chytrosti:

„I tentokrát jsme přemýšleli o tvém učení, Velký vědoucí. A znovu stojíme bezradně před novou otázkou. Jestliže náš svět, Fantázie, je Nekonečným příběhem a jestliže tento příběh stojí v měděně zbarvené knize — kde se pak nachází tato kniha?“

Po krátkém mlčení Bastián odpověděl:

„Na půdě jedné školy.“

„Velký vědoucí,“ řekl liškohlavý Jisipu, „nepochybujeme o pravdivosti tvých slov. A přesto tě chceme poprosit, abys nám umožnil tuto pravdu vidět. Můžeš to pro nás udělat?“

Bastián uvažoval, pak řekl:

„Myslím, že můžu.“

Átrej se překvapeně podíval na Bastiána. Také Xayída měla ve svých různobarevných očích tázavý výraz.

„Sejdeme se zítra v noci ve stejnou hodinu,“ řekl Bastián, „ale ne zde v posluchárně, nýbrž venku na střeše hvězdného kláštera Gigám. A budete muset pozorně a bez přestání pozorovat nebe.“

Další noc — byla právě tak hvězdnatá jako tři předcházející — stáli všichni členové bratrstva, včetně tří hluboce přemýšlejících, ve stanovenou hodinu na střeše kláštera a hleděli s hlavami obrácenými vzhůru k nočnímu nebi. Mezi nimi byli i Átrej a Xayída, z nichž ani jeden nevěděl, co má Bastián v úmyslu.

Bastián se mezitím vyšplhal na nejvyšší bod velké kopule. Když stál nahoře, rozhlédl se kolem — a v tomto okamžiku poprvé uviděl daleko, daleko na obzoru Slonovinovou věž, jak se chvějivě třpytí v měsíčním světle.

Vytáhl z kapsy kámen Al Tsahir, který matně zářil. Bastián si v paměti znovu vyvolal slova nápisu na dveřích knihovny v Amargánthu.

„...jestliže však vysloví mé jméno podruhé
od konce k začátku,
vyzářím v jediném okamžiku
stoletý jas.“

Pozdvihl kámen vysoko do vzduchu a zvolal: „Rihast la!“

V témže okamžiku se tak oslnivě zablesklo, že hvězdné nebe zbledlo a na tmavý vesmír za ním padlo světlo. A objevila se půda školy s mohutnými trámy, zčernalými stářími. Pak vše zmizelo. Stoletý jas byl vyzářen. Al Tsahir beze zbytku zmizel.

Všem, i Bastiánovi, chvíli trvalo, než si jejich oči znovu zvykly na slabou zář měsíce a hvězd.

Otřesení tím viděním shromáždili se všichni mlčky ve velké posluchárně. Jako poslední přišel Bastián. Mnichové i tři hluboce přemýšlející se zdvihli ze svých sedadel a hluboce se před ním uklonili.

„Nelze najít slova,“ řekl Širkri, „jimiž bych ti mohl poděkovat za blesk osvětlení, Velký vědoucí. Neboť na oné tajuplné půdě jsem spatřil bytost mého druhu, totiž orla.“

„Mýlíš se, Širkri,“ odporovala mu s jemným úsměvem Uštu, „viděla jsem přesně, že to byla sova.“

„Oba se mýlíte,“ vpadl jim do řeči Jisipu s rozzářenýma očima, „ta bytost je spřízněná se mnou. Je to liška.“

Širkri zvihl odmítavě ruce.

„Už jsme zase tam, kde jsme byli,“ řekl. „Jen ty nám můžeš odpovědět i na tuto otázku, Velký vědoucí. Kdo z nás tří má pravdu?“

Bastián se chladně usmál a prohlásil:

„Všichni tři.“

„Dopřej nám času, abychom pochopili tvou odpověď,“ prosila Uštu.

„Ano,“ souhlasil Bastián, „tolik času, kolik si jen budete přát. Neboť vás nyní opustíme.“

Na tvářích mnichů a tří představených se objevilo zklamání, ale jejich naléhavou prosbu, aby u nich zůstal dlouho, nejraději navždy, Bastián s naprostým klidem odmítl.

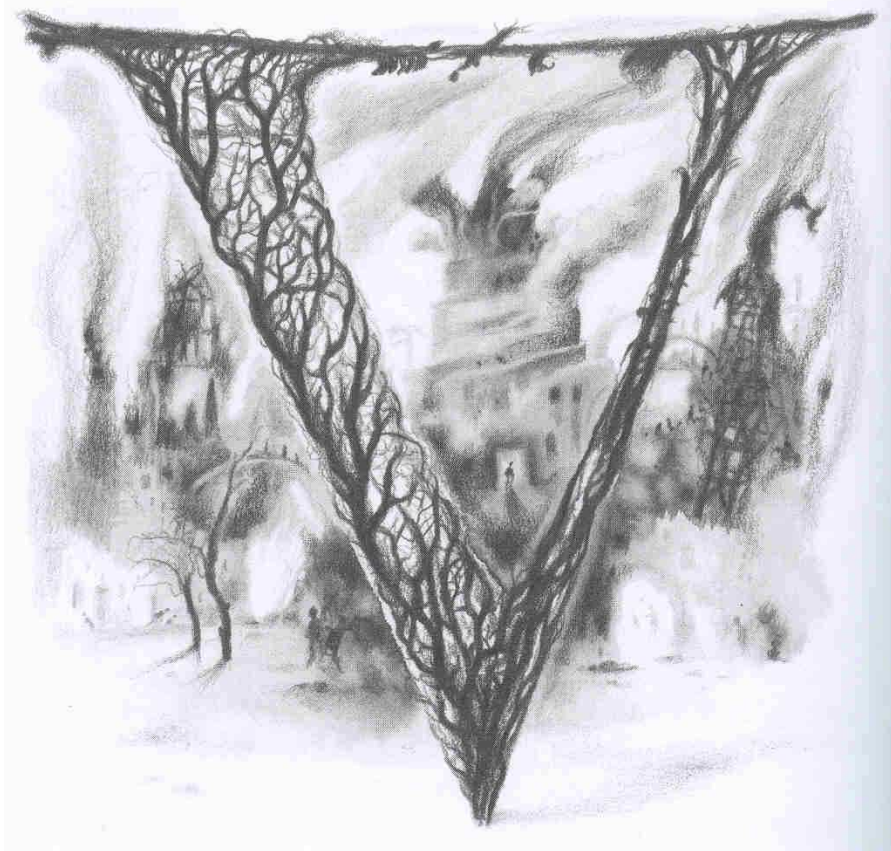
Tak jej i s jeho dvěma žáky doprovodili před bránu a létající poslové je dopravili zpátky do stanového městečka.

Této noci ostatně začala v hvězdném klášteře Gigám první zásadní názorová roztržka mezi třemi hluboce přemýšlejícími, která po mnoha letech vedla k tomu, že bratrstvo bylo rozpuštěno a Uštu, matka tušení, Širkri, otec vnitřního zření, a Jisipu, syn chytrosti, si založili každý svůj vlastní klášter. Ale to je jiný příběh a budeme jej vyprávět jindy.

Bastián ale od této noci ztratil veškerou vzpomínku na to, že vůbec kdy chodil do školy. Také půda a dokonce i ukradená kniha s měděné zbarvenou vazbou zmizely z jeho paměti. A už si nelámал hlavu nad tím, jak se vůbec do Fantazie dostal.

XXIII.

BITVA
O SLONOVINOVOU
VĚŽ

XXIII.

BITVA O SLONOVINOVOU VEŽ

VYSLANÍ špehové se vrátili do tábora a hlásili, že Slonovinová věž už je velmi blízko. Dá se k ní dorazit za dva, nejvýš tři dny svižnějšího pochodu.

Ale Bastián jako by se ještě nerozhodl. Dával příkazy k odpočinku častěji než jindy, aby pak zase znovu ukvapeně vyrazil na pochod. Nikdo ze zástupu jeho spolucestujících nechápal, proč to dělá, ale žádný se ho neodvážil zeptat. Ani Falco a Átrej si už neuměli Bastiánovo chování vysvětlit. Ta záležitost ve hvězdném klášteře byla nad jejich rozum. O to větší starosti si o Bastiána dělali.

V Bastiánovi se svářely dva pocity a ani jeden z nich se nedal umlčet. Bastián toužil po setkání s Měsíčnící. Byl teď slavný a obdivovaný po celé Fantázii a mohl by před ni předstoupit, jako by jí byl roven. Současně jej ovšem naplňovala obava, že ho Měsíčnice požádá, aby jí vrátil AURYN. A co pak? Pokusí se ho poslat zpátky do světa, o němž už jen stěží něco věděl? Nechtěl zpátky! A chtěl si nechat klenot! — Pak ho zas napadlo, že nikde není řečeno, že Měsíčnice klenot bude chtít. Možná mu ho nechá tak dlouho, jak si Bastián bude přát. Možná mu ho vůbec darovala a klenot už navždy patří jemu. V takových chvílích se nemohl dočkat, až ji znovu spatří. Poháněl zástup, aby se k ní dostal rychleji. Vzápětí se ho zas zmocnily pochybnosti, Bastián dal zastavit a nařídil odpočinek, aby si mohl ujasnit, co ho asi čeká.

Tímto způsobem, kdy se spěšné a uhoněné pochody střídaly s průtahy, trvajícimi celé hodiny, dorazili konečně k vnějšímu okraji slavného labyrintu, k širé pláni, která byla jedinou rozkvetlou zahradou, protkanou mnoha cestičkami a stezkami. Na obzoru zářila proti zlatému večernímu nebi pohádkově bílá Slonovinová věž.

Celý fantázijský dav a také Bastián stáli ve zbožném mlčení, unesení nepopsatelnou krásou tohoto pohledu. Dokonce i na Xayídině tváři se zračil úžas, jaký předtím nikdy nedala najevo a který ostatně zas brzy zmizel. Átrej a Falco stáli úplně vzadu a vzpomínali,

jak úplně jinak labyrint vypadal, když tu byli naposledy: rozežraný smrtelnou nemocí Nicoty. Teď vypadal rozkvetlejší, krásnější a zářivější než kdykoli předtím.

Bastián se rozhodl, že dnes už nepůjdou dál, a tak se utábořili na noc. Vyslal několik posílů, aby Měsíčníci předali jeho pozdravy a aby jí oznámili, že má v úmyslu vstoupit následujícího dne s průvodem do Slonovinové věže. Pak šel do svého stanu, lehl si a snažil se usnout. Převaloval se na poduškách a starosti mu nedaly pokoj. Netušil, že tato noc bude patřit k nejhorším z celého jeho dosavadního pobytu ve Fantazii — a to ze zcela jiných důvodů.

Kolem půlnoci konečně upadl do lehkého, neklidného spánku, když ho vylekalo rozčilené šeptání před vchodem do jeho stanu. Vstal a vyšel ven.

„Co se děje?“ zeptal se zostra.

„Tady ten posel,“ vysvětloval Illuán, „tvrdí, že ti musí předat zprávu, která je tak důležitá, že nepočká do rána.“

Posel, kterého Illuán vytáhl za límec do výšky, byl malý pádivec, bytost trochu podobná králíkovi, která však má místo srsti pestré peří. Pádivci patří k nejrychlejším běžcům ve Fantázii a dokážou urazit neuvěřitelné vzdálenosti takovou rychlostí, že je přitom prakticky nevidíme, jenom si povšimneme zvířených obláček prachu, když prosvíští kolem. Kvůli této schopnosti vybrali pádivce za posla. Právě absolvoval celou vzdálenost ke Slonovinové věži a zpět a jen supěl úplně bez dechu, když ho džin předvedl Bastiánovi.

„Odpusť, pane,“ funěl pádivec a hluboce se ukláněl, „odpusť, že si dovoluji rušit tvůj klid, ale právem bys byl se mnou nespokojen, kdybych to neučinil. Dětská císařovna není ve Slonovinové věži, už nekonečně dlouhou dobu tam není, a nikdo neví, kde mešká.“

Bastián náhle ucítil v nitru hroznou prázdnotu a chlad. „Určitě se pleteš. To není možné.“

„Ostatní poslové ti to potvrdí, až také dojdou, pane.“

Bastián chvíli mlčel, pak nezvučně řekl:

„Děkuji, to je v pořádku.“

Otočil se a vrátil se do stanu.

Sedl si na lůžko a zabořil tvář do dlaní. Bylo vyloučeno, aby Měsíčnice nevěděla, jak dlouho k ní putuje. Už ho nechtěla vidět?

Nebo se jí něco stalo? Ne, bylo nemyslitelné, že by se jí ve vlastní říši mohlo něco přihodit, jí, Dětské císařovně.

Ale není tam a to znamená, že jí nemusí vrátit AURYN. Na druhé straně cítil hořké zklamání, že císařovnu neuvidí. Ať už měla jakýkoli důvod k takovému chování, jemu připadalo nepochopitelné, ne, bylo přímo urážlivé!

Pak si zas vzpomněl na Átrejovo a Falkovo tak často opakované tvrzení, že každý se setká s Dětskou císařovnou jen jednou.

Tak ho to rozesmutnilo, že se mu najednou zastesklo po Átrejovi a Falkovi. Chtěl si s někým popovídat, chtěl si promluvit s nějakým přítelem.

Napadlo ho, aby se opásal Gémmalem a šel za nimi neviditelný. Tak by mohl být u nich a čerpat útěchu z jejich přítomnosti a přitom by si nezasadal.

Rychle otevřel zdobnou skříňku, vytáhl pás a obtočil si ho kolem pasu. Znovu se ho zmocnil nepříjemný pocit, jako poprvé, když se nemohl vidět. Chvilí počkal, až si trochu zvykne, pak vyšel ven, chodil po stanovém městě sem a tam a hledal Átrej e a Falka.

Všude bylo slyšet vzrušené šeptání a šuškáni, mezi stany se míhaly stínové postavy, tu a tam sedělo několik bytostí pohromadě a tiše se spolu radily. Mezitím se vrátili i ostatní poslové a zpráva o tom, že Dětská císařovna není ve Slonovinové věži, se okamžitě rozletěla po celém táboře. Bastián procházel mezi stany, ale ty dva nemohl zpočátku najít.

Átrej s Falkem se usadili úplně na kraji tábora pod rozkvetlým rozmarýnovým stromem. Átrej seděl se zkříženýma nohama, ruce složené na prsou a se strnulou tváří hleděl upřeně k Slonovinové věži. Šťastný drak ležel vedle něho, mohutnou hlavu na zemi u jeho nohou.

„To byla moje poslední naděje, že císařovna v jeho případě udělá výjimku, aby si od něho vzala zpátky klenot,“ řekl Átrej, „ale teď je po naději.“

„Však ona ví, co dělá,“ prohodil Falco.

V tomto okamžiku je Bastián našel a neviditelný k nim přistoupil.

„Skutečně to ví?“ mumlal Átrej. „On si už AURYN přece nesmí dál podržet.“

„Co chceš dělat?“ ptal se Falco. „Dobrovolně ho nevydá.“

„Musím mu ho vzít,“ odpověděl Átrej.

Bastiánovi se zdálo, že mu mizí půda pod nohama.

„Jak to chceš zařídit?“ slyšel Falka. „Ano, kdybys už klenot měl, pak by tě nemohl přinutit, abys mu ho vrátil.“

„Ach, to nevím,“ mínil Átrej, „pořád má sílu a kouzelný meč.“

„Ale odznak by tě přece chránil,“ namítl Šťastný drak, „dokonce i před ním.“

„Ne, kdepak,“ nesouhlasil Átrej, „to si nemyslím. Před ním ne. Takhle ne.“

„A přitom,“ pokračoval Falco a tiše a rozhněvaně se smál, „ti klenot sám nabídl, tenkrát toho prvního společného večera v Amar-gánthu. A tys odmítl.“

Átrej přikývl.

„Tenkrát jsem ještě nevěděl, co přijde.“

„Co ti ještě zbývá?“ ptal se Falco. „Co chceš dělat, abys mu vzal medailon?“

„Musím mu ho ukrást,“ odpověděl Átrej.

Falkova hlava vyletěla do výšky. Rubínově žhnoucímá očima zíral na Átreje, který sklopil zrak a tiše opakoval:

„Musím mu ho ukrást. Nemám jinou možnost.“

Po chvíli stísněného ticha se Falco zeptal:

„A kdy?“

„Ještě této noci,“ odpověděl Átrej, „protože zítra by mohlo být pozdě.“

Bastián už nechtěl nic víc slyšet. Pomalu odcházel. Necítil nic než studenou, bezednou prázdnotu. Teď už mu bylo všechno lhostejné — jak to kdysi řekla Xayída.

Vrátil se do stanu a odepnul si Gémmal. Pak poslal Illuána pro pány Hýsbalda, Hýkriona a Hýdorna. Zatímco na ně čekal a přecházel po stanu sem a tam, napadlo ho, že Xayída mu všechno předpověděla. Nechtěl tomu věřit, ale teď musel. Xayída to s ním myslela upřímně, to teď viděl. Jedině ona mu byla opravdově oddána.

Když se tři pánové dostavili, vysvětlil jim, že má důvod k domněnce, že ještě této noci se do jeho stanu vplíží zloděj. Prosí tedy pány, aby uvnitř stanu hlídkovali a zloděje, ať by to byl kdokoli, zadrželi. Hýsbald, Hýdorn a Hýkrión souhlasili a udělali si ve stanu pohodlí. Bastián šel pryč.

Zamířil ke Xayídiným korálovým nosítkům. Xaída hluboce spala, jenom pět obrů v černých hmyzích krunýřích stálo zpříma a nehybně kolem nosítek. V noční tmě vypadali jako pět balvanů.

„Přeji si, abyste se řídili mými rozkazy,“ pronesl Bastián tiše. „Rozkazuj, pane naší paní,“ odpověděl jeden z nich plechovým hlasem.

„Myslíte, že se dokážete vypořádat se Šťastným drakem Falkem?“

„To závisí na vůli, která nás řídí,“ řekl plechový hlas.

„Je to má vůle,“ prohlásil Bastián.

„Pak se vypořádáme se vším,“ zněla odpověď.

„Dobrá, pak odpochoďte do jeho blízkosti!“ Bastián ukázal rukou směr. „Jakmile od něho odejde Átrej, zajmte ho! Ale zůstaňte tam s ním. Dám vám vědět, kdy ho máte přivést.“

„To uděláme rádi, pane naší paní,“ sdělil plechový hlas.

Pět černých hromotluků odkráčelo neslyšně a stejným krokem. Xayída se ve spánku usmála.

Bastián se vracel ke svému stanu, ale když jej uviděl před sebou, zaváhal. Pokud se Átrej skutečně pokusí o krádež, nechtěl být u toho, až ho budou zajímat.

Na nebi se objevilo první svítání a Bastián si sedl nedaleko stanu pod strom a čekal, zahalený do stříbrného pláště. Čas se vlekl nekonečně pomalu, sinavé ráno přicházelo, bylo stále jasněji a Bastián už zadoufal, že Átrej se vzdal svého úmyslu, když se najednou z přepychového stanu ozval hluk a změť hlasů. Trvalo to jen krátce, pak Hýkrión vyvedl ven Átreje s rukama spoutanýma na zádech. Za nimi šli Hýkriónovi druhové.

Bastián se unaveně zdvihl a opřel se o strom.

„Tak tedy přece!“ zamumlal pro sebe.

Pak šel ke svému stanu. Nechtěl se na Átreje podívat a také Átrej měl hlavu skloněnou.

„Illuáne,“ poručil Bastián modrému džinovi, „vzbud' celý tábor. Ať se tu všichni shromáždí. A černí obrněnci ať přivedou Falka.“

Džin zaskřehotal orlím hlasem a odspěchal. Všude, kam přišel, propuklo hemžení, ve velkých i malých stanech a na ostatních místech, kam se členové průvodu uložili k spánku.

„Vůbec se nebránil,“ vrčel Hýkrión a pohybem hlavy ukázal na Átreje, který tu stál nehybně a se svěřenou hlavou. Bastián se odvrátil a sedl si na kámen.

Než pět černých obrů přivedlo Falka, shromáždil se už kolem parádního stanu početný dav. Když se dunivé, kovově znějící kroky přiblížily, ustoupili diváci stranou a vytvořili uličku.

Falco nebyl spoutaný a obři ho také ani nedrželi, jenom šli vedle něho vpravo i vlevo s tasenými meči.

„Vůbec se nebránil, pane naší paní,“ řekl jeden z plechových hlasů Bastiánovi, když se skupinka před ním zastavila.

Falco si lehl před Átrejem na zem a zavřel oči.

Rozhostilo se dlouhé ticho. Konečně se Bastián zdvihl.

„Átreji,“ řekl, „chtěl jsi mi ukrást odznak Dětské císařovny, aby sis ho sám přisvojil. A ty, Falco, jsi to věděl a plánoval společně s ním. Oba dva jste tím nejen poskvrnili přátelství, které nás kdysi spojovalo. Dopustili jste se však i toho nejhoršího zločinu proti vůli Měsíčnice, která mi klenot dala. Přiznáváte svou vinu?“

Átrej se na Bastiána dlouho díval, pak přikývl.

Bastiánovi selhal hlas a musel dvakrát začít, než mohl mluvit dál.

„Pamatuji si, Átreji, žes to byl ty, kdo mě přivedl k Dětské císařovně, a pamatuji si i Falkův zpěv v Amargánthu. Proto vám jdaruji život, život zloděje a jeho pomocníka. Naložte s ním, jak chcete. Ale jděte pryč ode mne, co nejdál, a už se nikdy neopovažte přijít mi na oči. Posílám vás do vyhnanství, navždy! Nikdy jsem vás neznal!“

Dal Hýkriónovi znamení hlavou, aby Átreje rozvázal, pak se odvrátil a znovu si sedl.

Átrej stál dlouho bez hnutí, pak se podíval na Bastiána. Jako chtěl něco říct, ale rozmyslel si to. Sklonil se k Falkovi a něco mu pošeptal. Šťastný drak otevřel oči a napřímil se.

Átrej se mu vyšvihl na záda a Falco vzlétl. Letěl přímo do jasnícího se ranního nebe, a ačkoliv jeho pohyby byly těžké a namáhavé, stejně za několik okamžiků zmizel v dálce.

Bastián vstal a šel do svého stanu. Vrhł se na lůžko.

„Nyní jsi dosáhl opavdové velikosti,“ ozval se tiše jemný, zastřený hlas, „nyní ti už na ničem nezáleží a nic se tě nemůže dočknout.“

Bastián si sedl. To promluvila Xayída. Choulila se v nejtemnějším koutě stanu.

„Ty?“ zeptal se Bastián. „Jak ses sem dostala?“

Xayída se usmála.

„Pro mne, můj pane a vládce, neexistují hlídky, které by mě mohly zadržet. To by dokázal jen tvůj rozkaz. Pošleš mě pryč?“

Bastián se zvrátil zpátky na lůžko a zavřel oči. Po chvíli zamumlal:

„Je mi to jedno. Zůstaň, nebo si jdi!“

Xayída ho dlouho pozorovala zpod sklopených víček. Pak se zeptala:

„Nač myslíš, pane a vládce?“

Bastián se otočil a neodpověděl.

Xayídě bylo jasné, že ho teď nesmí nechat samotného. Nechybělo mnoho, aby jí vyklouzl. Musela ho povzbudit a utěšit — svým způsobem. Ale tentokrát se jí to nepodaří nějakým kouzelným dárkem nebo nějakým jednoduchým trikem. Musela sáhnout k silnějším prostředkům. Dokonce k těm nejsilnějším, kterými vládla, totiž k Bastiánovým tajným přáním. Sedla si k němu a šeptala mu do ucha.

„Kdy, můj pane a vládce, chceš vyrazit ke Slonovinové věži?“

„Nevím,“ odpověděl Bastián do polštářů, „co bych tam dělal, když tam Měsíčnice není? Vůbec nevím, co si mám počít.“

„Mohł by ses do Slonovinové věže nastěhovat a počkat tam na Dětskou císařovnu.“

Bastián se obrátil na Xayídu.

„Věříš, ze se vrátí?“

Musel otázku zopakovat, než Xayída váhavě odpověděla:

„Nevěřím. Myslím si, že opustila Fantázii navždy a ty že jsi jejím nástupcem, můj pane a vládce.“

Bastián se pomalu napřímil. Díval se Xayídě do dvoubarevných očí a chvíli trvalo, než úplně pochopil, co mu právě řekla.

„Já?“ vyrazil. Na tvářích mu naskočily rudé skvrny.

„To tě ta myšlenka tak léká?“ šeptala Xayída. „Císařovna ti dala znamení své moci. Přenechala ti říši. Staneš se Dětským císařem, můj pane a vládce. Nejenže jsi zachránil Fantázii, tys ji přece znovu stvořil! My všichni — i já sama — jsme jen tvoje výtvořiny! Jsi Velký vědoucí, proč tě tedy léká převzít doopravdy onu moc, která ti přece naprosto zjevně náleží?“

A zatímco se Bastiánovy oči začaly stále více lesknout jako v zimnici, vyprávěla mu Xayída o nové Fantázii, o světě, který bude do sebemenších podrobností vypadat tak, jak si Bastián usmyslí, v němž bude moci podle své libovůle tvořit a zase ničit, kde pro něho nebudou platit žádné zábrany a omezení, kde každý tvor, dobrý nebo zlý, krásný nebo ošklivý, hloupý nebo moudrý, bude existovat jedinečně z jeho vůle, a kde on, vznešený a záhadný, bude trůnit vysoko nade vším a bude řídit věčnou hru dějin.

„Teprve pak,“ řekla nakonec, „budeš opravdu svobodný, osvobozený ode všeho, co tě svazuje, a budeš opravdu dělat jen to, co se ti zachce. A nepřál sis najít svou Pravou vůli? To je ona!“

Ještě téhož rána byly strženy stany a tisícíhlavý zástup se vydal na cestu ke Slonovinové věži, v čele s Bastiánem a Xayídou v korálových nosítkách. Po klikatých cestičkách labyrintu se vinula nekonečná kolona. A když čelo průvodu v podvečer dorazilo ke Slonovinové věži, poslední loudalové teprve přešli vnější hranice kvetoucí zahrady.

Přijetí, jehož se Bastiánovi dostalo, bylo tak slavnostní, že si je nemohl přát slavnostnější. Všichni, kdo patřili ke dvoru Dětské císařovny, byli na nohou. Na všech cimbuřích a střeších stáli heroldi s nablýskanými trubkami a troubili ostošest. Kejkliři předváděli své kousky, hvězdopřevodci předvíдали Bastiánovi štěstí a slávu, pekaři pekli dorty veliké jako kola od vozu, kdežto ministři a hodnostáři kráčeli vedle korálových nosítek a doprovázeli je hemžícím se davem vzhůru ke hlavní silnici, ubíhající ve stále se zužující spirále kolem kuželovité Slonovinové věže až tam, kde velká brána vedla do vlastního paláce. Bastián vyšel po sněhobílých schodech širokého scho-

diště — následován Xayídou a hodnostáři — až nahoru, prošel všemi sály a chodbami, pak druhou branou, stále výš, zahradou, kde byla zvířata, květiny a stromy ze slonoviny, přecházel po obloukovitých můstcích a nakonec prošel poslední branou. Chtěl dojít do pavilonu, který tvořil vrcholek obrovské věže a měl tvar magnoliového květu. Ukázalo se však, že květ se zavřel a že poslední část cesty k němu byla tak hladká a strmá, že se nikdo nedostal nahoru.

Bastián si vzpomněl, že ani těžce zraněný Átrej by tam nevystoupal, aspoň ne vlastními silami — neboť nikdo, kdo tam kdy vešel, neví, jak se mu to podařilo. Musí mu to být darováno.

Avšak Bastián nebyl Átrej. Vždyť teď to byl on, kdo mohl tento poslední kousek cesty někomu darovat jako projev přízně. A Bastián neměl v úmyslu dát se něčím na své cestě zadržet.

„Zavolejte řemeslníky!“ rozkázal. „Ať mi do té hladké plochy vytesají schody, nebo mi přistaví žebřík, nebo si něco vymyslí. Neboť já si přeji ubytovat se tam nahoře.“

„Pane,“ osmělil se k námitce jeden z nejstarších rádců, „ale tam nahoře bydlí naše Zlatooká vládkyně veškerých přání, kdykoli tu mešká mezi námi.“

„Uděláte, co vám přikazuji!“ vyjel na něho Bastián.

Hodnostáři zbledli a ustupovali před ním. Poslechli ho však. Přivedli řemeslníky a ti se dali do díla se svými těžkými kladivy a dláty. Ať se však namáhali sebevíc, z vrcholku neodštípli ani kousíček. Dláta jim skákala z ruky a na hladké ploše se neukázal ani škrábaneček.

„Vymyslete něco jiného,“ řekl Bastián a rozzlobeně se odvrátil, „neboť já chci tam nahoru. A pamatujte si, že moje trpělivost má meze.“

Pak se vrátil a prozatím si zabral zbývající místnosti paláce spolu se svým dvořanstvem, k němuž patřili především Xayída, tři pánové Hýsbald, Hýkrión a Hýdorn, a také Illuán, modrý džin.

Všechny hodnostáře, ministry a rádce, kteří dosud sloužili Měsíčníci, dal ještě téže noci svolat do onoho velkého kulatého sálu, kde kdysi zasedal lékařský kongres. Oznámil jim, že Zlatooká vládkyně jemu, Bastiánu Baltazarovi Buxovi, přenechala veškerou moc nad nekonečnou fantázijskou říší a že on od nynějška přebírá její místo.

Vyzval je, aby složili slavnostní slib, že se naprosto podrobují jeho vůli.

„A to i tehdy,“ dodal, „když vám budou moje rozhodnutí připadat nepochopitelná. Neboť já jsem něco jiného než vy.“

Pak stanovil, že přesně za sedmdesát sedm dní hodlá sám sebe korunovat na Dětského císaře. Při té příležitosti se uspořádá tak nádherná slavnost, jakou ve Fantázii ještě nikdy nikdo neuspořádal. Ať okamžitě vyšlou posly do všech zemí, neboť on si přeje, aby každý národ ve fantázijské říši vyslal na korunovační slavnost jednoho zástupce.

Po těch slovech se Bastián vzdálil a nechal tam bezradné rádce a hodnostáře stát.

Ti nevěděli, jak se zachovat. Co právě vyslechli, znělo jejich uším tak nepředstavitelně, že zpočátku dlouho jen mlčky stáli a krčili se. Pak si začali tiše mezi sebou povídat. A po poradě, která trvala celé hodiny, se shodli na tom, že musí uposlechnout Bastiánových pokynů, protože nosí odznak Dětské císařovny, a to je zavazuje k poslušnosti — ať už věřili, že Měsíčnice skutečně postoupila veškerou moc Bastiánovi, nebo celou záležitost pokládali za další z jejích záhadných rozhodnutí. Takže rozeslali posly a i jinak udělali všechno tak, jak jim nařídil Bastián.

On sám se ostatně o to dál nestaral. Všechny podrobnosti příprav na korunovační slavnost přenechal Xayídě. A ta opravdu uměla dvořanstvo ve Slonovinové věži zaměstnat — proháněla je tak, že stěží někdo našel čas k nějakým úvahám.

Bastián seděl v následujících dnech a týdnech většinou nehybně v komnatě, kterou si vybral. Strnule zíral před sebe a nedělal nic. Rád by si něco přál, nebo by si chtěl vymyslet příběh, který by ho pobavil, ale už ho nic nenapadalo. Cítil se prázdný a vyprahlý.

A tak nakonec dostal nápad, že by si mohl přát, aby sem za ním přišla Měsíčnice. Jestliže byl nyní opravdu všemocný, jestliže se všechna jeho přání uskutečnila, pak ho musela poslechnout i ona.

Den za dnem aspoň půl noci strávil tím, že šeptal: „Měsíčnice, přijď! Musíš přijít. Rozkazuji ti, abys přišla.“ A myslel na její pohled, který mu ležel v srdci jako zářivý poklad. Ale císařovna nepřicházela. A čím častěji se pokoušel vynutit si její příchod, tím více

bledla vzpomínka na onu zář ve vlastním srdci, až se v jeho nitru rozhostila úplná tma.

Namlouval si, že to všechno znovu nalezne, jakmile usedne v Magnoliovém pavilonu. Věčně běhal za řemeslníky a popoháněl je hrozbami i sliby, ale všechno, co podnikli, se ukázalo marné. Žebříky se polámaly, ocelové hřeby se ohnuly, dláta se roztříštila.

Pánové Hýkrion, Hýsbald a Hýdorn, s nimiž by Bastián občas rád prohodil slovo nebo si s nimi zahrál nějakou hru, se dali už jen zřídka k něčemu použít. Objevili totiž v nejspodnějších patrech Slonovinové věže vinný sklípek. Tam teď seděli ve dne v noci, pili, hráli v kostky, hulákali hloupé popěvky nebo se hádali, a přitom nejednou tasili proti sobě meče. Občas se potáčeli i po hlavní ulici a obtěžovali víly, elfy, divoženky a jiné ženské bytosti.

„To se nemůžeš divit, pane,“ říkali mu, když je Bastián káral, „musíš nás zkrátka nějak zaměstnat.“

Ale Bastiána nic nenapadlo a utěšoval se, že se to po korunovaci změní, ačkoliv sám nevěděl, co by se mělo změnit.

Postupně se začalo kazit i počasí. Západy slunce, které kdysi vypadaly jako tekuté zlato, byly stále vzácnější. Nebe většinou pokrývaly šedivé mraky. Přestal foukat vítr a vzduch byl k nedýchání.

Tak se pozvolna přiblížil den korunovace.

Vyslaní poslové se vrátili. Mnozí z nich s sebou přivedli vyslance z nejrůznějších zemí Fantazie. Jiní se vrátili s nepořízenou a hlásili, že obyvatelé zemí, kam byli vysláni, účast na slavnosti rázně odmítli. A vůbec se na mnohých místech setkali buď se skrytou, nebo přímo otevřenou vzpourou.

Bastián hleděl před sebe bez hnutí.

„Se všemi,“ uklidňovala ho Xayída, „pěkně zameteš, až budeš císařem Fantázie.“

„Chci, aby chtěli, co chci já,“ řekl Bastián.

Ale Xayída už byla pryč, aby vydala nové příkazy.

A pak přišel den korunovace, která se však nekonala. Místo toho vešel tento den do dějin Fantázie jako den krvavé bitvy o Slonovinovou věž.

Už od rána pokrýval nebe olověně šedý příkrov, takže se ani pořádně nerozednilo. Nade vším leželo tísnivé příšeří, vzduch byl naprosto nehybný a tak těžký a dusivý, že se dalo jen stěží dýchat.

Xayída připravila spolu se čtrnácti ceremoniáři velice bohatý slavnostní program, který měl nádherou a nákladností přetrumfnout všechny dosavadní slavnosti ve Fantázii.

Od časného rána vyhrávala ve všech ulicích hudba, ale byla to hudba, jakou ve Slonovinové věži dosud nikdo nikdy neslyšel: divoká, vrískavá a přeče jednotvárná. Každý, kdo ji slyšel, začal podupávat nohama a volky nevolky se musel dát do tance a poskakování. Nikdo neznal muzikanty, kteří měli na obličeji černé masky, a nikdo nevěděl, kde je Xayída sebrala.

Všechny budovy a průčelí domů byly vyzdobeny pestrými prapory a praporky, které ostatně — protože nefoukal vítr — splihle visely. Podél hlavní ulice a kolem dokola na vysoké zdi palácového okrsku byly umístěny nesčetné obrazy, malé i velké, na nichž se stále znovu a znovu opakovala stejná tvář, totiž Bastiánova.

Protože Magnoliový pavilon byl ještě pořád nepřístupný, připravila Xayída pro korunovaci jiný sál. Tam, kde spirálovitá hlavní třída končila u velké brány do palácového okrsku, měl být na širokých stupních ze slonoviny umístěn trůn. Z tisíců zlatých kadidelnic stoupal dým — omamný i dráždivý zároveň — a pomalu se plazil po stupních, přes náměstí, dolů po hlavní ulici a pronikal do všech postranních ulic, zákoutí a místností.

Všude stáli černí obři ve svých hmyzích pancířích. Nikdo kromě samotné Xayídy nevěděl, jak to zařídila, že z těch pěti, co měla, byly najednou stovky. Ale nejen to: Asi padesát z nich sedělo na silných koních, rovněž z černého kovu a pohybujících se rovněž zcela stejně.

V triumfálním průvodu doprovázeli tito jezdci trůn po hlavní třídě vzhůru. Nikdo nevěděl, odkud se trůn vzal. Byl velký jako dveře od kostela a skládal se ze samých zrcadel všemožných tvarů i velikostí. Jen polštář na sedadle byl z měděné zbarveného hedvábí. Kupodivu se to obrovské blýskavé monstrum pohybovalo samo od sebe, stoupalo pomalu po spirálovité ulici vzhůru, aniž je někdo tlačil nebo táhl, skoro jako by žilo vlastním životem.

Když se trůn zastavil před velkou slonovinovou branou, vyšel Bastián z palácového okrsku a usedl na něj. Zcela se ztrácel uprostřed té blýskavé studené nádhery, vypadal na trůně úplně maličký jako nějaká loutka. Dav diváků, zadržovaný špalírem černých těžko-oděnců, vypukl v jásot, ten však zněl — kdoví proč — jaksi slabě a pištivě.

Potom začala nejdleší a nejotravnější část oslav. Všichni vyslanci a poslové z fantázijské říše se museli postavit do řady za sebou a ta řada vedla nejen po celé spirále hlavní třídy až úplně dolů, nýbrž se táhla daleko, daleko do zahradního labyrintu, kde se k ní přidávali stále noví gratulanti. Když se dostal na řadu, musel každý z nich padnout před trůnem, třikrát se musel čelem dotknout země, políbit Bastiánovu pravou nohu a říci: „Jménem svého národa a svých soukmenovců prosím tebe, jemuž my všichni vděčíme za svou existenci, aby ses korunoval na Dětského císaře!“

Tímto způsobem už uplynuly tři nebo čtyři hodiny, když se zástupu náhle zmocnil neklid. Jakýsi mladý faun se hnál ulicí nahoru a bylo vidět, že běží z posledních sil, neboť se potácel a občas klesl k zemi, vždycky se však zase sebral a pádil dál, až se před Bastiánem vrhl na zem a lapal po dechu. Bastián se k němu sklonil.

„Co se děje, že se odvažuješ rušit tento obřad?“

„Válka, ó pane!“ vyrazil faun. „Átrej shromáždil mnoho vzbouřenců a je na cestě sem se třemi vojsky. Žádají, aby sis sňal z krku AURYN, a pokud to neuděláš dobrovolně, pak tě chtějí přinutit násilím.“

Najednou zavládlo smrtelné ticho. Dráždivá hudba a vřískavý jásot rázem umlkly. Bastián strnule hleděl před sebe. Zbledl.

Teď přiběhli i tři pánové Hýsbald, Hýkrión a Hýdorn. Zjevně byli ve výborné náladě.

„Konečně máme něco na práci, pane!“ volali jeden přes druhého.

„Jen to nech na nás! Nedej si zkazit svou slavnost! My dáme dohromady pár zdatných lidí a vytáhneme vstříc rebelům. Vyprášíme jim kožich, že na to dlouho nezapomenou.“

Z tisíců shromážděných fantázijských tvorů se mnozí nedali pro boj vůbec použít. Ale většina uměla docela dobře zacházet s nějakou

zbraní, kyjem, mečem, lukem, kopím, prakem, anebo měli vlastní zuby či drápy. Ti všichni se shlukli kolem tří pánů, kteří vojsko vedli. Když odtáhli, zůstal Bastián s velkým houfem oněch stvoření neschopných obrany, aby pokračoval v ceremonii. Ale od této chvíle se už na ni nedokázal soustředit. Pořád znovu mu oči utíkaly k obzoru, kam ze svého místa mohl dobře vidět. Zdvihala se tam obrovská oblaka prachu, svědčící o vojenské síle, s níž se blížil Átrej.

„Nedělej si starosti,“ řekla Xayída, která se postavila vedle Bastiána, „moji černí ozbrojenci ještě nezasáhli. Budou bránit tvou Slonovinovou věž a je nikdo nepřemůže — kromě tebe a tvého meče.“

O několik hodin později dorazily první zprávy z bojiště. Po Átrejově boku bojoval téměř celý národ zelenokožců, také skoro dvě stě kentaurů, padesát osm kamenožroutů, pět Šťastných draků, vedených Falkem, kteří ze vzduchu stále zasahovali do válečného dění, kromě toho i hejno bílých obřích orlů, kteří přilétli z Pohoří osudu, a mnoho dalších bytostí. Vyskytli se tam dokonce i jednorožci.

Početně byli sice mnohem slabší než vojsko vedené pány Hýkri-onem, Hýsbaldem a Hýdornem, bojovali však s takovým odhodláním, že bojovníci na Bastiánově straně museli ustupovat stále dál ke Slonovinové věži.

Bastián chtěl ven, aby sám převzal velení, ale Xayída mu to rozmlouvala.

„Uvaž, můj pane a vládce,“ naléhala, „že se pro tebe v tvé nové hodnosti císaře Fantazie nehodí, abys zasahoval. Jen to přenech svým věrným.“

Bitva trvala po zbytek dne. Každou píď zahradního labyrintu Bastiánovo vojsko zuřivě bránilo a zahrada sama se proměnila ve zdusané krvavé bitevní pole. Když padal soumrak, dosáhli první vojáci úpatí Slonovinové věže.

A v tuto chvíli vyslala Xayída své černé opancěřované obry — jako jízdu i jako pěšáky — a ti začali strašlivě řídit v řadách Átrejových spolubojovníků.

Je vyloučeno podat podrobnou zprávu o bitvě o Slonovinovou věž, a tak se toho raději vzdáme. Dodneška kolují po Fantázii nesčetné písně a pověsti, popisující tento den a tuto noc, neboť každý, kdo se bitvy zúčastnil, zažil něco jiného. To všechno jsou příběhy, které

možná budeme vyprávět někdy jindy. Někteří svědkové tvrdí, že po Átrejově boku stál jeden nebo dokonce několik bílých mágů, kteří se svým čarodějným uměním vyrovnali Xayidě. S jistotou to neví nikdo. Snad se tím dá vysvětlit, jak se mohlo Átrejovi a jeho lidem podařit, že navzdory černým ozbrojencům dobyli Slonovinovou věž. Pravděpodobnějším důvodem však bude, že Átrej nebojoval za sebe, nýbrž za přítele, kterého chtěl porazit, aby ho zachránil.

Už dávno nastala noc, bezhvězdná noc plná dýmu a plamenů. Pochodně spadlé na zem, převržené kadidelnice nebo rozbité lampy způsobily, že Slonovinová věž na několika místech začala hořet. Bastián pobíhal v mihotavém světle plamenů mezi bojovníky, kteří vrhali strašidelné stíny. Kolem běsnila bitevní vřava.

„Átreji!“ křičel Bastián chraptivým hlasem. „Átreji, ukaž se mi. Postav se mi v boji! Kde jsi?“ Avšak meč Sikánda vězel v pochvě a nehýbal se. Bastián proběhl všemi místnostmi palácového okrsku, pak se vyřítit na velkou zeď, která zde byla široká jako ulice, a právě když chtěl přeběhnout přes velkou vnější bránu, pod níž stál zrcadlový trůn — nyní ovšem rozbitý na tisíc střepin — uviděl, jak se k němu z druhé stran blíží Átrej. V ruce držel meč. Pak stáli tváří v tvář proti sobě. Sikánda se nehýbal. Átrej nasadil špičku meče Bastiánovi na prsa.

„Dej mi odznak,“ řekl, „kvůli sobě samému.“

„Zrádce!“ křičel Bastián. „Jsi můj výtvar! Všemmu jsem vdechl život! I tobě! Chceš se obrátit proti mně? Poklekni a pros mě za odpuštění!“

„Zbláznil ses,“ odpověděl Átrej, „nic jsi nestvořil. Za všechno vděčíš Dětské císařovně! Dej mi AURYN!“

„Vezmi si ho!“ řekl Bastián. „Jestli můžeš.“

Átrej váhal.

„Bastiáne,“ naléhal Átrej, „proč mě nutíš, abych tě pro tvou záchranu musel nejdříve porazit?“

Bastián trhal za rukojeť meče, a protože byl neobyčejně silný, skutečně se mu podařilo vyrvat Sikánda z pochvy, aniž mu meč skočil sám do ruky. Avšak v témže okamžiku se ozval zvuk, který zněl tak strašlivě, že dokonce i bojovníci dole na ulici před branou na okamžik strnuli a vzhledli nahoru k těm dvěma. A Bastián ten zvuk

poznal. Bylo to ono děsivé praskání, které slyšel, když se Graógramán měnil v kámen. A Sikándova zář pohasla. Bastiánovi prolétlo hlavou Graógramánovo varování, co bude následovat, jestliže někdy vytasí tuto zbraň jen ze své vůle. Ale teď už nemohl a ani nechtěl couvnout.

Rozmáchl se po Átrejovi, který se snažil ránu odvrátit svým mečem. Sikánda však přesekl Átrejovu zbraň a zasáhl jej do prsou. Objevila se hluboká rána a z ní vytryskla krev. Átrej udělal několik tápavých kroků zpátky a padal z cimbuří velké brány dolů. Vtom vyletěl z oblaků dýmu bílý blesk, zachytil Átreje v pádu a vznesl se s ním vzhůru. Byl to Falco, bílý Šťastný drak.

Bastián si pláštěm otřel pot z čela. A přitom si všiml, že mu plášť zčernal jako noc. Ještě stále s mečem Sikándou v ruce sestoupil dolů ze zdi paláce a vyšel na volné prostranství.

Vítězstvím nad Átrejem se rázem obrátilo i bitevní štěstí. Vojsko vzbouřenců, které předtím mělo vítězství skoro na dosah ruky, se nyní dalo na útek. Bastián byl jako ve strašlivém snu, z něhož se nemůže probudit. Vítězství chutnalo hořce jako žluč, a přesto Bastián současně pociťoval divoký triumf.

Zahalený do černého pláště, krvavý meč v pěsti, tak kráčel pomalu hlavní ulicí Slonovinové věže, která teď už hořela jako obrovská pochodeň. Ale plameny skoro necítil. Došel až k úpatí věže, kde našel zbytky svého vojska, které na něho čekalo uprostřed zpustošeného zahradního labyrintu — změněného v nekonečné bitevní pole plné ubitých Fantázijanů. Byli tam i Hýkrión, Hýsbald a Hýdorn, poslední dva utrpěli těžká zranění. Illuán, modrý džin, padl. Xayída stála u jeho mrtvoly. V ruce držela pás Gémmal.

„Tohle, pane a vládce,“ prohlásila, „pro tebe Illuán zachránil.“

Bastián si vzal pás a sevřel jej v pěsti, pak ho zastrčil do kapsy.

Pomalou se rozhlížel dokola po svých družích v boji. Zbylo jich jen několik set. Vypadali vyčerpaně a zuboženě. V mihotavé záři požáru vypadali jako houf přízraků.

Všichni měli obličaje obrácené ke Slonovinové věži, která se jako hořící hranice čím dál víc hroutila do sebe. Magnoliový pavilon na jejím vrcholku vzplál, okvětní plátky se doširoka otevřely a bylo vidět, že pavilon je prázdný. Pak i jej pohltily plameny.

Bastián ukázal mečem na hromadu žhavého popela a trosek a prohlásil chraptivým hlasem:

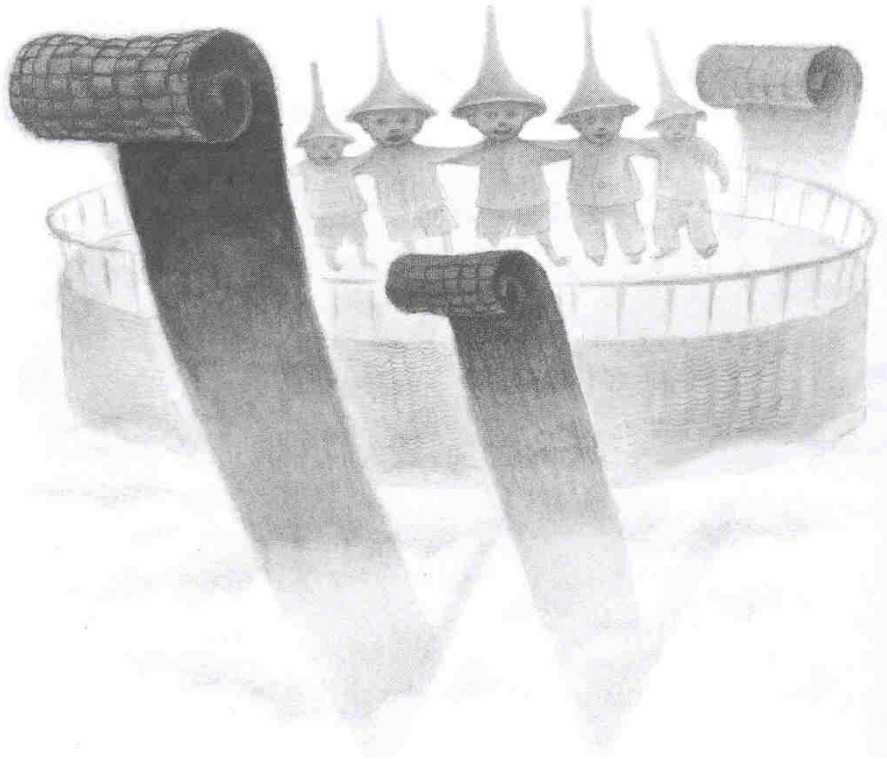
„To je Átrejovo dílo. Za to ho budu pronásledovat až na konec světa!“

Vyšvihl se na Willa, jednoho z obrovských koní z černého kovu, a vykřikl: „Za mnou!“

Oř se vzepjal, ale Bastián ho ovládl svou vůlí a vyrazil tryskem do noci.

XXIV.

M Ě S T O S T A R Ý C H
C Í S A Ř Ů

XXIV.

MĚSTO STARÝCH CÍSAŘŮ

WILL uháněl s Bastiánem černočernou nocí. Daleko za ním se chystali jeho zbylí spolubojovníci pomalu na cestu. Mnozí z nich byli zranění, všichni byli smrtelně unavení a nikdo neměl ani zdaleka tolik síly a vytrvalosti jako Bastián. Dokonce i černí těžkooděnci na kovových koních se jen mátožně rozhýbali a opancéřovaní pěšáci dokonce ani nemohli najít svůj obvyklý stejný krok. Také Xayídina vůle — která je přece řídila — byla zřejmě u konce se silami. Korálová nosítka padla za oběť plamenům při požáru Slonovinové věže. Tak pro ni stloukli z různých prken od vozů, polámaných zbraní a ohořelých zbytků věže nová nosítka, která se ovšem podobala spíš nějaké žebrácké chatrči. Také Hýkrión, Hýsbald a Hýdorn, kteří přišli o koně, se museli navzájem podpírat. Nikdo neproněs slova, ale všichni věděli, že Bastiána nikdy nemohou dohonit.

Ten se řítit dál temnotou, černý plášť mu divoce vlál kolem ramen, kovové nohy obrovského koně skřípaly a vrzaly při každém pohybu, zatímco mohutná kopyta tepala půdu.

„Hyjé!“ křičel Bastián. „Hyjé! Hyjé! Hyjé!“

Pro Bastiána to bylo pořád příliš pomalu.

Chtěl dohonit Átreje a Falka, za každou cenu, i kdyby snad měl tu kovovou koňskou obludu uštvat!

Chtěl se pomstít! V tuto hodinu by býval už dávno dosáhl cíle všech svých přání, ale Átrej mu to překazil. Bastián se nestal císařem ve Fantázii. Za to mu Átrej drazé zaplatí!

Bastián štvál kovového koně ještě bezohledněji. Koňské klouby chrastily a vrzaly stále hlasitěji, zvíře se však řídilo jezdcovou vůlí a zrychlilo zběsilý trysek.

Divoká jízda trvala mnoho hodin, noc však neustupovala. A Bastián v duchu pořád viděl hořící Slonovinovou věž a pořád znovu prožíval okamžik, kdy mu Átrej položil špičku meče na prsa — až se v něm vynořila otázka: Proč Átrej váhal? Proč ho po tom všem nedokázal zranit, proč mu nevzal AURYN násilím? A najednou musel

Bastián myslet na zranění, které Átrejovi způsobil, a na jeho poslední pohled, když se potácel dozadu a spadl.

Nastával šedý rozbřesk a Bastián začal rozeznávat okolí. Will nyní uháněl přes jakési vřesoviště. Temné obrysy skupin jalovců vypadaly jako nehybná shromáždění mnichů v kapucích nebo kouzelníků ve špičatých kloboucích. V trávě ležely roztroušené velké kameny.

A pak se kovový kůň uprostřed cvalu najednou docela jednoduše rozpadl na jednotlivé součástky.

Při prudkém pádu ztratil Bastián vědomí a zůstal ležet. Když se konečně vzpamatoval a začal si třít potlučené údy, zjistil, že spadl do nízkého jalovcového houští. Vyškrabal se ven. Kolem se povalovaly daleko rozházené plechové pláty koně, jako by explodoval jezdecký pomník.

Bastián vstal, přehodil si přes ramena černý plášť a bez cíle se vydal vstříc blednoucímu rannímu nebi.

V jalovcovém houští však zůstala blyštivá věcička, kterou tam Bastián ztratil: pásek Gémmal. Bastián si ztráty nevšiml a ani později si na pásek už nikdy nevzpomněl. Illuán pás zachránil z plamenů zcela zbytečně.

Za několik dní našla Gémmal straka, která neměla tušení o schopnostech té blýskavé věci. Odnese si ji do hnízda a tím začal jiný příběh, který však budeme vyprávět jindy.

Kolem poledne došel Bastián k vysokému valu, táhnoucímu se napříč vřesovištěm. Vyšplhal nahoru. Za valem se rozkládala široká kotlina, připomínající svým tvarem mělký kráter, protože se směrem ke středu mírně svažovala. A celé toto údolí zaplňovalo cosi jako město — množství domů si snad takové označení zasloužilo, i když to bylo to nejbláznivější město, jaké Bastián kdy spatřil. Všechny budovy tu stály nesmyslně a bezcílně porozházené, jako by je někdo bez dlouhých cavyků vysypal z obrovského pytle. Nebyly tam ulice ani náměstí, nedalo se rozeznat nějaké uspořádání.

Ale i jednotlivé budovy vypadaly potrhle, domovní dveře byly ve střeše, schodiště vedla tak, že se po nich nedalo jít, nebo tam byla i taková, že by se po nich dalo kráčet jen hlavou dolů, a končila v prázdnu. Věžičky stály našikmo a balkony visely kolmo na stěnách,

okna tu byla místo dveří a podlahy místo zdí. Stály tu mosty, jejichž klenutý oblouk náhle končil, jako by jejich stavitel najednou zapomněl, co to mělo vlastně být. Byly tu věže ohnuté jako banány nebo postavené na špičku jako pyramidy. Zkrátka celé město vzbuzovalo dojem, že je šílené.

Pak uviděl Bastián obyvatele. Byli to muži, ženy a děti. Postavou připomínali obyčejné lidi, ale jejich oblečení vypadalo, jako by se všichni pomátli a už nedokázali rozlišit, které věci slouží k oblékání a které jsou určeny k jinému účelu. Na hlavách nosili stínítka na lampy, kyblíčky na písek, polévkové mísy, koše na papír, kornouty nebo krabice. Kolem těla měli obtočené ubrusy, koberce, velké kusy stříbrného papíru nebo dokonce chodili v popelnicích.

Mnozí táhli nebo tlačili ruční vozíky a káry, na nichž se vršilo všemožné harampádí, rozbité lampy, matrace, nádobí, hadry a cetky. Jiní zas vláčeli podobnou veteš v obrovských balících na zádech.

Čím hlouběji scházel Bastián do města, tím čilejší bylo lidské hemžení. Přesto se zdálo, že nikdo z těch lidí dost dobře neví, kam vlastně chce. Bastián si několikrát všiml, jak jeden člověk táhl namáhavě káru jedním směrem, aby se s ní už po krátké době vlekl opačným směrem, a zkrátka nato se vydal zas někam jinam. Ale všichni vyvíjeli horečnou činnost.

Bastián se rozhodl, že jednoho z nich osloví.

„Jak se jmenuje toto město?“

Oslovený pustil káru, narovnal se, chvíli si třel čelo, jako by usilovně přemýšlel, pak šel dál a káru nechal jednoduše stát. Zřejmě na ni zapomněl. Avšak už za několik minut nato se kárky zmocnila nějaká žena a někam ji těžce vlekla.

„To nemá smysl na něco se jich ptát,“ zaslechl náhle za sebou chichotavý hlas, „už ti nic neřeknou. Mohli by se jmenovat Nicneříkající.“

Bastián se otočil po hlase a na výstupku ve zdi (tvořeném spodní stranou arkýře, který tam stál obráceně hlavou dolů) uviděl sedět malou šedou opičku. Zvířátko mělo nasazený černý doktorský klobouk, z něhož se bimbalo střápec, a občas to vypadalo, že opička něco odpočítává na prstech u nohou. Pak se na Bastiána zašklebila a prohlásila:

„Pardon, jenom jsem si rychle něco spočítala.“

„Kdo jsi?“ vyzvídala Bastián.

„Jmenuji se Argax, těší mě!“ odpověděla opička a nadzdvihla doktorský klobouk. „A s kým mám prosím já to potěšení?“

„Moje jméno je Bastián Baltazar Bux.“

„Aha!“ řekla spokojeně opička.

„A jak se jmenuje tohle město?“

„Vlastně se nijak nejmenuje,“ vysvětlovala Argax, „ale mohlo by se nazývat — řekněme — Město starých císařů.“

„Město starých císařů?“ opakoval znepokojeně Bastián. „Proč? Nevidím tu nikoho, kdo by vypadal jako starý císař.“

„Ne?“ zachichotala se opička. „A přece byli všichni, které tu vidíš, svého času císaři ve Fantázii — nebo aspoň se jimi chtěli stát.“

Bastián se zděsil.

„Odkud to víš, Argax?“

Opička znovu smekla klobouk a ušklíbala se.

„Jsem — řekněme — dozorce nad městem.“

Bastián se rozhlédl. Zcela nablízku kopal nějaký starý člověk jámu. Teď do ní postavil hořící svíčku a jámu zas zasypal.

Opička se chichotala.

„Je snad libo prohlídka města, pane? Řekněme — první seznámení s tvým budoucím bydlištěm?“

„Ne,“ odmítl Bastián, „co to plácáš?“

Opička mu vyskočila na rameno.

„Jen pojd’!“ šeptala. „Nic to nestojí. Už jsi zaplatil všechno, co tě opravňuje ke vstupu.“

Bastián tedy šel, ačkoliv by vlastně mnohem radši utekl pryč. Cítil se nepříjemně a tento pocit sílil každým krokem. Pozoroval kolemjdoucí a všiml si, že mezi sebou nemluví. Nikoho si nevšímali, ba zdálo se, že se vůbec nevnímají.

„Co to s nimi je?“ vyptával se Bastián. „Proč se tak divně chovají?“

„Proč divně?“ šeptala mu Argax s chichotáním do ucha, „dalo by se říct, že jsou jako ty, nebo lépe, byli takoví ve své době.“

„Jak to myslíš?“ zastavil se Bastián. „Chceš tím říct, že to jsou lidé?“

Argax skákala bez sebe radostí po Bastiánových zádech nahoru a dolů. „Přesně tak! Přesně tak!“

Bastián viděl uprostřed cesty sedět ženu, která se pokoušela jehlou na látání napichovat hrášky na talíři.

„Jak se sem dostanou? Co tu dělají?“ ptal se Bastián.

„Och, vždycky se vyskytli lidé, kteří nenašli cestu zpátky do svého světa,“ vysvětlovala opička. „Nejdřív nechtěli a teď — dalo by se říct — už nemůžou.“

Bastián se díval za holčičkou, jak s velkým úsilím tlačí kočárek s panenkou, který měl čtvercová kola.

„Proč už nemůžou?“

„Musili by si to přát. Ale oni si už nic nepřejí. Své poslední přání použili na něco jiného.“

„Své poslední přání?“ zeptal se Bastián se zbledlými rty. „Copak to nejde přát si pořád něco dalšího, tak dlouho, jak se člověku zachce?“

Argax se už zase chichotala. Teď se snažila sundat Bastiánovi turban, aby ho mohla vískat ve vlasech.

„Nech toho!“ vykřikl Bastián. Pokoušel se opičku setřást, ale ta se držela pevně a nadšeně vřeštěla.

„Ale kdepak! Ale kdepak!“ povykovala. „Mít další přání můžeš jen tehdy, pokud se pamatuješ na svůj svět. Kdo nemá žádnou minulost, ten taky nemá budoucnost. Proto taky nestárnou. Jen se na ně podívej! Věřil bys, že někteří jsou tu už tisíc let a dokonce i déle? Ale zůstanou takoví, jací jsou. Pro ně se už nic nemůže změnit, protože oni sami se už nedokážou změnit.“

Bastián pozoroval muže, jak namydľil zrcadlo a začal je holit. Co mu ještě před chvílí připadalo legrační, z toho mu teď naskakovala husí kůže.

Šel rychle dál a až teď si uvědomil, že vchází stále hlouběji do města. Chtěl se obrátit, ale něco ho táhlo jako magnet. Rozběhl se a snažil se zbavit té otravné šedé opice, ta se ho ale držela jako klišť a dokonce ho ještě popoháněla:

„Rychleji! Hop! Hop! Hop!“

Bastián si uvědomil, že jeho počínání nikam nevede, a zůstal stát.

„A všichni tady,“ zeptal se udýchaně, „byli kdysi císařové Fantázie, nebo se jimi chtěli stát?“

„Jasně,“ přitakala Argax, „každý, kdo nenajde cestu zpátky, se chce dříve nebo později stát císařem. Ne každý to dokázal, ale chtěli to všichni. Proto se tu nacházejí dva druhy bláznů. Ovšem výsledek — dalo by se říct — je stejný.“

„Jaké dva druhy? Vysvětli mi to! Musím to vědět, Argax!“

„Jen klid! Jen klid!“ pochechtávala se opice a pevněji objala Bastiánův krk. „Ti jedni se vzdávali svých vzpomínek postupně. A když přišli i o tu poslední, nemohl jim AURYN už splnit žádné další přání. Ti sem pak přišli — dalo by se říct — úplně dobrovolně. Ti druzí, kteří ze sebe udělali císaře, přitom rázem ztratili všechny vzpomínky. Proto ani jim AURYN nemohl splnit žádná další přání, protože už žádná neměli. Jak vidíš, vyjde to nastejno. Taky oni jsou tady a už nemůžou nikdy pryč.“

„Ty tvrdíš, že všichni měli kdysi AURYN?“

„To se rozumí!“ odpověděla Argax. „Ale už na to dávno zapoměli. Stejně by jim už nebyl nic platný, těm ubohým bláznům.“

„Někdo —“ Bastián zaváhal. „Někdo jim ho vzal?“

„Ne,“ odpověděla opička, „když se někdo prohlásí za císaře, pak AURYN zmizí sám od sebe. To je jasné jak facka, dalo by se říct, protože moc Dětské císařovny se přece nedá použít k tomu, aby se jí právě tato moc vzala.“

Bastiánovi bylo tak bídně, že by se rád někde posadil, ale opice to nedovolila.

„Ne, ne, prohlídka města ještě neskončila,“ vrískala, „to nejdůležitější teprve přijde! Jdi dál! Jdi dál!“

Bastián viděl kluka, jak těžkým kladivem zatluoká hřebíky do punčoch, položených před ním na zemi. Jakýsi tlust'och se pokoušel nalepit poštovní známky na mýdlové bubliny, které pochopitelně okamžitě praskly. Ale tlust'och vyfukoval pořád nové.

„Podívej!“ Bastián uslyšel chichotavý Argaxin hlas a ucítil, jak mu opičímá ručkama otáčí hlavu určitým směrem. „Podívej se tamhle! Není to psina?“

Tam stála velká skupina lidí, mužů a žen, starých a mladých, všichni v těch nejprapodivnějších oblecích, ale nemluvili. Každý byl

jen sám pro sebe. Na zemi leželo množství velkých kostek a na šesti stranách každé kostky stála písmena. Pořád znovu lidé ty kostky promíchávali a pak na ně dlouho zírali.

„Co to dělají?“ šeptal Bastián. „Co je to za hru? Jak se jmenuje?“

„To je takzvaná hra na náhodu,“ vysvětlila opička. Zamávala na hráče a volala na ně: „Správně, děti! Jen tak dál! Jen to nevzdávejte!“

Pak se zas obrátila k Bastiánovi a šeptala mu do ucha: „Už nemůžou nic vyprávět. Ztratili řeč. Proto jsem pro ně vymyslela tuhle hru. Jak vidíš, trochu je zábaví. A je náramně jednoduchá. Kdyby ses nad tím zamyslel, pak bys musel přiznat, že všechny příběhy světa se v podstatě skládají jen z omezeného množství písmen. Písmena jsou pořád stejná, mění se jen jejich pořadí. Z písmen se tvoří slova, ze slov věty, z vět kapitoly a z kapitol příběhy. Jen podívej, co tam stojí?“

Bastián četl:

HGIKLOPFMVEYXQ
YXCVCBNMAŠDFGHJKLOA
QWERTZUIÓP
ASDFGHJKLOA
MNBVCXYLKJHGFDSA
YXCVCBNMLKJ
QWEŘTZUIOP
ÁSDFGHJKLOAYXC
UPOIUZTREWQ
AOLKJHGFDSÁMNBV
GKHDSRZÍP
QĚTUOSFHKO
YČBMWRŽIP
ARCGUNIKÝO
QWERTZUIOPASD
MNBVCXYASD
LKJUONGŘEFGHL

„Ano,“ pochechtávala se Argax, „takhle to většinou vypadá. Ale když se hraje velmi dlouho, pak se někdy náhodou vytvoří slova. Nejsou nijak zvlášť duchaplná, ale aspoň slova. Například ‚zubokus‘ nebo ‚myšimor‘ nebo ‚dutolebka‘. Když se ale hraje sto let, tisíc let, sto tisíc let, pořád znovu, pak podle vší pravděpodobnosti musí jednou vzniknout i báseň. A když se hra provozuje věčně, pak přitom musí vzniknout všechny básně, všechny příběhy, které jsou vůbec možné, k tomu i všechny příběhy příběhů a dokonce i příběh, ve kterém si my dva právě povídáme. To je logické, ne?“

„To je děsné,“ řekl Bastián.

„Och,“ udělala opička, „to záleží na tom, jak se na to díváme. Ti tamhle — dalo by se říct — hrají se zápalem. A kromě toho, co si s nimi ve Fantázii taky počít?“

Bastián dlouho a beze slova přihlížel hráčům, pak se tiše zeptal:

„Argax — ty víš, kdo jsem, že ano?“

„Jakpak ne! Kdo by ve Fantázii neznal tvoje jméno?“

„Řekni mi jedno, Argax. Kdybych se včera stal císařem, byl bych pak už taky zde?“

„Dnes nebo zítra,“ odpověděla opička, „nebo za týden. V žádném případě by to netrvalo dlouho.“

„Pak mě Átrej zachránil.“

„To nevím,“ přiznala opice.

„A kdyby se mu podařilo vzít mi klenot, co by se stalo pak?“

Opička se už zase smála.

„Dalo by se říct — pak bys tu skončil taky.“

„Proč?“

„Protože potřebuješ AURYN, abys našel cestu zpátky. Ale upřímně řečeno, nemyslím si, že to ještě dokážeš.“

Opička zatleskala tlapkami, smekla klobouk a zašklebila se.

„Řekni mi, Argax, co musím udělat?“

„Najít přání, které tě vrátí do tvého světa.“

Bastián zas dlouho mlčel a pak se zeptal:

„Argax, můžeš mi povědět, kolik těch přání ještě vůbec mám?“

„Už jich moc není. Podle mého názoru nejvýš tak tři nebo čtyři. A s tím vyjdeš jen stěží. Začínáš trochu moc pozdě a zpáteční cesta není snadná. Musíš přes moře mlh. Už to tě bude stát jedno přání. Co

přijde pak, nevím. Nikdo ve Fantázii neví, kudy se jde do vašeho světa. Třeba najdeš Yorův důl Minroud, což je poslední záchrana pro takové, jako jsi ty. Ačkoli obávám se, že pro tebe to bude — řekněme — příliš daleko. Z Města starých císařů se ale tentokrát ještě dostaneš.“

„Děkuji, Argax!“ řekl Bastián.

Malá šedá opička se zašklebila.

„Na shledanou, Bastiáne Baltazare Buxi!“

A skokem zmizela v jednom z těch bláznivých domů. Turban si vzala s sebou.

Bastián tu ještě chvíli stál bez pohnutí. To, co se dozvěděl, ho tak vyvedlo z míry a tak jím otřásl, že nemohl dojít k žádnému rozhodnutí. Jedno mu však bylo jasné: Jen pryč z tohoto blázince! A už se sem nechtěl nikdy vrátit!

Vydal se změti nesmyslných domů a brzy se ukázalo, že cesta dovnitř byla mnohem jednodušší než cesta ven. Stále znovu zjišťoval, že si spletl směr a že zas míří do středu města. Trvalo mu celé odpoledne, než zas došel k valu. Pak vyběhl do vřesoviště a pádil tak dlouho, dokud ho noc — stejně temná jako ta včerejší — nedonutila, aby zastavil. Vyčerpaně padl pod keř jalovce a vzápětí tvrdě usnul. A za tohoto spánku v něm vyhasla vzpomínka, že kdysi uměl vymýšlet příběhy.

Celou noc viděl jediný obraz, který nechtěl zmizet a také se vůbec neměnil: Átrej stojí s krvácející ranou na hrudi a hledí na něho, bez hnutí a beze slova.

Ze spání ho vyplašil úder hromu. Kolem panovala nejčernější tma, avšak všechna ta hustá mračna, která se stahovala už celé dny, se náhle jako by divoce rozběhla. Blesky bez ustání křížovaly oblohou, hrom burácel a hřměl, až se země třásla, bouře se hnala nad vřesovištěm a ohýbala jalovce až k zemi. Proudů vody, lijící se z nebes, vlály nad krajinou jako šedé záclony. Ohlušující hřmot srazil Bastiána na kolena. Vkleče začal oběma rukama vyhrabávat zem. Když vyhloubil dostatečně hlubokou jámu, odvázal si od pasu meč Sikánda a položil jej dovnitř.

„Sikándo!“ řekl tiše do vytí bouře. „Loučím se s tebou navždy. Už nikdo tě nesmí tasit proti příteli a způsobit tak neštěstí. A ať tě

nikdo nenajde, dokud neupadne do zapomenutí, co se stalo tvou a mou vinou.“

Pak jámu opět zahrabal a nakonec na ni nakladl mech a větve, aby ji zvlášť dobře zamaskoval.

A tam leží Sikánda dodnes. Neboť až ve vzdálené budoucnosti přijde člověk, který se ho bude moci dotknout bez nebezpečí — ale to je jiný příběh a budeme ho vyprávět někdy jindy.

Bastián odcházel temnotou pryč.

Bouře se uklidnila až k ránu, vítr se utišil, déšť kapal ze stromů a zavládlo ticho.

V této noci začalo pro Bastiána dlouhé, osamělé putování. Už nechtěl zpátky k druhům a spolubojovníkům, zpátky ke Xayídě. Teď si přál najít cestu do světa lidí — jenom nevěděl, jak a kde ji hledat. Existovala někde nějaká brána, nějaký brod či rozhraní, které by ho tam mohly přivést?

Musel si to přát, to věděl. Ale neměl nad tím žádnou moc. Cítil se jako potápěč, který na dně moře hledá potopenou loď, kterého to však pořád znovu vynáší nahoru, dřív než může něco najít.

Věděl také, že už má jen několik málo přání, proto pečlivě dbal, aby nepoužil AURYN. Těch pár vzpomínek, co mu ještě zbyly, směl obětovat jen v případě, že by se tím dostal blíž ke svému světu, a i to jen tehdy, kdyby to bylo bezpodmínečně nutné.

Přání se ovšem nedají libovolně vyvolávat nebo potlačovat. Přicházejí z větších hloubek v našem nitru než všechny úmysly a je jedno, jestli jsou to přání dobrá nebo špatná. A vznikají nepozorovaně.

Aniž si to Bastián uvědomoval, začalo v něm klíčit nové přání a pomalu dostávalo zřetelnější podobu.

Osamělost, v níž putoval už mnoho dní a nocí, způsobila, že si začal přát, aby patřil do nějakého společenství, aby ho přijali do nějaké skupiny, už ne jako pána nebo vítěze nebo vůbec jako někoho zvláštního, nýbrž jako jednoho z mnoha, třeba jako toho nejmenšího nebo nejméně důležitého, ale jako někoho, kdo k nim samozřejmě patří a kdo se nějak podílí na životě ostatních.

A tak se jednoho dne stalo, že dorazil na břeh moře. Aspoň si zpočátku myslel, že je to moře. Stál na příkrých útesech a před jeho očima se prostírala plocha z bílých, strnulých vln. Až později si

všiml, že ty vlny nebyly ve skutečnosti nehybné, nýbrž se velmi pomalu pohybovaly, byly tam proudy a víry, které se otáčely tak pomalu jako ručičky na hodinách.

Bylo to moře mlh!

Bastián putoval podél skalnatých útesů. Vzduch byl teplý a trochu vlhký, ani vánek nezafoukal. Bylo časně dopoledne a slunce svítilo na sněhobílou vrstvu mlhy, sahající až k obzoru.

Šel několik hodin a kolem poledne dorazil k malému městečku, které stálo na vysokých kůlech v moři mlh, nedaleko od pobřeží. Dlouhý, volně se vznášející visutý most je spojoval s výběžkem pevniny. Lehce se rozhoupal, když na něj Bastián vkročil.

Domy byly poměrně malé, dveře, okna, schody, všechno vypadalo, jako by to bylo pro děti. A skutečně, lidé chodící po ulicích nebyli větší než děti, i když už to byli dospělí muži s vousy a ženy s vysokými účesy. Nápadné bylo, že se stěží dali odlišit, tak velice se podobali jeden druhému. Obličjeje měli tmavohnědé jako vlhkou hlínu a vypadali velmi pokojně a mírumilovně. Když uviděli Bastiána, pokývli mu, ale nikdo ho neoslovil. Vůbec se zdáli být velmi mlčenliví, jen zřídka se v ulicích a uličkách ozvalo slovo nebo zvolání, i přes čilý ruch, který tam panoval. Také tam nebylo vidět nikoho samotného, vždycky tvořili malé nebo větší skupinky, chodili zavěšení, nebo se drželi za ruce.

Když si Bastián domy prohlédl pozorněji, zjistil, že všechny jsou spleteny z proutí, některé z hrubšího, jiné z jemnějšího, dokonce i ulice byly z téhož materiálu. A nakonec objevil, že dokonce i oblečení lidí, kalhoty, sukně, kabáty a klobouky jsou z téhož pletiva, tentokrát ovšem z velmi jemného a umně spleteného. Zřejmě se tady všechno vyrábělo z jedné suroviny.

Občas mohl Bastián nahlédnout do různých řemeslnických dílen. Lidé se tam věnovali výrobě proutěného zboží, zhotovovali boty, džbány, lampy, hrnky, deštníky — všechno z proutí. A nikdy tu nikdo nepracoval sám, neboť tyto předměty se daly vyrábět jen za spolupráce několika lidí. Byla radost přihlížet, jak obratně spolupracovali a jak jeden vždycky doplňoval činnost toho druhého. Přitom si většinou prozpěvovali jednoduchou melodií beze slov.

Město nebylo příliš velké, a tak Bastián brzy došel až na jeho konec. A pohled, který se mu tam naskytl, svědčil o tom, že jde o město námořníků, neboť tam uviděl stovky lodí všech tvarů a velikostí. Nicméně to bylo velmi zvláštní přístavní město, protože všechny ty lodi visely na obrovských rybářských prutech a jemně se houpaly vedle sebe nad hlubinou, kde se převalovalo moře bílé mlhy. Ostatně i tyto lodi byly všechny zřejmě vystavěny z košíkového proutí a neměly ani plachty, ani stožáry, vesla či kormidlo.

Bastián se naklonil přes zábradlí a díval se dolů na moře mlh. Jak vysoké musely být sloupy, na nichž město stálo, poznal Bastián podle stínů, které sloupy ve slunečním světle vrhaly na bílou plochu tam dole.

„Za nocí,“ pronesl nějaký hlas vedle Bastiána, „stoupají mlhy až do výše města. Pak můžeme vyrazit na moře. Ve dne slunce mlhy rozpustí a mořská hladina klesne. Tohle jsi chtěl vědět, cizince, že ano?“

Vedle Bastiána stáli tři muži, opírali se o zábradlí a pokojně a přívětivě se na něho dívali. Dal se s nimi do hovoru a dozvěděl se, že město se jmenuje Yskál nebo také Proutěné město. Jeho obyvatelům se říkalo Yskálové. To slovo znamená něco jako „družní lidé“. Povoláním byli ti tři mlhoplavci. Bastián nechtěl prozradit své jméno a řekl, že se jmenuje Jeden. Ti tři lodníci mu vysvětlili, že vůbec nemají jméno pro jednotlivého člověka a že to taky vůbec nepokládají za nutné. Oni všichni dohromady jsou Yskálové a to jim stačí.

Protože bylo právě poledne, pozvali Bastiána, aby šel s nimi, a Bastián pozvání vděčně přijal. Posadili se do nedalekého hostince a během oběda se Bastián dozvěděl vše o městě Yskálu a jeho obyvatelích.

Moře mlh, které se u Yskálů jmenovalo Skaidan, byl obrovský oceán z bílé mlhy, který od sebe odděloval dvě části Fantázie. Jak hluboký je Skaidan, to dodnes nikdo nevyzkoumal, a také se neví, odkud tato nesmírná masa mlhy pochází. Pod jejím povrchem se sice dá dýchat a také se ze břehu mohlo do moře vejít tam, kde byla vrstva mlhy ještě poměrně málo hluboká, ale člověk musel být přivázaný na laně. Mlha má totiž tu vlastnost, že v ní každý vzápětí ztratí orientaci. V průběhu let už mnoho odvážlivců a lehkomyšlníků zahynulo

při pokusech přejít Skaidan sám a pěšky. Jen několik se podařilo zachránit. Jedině Yskálové ovládali způsob, jak se dostat na druhou stranu moře mlh.

Pletivo, z něhož byly vytvořeny nejen domy města Yskál, ale i všechny ostatní předměty, šaty a také lodí, se totiž vyrábělo z určitého druhu rákosí, které v mlze stojí zpříma, protože je lehčí než ona a může v ní i plavat. Tudíž mohou na mlze plavat i lodí, postavené z takového rákosí. Oblečení Yskálů je tedy současně i jakousi plovací vestou pro případ, že by někdo do mlhy spadl.

Ale to ještě nebylo vlastní tajemství Yskálů a nevysvětlovalo důvod zvláštní družnosti, kterou se vyznačovala veškerá jejich činnost. Jak si Bastián brzy všiml, zřejmě neznali slovíčko „já“. Přinejmenším je nikdy nepoužili a vždycky mluvili jako „my“. Proč tomu tak je, zjistil Bastián až později.

Když se Bastián z hovoru mlhoplavců dozvěděl, že chtějí vyrazit na moře ještě této noci, zeptal se, jestli by ho nenajali jako plavčíka. Mlhoplavci mu vysvětlili, že plavba na Skaidanu se podstatně liší od každé jiné mořeplavby, protože se nikdy neví, jak dlouho bude člověk na cestě a kam nakonec dorazí. Bastián prohlásil, že je mu to vhod, a tak námořníci svolili, že ho vezmou s sebou.

S příchodem noci začaly mlhy podle předpovědi stoupat a kolem půlnoci dosáhly úrovně Proutěného města. Všechny lodí, které předtím visely ve vzduchu, nyní plavaly na bílé hladině. Na Bastiánově lodí — což byl asi třicet metrů dlouhý, plochý člun — uvolnili lana a plavidlo se pomalu vydalo do dálav nočního mlžného moře.

Už při prvním pohledu se Bastián ptal sám sebe, co loď vlastně pohání, protože neměla ani plachty nebo vesla či lodní šroub. Dozvěděl se, že plachty by nebyly nic platné, protože na Skaidanu vládlo skoro pořád bezvětří, a pomocí vesel nebo šroubu by se v mlze taky nikdo daleko nedostal. Síla, kterou se loď pohybovala vpřed, byla zcela jiného druhu.

Uprostřed paluby se nalézala kruhová, trochu vyvýšená plošina. Bastián si jí hned všiml a pokládal ji za kapitánský můstek nebo něco takového. Skutečně také během celé jízdy stáli tam nahoře vždycky aspoň dva z mlhoplavců, někdy i tři, čtyři a víc. (Celá posádka čítala čtrnáct mužů — přirozeně bez Bastiána). Muži na kru-

hové ploše si vzájemně položili paže na ramena a hleděli vpřed ve směru plavby. Na první pohled měl člověk dojem, že tam ti muži stojí nehybně. Teprve když je sledoval pozorně, zjistil, že se velmi pomalu a naprosto shodně pohupují jako při nějakém tanci. K tomu ustavičně prozpěvovali stále se opakující, prostou melodii, která byla velmi krásná a poklidná.

Bastián jejich neobvyklé chování zpočátku pokládal za nějaký zvláštní rituál nebo obyčej, který neznal. Teprve třetí den plavby se zeptal jednoho ze svých tří přátel, jenž se k němu posadil. Ten se podívil Bastiánovu úžasu a vysvětlil mu, že muži pohánějí loď pomocí své představivosti.

Bastián takovému vysvětlení zpočátku nerozuměl a ptal se, jestli tím uvádějí do pohybu nějaká skrytá kola.

„Ne,“ odpověděl mlhoplavec, „jestliže chceš pohnout nohama, taky ti přece stačí, aby sis to představil — nebo snad musíš pohybovat nohama pomocí kol?“

Rozdíl mezi vlastním tělem a lodí spočíval jedině v tom, že svou představivost museli spojit v jedno přinejmenším dva Yskálové. Teprve tímto spojením vznikl pohyb. A pokud chtěli plout rychleji, pak jich muselo spolupracovat víc.

A Bastián se začal u mlhoplavců učit a osvojil si tajemství jejich družnosti: tanec a píseň beze slov.

Postupně se během dlouhé plavby stal jedním z nich. Byl to zcela zvláštní, nepopsatelný pocit sebezapomnění a harmonie, když během tance cítil, jak jeho vlastní představivost se propojuje s představivostí těch ostatních a splývá s nimi v jeden celek. Cítil se opravdu nedílným členem jejich společenství — a současně mu z paměti vymizela vzpomínka na to, že ve světě, odkud přišel, existují lidé, lidé, z nichž každý měl vlastní představu a názor. Jediné, na co se ještě dokázal nejasně rozpomenout, byl domov a rodiče.

Hluboko v srdci mu však žilo ještě jiné přání než to, aby už nebyl sám. A toto jiné přání se začalo tiše hýbat.

Stalo se to onoho dne, kdy si poprvé všiml, že Yskálové nedosahovali své družnosti tím, že by usilovali o souznění svých zcela rozličných představivostí, nýbrž tím, že byli navzájem tak podobní, že je nestálo žádnou námahu, aby se cítili jako společenství. A právě tato

snadnost Bastiána po jisté době přestala uspokojovat. Jejich mírnost mu připadala nudná a stále stejná melodie jejich písní jednotvárná. Cítil, že mu přitom něco chybí, že po něčem hladoví, ale neuměl říci, co to je.

To pochopil až později, když se na obloze objevila obří mlžná vrána. Všichni Yskálové se vylekali a schovali se do podpalubí. Jen jeden se opozdil a obrovský pták se vrhl se skřekem stěmhlav dolů, popadl nešťastníka a odnesl ho v zobáku pryč.

Když nebezpečí pominulo, vyšli Yskálové znovu na palubu a pokračovali ve zpěvu a tanci, jako by se nic nestalo. Nevyrušilo je to z jejich pohody, nesmutnili a nenaříkali, o celé věci se nezmínili ani slovíčkem.

„Ne,“ odpověděl jeden z mužů, když se ho Bastián na to zeptal, „nám nikdo nechybí. Nad čím bychom měli bědovat?“

Jednotlivec u nich nic neplatil. A protože se navzájem nelišili, nikdo nebyl nenahraditelný.

Ovšem Bastián chtěl být jednotlivec, chtěl být někdo, a nejen jeden z mnoha, stejný jako všichni ostatní. Chtěl, aby ho měli rádi právě proto, že je takový, jaký je. V družnosti Yskálů vládla harmonie, nikoliv však láska.

Už nechtěl být ten největší, nejsilnější nebo nejchytřejší. To všechno už měl za sebou. Toužil po tom, aby ho měli rádi takového, jaký je, hodný nebo špatný, hezký nebo ošklivý, chytrý nebo hloupý, zkrátka se všemi chybami — nebo dokonce právě kvůli nim.

Ale jaký vlastně je?

Už to nevěděl. Ve Fantazii toho tolik dostal a pod všemi těmi dary a silami se už nedokázal najít.

Od té chvíle se už nezúčastnil tance mlhoplavců. Seděl úplně vpředu na přídi a hleděl přes Skaidan, celé dny a často i celé noci.

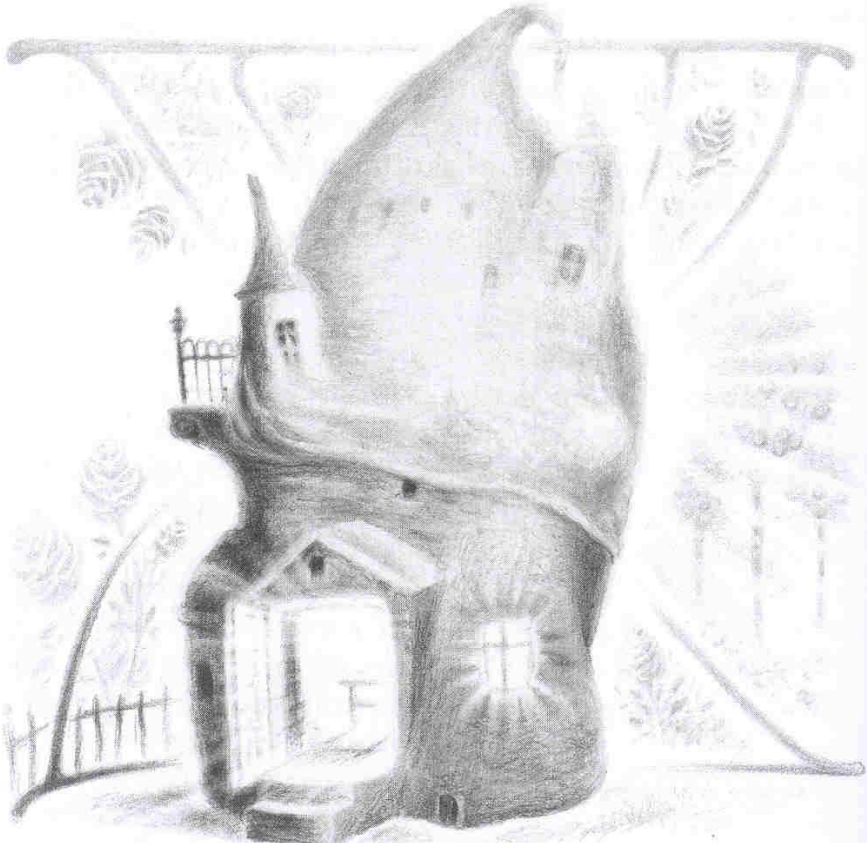
Konečně dorazili k druhému břehu. Mlžná loď přistála, Bastián Yskálům poděkoval a vyšel na pevninu.

Byla to země plná růží, rostly tu celé lesy růží všech barev. A uprostřed toho nekonečného růžového háje se vinula pěšinka.

Bastián se po ní vydal.

XXV.

PANÍ AJÚOLA

XXV.

PANÍ AJÚOLA

XAÍDIN konec byl náhlý, i když těžko pochopitelný a plný rozporů. Něco takového se ovšem ve Fantázii stává dost často. Dodneška si učenci a dějepisci lámou hlavu, jak se to mohlo stát, někteří dokonce zpochybňují fakta, nebo se snaží dát jim jiný význam. Zde podáme krátkou zprávu, jak to ve skutečnosti bylo, a každý ať si hledá vysvětlení sám.

Ve stejné době, kdy se Bastián ve městě Yskál setkal s mlhoplavci, dorazila Xayída s černými obrněnci na místo, kde se kovový kůň pod Bastiánem rozpadl na kusy. Od tohoto okamžiku tušila, že se s ním už nesetká. Když o chvíli později spatřila val, kam vedly Bastiánovy stopy, její tušení se změnilo v jistotu. Jestliže došel do Města starých císařů, byl pro její plány ztracen, a bylo jedno, jestli tam Bastián zůstane navždy, nebo se mu podaří uniknout. V prvním případě by ztratil veškerou moc jako všichni tamější obyvatelé a už by si nemohl nic přát — v opačném případě v něm všechna přání po moci a velikosti vyhasla. V obou případech pro Xayídu hra skončila.

Rozkázala opancěřovaným obrům, aby zastavili. Ti však kupodivu neuposlechli její vůle a maširovali dál. Xayídu popadl vztek, vyskočila z nosítek a postavila se proti nim s rozpřaženýma rukama. Avšak obrněnci — a bylo jedno, jestli pěšáci nebo jízda — dusali dál, jako by neexistovala, a ušlapali ji nohama a kopyty. Teprve když Xayída vydechla naposled, celý průvod se najednou zastavil, jako by doběhlo pérko hodin.

Když na místo později došli Hýsbald, Hýdorn a Hýkrión se zbytkem vojska a zjistili, co se stalo, nemohli to pochopit. Dlouhé přemýšlení však nepatřilo k silným stránkám těchto tří pánů. Tak nakonec pokrčili rameny a nechali toho. Radili se, co dál, a došli k závěru, že polní tažení je zřejmě u konce. Rozpustili tedy zbývající armádu a každému doporučili, aby šel domů. Oni sami ovšem Bastiánovi složili přísahu věrnosti a nechtěli ji porušit. Usnesli se proto, že jej budou hledat po celé Fantázii. Nedokázali se však ujednotit, kte-

rým směrem se vydat, a tudíž se dohodli, že každý potáhne dál na vlastní pěst.

Rozloučili se a každý se odkulhal jiným směrem. Všichni tři prožili mnohá dobrodružství a ve Fantázii se vyprávějí nesčetné zkazky o jejich hledání beze smyslu. Ale to už jsou jiné příběhy a budeme je vyprávět někdy jindy.

Černí, prázdní kovoví obři však stáli od té doby nehybně na stejném místě ve vřesovišti, nedaleko od Města starých císařů. Pršelo a sněžilo na ně, zrezivěli a pomalu se propadali do země, buď nakřivo, nebo zpříma. Ale ještě dnes jsou tam někteří vidět. Celé to místo má špatnou pověst a každý poutník se mu obloukem vyhne. Vraťme se však k Bastiánovi.

Když kráčel růžovým hájem po mírně se klikatící stezce, spatřil něco, co ho nejvýš udivilo, protože během celého putování po Fantázii se s něčím podobným nesetkal. Stál tam totiž ukazatel cesty v podobě vyřezané ruky, která ukazovala jedním směrem.

Bylo na něm napsáno: K PROMĚNLIVÉMU DOMU.

Bastián šel ukázaným směrem, nespěchal však. Vdechoval vůni nesčetných růží a cítil se čím dál veselejší, jako by na něho čekalo nějaké radostné překvapení.

Nakonec došel do rovné aleje, kterou lemovaly stromy s kulatými korunami, plné červenolících jablíček. A na konci aleje se objevil dům. Když se Bastián přiblížil, zjistil, že je to snad ten nejlegračnejší dům, jaký kdy spatřil. Vysoká špičatá střecha připomínala čepici, jakou mívají trpaslíci, a ta seděla na budově podobající se velikánské dýni, protože byla kulatá, a na stěnách měla vybouleniny anebo zas prohlubně, skoro jako tlustá břicha, což celému domu propůjčovalo dobrácký a útulný vzhled. Taky tam bylo několik oken a dveří, všechny nějak nakřivo a našišato, jako by je někdo vyřezal do dýně neumělou rukou.

Jak se Bastián blížil k domu, zpozoroval, že se dům pomalu, ale ustavičně proměňuje. Přibližně s takovým poklidem, s jakým vystrkuje své růžky hlemýžď, se na pravé straně utvořil malý výrůstek, z něhož postupně vznikl malý arkýř s věžičkou. Současně se na levé straně zavřelo okno a postupně zmizelo. Na střeše vyrostl komín a

nad domovními dveřmi se vyloupl balkónek s mřížovým zábradlím.

Bastián se zastavil a s úžasem a pobaveně sledoval ustavičné změny. Teď už mu bylo jasné, proč se domek jmenuje Proměnlivý.

Zatímco tu tak stál, zaslechl zvnitřku domu zpívat teplý, krásný ženský hlas:

„Čekáme tu, hoste milý,
na tebe už hodnou chvíli.
Cestu dlouhou's překonal,
vítáme tě, pojd' jen dál.
Dopřej si, co hrdlo ráčí,
jídlo, pití jistě stačí.
Je tu vše, co žádá host,
bezpečí a útulnost,
útěcha na trampoty.
Ať jsi kdo jsi, jsi to ty,
dobrý, zlý, či nicka pouhá:
Tvoje cesta byla dlouhá.“

Ach, pomyslel Bastián, jaký krásný hlas! Přál bych si, aby ta píseň patřila mně!

Hlas se znovu rozezpíval:

„Prosíme tě, velký pane,
ať se z tebe dítě stane!
Nestůj venku, pojd' jen dál,
díky, žes k nám zavítal.
Neváhej, vstup, a to hned,
vše pro tebe připraveno
už celých sto let!“

Hlas byl pro Bastiána neodolatelně přitažlivý. Bylo jisté, že tam určitě musí zpívat velmi laskavá osoba. Zaklepal tedy na dveře a hlas zvolal:

„Dále! Dále, můj rozkošný chlapečku!“

Bastián otevřel dveře a spatřil útulnou, nijak velkou místnost, do níž okny proudila sluneční záře. Uprostřed stál kulatý stůl, pokrytý všelijakými miskami a košíčky plnými různého ovoce, které Bastián vůbec neznal. U stolu seděla žena, která sama vypadala tak trochu jako jablíčko, s červenými tvářičkami a tak kulatoučká, tak zdravá a k nakousnutí.

V prvním okamžiku Bastiána skoro přemohlo přání, aby se k ní rozběhl s otevřenou náručí a aby volal: „Mami! Mami!“ Ovládl se však. Maminka byla mrtvá a zcela určitě nebyla tady ve Fantázii. Tato paní se sice stejně mile usmívala a měla stejný pohled, jenž v člověku vzbuzoval důvěru, ale mamince se podobala leda jako její sestra. Maminka byla malá a tato paní zde byla vysoká a jaksi impozantní. Na hlavě měla široký klobouk plný květin a plodů a také šaty byly z pestré květované látky. Až po chvíli si Bastián uvědomil, že ve skutečnosti byly také z listů, květů a plodů.

Zatímco tak stál a prohlížel si ji, zmocnil se ho pocit, jaký už dlouho, velmi dlouho nezažil. Nemohl si vzpomenout, kdy a kde to bylo, jenom věděl, že se tak často cítil, když byl ještě malý.

„Tak se posad', můj rozkošný chlapečku!“ řekla žena a pohybem ruky ukázala na židli. „Určitě máš hlad, tak se nejdřív najez!“

„Promiň,“ omlouval se Bastián, „asi očekáváš hosta. Ale já jsem tu jen čirou náhodou.“

„Myslíš?“ zeptala se paní a usmála se. „Nu, to nevádí. Přesto můžeš něco sníst, ne? Mezitím ti povím malý příběh. Vezmi si a ne-dej se nutit!“

Bastián svlékl černý plášť, přehodil jej přes židli, sedl si a váhavě sáhl po jednom plodu. Než se do něho zakousl, zeptal se:

„A ty? Ty nebudeš nic jíst? Nebo nemáš ráda ovoce?“

Žena se hlasitě a srdečně rozesmála a Bastián nevěděl proč.

„Dobrá,“ řekla nakonec, „když na tom trváš, budu ti dělat společnost a také si posloužím, ale svým způsobem. Nelekni se!“

S těmi slovy uchopila zahradní konev, která stála vedle ní na podlaze, podržela si ji nad hlavou a zalila sama sebe.

„Ach,“ udělala, „jak osvěžující!“

Teď se rozesmál Bastián. Pak se zakousl do ovoce a okamžitě zjistil, že něco tak dobrého ještě nejedl. Pak snědl jiný plod a ten byl snad ještě lepší.

„Chutná?“ ptala se paní, která ho pozorně sledovala.

Bastián měl plnou pusou a nemohl odpovědět, tak jen žvýkal a přikyvoval.

„To mám radost,“ prohlásila paní, „však jsem si také dala záležet. Najez se po libosti!“

Bastián sáhl po dalším ovoci a to teprve bylo jako báseň. Bastián nadšeně vzdychal.

„A teď ti tedy začnu vyprávět,“ mluvila žena dál, „nedej se ale rušit a jez.“

Bastiána to stálo námahu, aby naslouchal jejím slovům, protože každý další kousek ovoce v něm vzbuzoval nové nadšení.

„Před dávnými, dávnými časy,“ začala kytičkovaná paní, „byla naše Dětská císařovna smrtelně nemocná, neboť potřebovala nové jméno a to ji mohlo dát jen dítě z lidského světa. Ale lidé už do Fantázie nepřicházeli, nikdo nevěděl proč. A kdyby císařovna umřela, pak by byl konec i s Fantázií. Tu jednoho dne, přesněji řečeno jedné noci přece jen zase přišel člověk — byl to malý chlapec a dal císařovně jméno Měsíčnice. Ta se uzdravila a na znamení díky slíbila chlapci, že se v její říši mají veškerá jeho přání stát skutečností — do té doby, než najde svou Pravou vůli. Od té chvíle urazil chlapec dlouhou cestu, od jednoho přání ke druhému, a každé se mu splnilo. A každé to splněné přání ho vedlo k novému přání. Nebyla to jen dobrá přání, nýbrž i špatná, ovšem Dětská císařovna to nerozlišuje, pro ni má všechno stejnou hodnotu a všechno je v její říši stejně důležité. A když přitom byla dokonce zničena i její Slonovinová věž, neudělala nic, aby tomu zabránila. Ale s každým splněným přáním ztratil chlapec některou ze vzpomínek na svůj vlastní svět. Jemu to nevadilo, beztak nechtěl zpátky. Tak měl další a další přání, ovšem přišel už téměř o všechny vzpomínky a bez vzpomínek si nelze nic přát. Už skoro přestal být člověkem, byl už spíš Fantázijanem. Svou Pravou vůli však ještě stále neznal. Teď nastalo nebezpečí, že na to neprijde, a mezitím spotřebuje i poslední vzpomínky. To by znamenalo, že už by se nikdy nemohl vrátit do svého světa. Tu ho cesta

zavedla do Proměnlivého domu, aby tu mohl zůstat tak dlouho, dokud Pravou vůli nenajde. Neboť Proměnlivý dům se tak jmenuje nejen proto, že mění sám sebe, on také proměňuje toho, kdo v něm bydlí. A to bylo pro malého chlapce velmi důležité, neboť doposud sice pořád chtěl být někdo jiný, než byl, ale nechtěl změnit sám sebe.“

Na tomto místě umkla, protože její návštěvník přestal žvýkat. V ruce držel nakousnuté ovoce a zíral na kyticíkovanou paní s otevřenou pusou.

„Jestli ti tenhle plod nechutná,“ řekla starostlivě, „klidně ho odlož a vezmi si jiný!“

„Jak?“ koktal Bastián. „Ach ne, je velmi dobrý.“

„Pak je všechno v pořádku,“ řekla spokojeně paní. „Ale zapoměla jsem říci, jak se jmenuje ten chlapec, který je v Proměnlivém domě už tak dlouho očekáván. Mnozí Fantázijané mu prostě říkají Zachránce, jiní zas Rytíř sedmiramenného svícnu nebo Velký vědoucí nebo také Pán a vládce, ale jeho skutečné jméno je Bastián Baltazar Bux.“

Po těch slovech se paní s úsměvem nadlouho zahleděla na svého hosta. Ten párkrát polkl a pak tiše řekl:

„To je moje jméno.“

„Tak vidíš!“ řekla žena a nevypadala ani za mák překvapeně.

Poupata na jejím klobouku a na jejích šatech se náhle všechna rozevřela a rozkvetla.

„Ale sto let,“ prohodil Bastián nejistě, „sto let přece ve Fantázii nejsem.“

„Och, ve skutečnosti na tebe čekáme mnohem déle,“ odpověděla dáma. „Už moje babička a babička mé babičky na tebe čekaly. Vlastně jsem ti ještě ani neřekla, jak se jmenuji. Jsem paní Ajúola.“

Bastián jméno opakoval a trošičku s tím měl práci, než se mu podařilo vyslovit je správně. Pak se natáhl po dalším ovoci. Zakousl se do něho a připadalo mu, jako by to, které právě jedl, bylo ze všech nejlepších. Trochu znepokojeně sledoval, že pojídá už předposlední kousek.

„Chtěl bys ještě?“ zeptala se paní Ajúola, která si všimla jeho pohledu. Bastián kývl. Paní sáhla po klobouku a po šatech a natrhala tolik ovoce, až byla miska znovu plná.

„Ty plody ti rostou na klobouku?“ žasl Bastián.

Paní Ajúola na něho nechápavě zírala: „Na jakém klobouku?“ Pak se dala do hlasitého, srdečného smíchu. „Ach, ty si zřejmě myslíš, že to, co mám na hlavě, je klobouk? Ale ne, můj rozkošný chlapečku, to všechno přece roste ze mě. Asi jako tobě vlasy. Podle toho můžeš poznat, jak velikou mám radost, že jsi konečně tady, celá totiž rozkvétám. Kdybych byl smutná, všechno by zvadlo. Ale prosím tě, nezapomeň na jídlo!“

„Nevím,“ odpověděl rozpačitě Bastián, „člověk přece nemůže jíst něco, co roste z druhého.“

„Pročpak ne?“ divila se paní Ajúola. „Malé děti také pijí mléko své maminky. To je přece překrásné.“

„To ano,“ mínil Bastián a trochu přitom zruřověl, „ale jen dokud jsou úplně malé.“

„Pak,“ zazářila paní Ajúola, „budeš zkrátka zas úplně maličký, můj rozkošný chlapečku.“

Po krátké odmlce prohodila: „Mám dojem, že on by si přál, abychom přešli do vedlejšího pokoje. Pravděpodobně pro tebe něco připravil.“

„Kdo?“ zeptal se Bastián a ohlédl se.

„Proměnlivý dům,“ vysvětlila paní Ajúola s naprostou samozřejmostí.

Skutečně se stalo něco zvláštního. Místnost se proměnila, aniž si toho Bastián všiml. Strop se posunul vysoko nahoru, kdežto tři stěny se dost přiblížily ke stolu. Na čtvrté straně bylo ještě místo a tam se právě otevřely dveře.

Paní Ajúola se zdvihla — teď bylo vidět, jak je velká — a navrhla: „Pojďme! Má svou hlavu. Nemá smysl mu odporovat, když si vymyslí nějaké překvapení. Ať je po jeho! Navíc to většinou myslí dobře.“

Prošla dveřmi do vedlejšího pokoje. Bastián šel za ní, ale pro jistotu si vzal misku s ovocem s sebou.

Místnost byla velká jako sál, a přece to byla jídelna, která Bastiánovi připadala nějak povědomá. Podivné bylo jen to, že veškerý nábytek, který tu stál, včetně stolu a židlí, byl hrozně veliký, mnohem větší, než aby na něj Bastián dosáhl.

„No to se podívejme,“ řekla paní Ajúola pobaveně. „Proměnlivý dům vždycky dostane nějaký nový nápad. Teď pro tebe vytvořil místnost tak, jak musí připadat malému dítěti.“

„Jak to?“ nechápal Bastián. „Ten sál tu předtím nebyl?“

„Přirozeně že ne,“ ujistila ho. „Víš, Proměnlivý dům je náramný neposeda. Svým způsobem se rád zúčastní našeho rozhovoru. Myslí, že ti tím chce něco naznačit.“

Pak se posadila na židli u stolu, ale Bastián se marně pokoušel vyšplhat na druhou židli. Paní Ajúola mu musela pomoci a zvednout ho, ale i pak stěží dosáhl nosem nad desku stolu. Byl velmi rád, že si vzal misku s plody s sebou a nechal si ji na klíně. Kdyby stála na stole, nedosáhl by na ni.

„Musíš se takhle stěhovat často?“ vyzvídal Bastián.

„Ne,“ odpověděla paní Ajúola, „nanejvýš třikrát čtyřikrát denně. Někdy si Proměnlivý dům udělá z člověka legraci a pak jsou najednou všechny pokoje obráceně, podlaha je nahore a strop dole, a podobně. Dělá to jen a jen z bujnosti a taky si hned dá říct, když mu promluví do svědomí. Je to moc milý dům a cítím se v něm opravdu příjemně. Hodně se spolu nasmějeme.“

„Ale není to pak nebezpečné?“ vypytoval se Bastián. „Například v noci, když člověk spí a místnost se pořád zmenšuje?“

„Co tě to napadá, rozkošný chlapečku?“ paní Ajúolu to skoro rozhořčilo. „Vždyť mě má rád a tebe taky. Má z tebe radost.“

„A když někoho nemá rád?“

„To nevím,“ přiznala paní Ajúola, „ty tedy ale máš otázky! Až doteď tu ještě nikdo kromě mne a tebe nebyl.“

„Ach tak,“ řekl Bastián. „Pak jsem první host?“

„Přirozeně.“

Bastián se rozhlédl po prostorné místnosti.

„Člověk by nevěřil, že se takový pokoj do domu vůbec vejde. Zvenku ten dům nevypadá tak velký.“

„Proměnlivý dům,“ poučila ho paní Ajúola, „je uvnitř větší než venku.“

Mezitím se zešeřilo a pokoj pomalu temněl. Bastián se opřel o opěradlo své velké židle a rukou si podepřel hlavu. Cítil se příjemně unavený.

„Proč jsi na mě tak dlouho čekala, paní Ajúolo?“

„Vždycky jsem si přála mít děťátko,“ odpověděla, „malého špunta, kterého bych mohla rozmazlovat, který by potřeboval mou něhu, o něhož bych se mohla starat — přála jsem si někoho, jako jsi ty, můj hošíčku.“

Bastián zažíval. Její teplý hlas ho neodolatelně ukolébával.

„Ale vždyť jsi říkala,“ namítl, „že na mě čekala už tvoje matka i tvoje babička.“

Tvář paní Ajúoly se již ponořila do tmy.

„Ano,“ slyšel Bastián její hlas, „i moje matka a babička si přály dítě. Ale jenom já teď jedno mám.“

Bastiánovi se klížily oči. S námahou se zeptal:

„Jak to, tvoje maminka měla přece tebe, když jsi byla malá. A tvoje babička přece měla tvou matku. Takže měly děti?“

„Ne, můj rozkošný chlapečku,“ odpověděl tichý hlas, „u nás je to jinak. My neumíráme a nerodíme se. Jsme pořád paní Ajúola a přece jí nejsme. Když moje matka zestárla, uschla a všechny listy z ní opadaly jako ze stromu v zimě, stáhla se zcela do sebe. Tak zůstala dlouhý čas. Ale pak jednoho dne znovu začala vyhánět mladé lístky, poupata a květy a nakonec plody. A tak jsem vznikla já, neboť ta nová paní Ajúola jsem byla já. A přesně tak to bylo i s mou babičkou, když přivedla na svět mou matku. My paní Ajúoly můžeme mít dítě teprve, když předtím uvadneme. Ale pak jsme znovu své vlastní dítě a už nemůžeme být matka. Proto jsem tak ráda, že jsi tady, můj rozkošný chlapečku...“

Bastián už neodpovídal. Sklouzl do sladkého polospánku, v němž vnímal její slova jako prozpěvování. Slyšel, jak vstala, přistoupila k němu a sklonila se nad ním. Něžně ho pohladila po vlasech a políbila na čelo. Pak ucítil, jak ho zvedá a nese v náručí ven. Opřel si jí hlavu o rameno jako malé dítě. Stále hlouběji se propadal do teplé temnoty spánku. Bylo mu, jako by ho někdo svlékl a uložil do měkké

voňavé postele. Jako poslední ještě zaslechl — už z velké dálky —, jak krásný hlas tiše zpívá ukolébavku:

„Spi, můj broučku, dobrou noc!
Prodělals už toho moc.
Velký pán je zase malý,
kéž se mu sny sladké zdály!“

Když se příštího rána vzbudil, cítil se tak dobře a tak spokojeně jako nikdy předtím. Rozhlédl se kolem sebe a viděl, že leží ve velmi útulném pokojíku — a sice v dětské postýlce! Ale už v následující chvíli mu bylo zcela lhostejné, jestli to vypadá směšně nebo ne, že tu leží. Kromě něho a paní Ajúoly se to beztak nikdy nikdo nedozví a oni dva věděli, že to všechno je dobré a správné.

Vstal, umyl se, oblékl a vyšel z pokoje. Musel sejít po dřevěném schodišti a vešel do velké jídelny, která se ovšem přes noc změnila v kuchyni. Paní Ajúola už na něho čekala se snídaní. Také ona byla v báječné náladě, všechny květy na ní jen kvetly, paní Ajúola zpívala a smála se a dokonce s ním tancovala kolem stolu. Po jídle ho poslala ven, aby se trochu dostal na vzduch.

V rozlehlé růžové zahradě, obklopující Proměnlivý dům, jako by panovalo věčné léto. Bastián se loudal zahradou sem a tam, pozoroval včely, jak horlivě hodují v kalíšcích květů, naslouchal ptákům, prozpěvujícím v každém keříku, hrál si s ještěrkami, jež byly tak krotké, že mu vylezly i na dlaň, a se zajíci, kteří se od něho dali hladit. Občas si lehl pod růžový keř, vdechoval sladkou vůni růží, mžoural do slunce, nechával čas plynout jako potůček a nemyslel na nic určitého.

Tak mýjely dny, ze dnů se stávaly týdny. Nedbal na to. Paní Ajúola byla veselá a Bastián se rád poddal její mateřské péči a něze. Bylo mu, jako by dlouho po něčem hladověl, aniž si to uvědomoval, a teprve teď se mu toho dostalo vrchovatou měrou. A Bastián se toho nemohl vůbec nasytit.

Nějaký čas prozkoumával Proměnlivý dům od střechy až po sklep. Což byla zábava, která ho nemohla hned tak znudit, protože všechny prostory se přece stále měnily a tak bylo pořád co objevovat.

Dům se zjevně snažil, aby svého hosta bavil. Vytvářel pokoje plné hraček, dětskou železnici, loutkové divadlo a skluzavky, ba dokonce i velký kolotoč.

Někdy Bastián podnikl i celodenní výpravu do okolí. Ale nikdy se od Proměnlivého domu nevzdálil příliš, neboť se pravidelně stávalo, že ho popadl přímo vlčí hlad po plodech paní Ajúoly. Zčistajasna se ani dočkat nemohl, než bude zase zpátky u ní a pořádně se napucne.

Po večerech spolu často vedli dlouhé rozhovory. Povídal jí o všem, co ve Fantázii zažil, o Perelínu a Graógramánovi, o Xayídě a Átrejovi, kterého tak těžce poranil, nebo možná dokonce zabil.

„Udělal jsem všechno špatně,“ postěžoval si, „všechno jsem špatně pochopil. Měsíčnice mi toho tolik darovala a já s tím způsobil mnoho zla jak sobě, tak Fantázii.“

Paní Ajúola se na něho dlouho dívala.

„Ne,“ řekla, „to si nemyslím. „Šel jsi po cestě svých přání a taková cesta nikdy není rovná. Udělal jsi velkou okliku, ale byla to tvoje cesta. A víš proč? Patříš k těm, kteří se mohou vrátit teprve tehdy, až najdou pramen, odkud vytéká voda života. A to je to nejtajemnější místo celé Fantázie. Dostat se k němu není lehké.“

A po malé odmlce dodala:

„Ale každá cesta, která tam vede, byla nakonec správná.“

Najednou musel Bastián plakat. Sám nevěděl, proč. Bylo mu, jako by se mu v srdci rozvazoval uzel a rozpouštěl se v těch slzách. Vzlykal a vzlykal a nemohl přestat. Paní Ajúola ho vzala na klín a něžně ho hladila a Bastián si schoval tvář do květin na jejích prsou a plakal, až se do sytosti vyplakal a unavil.

Toho večera si už dál nepovídali.

Teprve příštího dne se Bastián vrátil k včerejšku:

„Ty víš, kde můžu najít vodu života?“

„Na hranicích Fantázie,“ odpověděla paní Ajúola.

„Ale Fantázie nemá hranice,“ namítl Bastián.

„Má, jenomže neleží vně, leží uvnitř. Tam, odkud Dětská císařovna čerpá svou veškerou moc a kam ona sama přesto nemůže vstoupit.“

„A tam mám dojít já?“ ptal se ustaraně Bastián. „Ale není už pozdě?“

„Existuje jen jedno přání, s nímž se tam dostaneš. S tím posledním.“

Bastián se zděsil.

„Paní Ajúolo — po každém přání, které mi AURYN splnil, jsem něco zapomněl. Bude to tak i tentokrát?“

Pomalů kývla.

„Ale já si to vůbec neuvědomuji!“

„Uvědomoval sis to předtím? Co zapomeš, to už nemůžeš vědět.“

„A co zapomenou teď?“

„Povím ti to, až přijde čas. Jinak by sis to zapamatoval.“

„Copak musím všechno ztratit?“

„Nic se neztrácí, všechno se proměňuje.“

„Ale pak,“ namítl znepokojeně Bastián, „bych si měl vlastně pospíšet. Neměl bych tu zůstat.“

Pohladila ho po vlasech.

„Netrap se. Bude to trvat tak dlouho, jak má. Až se probudí tvoje poslední přání, pak to budeš vědět — a budu to vědět i já.“

Od tohoto dne se opravdu začalo něco měnit, ačkoliv to Bastián nepozoroval. Přetvářející síla Proměnlivého domu začala působit. Ovšem jako všechny opravdové změny probíhala tiše a pomalu, jako když roste květina.

Dny v Proměnlivém domě plynuly a pořád bylo léto. Bastián měl ještě stále potěšení z toho, že ho paní Ajúola rozmazluje jako malé děcko. Ještě pořád mu její plody chutnaly stejně dobře jako na začátku, avšak postupně se jeho vlčí hlad utišoval. Už jedl méně. A paní Ajúola si toho všimla, nezmínila se však o tom ani slůvkem. Nasytil se i Bastiánův hlad po její péči a něze. A čím méně to všechno potřeboval, tím více v něm sílila úplně jiná touha. Byla to touha, jakou předtím ještě nikdy nepocítil a která se v každém ohledu lišila od všech jeho dosavadních přání: Toužil totiž po tom, aby sám uměl mít někoho rád.

A jednoho večera, když zase spolu seděli, o tom pověděl paní Ajúole.

Vyslechla ho a pak dlouho mlčela. Dívala se na něho pohledem, který si neuměl vysvětlit.

„Právě jsi našel své poslední přání,“ řekla, „tvoje Pravá vůle je mít někoho rád.“

„Ale proč to neumím, paní Ajúolo?“

„Naučíš se to, až se napiješ z vody života,“ odpověděla, „a zpátky do svého světa se můžeš vrátit jen tehdy, když ji přineseš i ostatním.“

Bastián byl z toho celý popletený. „Ale ty,“ zeptal se pak, „copak ty ses z ní nenapila?“

„Ne,“ řekla paní Ajúola, „se mnou je to jinak. Mně stačí, když mohu někomu dávat, čím překypuji.“

„A to nebyla láska?“

Paní Ajúola chvíli přemýšlela, pak odpověděla:

„Bylo to to, co sis přál.“

„Fantázijské bytosti také neumějí milovat — jako já?“ zeptal se s úzkostí Bastián.

„Říká se,“ vysvětlovala tiše paní Ajúola, „že několik málo bytostí ve Fantázii se z vody života smělo napít. Ovšem nikdo neví, které. Mluvíme o tom jen velmi vzácně, ale existuje prý věštba, podle níž ve vzdálené budoucnosti přinesou lidé lásku i do Fantázie. Pak splynou oba světy v jedno. Ale co to znamená, to nevím.“

„Paní Ajúolo,“ řekl právě tak tiše Bastián, „slíbilas mi, že až přijde ta správná chvíle, tak mi povíš, co jsem musel zapomenout, abych našel své poslední přání. Přišla ta správná chvíle teď?“

Přikývla.

„Musel jsi zapomenout na tatínka a na maminku. Teď už nemáš nic než své jméno.“

Bastián přemýšlel.

„Na tatínka a na maminku?“ řekl pomalu. Ale ta slova pro něho už nic neznamenal. Nemohl se rozpomenout.

„Co mám nyní udělat?“

„Musíš mě opustit,“ řekla paní Ajúola, „tvůj čas v Proměnlivém domě vypršel.“

„A kam mám jít?“

„Tvé poslední přání tě povede. Neztrať je!“

„Mám jít hned?“

„Ne, je pozdě. Zítra ráno za rozbřesku. Máš ještě jednu noc v Proměnlivém domě. Teď půjdeme spát.“

Bastián vstal a přistoupil k ní. Teprve teď, když byl blízko u ní, si všiml, že všechny její květy zvadly.

„Netrap se tím!“ řekla. „Ani zítra se tím nesmíš trápit. Jdi svou cestou. Všechno je dobré a je to tak správné. Dobrou noc, můj rozkošný chlapečku.“

„Dobrou noc, paní Ajúolo,“ zamumlal Bastián.

Pak šel nahoru do svého pokoje.

Když druhého dne sešel dolů, uviděl, že paní Ajúola sedí stále na stejném místě. Všechny listy, květy a plody z ní opadaly. Měla zavřené oči a vypadala jako černý, odumřelý strom. Bastián stál dlouho před ní a díval se na ni. Pak se náhle zprudka otevřely dveře, vedoucí ven z domu.

Než jimi vyšel, ještě jednou se obrátil, a aniž věděl, jestli myslil paní Ajúolu nebo dům neboje oba, řekl:

„Děkuji, děkuji za všechno!“

Prošel dveřmi ven. Tam přes noc nastala zima. Sněhu bylo po kolena a z rozkvetlé růžové zahrady zbyla jen černá trnitá křoviska. Ani větérek se nepohnul. Mrzlo, až praštělo, a všude bylo ticho.

Bastián se chtěl vrátit, aby si vzal plášť, avšak dveře i okna zmizely. Dům se úplně uzavřel. Roztřesený zimou vydal se Bastián na cestu.

XXVI.

D Ů L N A O B R A Z Y

XXVI.

DŮL NA OBRAZY

YOR, slepý horník, stál před svou chatrčí a napínal sluch do širé sněžné pláně, která se rozprostírala na všechny strany. Ticho bylo tak naprosté, že jeho jemné ucho zaslechlo, jak ve sněhu vržou kroky nějakého poutníka, i když byl ještě velmi daleko. Kroky však mířily k chatrči.

Yor byl vysoký, starý muž, ale na tváři neměl žádné vousy ani vrásky. Všechno na něm bylo šedé jako kámen — šaty, tvář, vlasy. Jak tam tak nehybně stál, vypadal jako vytesaný z kusu lávy. Jen slepé oči byly tmavé a kdesi v hloubce jako by v nich žhnul malý plamínek.

Bastián — neboť on byl tím poutníkem — k němu došel a řekl: „Dobrý den. Zabloudil jsem. Hledám pramen, odkud prýští voda života. Můžeš mi poradit?“

Havíř naslouchal promlouvajícímu hlasu.

„Nezabloudil jsi,“ zašeptal. „Ale mluv potichu, jinak se mi rozpadnou obrazy.“

Kývl na Bastiána a ten za ním vstoupil do chatrče.

Tvořila ji jen jedna místnost, zařízená nejvýš prostě, ba stroze. Dřevěný stůl, dvě židle, pryčna na spaní a dřevěná police s různými potravinami a nádobím. V otevřeném ohništi hořel malý ohýnek, nad ním visel kotlík a v něm se kouřilo z polévky.

Yor nabral dva plné talíře pro sebe a Bastiána, postavil je na stůl a pokynem ruky pozval hosta k jídlu. Oba jedli mlčky.

Pak se horník opřel o opěradlo židle, oči upíral skrz Bastiána někam do dálky a šeptem se zeptal:

„Kdo jsi?“

Jmenuji se Bastián Baltazar Bux.“

„Ach, své jméno si tedy ještě pamatuješ.“

„Ano. A kdo jsi ty?“

„Jsem Yor a říkají mi slepý havíř. Ale slepý jsem jen na světle. Pod zemí, ve svém dole, kde panuje úplná tma, tam vidím.“

„Co je to za důl?“

„Jmenuje se Minroud. Je to důl na obrazy.“

„Důl na obrazy?“ opakoval udiveně Bastián. „Něco takového jsem ještě neslyšel.“

Zdálo se, že Yor stále jakoby něčemu naslouchá.

„A přece,“ šeptal Yor, „existuje právě pro někoho takového, jako jsi ty. Pro lidi, kteří nemůžou najít cestu k vodě života.“

„Jaké to jsou obrazy?“ vyptával se Bastián.

Yor zavřel oči a chvíli mlčel. Bastián nevěděl, jestli se nemá zeptat znovu. Pak uslyšel horníkovu šeptání:

„Ve světě se nic neztratí. Zdálo se ti někdy něco, a když ses probudil, už jsi nevěděl, co to bylo?“

„Ano,“ souhlasil Bastián, „často.“

Yor zamyšleně přikývl. Pak vstal a kývl na Bastiána, aby šel za ním. Než vyšli před chatrč, uchopil ho tvrdě za rameno a zašeptal mu do ucha:

„Ale ani slovo, ani pípnutí, rozuměls? Co uvidíš, je moje dlouholetá práce. Každé šustnutí ji může zničit. Proto mlč a chod' po špičkách!“

Bastián přikývl a oba vyšli ven. Za chatrčí stála dřevěná těžní věž a pod ní vedla kolmá šachta do zemských hlubin. Prošli kolem do širé sněžné pláně. A nyní uviděl Bastián obrazy, které tu ležely jako uložené do bílého hedvábí, jako by to byly drahocenné klenoty.

Byly to tenounké destičky snad z mariánského skla nebo ze slídy, průsvitné a různě zbarvené a ve všech možných velikostech a tvarech, čtvercové a kulaté, jednou pouhé úlomky, jindy zas zcela neporušené, některé velké jako kostelní okna, jiné malinké jako miniatury na dózičce. Ležely srovnané přibližně podle velikosti a tvaru v řadách, které se táhly po bílé pláni až k obzoru.

Bylo záhadou, co ty obrazy představují. Byly tam zakuklené postavy, které jako by pluly vzduchem ve velkém ptačím hnízdě, nebo osli, oblečení do soudcovských talárů, byly tam hodiny, roztékající se jako tavený sýr, nebo dětské panenky, které stály na jasně osvětlených, liduprázdných náměstích. Byly tam obličejové hlavy, složené ze zvířat, a jiné, které tvořily krajinu. Ale našly se i úplně obyčejné obrazy — muži, jak sečou žitné pole, a ženy, jak sedí na balkonech.

Některé znázorňovaly horské vesničky a krajiny s mořem, válečné výjevy a cirkusová představení, ulice a pokoje, ale pořád znovu se opakovaly obličej, staré a mladé, moudré a prostoduché, šašci a králové, tváře zachmuřené i rozesmáté. Některé obrazy ukazovaly kruté scény, popravy a tance smrti, na veselých obrazech byly mladé dámy jedoucí na mroži, nebo tu byl nos, který se procházel a kolemjdoucí ho zdravili.

Čím déle chodili kolem těch obrazů, tím méně Bastián chápal, jaký mají smysl. Jen jedno mu bylo jasné: Našlo se na nich všechno, jenom většinou jaksi podivně uspořádáno.

Spolu s Yorem chodili kolem desek celé hodiny, až se začalo nad širou sněžnou plání šefit. Vrátili se do chaty. Když za sebou zavřeli dveře, zeptal se Yor tichým hlasem:

„Byl mezi nimi nějaký obraz, který jsi poznal?“

„Ne,“ odpověděl Bastián.

Havíř zamyšleně pokýval hlavou.

„Proč?“ chtěl vědět Bastián. „Co je to za obrazy?“

„Jsou to zapomenuté sny z lidského světa,“ vysvětloval Yor. „Sen se nemůže vytratit, když už se jednou někomu zdál. Ale když člověk, kterému se zdál, si ho nepamatuje — kam se poděje? Sem k nám do Fantázie, do hlubin naší země. Tam se zapomenuté sny usazují v jemných, přejemných vrstvičkách, jeden nad druhým. Čím hlouběji se kutá, tím hustší jsou vrstvy. Celá Fantázie stojí na základech ze zapomenutých snů.“

„Jsou mezi nimi i moje?“ valil oči Bastián.

Yor jen přikývl.

„A ty si myslíš, že je musím najít?“ vyzvídala Bastián.

„Aspoň jeden. Jeden stačí.“

„Ale proč?“ nechápal Bastián.

Havíř k němu obrátil tvář, teď už osvětlenou jen slabou září malého ohýnku na ohništi. Slepé oči zas hleděly skrz Bastiána někam do velké dálky.

„Dobře poslouchej, Bastiáne Baltazare Buxi,“ řekl, „nerad dlouho mluvím. Ticho je mi milejší. Ale tentokrát — jen jednou! — ti něco vysvětlím. Hledáš vodu života. Chtěl bys umět mít rád, abys našel cestu zpátky do svého světa. Mít rád — to se lehko řekne! Vo-

da života se tě zeptá: Koho? Mít rád totiž jen tak jednoduše a všeobecně nejde. Ale tys už všechno zapomněl kromě svého jména. A když nebudeš umět odpovědět, nesmíš se napít. Proto ti může pomoci jedině zapomenutý sen, pokud ho najdeš, obraz, který tě zavede k prameni. Ale zato budeš muset zapomenout na to poslední, co ještě máš: Na sebe sama. A to představuje tvrdou a trpělivou práci. Dobře si moje slova zapamatuj, neboť je už nikdy nevyslovím.“

Po těch slovech si lehl na pryčnu a usnul. Bastiánovi nezbylo nic jiného než se spokojit s tvrdou, studenou podlahou. Ale to mu bylo jedno.

Když se příštího rána probudil celý zkřehlý, byl Yor už pryč. Pravděpodobně sfáral do dolu Minroud. Bastián si sám nabral talíř horké polévky, která ho sice zahřála, ale nijak zvlášť mu nechutnala. Byla podivně slaná a jako by tím připomínala pachut' slzi a potu.

Bastián pak vyšel z chýše a šlapal sněhem v širé pláni kolem nespočetných obrazů. Pozorně si každý prohlédl, neboť teď už přece věděl, co to pro něho znamená, ale nemohl objevit žádný, který by ho nějak oslovil. Všechny mu byly stejně lhostejné.

K večeru zahlédl Yora, jak v těžební kleci vyjíždí z šachty. Na zádech nesl v jakési krosně několik různě velikých, jako dech tenounkých tabulí z mariánského skla. Bastián ho mlčky doprovázel, když Yor znovu vyšel do širé pláně a své nové nálezy nejvýš opatrně ukládal na konec jedné řady do sněhu. Jeden z obrazů představoval muže, který měl místo hrudi ptačí klec, v níž seděly dvě holubice. Jiný obraz znázorňoval kamennou ženu, jedoucí na velké želvě. Na velmi malém obrázku se dal rozeznat jen motýl, jehož křídla měla skvrnky ve tvaru písmen. Byly tam ještě i jiné obrazy, ale žádný z nich Bastiánovi nic neříkal.

Když seděl s havířem znovu v chýši, zeptal se:

„Co se stane s obrazy, když sníh roztaje?“

„Tady je zima pořád,“ odbroukl Yor.

A to byla tento večer celá jejich zábava.

Následující dny hledal Bastián dál mezi obrazy takový, který by znovu rozpoznal a který by pro něho znamenal aspoň něco zvláštního — ale marně. Po večerech sedával s horníkem v chatrči, a protože horník mlčel, navykl si Bastián mlčet také. Postupně si osvoji i Yo-

rův opatrný způsob pohybu, aby nezpůsobil hluk, který by mohl obrazy zničit.

„Už jsem si prohlédl všechny obrazy,“ řekl Bastián jednoho večera, „pro mě tam není žádný.“

„Bída,“ odpověděl Yor.

„Co mám dělat?“ ptal se Bastián. „Mám čekat na nové obrazy, které vyneseš nahoru na povrch?“

Yor chvíli přemýšlel, pak zavrtěl hlavou.

„Já na tvém místě bych sám sfáral do dolu Minroud a tam bych kopal,“ zašeptal.

„Ale já nemám tvoje oči,“ bránil se Bastián, „já ve tmě nic nevidím.“

„Nedostal jsi na svou dalekou cestu světlo?“ zeptal se Yor a znovu se díval skrz Bastiána kamsi daleko. „Svítilí kámen nebo něco, co by ti teď mohlo pomoci?“

„Dostal,“ přiznal Bastián smutně, „ale já jsem ho použil na něco jiného.“

„Bída,“ opakoval Yor s kamenným výrazem.

„Co mi radíš?“

Havíř zase dlouho mlčel, až konečně odpověděl:

„Pak zkrátka musíš pracovat ve tmě.“

Bastiánovi přeběhl mráz po zádech. Sice měl ještě pořád veškerou sílu a nebojácnost, kterou mu propůjčil AURYN, ale při představě, že leží hluboko, hluboko dole uvnitř země v naprosté tmě, mu tuhla krev v žilách. Neříkal nic a oba si šli lehnout.

Příštího rána mu horník zatřásl ramenem.

Bastián vyletěl.

„Sněz si polívku a jdeme!“ rozkázal nevrle Yor.

Bastián uposlechl.

Šel za horníkem k šachtě, vstoupil s ním do těžní klece a pak sfáral do dolu Minroud. Klec klesala stále níž. Už dávno zmizel poslední slabý záblesk světla, a klec ještě pořád sjížděla dolů do temnot. Až konečně narazila na dno. Vystoupili.

Tady dole bylo mnohem tepleji než nahoře na zimní pláni a netrvalo dlouho a Bastián se začal potit po celém těle, když se snažil, aby v temnotě neztratil havíře, který šel rychle před ním. Cesta se

klikatila nesčetnými štolami, chodbami a občas i sály, jak se dalo poznat z tiché ozvěny jejich kroků. Bastián se několikrát bolestivě uhodil o výstupky a vzpěry, Yor to však nebral na vědomí.

Totoho prvního dne a i v dnech následujících učil horník Bastiána umění oddělovat od sebe jemné tenoučké vrstvičky a šetrně je vyjímat z horniny. Učil ho beze slov, jenom tím, že mu vedl ruce. Používali nástroje, které mu po hmatu připomínaly jakési dřevěné nebo rohovinové špachtle, nikdy je však neuviděl, protože zůstávaly dole, když Bastián a Yor skončili svou denní práci.

Postupně se Bastián naučil orientovat v úplné temnotě. Rozpoznával chodby a štoly novým smyslem, který by neuměl vysvětlit. A jednoho dne mu Yor mlčky, jen dotykem rukou, naznačil, aby od nynějška pracoval sám v jedné z nízkých štol, v níž se dalo jen plazit. Bastián poslechl. Čelba chodby byla velice úzká a nad Bastiánem ležela celá tíha prastaré horniny.

Schoulený jako nenarozené dítě v těle matčině ležel v tmavé hlubině základů Fantazie a trpělivě se snažil vykutat zapomenutý sen, obraz, který by ho zavedl k vodě života.

Protože ve věčné noci zemského nitra nic neviděl, nemohl si také vybírat a rozhodovat se. Musel doufat, že náhoda nebo milosrdný osud ho jednou přivedou ke šťastnému nálezu. Večer co večer vynášel nahoru na hasnoucí denní světlo, co se mu podařilo uvolnit v hlučinách dolu Minroud. A večer co večer byla jeho práce marná. Bastián si však nestěžoval a nezlobil se. Už ztratil veškerý soucit sám se sebou. Stal se trpělivým a tichým. Ačkoli jeho síly byly nevyčerpatelné, často se cítil velmi unavený.

Těžko říci, jak dlouho trvala tato těžká doba, neboť taková práce se nedá měřit dny nebo měsíci. Jednoho večera se však přihodilo, že vynesl nahoru obraz, který ho tak rozrušil, že se musel velmi ovládat, aby nevyrazil výkřik překvapení, jímž by všechno zničil.

Na křehké průsvitné tabulce — nebyla příliš velká, přibližně jako stránka knihy — Bastián jasně a zřetelně rozeznal muže v bílém plášti. V jedné ruce držel sádrový odlitek chrupu. Stál tam a jeho postoj i tichý, ustaraný výraz ve tváři zasáhly Bastiána do srdce. Co se však Bastiána dotklo nejvíc, bylo, že muž byl zamrzlý v průzrač-

ném ledovém kvádru. Ze všech stran ho obklopovala neproniknutelná, ale zcela průsvitná ledová vrstva.

Bastián pozoroval obraz, ležící před ním ve sněhu, a náhle pocítil stesk po tom člověku, kterého neznal. Byl to pocit, který jako by přicházel z velké dálky, jako přílivová vlna na moři, kdy ji zpočátku skoro nevnímáme, dokud se nepřiblíží a nezmění posléze v mohutný příboj, který všechno smete a odnese s sebou. Bastián se v něm málem utopil, zoufale lapal po dechu. Srdce ho bolelo, nebylo dost velké pro tak obrovský stesk. V tomto příboji se utopilo všechno, co si ještě pamatoval sám o sobě. A Bastián zapomněl i to poslední, co ještě měl: své jméno.

Když později vstoupil do Yorovy chýše, mlčel. Ani havíř nic neříkal, ale dlouho se na něho díval, přičemž jeho oči zas hleděly jakoby do dálky, a pak mu po kamenné tváři přelétl krátký úsměv, poprvé za celou tu dobu.

Této noci nemohl chlapec, který už neměl žádné jméno, ani přes velkou únavu usnout. Pořád měl před očima ten obraz. Připadalo mu, jako by mu ten muž chtěl něco říci, ale nemohl, protože byl zavřený v ledovém krunyři. Chlapec bez jména mu chtěl pomoci, chtěl něco udělat, aby led roztál. Jako v bdělém snu viděl sám sebe, jak ten kus ledu objímá, aby ho roztavil teplem svého těla. Ale všechno nadarmo.

Pak najednou uslyšel, co mu ten člověk chtěl povědět, neslyšel to ušima, nýbrž hluboko ve vlastním srdci:

„Pomoz mi, prosím! Nenechávej mě tu! Sám se z toho ledu nedostanu. Pomoz mi! Jen ty mě můžeš vysvobodit — jen ty!“

Když na druhý den za rozbřesku vstali, řekl chlapec bez jména Yorovi:

„Dnes už s tebou nesfárám do dolu Minroud.“

„Chceš mě opustit?“

Chlapec přikývl. „Chci odejít a hledat vodu života.“

„Našel jsi obraz, který tě povede?“

„Ano.“

„Ukážeš mi ho?“

Chlapec opět přikývl. Oba vyšli ven do sněhu, kde ležel obraz. Chlapec se díval na obraz, avšak Yor obrátil své slepé oči na chlap-

covu tvář, jako by se díval skrz něho do velké dálky. Zdálo se, že dlouho něčemu naslouchá. Nakonec přikývl.

„Vezmi si ho s sebou,“ zašeptal, „a neztrať. Kdybys ho ztratil nebo kdyby se zničil, pak je s tebou konec. Neboť ve Fantázii ti už nic nezbylo. Víš, co to znamená.“

Chlapec, který už neměl jméno, stál se sklopenou hlavou a chvíli mlčel. Pak řekl stejně tiše:

„Děkuji ti, Yore, za to, cos mě naučil.“

Podali si ruce.

„Byl jsi dobrý hornický učeň,“ zašeptal Yor, „a pracoval jsi pilně.“

Po těch slovech se otočil a šel k šachtě dolů Minroud. Už se ani jednou neotočil, vstoupil do těžní klece a sjel do hlubin.

Chlapec bez jména zdvihl obraz ze sněhu a vydal se do nekončné bílé pláně.

Putoval už mnoho hodin, Yorova chýše dávno zmizela za ním na horizontu, kolem nebylo nic než bílá pláň, rozprostírající se na všechny strany. Cítil však, že obraz, který opatrně držel oběma rukama, ho táhne určitým směrem.

Najednou uslyšel vysoko ve vzduchu nějaký zvuk. Bylo to jako vzdálený křik a cvrlikání z mnoha hrdel. Když se podíval nahoru na nebe, spatřil tmavý oblak, který vypadal jako velké hejno ptáků. Když se hejno přiblížilo, poznal, co to ve skutečnosti je, a úlekem se zastavil jak přibitý.

Byli to blázniví motýlci, Šlamufové!

„Milosrdné nebe,“ pomyslel si chlapec beze jména, „snad si mě nevšimli! Svým křikem by zničili obraz!“

Ale všimli si ho!

S nepopsatelným chechtotem a hulákáním se hejno vrhlo dolů na osamělého poutníka a přistálo kolem něho na sněhu.

„Hurá!“ krákali a otvírali do široka pestrobarevné tlamičky. „Tady ho konečně zas máme, našeho velkého dobrodince!“

A váleli se ve sněhu, házeli po sobě sněhovými koulemi, dělali kotrmelce a stavěli se na hlavu.

„Tiše! Prosím vás, buďte potichu!“ šeptal zoufale chlapec bez jména. Celý sbor nadšeně vrískal:

„Co říkal?“ — „Říkal, že jsme moc zticha!“ — „To nám ještě nikdo neřekl!“

„Co ode mne chcete?“ ptal se chlapec. „Proč mě nenecháte na pokoji?“

Všichni věřili kolem něho a povykovali:

„Velký dobrodinče! Velký dobrodinče! Vzpomínáš si ještě, jak si nás vysvobodil, když jsme ještě byli Acharájové? Tenkrát sme byli ti nejnešťastnější tvorové v celé Fantázii, zato teď už máme sami sebe plné zuby. Co jsi z nás udělal, bylo ze začátku docela zábavné, ale teď už se k smrti nudíme. Jen tak poletujeme kolem a nemáme nic, čeho bychom se chytli. Nemůžeme si dokonce ani zahrát nějakou správnou hru, protože nemáme žádná pravidla. Tím svým vysvobozením jsi z nás udělal směšné tajrlíky! Podvedl jsi nás, velký dobrodinče!“

„Ale vždyť jsem to myslel dobře,“ šeptal zděšeně chlapec.

„Ano, sám se sebou!“ vykřikovali Šlamufové sborem. „Připadal sis velkolepý. Ale za tvou dobrotu jsme draze zaplatili my, velký dobrodinče!“

„Co mám tedy udělat?“ ptal se chlapec. „Co ode mne chcete?“ „Hledali jsme tě,“ ječeli Šlamufové a klauni tvářičky měli zkřivené vztekem, „chtěli jsme tě dohonit, dřív než zmizíš v prachu. A teď jsme tě dohonili. A nedáme ti pokoj, dokud se nestaneš naším náčelníkem. Musíš se stát naším vrchním Šlamufem, hlavním Šlamufem, budeš generálem Šlamufů! Všechno, co si budeš přát!“

„Ale proč, proč?“ šeptal prosebně chlapec. A sbor Šlamufů vřeštěl odpověď:

„Chceme, abys nám dával rozkazy, proháněl nás, abys nás k něčemu nutil a něco nám zakazoval! Chceme, aby naše existence byla znovu k něčemu dobrá!“

„To nemůžu! Proč si nevyberete někoho z vás?“

„Ne, ne, my chceme tebe, velký dobrodinče! Ty jsi z nás přece udělal, co jsme teď!“

„Ne,“ vyrazil ze sebe chlapec, „musím pryč odtud. Musím se vrátit!“

„Jen žádný spěch, velký dobrodince!“ povykovali moli. „Nám neunikneš. To by se ti tak hodilo — zdrhnout z Fantázie!“

„Ale já už jsem u konce svých sil!“ ujišťoval je chlapec.

„A my,“ odpověděl mu sbor, „my jsme vosk?“

„Jděte pryč!“ volal chlapec. „Už se o vás nemůžu starat!“

„Pak nám musíš vrátit bývalou podobu!“ ozvaly se vřískavé hlásky. „Pak budeme radši zas Acharájové. Jezero slz vyschlo a Amargánth je na suchu. A nikdo už netká stříbrný filigran. Chceme být zase Acharájové.“

„Nemůžu!“ namítl chlapec. „Ve Fantázii už nemám žádnou moc.“

„Pak,“ zařvalo celé hejno a zavřílo vzduchem, „pak si tě odnese s sebou!“

Stovky malých ručiček ho popadly a pokoušely se ho vynést vzhůru. Chlapec se ze všech sil bránil a moli létali na všechny strany. Ale jako podrážděné vosy se pořád znovu vraceli.

Do všeho toho pištění a ječení se náhle v dálce ozval tichý a přece mohutný zvuk, znějící jako hřmění bronzového zvonu.

Šlamufové se horempádem dali na útěk a zmizeli jako tmavý roj na nebi.

Chlapec, který už neměl jméno, klečel ve sněhu. Před ním ležel ve sněhu obraz, rozpadlý v prach. Teď bylo všechno ztraceno. Už nebylo nic, co by ho zavedlo k vodě života.

Když vzhlédl, přes slzy nejasně uviděl kousek před sebou na sněhovém poli stát dvě postavy, jednu velkou a jednu malou. Utřel si oči a ještě jednou se podíval.

Byli to Falco, bílý Šťastný drak, a Átrej.

XXVII.

V O D Y Ž I V O T A

XXVII.

VODY ŽIVOTA

ZVOLNA, jen pozvolna vstal chlapec, který už neměl jméno, a udělal několik kroků směrem k Átrejovi. Pak se zastavil. Átrej nedělal nic, jen se na něho pozorně a klidně díval. Rána na prsou mu již nekrvácela.

Dlouho stáli proti sobě a ani jeden z nich neprosl slova. Bylo takové ticho, že jeden slyšel druhého dýchat.

Chlapec bez jména pomalu sáhl po zlatém řetízku na krku a sundal si AURYN. Shýbl se a položil klenot opatrně do sněhu před Átrejem. Ještě chvíli ho podržel a zadíval se na oba hady, tmavého i světlého, jak se vzájemně zakusují do ocasů a vytvářejí ovál. Pak klenot pustil.

V tu chvíli se AURYN rozzářil tak oslnivým zlatým jasem, že ho oslepil a chlapec musel zavřít oči, jako by se byl podíval do slunce. Když je znovu otevřel, viděl, že stojí v hale s kopulí velikou jako nebeská báň. Kvádry této stavby byly ze zlatého světla. Uprostřed nesmírného prostoru ale leželi oba hadi, velicí jako městské zdi.

Átrej, Falco a chlapec bez jména stáli vedle sebe na té straně, kde ležela černá hadí hlava a ve chřtánu svírala ocas bílého hada. Strnulé oko s kolmou zorničkou se upíralo na ty tři. Ve srovnání s ním byli malincí, dokonce i bílý drak vypadal jako červíček.

Nehybná hadí těla se blyštela jako neznámý kov, jedno černé jako noc, druhé stříbřitě bílé. A zkáza, kterou by mohli hadi způsobit, nemohla propuknout jen proto, že se oba navzájem drželi v zajetí. Kdyby se někdy pustili, pak by svět zanikl. To bylo jisté.

Ale že byli navzájem spoutaní, střežili současně vodu života. Neboť ve středu, kolem něhož leželi, tryskal mohutný gejzír. Proud vody stoupaly a klesaly jako v tanci, a když padaly dolů, vznikaly tisíce tvarů, které se vzápětí rozplývaly, mnohem rychleji, než stačilo sledovat oko. Pěnicí voda stříkala a vytvářela jemnou mlhu, v níž se zlaté světlo lámalo ve všech barvách duhy. Byl to šum a jásot a zpěv a výskot a smích a volání nesčetných radostných hlasů.

Chlapec bez jména upíral zrak na vodu jako člověk hynoucí žíz-
ní — ale jak se k ní dostane? Hadí hlava se nehýbala.

Najednou zdvihl Falco hlavu. Rubínově rudé oči mu zablýskaly.

„Také slyšíte, co říkají vody?“ zeptal se.

„Ne,“ odpověděl Átrej, „já ne.“

„Nevím, jak to přijde,“ šeptal Falco, „ale já je slyším zcela zře-
telně. Možná proto, že jsem Šťastný drak. Všechny hlasy radosti se
sobě podobají.“

„A co ty vody říkají?“ chtěl vědět Átrej. Falco pozorně naslou-
chal a pomalu slovo za slovem opakoval, co slyšel: „My, vody živo-
ta! Pramen, jenž sám ze sebe se lije, A proudí o to silněji, čím víc se
z něho pije.“ Zas chvíli naslouchal a pokračoval: „Pořád volají: Napij
se! Napij se! Konej, co si přeješ!“

„Jak se k nim ale dostaneme?“ ptal se Átrej.

„Ptají se nás na naše jména,“ vysvětlil Falco.

„Já jsem Átrej!“ vykřikl Átrej.

„Já jsem Falco!“ řekl Falco. Chlapec bez jména neřekl nic. Átrej
se na něho podíval, pak ho vzal za ruku a zvolal:

„On je Bastián Baltazar Bux.“

„Vody se ptají,“ překládal Falco, „proč nemluví sám.“

„Už nemůže,“ řekl Átrej, „už všechno zapomněl.“

Falco zas chvíli naslouchal šumění vod.

„Říkají, že bez vzpomínky nemůže vstoupit. Hadi ho nepustí.“

„Já si všechno pamatuji místo něho,“ volal Átrej, „všecko, co mi
vyprávěl o sobě a o svém světě. Ručím za něho.“

Falco naslouchal.

„Ptají se, jakým právem to děláš.“

„Jsem jeho přítel,“ prohlásil Átrej.

Opět uplynula chvíle, kdy Falco pozorně naslouchal.

„Není jisté,“ zašeptal Átrejovi, „jestli budou svolní. Teď mluví o
tvém zranění. Chtějí vědět, jak se ti to stalo.“

„Oba jsme měli pravdu,“ vysvětloval Átrej, „a oba jsme se mylí-
li. Ale teď už Bastián AURYN odložil dobrovolně.“

Falco naslouchal a pak přikývl.

„Ano,“ oznámil, „teď už to uznali. Toto místo je AURYN. Prý
jsme srdečně vítáni.“

Átrej vzhlédl k vysoké zlaté kopuli.

„Každý z nás ho nosil na krku,“ šeptal, „dokonce i ty, Falco, i když na krátkou chvíli.“

Šťastný drak mu dal znamení, aby byl potichu, a znovu naslouchal zpěvu vod.

Pak překládal:

„AURYN jsou dveře, které Bastián hledal. Nosil je od samého začátku s sebou. Ale hadi nevpustí přes práh nic, co je z Fantázie — říkají vody. Proto musí Bastián vrátit vše, co mu darovala Dětská císařovna. Jinak se nesmí napít vody života.“

„Ale my jsme zde přece v jejím odznaku,“ volal Átrej, „copak ona tu není?“

„Říkají, že moc Měsíčnice zde končí. A ona jako jediná nemůže vstoupit na toto místo. Nemůže do nitra třpytu, protože nemůže vystoupit ze sebe samé.“

Átrej zmateně mlčel.

„Teď se ptají,“ pokračoval Falco, „jestli je Bastián připraven.“

„Ano,“ řekl hlasitě Átrej, „je připraven.“

V tomto okamžiku se obrovitá černá hadí hlava začala velmi fomalu zvedat, aniž však pustila z chřtánu ocas bílého hada. mohutná těla se prohnula, až vytvořila bránu, která byla z jedle poloviny bílá a z druhé černá.

Átrej vzal Bastiána za ruku a vedl jej tou strašidelnou branou ke gejzíru, který se před nimi vypíнал v celé své velikosti a nádheře. Falco šel za oběma. A jak se blížili ke gejzíru, každým krokem odpadaly od Bastiána zázračné fantázijské dary jeden za druhým. Z krásného, silného a odvážného hrdiny se zase stal malý, tlustý a plachý kluk. Zmizelo a rozplynulo se v nic dokonce i jeho oblečení, které se v Yorově dolu beztak rozpadlo skoro na hadry. Tak tu Bastián nakonec stál úplně nahý před velkým zlatým kruhem, v jehož středu tryskaly vody života, vysoké jako křišťálový strom.

V tomto posledním okamžiku, kdy už neměl žádné zázračné fantázijské dary, ale ještě se mu nevrátila vzpomínka na jeho svět a na něho samotného, prožíval Bastián stav naprostého znejistění, v němž nevěděl, do jakého světa patří a jestli on sám vůbec existuje.

Ale pak jednoduše skočil do křišťálově průzračné vody, převaloval se v ní, prskal, cákal a nechal si jiskřivý déšť kapek padat do úst. Pil a pil, až utišil svou žízeň. Od hlavy k patě ho zalila radost, radost ze života a radost z toho, že je to on sám. Neboť teď už zase věděl, kdo je a kam patří. Narodil se znovu. A nejkrásnější bylo, že chtěl být přesně takový, jaký je. Kdyby si ze všech možností směl vybrat jednu, pak by ne zvolil žádnou jinou. Neboť teď věděl: Ve světě existují tisíce různých radostí, ale v podstatě je to pořád jen jedna jediná radost, totiž radost z toho, že umíme mít rádi. Mít radost a mít rád je jedno a totéž.

Ani později, když byl Bastián už dávno zas zpátky ve svém světě, když dospěl a nakonec zestárl, ho tato radost už nikdy nepustila úplně. I v nejtěžších chvílích jeho života mu zůstala radost srdce, která způsobila, že se dokázal usmívat a uměl utěšovat jiné lidi.

„Átreji,“ křičel na svého přítele, který stál s Falkem u kraje velkého zlatého kruhu, „pojď sem taky! Pojď sem! Napij se! Je to fantastické!“

Átrej se smíchem zavrtěl hlavou.

„Ne,“ volal nazpátek, „tentokrát jsme tu jen proto, abychom tě doprovodili.“

„Tentokrát?“ ptal se Bastián. „Jak to myslíš?“

Átrej si vyměnil s Falkem pohled, pak řekl:

„My dva jsme tu už jednou byli. Nepoznali jsme to místo hned, protože nás sem dopravili ve spánku a ve spánku zas odnesli pryč. Ale teď jsme se na to rozpomněli.“

Bastián vylezl z vody.

„Teď už zas vím, kdo jsem,“ prohlásil celý rozzářený.

„Ano,“ souhlasil Átrej a přikývl, „už tě taky poznávám. Vypadáš jako tenkrát, když jsem tě zahlédl v Bráně kouzelného zrcadla.“

Bastián vzhlédl vzhůru k pěníci se a jiskřící vodě.

„Rád bych ji přinesl tátovi,“ volal do buráčení vod, „ale jak?“

„Myslím, že to není možné,“ mýnil Átrej, „přes práh Fantázie přece nemůžeš nic přenést.“

„Ale Bastián ano,“ ozval se Falco, jehož hlas už zas měl onen plný bronzový zvuk, „Bastián to dokáže!“

„Ty jsi zkrátka Šťastný drak!“ řekl Bastián.

Falco mu dal znamení, aby byl potichu, a naslouchal tisícihlasnému šumění.

Pak prohlásil:

„Vody říkají, že se teď musíš dát na cestu a my taky.“

„Ale kudy mám jít?“ nevěděl Bastián.

„Tou opačnou branou,“ překládal Falco, „tam, kde leží bílá hadí hlava.“

„Dobře,“ souhlasil Bastián, „ale jak se dostanu ven? Bílá hlava se nehýbá.“

Hlava bílého hada skutečně ležela zcela nehybně. Svírala v chřtánu ocas černého hada a její obrovské oko zíralo na Bastiána.

„Vody se tě ptají,“ sděloval Falco, „jestli jsi všechny příběhy, které jsi ve Fantázii započal, také dovedl do konce.“

„Ne,“ přiznal Bastián, „vlastně žádný.“

Falco chvíli naslouchal. Ve tváři se mu objevilo zděšení.

„Říkají, že v tom případě tě bílý had nepropustí. Musíš zpátky do Fantázie a všechno dokončit.“

„Všechny příběhy?“ vykoktal Bastián. „Pak se nikdy nevrátím, pak bylo všechno nadarmo.“

Falco napjatě naslouchal.

„Co říkají?“ naléhal Bastián.

„Ticho!“ napomenul ho Falco.

Po chvíli vzdychl a vysvětlil:

„Říkají, že na tom se nedá nic změnit, leda by se našel někdo, kdo by ten úkol převzal za tebe.“

„Ale to je nespočet příběhů,“ volal Bastián, „a z každého vznikají stále nové. Takový úkol nemůže nikdo převzít.“

„Může,“ řekl Átrej, „já.“

Bastián na něho upřel užaslý pohled. Potom mu padl kolem krku a vyrazil ze sebe:

„Átreji, Átreji! Nikdy ti to nezapomenu!“

Átrej se usmál.

„Dobrá, Bastiáne, pak taky nezapomeneš na Fantázii.“

Bratrsky ho pleskl po tváři, pak se rychle otočil a šel k bráně u černé hadí hlavy, která byla ještě stále vyklenutá jako ve chvíli, kdy sem vstoupili.

„Falco,“ řekl Bastián, „jak byste kdy mohli dokončit to, co tu po mně zbude?“

Bílý drak zamrkal jedním ze svých rubínových očí a odpověděl:

„S kapkou štěstí, chlapče, s kapkou štěstí!“ S těmi slovy se vydal za svým pánem a přítelem. Bastián se za nimi díval, jak branou vyšli zpátky do Fantázie.

Oba se ještě jednou obrátili a zamávali mu. Pak začala černá hadí hlava klesat, až zas ležela na zemi. Bastián už nemohl vidět ani Átreje, ani Falka.

Byl teď sám.

Otočil se k druhé, bílé hadí hlavě a uviděl, že ta se ve stejnou dobu zdvihla a hadí tělo se vyklenulo do stejného oblouku, jaký byl předtím na druhé straně.

Bastián honem nabral oběma rukama vodu života a rozběhl se k bráně. Za ní byla tma.

Bastián se do ní vrhl — a padl do prázdna.

„Tati!“ křičel. „Tati! — Já — jsem — Bastián — Baltazar — Bux!“

„Tati! Tati! — Já — jsem — Bastián — Baltazar — Bux!“

Ještě křičel a už byl zas na půdě školy, odkud kdysi před dávnou dobou přišel do Fantázie. Hned to místo nepoznal a kvůli těm podivným předmětům, které kolem sebe uviděl — kvůli vycpaným zvířatům, kostře a obrazu — si dokonce chvíli nebyl jist, jestli snad není ještě pořád ve Fantázii. Ale pak zahlédl svou školní brašnu a zrezivělý sedmiramenný svícen se zhaslými svíčkami a teď už věděl, kde je.

Kolik času asi uplynulo od chvíle, kdy se odtud vydal na velkou cestu Nekonečným příběhem? Týdny? Měsíce? Možná roky?

Kdysi četl povídku o muži, který se jen na hodinu zdržel v kouzelné jeskyni, ale když se vrátil, zjistil, že mezitím uplynulo sto let a ze všech lidí, které znal, už žil jen jeden, co byl tenkrát úplně malý, a teď byl prastarý.

Vikýřem ve střeše padalo šedé denní světlo, ale nedalo se poznat, jestli je dopoledne nebo odpoledne. Na půdě byla hrozná zima, stejná jako té noci, kdy Bastián odsud odešel.

Vymotal se z chumlu zaprášených vojenských dek, pod nimiž se choulil, natáhl si boty a kabát a překvapeně zaregistroval, že byly stejně mokré jako toho dne, kdy tolik přšelo.

Přehodil si brašnu přes rameno a hledal knihu, kterou tenkrát ukradl a s níž to všechno začalo. Byl pevně rozhodnut, že ji odnese zpátky tomu nevrlému panu Koreanderovi. Ať ho třeba kvůli krádeži potrestá, nebo udá, nebo podnikne ještě něco horšího. Někoho, kdo měl za sebou taková dobrodružství jako Bastián, hned tak něco nerozhází. Ale kniha tam nebyla.

Bastián hledal a hledal, prohrabával příkrývky a koukal do každého rohu. Nadarmo. Nekonečný příběh zmizel.

„Tak dobře,“ řekl si nakonec Bastián, „pak mu zkrátka musím říct, že je kniha pryč. Určitě mi to nebude věřit. Na tom nic nezměním. Ať se stane, co chce. Ale kdoví, jestli si to po tak dlouhé době ještě bude pamatovat? Třeba to knihkupectví už neexistuje?“

To se brzy ukáže, protože nejdřív musí projít školou. Jestli mu učitelé a děti, které potká, budou připadat cizí, pak bude vědět, s čím musí počítat.

Ale když otevřel dveře od pudy a šel dolů po školních chodbách, vládlo všude naprosté ticho. Jako by v budově nebyla lidská duše. A přece hodiny na školní věži právě odbily devátou. Takže bylo dopoledne a vyučování už muselo dávno začít.

Bastián nahlédl do několika tříd, ale všude bylo stejně prázdné. Když přistoupil k oknu a podíval se dolů na ulici, uviděl tam několik chodců a aut. Aspoň svět zřejmě nevymřel.

Seběhl po schodech dolů ke vchodu a snažil se otevřít školní vrata, ale bylo zamčeno. Obrátil se ke školníkovu bytu, zvonil a klepal, ale nic se nehýbalo.

Bastián přemýšlel. Napadlo ho, že by se snad mohl dostat ven oknem. Otvírala se zevnitř, ovšem okna v přízemí byla všechna zamřížovaná. Pak si vzpomněl, že si při pohledu z prvního poschodí všiml lešení. Zřejmě na jedné straně školy dávali novou omítku. Bastián vyšel zpátky do prvního patra a šel k oknu. Dalo se otevřít a Bastián vylezl ven.

Lešení tvořily pouze svíslé trámy a mezi nimi ležela v určité vzdálenosti vodorovná prkna. Ta se pod Bastiánovou vahou prohýba-

la a houpala. Na okamžik se ho zmocnila závrať a dostal strach, ale obojí v sobě potlačil. Pro někoho, kdo byl pánem Perelínu, tohle nemohlo představovat problém — i když už neměl bývalou zázračnou fyzickou sílu a tíha jeho obtlouklého těla mu dávala přece jen zabrat. Rozvážně a klidně hledal, kde se může zachytit rukama nebo nohama, a šplhal po trámech dolů. Jednou si zadřel třísku, ale takových maličkostí si nevšímal. Sice trochu uhřátý a zadýchaný, zato zcela bez úhony se octl dole na ulici. Nikdo ho neviděl.

Bastián upaloval domů. Penál a knihy ve školní brašně klapaly v rytmu jeho kroků, začalo ho píchat v boku, ale Bastián uháněl dál. Chtěl být u otce.

Když konečně dorazil před dům, kde bydlel, přece jen se na okamžik zastavil a zadíval se k oknu nahoru, kde měl tatínek laboratoř. A teprve teď mu úzkost sevřela srdce, protože ho až teď napadlo, že otec by tam už také nemusel být.

Ale byl tam a zřejmě ho viděl přicházet, protože když se teď Bastián řítí po schodech nahoru, vyběhl mu naproti. Rozevřel náruč a Bastián mu do ní vletěl. Otec ho zdvihl do výšky a odnesl do bytu.

„Bastiáne, chlapče,“ opakoval pořád znovu, „ty můj kluku zlatá, kde ses jen toulal? Co se ti stalo?“

Teprve když seděli u kuchyňského stolu a chlapec pil horké mléko a jedl žemle, které mu otec namazal na prst tlustě máslem a medem, všiml si Bastián, jak bledý a vyhublý má táta obličej. Oči měl zarudlé a neholenou bradu. Ale jinak vypadal stejně jako tenkrát, když Bastián odešel. Bastián mu to řekl.

„Tenkrát?“ opakoval otec udiveně. „Jak to myslíš?“

„Jak dlouho jsem byl vlastně pryč?“

„Od včerejška, Bastiáne. Od chvíle, kdy jsi odešel do školy. Ale když ses nevracel, zavolať jsem učitele a dozvěděl se, že jsi tam vůbec nebyl. Celý den a celou noc jsem tě hledal, chlapče. Obrátil jsem se na policii, aby po tobě pátrali, protože jsem se už obával nejhoršího. Bože, Bastiáne, co se stalo? Skoro jsem se zbláznil starostí o tebe. Kde jsi byl?“

A nyní začal Bastián vyprávět, co zažil. Vyprávěl všechno velmi podrobně a trvalo to dlouhé hodiny.

Otec mu naslouchal jako ještě nikdy předtím. Rozuměl všemu, co mu Bastián líčil.

Kolem poledne ho jednou přerušil, ale jen proto, aby zavolal na policii a oznámil, že se syn vrátil a že je všechno v pořádku. Pak udělal pro oba oběd a Bastián vyprávěl dál. Nastával večer, když se Bastián se svou zprávou dostal k vodám života, a vyprávěl, jak chtěl trochu přinést i otci, ale že se mu nakonec přece jen vylila.

V kuchyni už byla skoro tma. Otec seděl bez hnutí. Bastián vstal a rozsvítil. A nyní uviděl něco, co předtím nikdy neviděl.

Spatřil slzy v otcových očích.

A pochopil, že mu přece jen měl donést vodu života.

Otec ho mlčky přitáhl k sobě na klín a tiskl ho a oba hladili jeden druhého.

Dlouho tak seděli, až se táta zhluboka nadechl, podíval se Bastiánovi do tváře a usmál se. Byl to ten nejšťastnější úsměv, jaký kdy u táty viděl.

„Od nynějška,“ řekl tatínek úplně změněným hlasem, „od nynějška bude všechno úplně jinak, co říkáš?“

A Bastián přikývl. Srdce mu příliš překypovalo, než aby mohl mluvit.

Příštího rána napadal první snůh. Měkký a bílý ležel na okenním parapetu Bastiánova pokoje. Všechny zvuky sem doléhaly jen tluměně.

„Víš co, Bastiáne?“ řekl otec vesele při snídani. „Myslím, že máme důvod k oslavě. Takový den jako dnes se v životě vyskytne jen jednou — a leckdo ho nezažije nikdy. Proto navrhuji, abychom my dva podnikli něco naprosto mimořádného. Já dnes nechám práci práci a ty nemusíš do školy. Napíšu ti omluvenku. Co ty na to?“

„Do školy?“ divil se Bastián. „Existuje vůbec ještě? Když jsem včera probíhal třídami, nebyla tam živá duše. Dokonce ani školník tam nebyl.“

„Včera?“ zeptal se otec. „Ale včera byl svátek, Bastiáne.“

Chlapec si zamyšleně míchal kakao. Pak tiše řekl:

„Myslím, že mi to bude chvílku trvat, než si zas zvyknu.“

„Jistě,“ souhlasil otec, „a právě proto si dnes uspořádáme malou slavnost, jen my dva. Co bys dělal nejradši? Mohli bychom podniknout nějaký výlet, nebo bychom mohli zajet do zoologické zahrady. V poledne si dáme ten nejskvělejší oběd na světě. Odpoledne bychom mohli jít nakupovat, všechno, co budeš chtít. A večer — že bychom se vypravili do divadla?“

Bastiánovy oči zářily. Pak odhodlaně řekl:

„Ale nejdřív ještě musím vyřídit jednu věc. Musím zajít za panem Koreanderem a říct mu, že jsem mu ukradl knihu a že jsem ji ztratil.“

Táta ho vzal za ruku.

„Bastiáne, jestli chceš, můžu to vyřídit za tebe.“

Bastián zavrtěl hlavou.

„Ne,“ rozhodl, „to je moje záležitost. Chci to vyřídit sám. A nejlíp bude, když to udělám hned.“

Vstal a oblékl si kabát. Otec nic neříkal, ale pohled, jakým se podíval na syna, byl překvapený a uznalý. Ještě nikdy předtím se jeho chlapec takhle nechoval.

„Myslím,“ řekl nakonec, „že i já budu potřebovat nějaký čas, než si na tu změnu zvyknu.“

„Hned jsem zpátky,“ zavolal Bastián už na chodbě, „určitě to nebude dlouho trvat. Tentokrát ne.“

Když se zastavil před knihkupectvím pana Koreandera, přece jen zaváhal. Díval se dovnitř skleněnými dveřmi, na nichž byla kudrlinkovitá písmena. Pan Koreander tam měl právě zákazníka a tak chtěl Bastián radši počkat, až zákazník odejde. Chodil před antikváriátem sem a tam. Znovu začalo sněžit.

Konečně vyšel zákazník ven.

Teď!“ rozkázal si Bastián.

Myslel na to, jak se v barevné poušti Goab neohroženě postavil Graógramánovi. Odhodlaně stiskl kliku.

Za stěnou z knih, která na druhém konci ohraničovala šerou místnost, se ozýval kašel. Bastián k ní šel, pak předstoupil před pana Koreandera, trošku pobledlý, ale vážný a soustředěný.

Pan Koreander seděl ve svém ošuntělém koženém křesle jako při jejich prvním setkání.

Bastián mlčel. Myslel si, že pan Koreander, celý rudý zlostí, mu dá co proto, že se na něho rozkřikne: „Zloději! Padouchu!“ nebo něco takového.

Místo toho si starý muž začal rozvážně zapalovat dýmku a přitom si chlapce pozorně prohlížel napůl přivřenýma očima za těmi svými legračními malými brýličkami. Když se mu dýmka konečně rozhořela, pan Koreander párkrát zabafal a nakonec zabručel:

„No? Co je? Co tu už zase chceš?“

„Já —,“ vykoktal Bastián, „já jsem vám ukradl knihu. Chtěl jsem vám ji vrátit, ale nejde to. Ztratil jsem ji, nebo spíš — zkrátka, už tu není.“

Pan Koreander přestal bafat a vytáhl dýmku z úst. „Jakou knihu?“ zeptal se.

„Tu, kterou jste měl právě rozečtenou, když jsem tu byl posledně. Vzal jsem ji. Vy jste musel jít dozadu telefonovat a kniha ležela na křesle a já ji prostě vzal.“

„Aha, aha,“ řekl pan Koreander a odkašlal si. „Mně ale žádná kniha nechybí. Co to bylo za knihu?“

„Jmenuje se ‚Nekonečný příběh‘,“ vysvětloval Bastián, „zvenku je z měděné zbarveného hedvábí, a když se s ní pohybuje, tak mění barvu. Jsou na ní dva hadi, jeden světlý a druhý tmavý, kteří se vzájemně koušou do ocasu. Uvnitř je vytištěna ve vou rozličných barvách — a jsou tam velká, krásná počáteční ísmena.“

„To je opravdu zvláštní!“ mýnil pan Koreander. „Takovou knihu jsem nikdy neměl. Takže jsi mi ji ani nemohl ukrást. Možná jsi ji ukradl jinde.“

„Určitě ne!“ ujišťoval ho Bastián. „Musíte si vzpomenout. Je to —,“ váhal, ale pak to přece jen vyslovil, „je to kouzelná kniha. Jak jsem ji četl, tak jsem se do toho Nekonečného příběhu připltl, a když jsem se zas dostal ven, byla kniha pryč.“

Pan Koreander se na Bastiána díval přes brýličky.

„Nestřílíš si ze mě, doufám?“

„Ne,“ řekl Bastián skoro zděšeně, „jistěže ne. Co říkám, je pravda. Vy to přece musíte vědět!“

Pan Koreander chvíli přemýšlel, pak zavrtěl hlavou.

„To mi musíš vysvětlit pořádněji. Posad' se přece, mládenče. Prosím, posad' se!“

Ukázal troubelem dýmky na druhé křeslo, stojící proti jeho křeslu. Bastián si sedl.

„Tak,“ řekl pan Koreander, „teď mi pověz, co to má všechno znamenat. Ale pomalu a popořadě, jestli smím prosit.“

A Bastián se dal do vyprávění.

Když domluvil, bafal pan Koreander dlouho z dýmky. Zdálo se, že je hluboce ponořen do svých myšlenek. Nakonec si zas odkašlal, narovnal si brýlíčky, chvíli se na Bastiána zkoumavě díval a pak řekl:

„Jedna věc je jistá: Knihu jsi mi neukradl, protože nepatří ani mně, ani tobě, ani nikomu jinému. Pokud se nemýlím, pak pochází přímo z Fantázie. Kdo ví, možná že právě v téhle chvíli ji má v ruce někdo jiný a čte si v ní.“

„Takže mi věříte?“ zeptal se Bastián.

„Samozřejmě,“ ujistil ho pan Koreander, „to by udělal každý rozumný člověk.“

„Abych řekl pravdu,“ řekl Bastián, „tak s tím jsem nepočítal.“

„Jsou lidé, kteří se nikdy nemohou dostat do Fantázie,“ mínil pan Koreander, „a jsou lidé, kteří se tam mohou dostat, ale pak tam zůstanou navždy. A pak se najde několik takových, kteří odejdou do Fantázie a znovu se vrátí. Jako ty. A ti pak uzdravují oba světy.“

„Ach,“ udělal Bastián a začervenal se, „vlastně to není moje zásluha. Bylo to o fous a nevrátil jsem se. Kdyby nebylo Átreje, seděl bych teď určitě už navěky ve Městě starých císařů.“

Pan Koreander přikývl a zamyšleně bafal z dýmky.

„Hm,“ zabručel, „máš štěstí, že máš ve Fantázii kamaráda. Ví Bůh, že takových není mnoho.“

„Pane Koreandere,“ zeptal se Bastián, „odkud to všechno víte? — Chci říct — byl jste už taky ve Fantázii?“

„Samozřejmě,“ sdělil mu pan Koreander.

„Ale pak,“ řekl Bastián, „pak musíte znát i Měsíčníci!“

„Ano, znám Dětskou císařovnu,“ souhlasil pan Koreander, ovšem ne pod tímto jménem. Já ji nazval jinak. Ale to není důležité.“

„Ale pak přece musíte znát i tu knihu!“ volal Bastián. „Pak jste také četl Nekonečný příběh!“

Pan Koreander zavrtěl hlavou.

„Každý opravdový příběh je Nekonečný příběh.“ Pohledem bloudil po knihách, které stály u zdí v řadách až ke stropu, pak na ně ukázal troubelem dýmky a mluvil dál:

„Do Fantázie vede mnoho dveří, můj chlapče. Existuje mnohem víc podobných kouzelných knih. Mnoho lidí to vůbec nepozoruje. Záleží zkrátka na tom, kdo takovou knihu dostane do ruky.“

„Pak je tedy Nekonečný příběh pro každého trochu jiný?“

„To bych prosil,“ odpověděl pan Koreander, „kromě toho neexistují jen knihy, najdou se i jiné možnosti, jak se dostat do Fantázie a zase zpátky. Ještě si toho všimneš.“

„Myslíte?“ zeptal se Bastián s nadějí v hlase. „Ale pak bych se nohl ještě jednou setkat s Měsíčnicí a každý se s ní přece setká jen jednou.“

Pan Koreander se předklonil a ztišil hlas. „Nech si od starého, zkušeného cestovatele po Fantázii něco vysvětlit, chlapče! Je to tajemství, které ve Fantázii nikdo nemůže znát. A když se nad tím zamyslíš, pochopíš, proč tomu tak je. K Měsíčnici se podruhé nedostaneš, to je pravda — pokud je to Měsíčnice. Ale když jí dokážeš dát nové jméno, pak ji znovu uvidíš. A ať se ti to podaří jakkoliv často, stejně to bude vždycky poprvé a jen jedinkrát.“

Na tváři pana Koreandera, která připomínala buldoka, se na okamžik objevil měkký třpyt, takže vypadala mladá a skoro hezká.

„Děkuji, pane Koreandere!“ řekl Bastián.

„Já ti musím poděkovat, hochu,“ odpověděl pan Koreander. „Bylo by pěkné, kdyby ses u mě občas ukázal, abychom si vyměnili zkušenosti. Není moc lidí, s nimiž se dá mluvit o takových věcech.“

Natáhl k Bastiánovi ruku. „Ujednáno?“

„Přijdu rád,“ prohlásil Bastián a stiskl nabízenou ruku. „Teď musím jít. Tatínek na mě čeká. Ale brzy se vrátím.“

Pan Koreander ho doprovodil až ke dveřím. Když se k nim blížili, uviděl Bastián přes zrcadlově obrácený nápis na skleněné tabulce, že na druhé straně ulice stojí táta a čeká na něho. Tvář měl plnou radostného světla.

Bastián zprudka otevřel dveře, až se hrozínek z měděných zvoněčků divoce rozbimbal, a rozběhl se do té záře.

Pan Koreander opatrně zavřel a díval se za těmi dvěma.

„Baltazare Bastiáne Buxi,“ bručel si, „jestli se nepletu, pak ještě nejednomu člověku ukážeš cestu do Fantázie, aby nám přinesl vodu života.“

A pan Koreander se nemýlil.

Ovšem to už je jiná historie a tu budeme vyprávět jindy.

OBSAH

- I. Fantázie v ohrožení
- II. Átrejovo posláni
- III. Prastará Morla
- IV. Mnohočetná Ygramul
- V. Dvoupoustevníci
- VI. Tři magické brány
- VII. Hlas ticha
- VIII. Větrní obři
- IX. Země temné chásky
- X. Přízračné město
- XI. Let k Slonovinové věži
- XII. Dětská císařovna
- XIII. Stařec z Putující hory
- XIV. Perelín, noční les
- XV. Goab, barevná poušť
- XVI. Graógraman neboli Měňavá smrt
- XVII. Stříbrné město Amargánth
- XVIII. Drak pro reka Hynreka
- XIX. Acharajové
- XX. Bastiánova družina
- XXI. Vidící ruka
- XXII. Hvězdný klášter
- XIII. Bitva o Slonovinovou věž
- XIV. Město starých císařů
- XXV. Paní Ajúola
- LXVI. Důl na obrazy
- XVII. Vody života

Michael Ende

NEKONEČNÝ

PŘÍBĚH

Ilustroval František Skála ml.
Graficky upravil Vladimír Vimr
z německého originálu Die unendliche geschichte,
vydaného nakladatelstvím Thienemanns verlag ve Stuttgartu
roku 1979,

přeložila Eva Pátková
Jako svou 9050. publikaci vydal Albatros nakladatelství, a. s.,
Praha, 2001 Odpovědná redaktorká Alena Peisertová
Výtvarný redaktor Petr Urban

Technická redaktorká Arnoštka Svobodová
Vytiskla Centa, spol. s r. o., Vídeňská 113, Brno
Dotisk 1. vydání s tímto názvem a v tomto překladu
13-235-KMČ-001 14/55
Pro čtenáře od 10 let